GHEORGHI BRIANŢEV

GHEORGHI BRIANŢEV

SFÂRŞITUL CUIBULUI DE VIESPI

ILUSTRAŢII DE BRODSKI

19 5 5
EDITURA TINERETULUI
Traducere de Apreotesei Cezar

Închin această povestire ofiţerului de securitate,
colonel Suroveaghin V. 1., căzut la postul de luptă în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei.

AUTORUL

PARTEA ÎNTÂIA

Capitolul 1

La ora patru dimineaţa am fost chemat de Firsanov. Faptul acesta era atât de neaşteptat, încât, mărturisesc sincer, eram neliniştit. Ce să se fi întâmplat? Cu o seară înainte, la statul major, nu se stabilise nimic în afară de plan, iar în tot cursul zilei următoare urma să mă ocup de prelucrarea materialului adunat cu prilejul ultimei incursiuni în spatele frontului inamic. Iată însă că telefonul zbârnâi şi un ordin scurt mi se transmise: să mă prezint imediat la locotenent-colonelul Firsanov.

În timp ce mă echipam repede, în minte îmi năvăleau fel de fel de presupuneri şi gânduri îngrijorătoare. Singurul lucru de care mă temeam era să nu fi sosit cumva veşti proaste de pe front.

Oraşul era bombardat fără întrerupere; la o sută de kilometri dincolo de râu se dădeau lupte. Încordarea provocată de apropierea frontului se resimţea cu o deosebită intensitate.

Încheindu-imi vestonul din mers, am coborât treptele scârţâitoare ale cerdacului de lemn. Răcoarea proaspătă a dimineţii mă lovi în faţă. Abia se lumina, dar oraşul se şi trezise.

Spre mine gonea un camion de trei tone; oameni cu lopeţi mergeau să sape şanţuri antitanc. Dinspre marginea oraşului se auzea huruitul îndepărtat al tancurilor şi vuietul avioanelor ce decolau de pe aerodrom. Strada mai păstra încă urmele bombardamentului din ziua precedentă: o parte a trotuarului era acoperită de cărămizi, iar din pământ, pirintr-o conductă spartă, apa ţâşnea ca dintr-o fântână arteziană. Fumul înţepător, abia simţit, al unui copac umed ce ardea mocnit, îmi gâdila nările.

Am ocolit în grabă o grămadă de moloz, copacul prăvălit şi am ajuns pe strada principală. Era plină de verdeaţă ca întotdeauna şi nu suferise aproape de loc de pe urma bombardamentelor.

Trecuse o săptămână de când, împreună cu Krivorucenko, mă înapoiasem pe Pământul Mare, în acest orăşel din apropierea frontului, şi încă nu mă puteam obişnui cu gândul că mă găseam „acasă“. Pe vremea când cutreieram cu Semion teritoriul din spatele frontului fascist, ascultând încordat, ca partizanii, fiecare foşnet şi folosind orice clipă prielnică pentru a ne odihni pe undeva prin desişul pădurii, el mă întreba adeseori cu tristeţe: „Cum o fi acum acolo, acasă?…“

Fără să rostim o vorbă, ne gândeam la casele noastre, la cei dragi nouă. Tânărul Semion – la mama şi la sora lui; eu – la Maria şi la micuţa Nataşa… şi de data aceasta, în timp ce mergeam pe stradă, mă gândeam tot la fetiţă.

Multe, tare multe doream să înfăptuiesc pentru ca ea să râdă din nou fără grijă, să se bucure din

nou de seninul cerului şi de căldura mângâietoare a soaielui.

În faţă îmi apăru casa curăţică a lui Firsanov, acoperită cu şindrilă, cu pervazuri încrustate şi cu giruetă pe acoperiş. Santinela mă salută şi mă lăsă să intru în curte.

Firsanov avea chipul obosit. Cutele de pe faţă păreau mai adânci, pleoapele îi erau umflate, iar ochii săi căprui, inteligenţi, priveau cu încordare. Dar, ca întotdeauna, era proaspăt bărbierit, pieptănat cu grijă şi îmbrăcat regulamentar.

Convorbirea cu Firsanov m-a liniştit: pe front nu se petrecuseră schimbări deosebite. Fusesem chemat de urgenţă pentru că trebuia să plec într-umul din satele din regiune, ca să interoghez un paraşutist hitlerist ce fusese prins.

— Asta-i, zise Firsanov. De ce ai nevoie, ca să pleci imediat?

Am răspuns scurt:

— Mi-e de ajuns ordinul dumneavoastră.

Peste o jumătate de oră goneam cu o „*Emka*”[1] pe şleaul bătătorit, lăsând în urmă căruţe şi camioane, săltând prin hopuri şi hârtoape.

Maşina stârnea în urmă un nor des de praf. În faţă, lângă şofer, stătea maiorul Kovalenko, iar în dreapta, alături de mine, căpitanul Eremeev – noile mele cunoştinţe.

Satul spre care ne îndreptam se numea Krasnâie Klinki. Când am ajuns acolo, se întunecase. Ne-am oprit lângă clădirea administraţiei colhozului. Preşedinta colhozului – o femeie în vârstă, cu o faţă lată – ne-a condus în casă, a aprins lampa, a lăsat perdelele şi ne-a povestit amănuntele întâmplării din timpul nopţii.

Lucrurile se petrecuseră înainte de revărsatul zorilor. La administraţia colhozului venise în fugă un bătrân, paznicul pepinierei silvice, şi dăduse de veste că dintr-un avion, care zburase în timpul nopţii pe deasupra pădurii, căzuse ceva în pepinieră şi rămăsese agăţat într-un copac.

Preşedinta colhozului trezise oamenii şi alergaseră într-acolo. Într-adevăr, în vârful unui pin atârna ceva, dar ce anume n-au putut să desluşească prin întuneric. Se auzea numai freamătul şi foşnetul ramurilor. Strigaseră, dar nu răspunsese nimeni. Abia când începuse să se lumineze, colhoznicii văzuseră că în crengile pinului era agăţat un om. Se încurcase în sforile paraşutei şi atârna cu capul în jos. Au adus repede un năvod şi l-au întins sub pin. Doi inşi s-au căţărat în copac şi au tăiat sforile. Omul a căzut în plasă… Îşi pierduse cunoştinţa.

— Ce s-a găsit asupra lui? o întrebă Kovalenko pe preşedinta colhozului.

Femeia deschise tăcută dulapul şi scoase o legăturică. În ea erau: un pistol, douăzeci şi cinci de mii de ruble sovietice, un pieptene, o cutie de chibrituri „Maliutka", o tabacheră de tablă plină cu mahorcă şi un pachet de ţigări „Belomorkanal" început. În afară de acestea, în legăturică se mai găseau două adeverinţe bătute la maşină. Într-una din adeverinţe se arăta că posesorul ei, Brâzgalov, este scutit de serviciul militar, suferind de miopie şi având un picior plat. Documentul nu fusese emis de un comisariat militar, ci de spitalul orăşenesc din Smolensk. Din cealaltă adeverinţă reieşea că Brâzgalov este contabil la S.M.T. și călătoreşte în Ural, în interes de serviciu.

Kovalenko ceru să fie introdus paraşutistul.

Intră un bărbat slab, între două vârste, de statură mijlocie. Se opri în prag şi privi la noi cu frică, pe sub sprâncene. Era îmbrăcat într-un costum civil uzat, o cămaşă cadrilată cu gulerul răsfirânt şi pantofi negri cu botul

ascuţit. Judecând după înfăţişare, individul nu putea fi luat cu niciun chip drept un inamic paraşutist. Maiorul Kovalenko îi permise să ia loc pe scaun şi începu interogatoriul:.

— Numele?

— Brâzgalov.

— Originar, de unde?

— Din raionul Ranenburg, regiunea Riazan.

— Nu-i prea departe de aici şi vom putea verifica cu uşurinţă. Uite ce-i, să fim înţeleşi de la început: vei spune numai adevărul, ca să nu te căieşti mai pe urmă. Orice minciună se va întoarce împotriva dumitale.

Brâzgalov căzu pe gânduri.

„*Privirea omenească e o ferestruică prin care se văd gândurile ce se frământă în minte”*, a spus Victor Hugo.

Oare la ce s-o fi gândind trădătorul? Ce socoteli îşi face, ca să scape? Cu ce va încerca să justifice trădarea de patrie? În privirea lui n-am găsit răspunsul la aceste întrebări; în schimb am observat că se gândea cu încordare, că se străduia să nu pară tulburat, că încerca să-şi alunge spaimă în adâncul sufletului şi să pară nepăsător. Aceasta îi cerea mari sforţări. Expresia feţei i se schimba într-una, mâinile îi tremurau abia vizibil şi respira sacadat.

Observând că mă uit ţintă la el, Brâzgalov începu să se foiască pe scaun.

— Gândeşte-te mai repede, ca nu cumva pe urmă să-ţi pară rău că te-ai gândit prea mult! zise Kovalenko liniştit, dar apăsat

Brâzgalov ridică fruntea şi se uită la noi, voind parcă să-şi dea seama cât de serioasă era primejdia. Apoi începu să vorbească repede şi încâlcit. Reieşi că el nu era nicidecum Brâzgalov şi nici originar dm regiunea Riazan. Schimbase în viaţa lui atâtea nume, încât îi venea greu să şi le amintească şi sa le înşire pe toate. Fusese arestat de şase ori, judecat de trei ori şi ispăşise în total nouă ani de pedeapsă. Ultima dată, în anul 1941, ucisese şi jefuise pe casierul unei staţii de cale ferată. Tribunalul îl condamnase la pedeapsa capitală. Aceasta se întâmplase la 18 iunie, cu trei

zile înainte de război. Sentinţa nu mai avusese când să fie executată. Brâzgalov fusese închis la Brest, într-un vagon de arestaţi şi trimis în interiorul ţării. Lângă Minsk, trenul fusese bombardat, iar vagonul prefăcut în ţăndări; numai întâmplarea făcuse ca el să scape cu viaţă. Profitând de panica din jur, fugise şi ajunsese la nemţi. De acolo – după o perioadă de scurtă pregătire – fusese aruncat cu paraşuta, având misiunea de a culege date cu privire la zona din imediata apropiere a frontului, de a se stabili într-o localitate sau de a rămâne în pădure, unde să aştepte sosirea unităţilor germane.

— Asta-i tot?

— Da, tot.

Nemţii obişnuiau să arunce paraşutişti cu astfel de misiuni, şi, bineînţeles, lui Brâzgalov i s-ar fi putut da crezare. Dar pe noi ne intrigau o serie de fapte.

— De ce te-au paraşutat atât de departe de front?

— Au greşit, pesemne.

— Ce treburi aveai în Ural?

— N-aveam de gând să mă duc acolo.

— Ai însă ordin de serviciu.

— Da, pentru orice eventualitate.

— Pentru ce eventualitate? stărui Kovalenko.

Tăcere.

— Nu te-ai aşteptat să rămâi agăţat într-un copac şi să cazi în mâinile colhoznicilor?

Din nou tăcere.

— Ce termen ţi s-a dat pentru îndeplinirea misiunii?

— Vreo zece-douăsprezece zile.

— Şi pentru asta aveai nevoie de douăzeci şi cinci de mii de ruble?

— Da.

Răspunsurile erau neconvingătoare. Dându-şi seama că Brâzgalov se încurcă din ce în ce mai mult în minciuni, Kovalenko îi spuse:

— O să-ţi pară rău ca n-ai spus adevărul. Apoi îi porunci scurt: Dezbracă-te!

— Cum?! Aici, chiar acum?… şi Brâzgalov păli.

— Da, aici! Ei?

Kovalenko se ridică de la masă.

Maiorul hotărâse să cerceteze amănunţit lucrurile lui Brâzgalov, dar trădătorul se gândise pesemne la altceva, mai curând la sfârşitul său. Brâzgalov se chirci deodată şi gemu atât de neaşteptat, încât nu ne-am dat seama îndată despre ce-i vorba

—Ei? repetă cu asprime Kovalenko, privind atent în ochii plini de spaimă ai lui Brâzgalov.

— Spun totul! bolborosi repede paraşutistul.

— Nici nu ne îndoim de asta. Dă pantalonii încoace!

— Spun tot, tot!

— Dă încoace pantalonii!

Kovalenko îi luă din mână pantalonii şi celelalte veşminte pe care le dezbrăcase.

Stând gol, în picioare, Brâzgalov urmărea cu atenţie percheziţia lucrurilor sale şi, când observă că maiorul Kovalenko pipăie ceva scorţos în poala din stânga a hainei lui, începu să bombănească:

— V-am spus, doar, că am să mărturisesc totul.

Kovalenko desfăcu cu un briceag cusătura hainei şi scoase tăcut din ea o bucăţică de carton.

— Aşa! zise el. Interesant… Ce-i asta?

M-am uitat la bucata de carton şi am văzut pe ea chipul unei femei, tăiat pieziş de o linie frântă.

Brâzgalov îşi plecă capul şi oftă din greu.

— Mai ai de gând să taci mult? întrebă aspru Kovalenko.

Brâzgatov începu să-şi muşte unghiile. Din pricina încordării, pe frunte i se iviseră broboane de sudoare. Deodată izbucni în râs: îşi închipuia pesemne că primejdia trecuse. Dar râsul era fals, jalnic. Am schimbat o privire cu maiorul

— E parola… bâlbâi Brâzgalov. Trebuia să i-o arăt lui Savrasov. El are cealaltă jumătate. Puse alături, trebuiau să formeze fotografia întreagă.

— Cine-i Savrasov?

— Un inginer.

— Unde se află?

Brâzgalov spuse numele unui oraş din Ural.

— Cine te-a trimis la el?

— Căpitanul Hubert.

Am aflat că cel care condusese pregătirea şi paraşutarea lui Brâzgalov se numea căpitanul Hubert. Servindu-se de ordinul de serviciu, Brâzgalov trebuia să plece în Ural, dându-se drept contabil la S.M.T., să stabilească legătura cu Savrasov, să primească de la acesta informaţii şi să se înapoieze apoi la Hubert. Cinci mii de ruble erau ale lui Brâzgalov, iar douăzeci de mii ai lui Savrasov.

— Îl cunoşti de mult pe Savrasov?

— Nu l-am cunoscut şi nici nu-l cunosc.

— Unde se află căpitanul Hubert?

Brâzgalov rosti numele unui oraş ocupat de nemţi. Dar Hubert nu locuia chiar în oraş, ci în pădure, la vreun kilometru de oraş, într-un fost sanatoriu pentru copii. Hubert avea la dispoziţia sa vreo douăzeci-douăzeci şi cinci de oameni, printre care şi doi ruşi. Brâzgalov nu le ştia numele. Înainte de a fi paraşutat, el stătuse la reşedinţa lui Hubert doar trei zile.

Terenul din jurul reşedinţei lui Hubert era minat şi înconjurat cu trei rânduri de sârmă ghimpată. Intrarea era păzită. „Reşedinţa” avea de asemeni o staţie de radio şi un generator electric.

— Ce trebuia să-i comunici personal lui Savrasov?

Brâzgalov clătină din cap şi se uită pieziş la Kovalenko:

— Nimic…

— Povesteşte totul, amănunţit, îi ceru Kovalenko. Ne-am săturat să-ţi smulgem fiecare

vorbă. Şi îl măsură pe trădător cu o privire severă.

Brâzgalov începu din nou să vorbească. Trebuia să se întâlnească cu Savrasov şi să se întoarcă cu datele care îl interesau pe căpitanul Hubert. Acesta din urmă nu avea intenţia să-şi schimbe curând reşedinţa sau cel puţin aşa înţelesese Brâzgalov. Mai departe, trădătorul arătă în ce loc i se poruncise să treacă linia frontului la înapoiere şi cum trebuia să procedeze în acest scop. În zona limitei dinainte, la întâlnirea cu primul ofiţer hitlerist, trebuia să spună parola: „Achtung! Panzer!“, ceea ce în traducere înseamnă: „Atenţiune! Tancuri!“ şi să ceară să fie dus la căpitanul Hubert. În sectorul limitei dinainte, unde se stabilise trecerea frontului, parola dată de Hubert era cunoscută comandamentului german.

— Ai spus tot? întrebă Kovalenko după ce Brâzgalov tăcu.

— Parcă tot…

— „Parcă” sau tot? Exprimă-te mai precis!

— Tot! răspunse Brâzgalov şi răsuflă uşurat.

— Îmbracă-te! porunci Kovalenko.

Brâzgalov se îmbrăcă fără grabă, uitându-se tot timpul când la noi, când la masa pe care se găseau lucrurile lui. Apoi ceru voie să fumeze.

Căpitanul Eremeev luă puţin tutun din tabachera de metal şi i-l dădu. După ce-şi răsuci ţigara şi trase un fum, Brâzgalov prinse curaj şi ceru să i se dea înapoi tabachera cu tutun şi pieptenele

Kovalenko îi înapoie numai tutunul.

Trădătorul fu scos din cameră.

Maiorul Kovalenko luă încă o dată în mână jumătatea de fotografie, o privi cu atenţie şi zise:

— Duşmanul a prevăzut multe – şi documentele, şi banii, şi locul de paraşutare dar n-a ţinut seama de un lucru: acela că oamenii sovietici au ochi ageri şi mâini puternice. De aceea a dat greş. Individul ăsta, însă, n-a spus totul… am văzut după ochii lui că ascunde ceva.

În aceeaşi noapte, la statul major al mişcării de partizani, se hotărî trimiterea unui om în vizită la Savrasov. Nu se ştia încă cine va fi numit pentru a îndeplini rolul lui Brâzgalov, însă fiecare dintre ofiţerii comandamentului presupunea că tocmai el va fi trimis. Aşa credeam şi eu.

Aş fi vrut foarte mult să mi se încredinţeze acest rol.

Dar rezolvarea acestei chestiuni se tărăgăna. Cercetările stabiliră că Savrasov plecase, în interes de serviciu şi că de la o zi la alta trebuia să se înapoieze la adresa indicată de Brâzgalov.

Trecură trei zile. În acest răstimp nu se întâmplă nimic deosebit. În a patra zi se primi un telefon de la Moscova; Firsanov fu chemat la aparat.

Într-o convorbire scurtă i se ordonă ca Brâzgalov să fie ţinut sub pază şi să nu fie trimis nicăieri până ce nu soseşte cu avionul colonelul Reşetov.

Nimeni nu ştia cine-i acest colonel. Un lucru eră însă limpede: el venea cu o misiune special.

Dis-de-dimineaţă, pe aerodromul dim apropierea frontului, l-am întâmpinat pe Reşetov. Era un om cu o faţă aspră, posomorâtă. Să fi avut vreo patruzeci de ani.

— Cu cine am onoarea? întrebă el, coborând din avion şi învăluindu-ne cu privirea.

Firsanov îşi spuse numele şi ne prezentă şi pe noi

— Reşetov, zise colonelul şi, scoţând din buzunarul vestonului o hârtie, i-o întinse lui Firsanov.

Acesta citi hârtia, o vârî în buzunar şi-i spuse că fusese înştiinţat de sosirea sa încă din seara precedentă.

Colonelul dădu mâna cu toţi şi întrebă, adresându-se tuturor:

— Cum merg treburile?

Firsanov răspunse că treburile nu merg prea rău.

— Vom vedea! zise colonelul, luând loc împreună cu noi în maşină.

Ne-am uitat unul la altul.

Stând în maşină şi studiindu-l cu atenţie pe colonel, am băgat de seamă că-şi masează tot timpul mâna stângă cu cea dreaptă. Uitându-mă mai atent, am observat că mâna lui stângă – mai scurtă decât dreapta – era plină de cicatrice şi nefiresc de palidă.

Colonelul a tăcut tot drumul, de la aerodrom până în oraş. Stătea cu fruntea lipită de parbriz şi părea că priveşte ţintă undeva. Faţa lui, cu două cute adinei între sprâncene, se reflecta foarte bine în oglinda şoferului. Chipul acesta îmi părea cunoscut, însă nu-mi puteam aduce aminte unde-l mai văzusem.

Imediat ce am ajuns la statul major, colonelul trecu repede prin toate încăperile, ieşi în cerdac, stătu puţin de vorbă cu santinela care intra în post, îl întrebă de unde-i, de când e în armată, dacă a fost pe front, dacă a luat parte la lupte, se informă dacă apa din fântână, cu care santinela se spăla, e bună de băut, şi pe urmă intră din nou în clădirea statului major.

În camera de lucru a lui Firsanov, colonelul luă loc pe un divan scund şi tare, aşezat între ferestre, şi, descheindu-şi gulerul bluzei, întrebă:

— Fumaţi?

— Fumez! răspunse Firsanov.

— Poftim. Reşetov îi întinse lui Firsanov pachetul de ţigări, apoi nouă şi la urmă îşi aprinse şi el una.

Nu-mi luam ochii de la colonel, căutând să ghicesc cu ce va începe discuţia. După cât se vede, colonelul nu era un om dintre cei ce se grăbesc. Pufăia liniştit din ţigară, fără s-o scoată din gură, şi se uita la peretele pe care, printre alte fotografii mai mici, atârna şi portretul lui Dollores Ibarruri.

Părea că ţigara colonelului ardea mai încet decât arde o ţigară în mod obişnuit. În cele din urmă

termină de fumat, se ridică de pe divan şi se opri lângă perete, în faţa portretului lui Dollores Ibarruri, continuând să-şi frece mâna stângă şi legănându-şi capul în ritmul mişcării.

— Minunată femeie… minunată comunistă… rosti încet colonelul. Am avut prilejul să stau cu ea multe zile sub acelaşi acoperiş. Tăcu puţin, încercând parcă să-şi amintească ceva, şi deodată îl întrebă pe Firsanov: Ei, aţi stabilit dacă Hubert îl cunoaşte pe Savrasov, la care Brâzgalov urma să se ducă?

— N-am stabilit şi nici nu m-am gândit să stabilesc această chestiune! răspunse Firsanov, aruncând o privire fugitivă spre Kovalenko.

— Păcat! Asta-i foarte important. Colonelul începu să se plimbe prin cameră.

— Îmi permiteţi, tovarăşe colonel, i se adresă Kovalenko.

— Poftim.

— Am impresia că Hubert îl cunoaşte pe Savrasov… Cred că…

—Uite ce-i, tovarăşe maior, să fim înţeleşi, îl întrerupse Reşetov. Despre ceea ce credeţi sau vi se pare, vom discuta în timpul liber; acum, însă, vom vorbi despre lucruri mai reale.

— Am înţeles! răspunse scurt maiorul Kovalenko şi amuţi.

Toţi se simţeau stingheriţi.

— Unde-i paraşutistul? întrebă colonelul după o pauză.

— Alături, în curte, răspunse Firsanov.

— Daţi ordin să fie adus aici. Colonelul îşi aprinse din nou o ţigară şi, fără să mai spună o vorbă, îşi reluă plimbarea prin cameră.

Fu introdus Brâzgalov.

Colonelul se opri în faţa lui şi îl privi câteva secunde drept în ochi. Brâzgalov îşi scutură nervos umerii şi întoarse privirea într-o parte.

Colonelul începu să întrebe cu glas tare, clar şi răspicat;

— Hubert te-a pregătit pentru paraşutare?

— Le-am spus despre asta dumnealor, mai înainte, răspunse Brâzgalov arătând cu capul spre noi.

— Nu mă priveşte cui şi ce-ai spus. Răspunde!

Tonul era sever şi aspru. Brâzgalov îşi îndreptă numaidecât poziţia:

— Da, Hubert!

— Paraşutarea a condus-o tot el?

— Nu, nu el. Alt neamţ.

— Numele lui?

— Nu-l ştiu.

— Pe Savrasov îl cunoşti?

— Nu-l cunosc.

— Dar Hubert îl cunoaşte pe Savrasov?

Faţa lui Brâzgalov rămase împietrită; puteai presupune că se gândeşte…

— După părerea mea, nu-l cunoaşte.

— Ce te face să crezi asta?

Brâzgalov povesti cum, în ajunul trimiterii sale la aerodrom, Hubert stătuse de vorbă cu el pentru ultima dată. În timpul convorbirii, Hubert chemase la el un rus, necunoscut lui Brâzgalov, şi-i spusese: „Descrie-l mai amănunţit şi mai precis pe Savrasov”. De aici Brâzgalov trăsese concluzia că dacă Hubert l-ar fi cunoscut personal pe Savrasov, n-ar fi încredinţat descrierea înfăţişării sale altcuiva. În afară de aceasta, în timp ce rusul acela îl descria pe Savrasov, Hubert îl întrebase cine-i mai înalt de statură: Brâzgalov sau Savrasov? Rusul se uitase la Brâzgalov, îi spusese să se ridice de pe scaun şi răspunsese că par să fie de aceeaşi înălţime.

Nu încape îndoială că Hubert nu-l cunoştea pe Savrasov.

— Cum se numea rusul? continuă să întrebe colonelul.

Brâzgalov nu ştia. Poate că în prezenţa lui se rostise numele sau pronumele rusului, însă el nu acordase atenţie acestui fapt şi nici nu reţinuse

vreun nume, deoarece întâlnirea n-avusese loc decât o singură dată.

— Descrie-mi-l! ceru colonelul. Cum arăta?

Brâzgalov se opri puţin, pesemne ca să-şi adune gândurile, şi descrise un portret după care îţi puteai face o idee despre înfăţişarea rusului necunoscut.

— Aşa, rosti colonelul. Va să zică e de aceeaşi statură cu mine?

— Da, însă ceva mai lat în umeri.

— Aşa. Bine! Colonelul se aşeză pe divan picior peste picior şi aprinse din nou o ţigară.

După aceea Brâzgalov fu scos afară. Urmă o scurtă tăcere.

— Să dăm drumul tovarăşilor, i se adresă colonelul lui Firsanov, referindu-se, desigur, la mine şi la Kovalenko. Să-şi vadă de lucru.

Am ieşit.

Peste vreo jumătate de oră, maiorul Kovalenko a fost chemat la Firsanov. Eu îmi spuneam că trebuie să renunţ la gândul că mă vor trimite pe mine şi mă ocupam de lucrările mele.

După câteva minute, Kovalenko se întoarse.

— Acum du-te dumneata, Stojarov! zise el zâmbind.

Zâmbetul lui m-a pus în încurcătură şi mi-am închipuit că glumeşte. Observând aceasta, Kovalenko adăugă pe alt ton:

— Grăbeşte-te. Colonelul nu-i dintre acei cărora le place să aştepte.

— S-a hotărât ca dumneata să fii trimis la Savrasov, tovarăşe maior, îmi declară Reşetov în clipa când am intrat în cameră. Eşti gata pentru o asemenea călătorie?

Înainte de a-i răspunde, colonelul continuă:

— Ia loc. Şeful dumitale şovăia între dumneata şi Kovalenko, însă până la urmă a fost de acord cu mine că dumneata eşti mai potrivit pentru acest rol. Dumneata ai mai fost de două ori în spatele frontului inamic, cu misiuni speciale, ai studiat situaţia, cunoşti rânduielile stabilite acolo şi

obiceiurile ocupanţilor. N-ai nevoie să născoceşti sau să-ţi imaginezi lucruri necunoscute. Toate tablourile, episoadele, evenimentele sunt întipărite aici – arătă cu degetul spre frunte – în clişeele dumitale proprii. Despre Savrasov noi ştim foarte puţine lucruri şi nu avem timp să aflăm mai multe; de altfel, nici nu ne putem permite să pierdem prea multă vreme cu el. Ar fi primejdios şi prin nimic justificat. Colonelul tăcu şi se uită la mine, zâmbind numai din ochi: Îţi place misiunea aceasta?

Fără să-mi ascund bucuria, am răspuns scurt că aşteptam o astfel de însărcinare.

— Mi se pare că ţi-ai însuşit profesiunea de cercetaş acolo?

Colonelul arătă cu capul undeva, într-o parte. Am înţeles la ce se gândea.

— Da, sunt agent de informaţii-partizan.

— Ştiu. Ce profesie ai avut înainte de război?

Am răspuns că lucrasem mai mult ca propagandist.

— Dar în cadrul armatei, ai făcut serviciu?

I-am răspuns că am făcut serviciul militar în termen, apoi am rămas reangajat încă doi ani; pe urmă am făcut nişte cursuri şi, în sfârşit, am luat parte la luptele cu finlandezii albi.

— Locotenent-colonelul şi cu mine suntem de părere că dumitale îţi va fi mai uşor şi vei putea să stai mai lesne de vorbă cu Savrasov decât oricare altul. Şi, apoi, mai avem un motiv: nu se ştie ce întorsătură va lua şi cum se va termina această întâlnire. Nu-i aşa, tovarăşe locotenent-colonel? Reşetov privi spre Firsanov.

Acesta dădu afirmativ din cap.

— Totul, însă, trebuie făcut fără zgomot, fără complicaţii. Avem de-a face cu un duşman neobişnuit. Parola, – el luă de pe masă fotografia

tăiată, – o cunosc dinainte de război. Acest chip de femeie trebuie să arate aşa. Colonelul scoase din buzunarul bluzei un carnet de însemnări, luă din el o fotografie şi ne-o arătă: Aici e figura întreagă, rezultată din lipirea a două părţi. El întinse poza lui Firsanov: Niciodată nu-l socotesc pe inamic prost, însă asta, – aruncă pe masă jumătatea de fotografie, – nu-l ridică în ochii noştri. Procedeul e învechit şi nu prea inteligent. E o parolă materială folosită prea des şi deci răsuflată. Vreau însă să vorbesc despre altceva, despre ceea ce este mai important. Colonelul îşi micşoră ochii şi începu să bată cu degetul în masă. Vreau să spun că dumneata însuţi trebuie să îndeplineşti excelent această misiune Nu vom sta acum să ghicim unde şi cu cine va trebui să te mai întâlneşti după vizita pe care o vei face la Savrasov, dar unele lucruri trebuie să le prevenim. În timpul discuţiei cu el e nevoie să ai cât mai mult curaj, să pui chestiunea aşa, ca şi cum ai fi nu un simplu agent de legătură, ci o persoană de încredere a lui Hubert, cu puteri depline. Caută să scoţi de la el tot ce se poate şi ia toate informaţiile pe care le socoteşte necesar să i le transmită lui Hubert.

… În zori, înainte de a pleca la aerodrom, am fost din nou chemat de Reşetov şi Firsanov. Am aflat că la a doua convorbire cu colonelul, Brâzgalov mai declarase ceva: în afară de parola materială, mai avea pentru Savrasov şi o parolă verbală. El trebuia să spună: „Salutări de la Vitali Lazairevici“, iar Savrasov urma să răspundă: „L-am văzut în februarie nouă sute patruzeci şi unu”.

— Ai înţeles? întrebă Reşetov.

Am răspuns afirmativ.

— Acum poţi să pleci. Drum bun, îţi dorim succes.

Capitolul II

Avionul zbura la înălţimea de o mie o sută de metri.

Pe sub aripi pluteau încet nori pufoşi, iar prin golurile dintre ei se zărea pământul: ici un sătuleţ, colo o staţie de cale ferată, dincolo dunga albastră a unui râu.

Prin nesfârşita pâclă fumurie a orizontului se profila creasta zimţată a unor munţi întunecaţi, iar la poalele lor, contururile unui oraş mare. Deasupra părţii de miazănoapte a oraşului plutea un nor gros, format din fumul coşurilor de la uzine. Atârna nemişcat, fără să se micşoreze sau să se mărească, alcătuind parcă un element al peisajului oraşului. Iată şi oraşul, prins în păienjenişul străzilor largi şi drepte, lipsite de verdeaţă. În partea de miazănoapte erau îngrămădite clădiri mari.

Avionul făcu două viraje pe deasupra centrului oraşului şi se îndreptă spre aerodrom. După ce ateriză, mai rămase câteva minute, până ce coborâră pasagerii, şi se înălţă din nou în văzduh.

Cei doi tovarăşi care m-au întâmpinat, mi-au comunicat ca Savrasov nu se află în oraş. Era însă aşteptat din moment în moment. Trebuia să sosească cu trenul şi să tragă la hotel. M-au prevenit că locuinţa reţinută pentru mine se afla în faţa camerei pe care o va ocupa Savrasov.

În zece minute am ajuns cu maşina la hotel.

Mai întâi de toate trebuia să-mi pun ţinuta în ordine, să mă bărbieresc şi să-mi schimb hainele.

Voiam să apar în faţa lui Savrasov într-o ţinută cât mai corectă şi să las impresia unui om care dispune de timp şi bani, fiind trimis cu o misiune de răspundere.

Am început să mă rad. Din oglindă mă privea o faţă arsă de vânt şi soare. Costumul civil pe care îl îmbrăcasem nu-mi plăcea: nu mi se potrivea şi mă simţeam stângaci în el.

Bărbieritul şi îmbrăcatul răpesc puţin timp unui militar: după o jumătate de oră eram gata. „Trebuie să mă plimb puţin prin oraş – am hotărât eu – să mă obişnuiesc cu costumul nou şi să mă simt ca un civil".

Era ora cinci după-amiază. Pe caldarâm se aşterneau umbre lungi, albăstrui. O adiere uşoară, abia simţită, ce vestea căderea serii, îmi răcorea plăcut faţa. Străzile, pline de oameni şi de maşini ce goneau cu viteză, îmi aminteau de bulevardele capitalei. Se vedea că războiul înviorase puternic oraşul, mutând aci mari întreprinderi şi zeci de mii de oameni. Mergeam fără grabă, privind casele, firmele, vitrinele magazinelor. Ora petrecută pe stradă m-a înviorat. Am chibzuit bine întâlnirea cu Savrasov, prevăzând toate amănuntele ce se puteau ivi în timpul convorbirii noastre. Lucrul cel mai important era să-mi păstrez calmul, să nu arăt nicio urmă de emoţie. Eu, însă, eram puţin emoţionat încă înainte de întâlnire. Trebuia să mă stăpânesc…

M-am întors repede şi m-am îndreptat spre hotel. Mergeam hotărât, cu pas măsurat.

La chioşcul din colţ, chiar lângă hotel, am băut un pahar cu sifon rece. Apoi am urcat curajos la etajul al doilea. Am trecut prin faţa camerei lui Savrasov. Era închisă. Deci acesta nu sosise încă.

Am intrat în camera mea, mi-am scos pălăria, m-am aşezat şi am început să aştept.

Au trecut câteva, minute… Deodată, la capătul coridorului au răsunat paşi. S-au apropiat şi s-au oprit în dreptul camerei din faţă. Am auzit cheia

răsucindu-se în broască şi zgomotul uşii ce se închidea. „Savrasov a intrat în camera sa“, mi-am zis eu.

După un minut s-au auzit iarăşi paşii grăbiţi ai cuiva. Apoi zăngănit de veselă; fără îndoială, lui Savrasov i se adusese mâncarea de la restaurant. Ospătară a rămas câtva timp în camera pasagerului. Apoi a ieşit, închizând cu grijă uşa în urma ei şi a dispărut aproape fără să fie auzită.

În sfârşit, am socotit că nu mai am ce să aştept. Am deschis uşa, am traversat coridorul îngust şi, fără să ciocănesc, am intrat în camera lui Savrasov.

Era o încăpere aproape la fel cu a mea, doar puţin mai lungă, cu două ferestre ce dădeau în curte. Pe masă se afla mâncare şi o sticlă cu vodcă. Savrasov stătea pe divanul moale, cu o ţigară în gură şi cu revista „Ogoniok” în mâini. Prin ochelarii mari, cu ramă de os, mă priveau puţin miraţi nişte ochi negri, cu pleoapele umflate. Inginerul avea o faţă imobilă, întunecată, brăzdată de cute; părul îi era pieptănat lins, cu cărare.

— Pe cine căutaţi? întrebă Savrasov, fără să-şi schimbe poziţia, micşorându-şi doar ochii cu pleoape grele.

— Dacă eşti Savrasov, pe dumneata te caut.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Am venit să-ţi transmit salutări de la Vitali Lazarevici! am rostit eu, fără să-mi iau ochii de la el.

Savrasov păli puţin, dădu politicos din cap şi se sculă repede în picioare. Divanul pe care stătuse scoase un zgomot trist, ce semăna cu un oftat de uşurare.

— Vorbiţi mai încet! zise el şi, apropiindu-se de uşă, răsuci brusc cheia.

Savrasov călca greu; podeaua scârţâia sub picioarele lui.

Eram puţin revoltat de tonul lui poruncitor, însă m-am stăpânit şi i-am spus a doua oară:

— Salutări de la Vitali Lazarevici.

Savrasov se încruntă şi mă măsură îndelung; i-am suportat privirea fără să clipesc.

— L-am văzut în februarie nouă sute patruzeci şi unu. Veni în faţa mea, desfăcându-şi larg picioarele.

— Va să zică, sunteţi din partea doctorului? Tonul lui era poruncitor, ca şi mai înainte.

— Nu are prea mare importanţă din partea cui vin. Când va fi nevoie, îţi voi spune, i-am răspuns eu. Naiba te-a dus în depărtarea asta? Abia am ajuns aici. Ia loc şi să vorbim de chestiunea care ne interesează. Rostind aceste cuvinte, căutam să-l privesc astfel, încât să vadă în ochii mei distanţa ce există între noi. Şi se pare că Savrasov a înţeles acest lucru.

S-a aşezat tăcut pe divanul care oftă din nou, iar eu am luat loc pe un scaun în faţa lui.

— Da, da… rosti Savrasov, puţin încurcat. Ei? şi cu un regret vizibil se uită la mâncarea care începea să se răcească.

— Sunt din partea cealaltă. E clar?

— Nu prea! zise Savrasov.

— De ce?

— Dacă sunteţi de acolo, trebuie să-mi arătaţi… Văzând că-mi bag mâna în buzunar, tăcu.

Fără grabă şi cât mai calm cu putinţă, am scos din buzunar o oglinjoară învelită în piele de căprioară, am tras din ea jumătatea de fotografie cu chipul de femeie şi i-am arătat-o lui Savrasov.

— Acum e clar! zise el, privind atent poza tăiată şi-şi aprinse o ţigară.

— În schimb, acum, pentru mine nu e clar! am răspuns.

Un zâmbet acru se ivi pe buzele lui Savrasov. Scoase tăcut din buzunar un carnet de însemnări legat cu un elastic şi trase din el cea de a doua jumătate a chipului de femeie. Am luat-o, am pus-o pe genunchi şi am lipit de ea jumătatea mea de fotografie. Se potriveau.

Savrasov oftă, îşi slăbi cravata şi-şi descheie gulerul cămăşii.

— Veniţi din partea doctorului sau a lui Gabiş? întrebă el, de astă dată mai puţin îngâmfat.

— Vin din partea lui Hubert! am răspuns eu hotărât, străduindu-mă să-mi întipăresc în minte două nume noi: doctorul şi Gabiş.

— Hubert… Hubert… zise Savrasov, căutând să-şi amintească ceva. Nu este nepotul lui Gabiş? Nu-i ştiţi cumva pronumele?

— Nu mi s-au dat aceste amănunte, i-am răspuns eu sec.

— Dar asta n-are importanţă! adăugă Savrasov. Important e că veniţi de-acolo…

Nesocotinţa lui Savrasov, care pomenise de un oarecare doctor şi numele lui Gabiş, mi-a dat putinţa să risc puţin. De obicei mă conduc după următoarea regulă: dacă nu cunosc jocul, nu fac primul mutarea. Atunci, însă, am hotărât să calc această regulă şi l-am întrebat:

— Va să zică, l-ai văzut pe Vitali Lazarevici în februarie anul trecut?

— Ce vă face să credeţi asta? întrebă Savrasov prudent.

— Eu nu cred nimic, dumneata mi-ai spus…

— A, da… aveţi perfectă dreptate. M-am întâlnit cu doctorul în februarie… înainte de plecarea lui dincolo… Vitali Lazarevici era convins că ne vom mai revedea.

Aşadar, Vitali Lazarevici şi doctorul erau una şi aceeaşi persoană. Nu era greu de ţinut minte.

— Şi după aceasta nu te-ai mai întâlnit cu nimeni? N-ai mai dat nimănui vreo altă informaţie?

— Sigur că nu! În general, eu n-am informat pe nimeni, în afară de doctor.

— Prezenţa dumitale în momentul de faţă este extrem de necesară la Moscova, i-am spus eu, ştiind dinainte că această cerinţă nu poate fi dusă la îndeplinire.

—Imposibil. Absolut imposibil, zise Savrasov, clătinând din cap.

— Dar dacă e necesar? am stăruit eu.

— Atunci am să ajung în faţa tribunalului.

Savrasov mă lămuri că recepţionarea utilajelor, cu care se ocupa el în perioada aceea, nu admitea niciun fel de amânări sau întârzieri. Dar dacă trebuia să fie cu orice preţ la Moscova, avea să se ducă. Însă, în acest caz avea să iasă din munca sa. Uzina ce se construia avea o însemnătate excepţională pentru apărare şi doctorul insista în mod deosebit să rămână la acest obiectiv.

— Ce părere aţi avea, – întrebă pe neaşteptate Savrasov, — dacă v-aş propune să împărţiţi cu mine modesta mea mâncare? N-am mâncat nimic de azi dimineaţă şi sunt grozav de flămând.

Am refuzat, rugându-l să mănânce singur, şi el îmi urmă sfatul fără să mai stea pe gânduri. Îşi turnă o jumătate de pahar cu vodcă, îl goli dintr-o înghiţitură, plescăi din limbă şi începu să mănânce.

Mă uitam tăcut prin cameră: trebuia să mă folosesc de acest răgaz ca să-mi pun ordine în vălmăşagul gândurilor şi să mă pregătesc pentru continuarea discuţiei.

După ce termină de mâncat, Savrasov îşi aprinse o ţigară şi se rezemă de speteaza scaunului.

— Acum povesteste-mi cum merg treburile pe-aici, i-am cerut eu.

—Doctorul mi-a trasat sarcina de a-mi consolida poziţia în uzină, – începu Savrasov, – şi am şi izbutit să fac acest lucru. Să scoţi din funcţiune o asemenea uzină, nu-i glumă. Trebuie să mă familiarizez temeinic şi să fiu bine văzut pentru ca niciun pas, nicio mişcare, nicio dispoziţie de-a mea să nu provoace vreo bănuială. Aici uşile sunt ca în rai: foarte înguste la intrare şi largi la ieşire… Dacă aş pleca la Moscova de capul meu, după cum îmi cereţi, aş fi dat afară din serviciu. Ba te pomeneşti că m-ar da şi în judecată. Doar suntem

în timp de război! Cât despre permisiunea de a pleca, nici nu poate fi vorbă s-o capăt.

Savrasov aducea argumente convingătoare: n-avea pur şi simplu cu ce să justifice în faţa direcţiei uzinei şi a glavcomului necesitatea plecării sale la Moscova. N-avea absolut niciun motiv. Venind încoace, i se dăduse voie să întârzie cinci zile la Kazan. Pe drum fusese reţinut ceva mai mult şi pentru aceasta trebuise să dea explicaţii.

— Dacă, însă, aşa cum se spune, scopul scuză mijloacele, atunci se poate…

— Nu, aşa nu merge! am spus eu cu un ton autoritar. Voi renunţa la această idee. Ai în Moscova oameni de nădejde, pe care să mă pot bizui?

— Depinde în ce privinţă.

— Într-o chestiune serioasă.

— La Moscova am pe cineva care lucrează în domeniul transportului. L-am recrutat încă de anul trecut. E verificat; a făcut câteva servicii şi e gata să lucreze şi mai departe. Se poate conta pe el şi i se pot încredinţa sarcini serioase.

— Nu cumva îl supraestimezi?

— Nicidecum! mă asigură Savrasov. Doctorul avea aceeaşi părere despre el. L-am botezat „Dispecerul”.

— Asta-i tot ce ai la Moscova? am întrebat eu mirat.

— Ba nu. Dar vă interesează oameni siguri şi de aceea am pomenit de „Dispecer”. Mai am încă un om, însă e mai puţin sigur.

— Cine-i?

Savrasov îmi spuse că e un fost şef de lucrări pe unul din şantierele de lângă Moscova. Venise mai de mult din Harbin, unde avusese legaturi cu cercurile gardiştilor albi. Se afla de puţină vreme în Moscova. Câtva timp locuise clandestin, fără acte în regulă. Îi fusese prezentat de doctor la sfârşitul anului trecut.

— Individul acesta, continuă Savrasov, este ahtiat după bani. Pentru bani, mai ales pentru bani buni, e gata să pornească la orice aventură şi nu se dă în lături de la nimic. Îl găsesc potrivit pentru o muncă episodică, dar nu te poţi bizui în totul pe el: nu se pricepe de loc la legături şi face abuz de alcool. L-am văzut nu de mult, înainte de a pleca din Moscova. Umbla să-şi facă rost de nişte acte false, pentru a scăpa de mobilizare.

Îl ascultam atent pe Savrasov şi mărturisesc că eram mulţumit de felul în care se desfăşurau lucrurile.

— Pe cine mai ai? am întrebat eu când Savrasov tăcu.

— Ăştia sunt toţi; alţii nu mai am.

„Nu prea ai mulţi, după cât se vede", mi-am zis, privindu-l în tăcere pe Savrasov, care sta tolănit pe divan.

— Acum hai să stabilim, am zis eu. Notează-ţi pe nişte hârtiuţe tot ce trebuie să-i comunici lui Hubert, ca să-mi poţi spune mâine. Tot mâine îţi voi da şi banii.

— Aţi venit cu bani?

— Se înţelege! M-am ridicat de pe scaun. Îţi propun să luăm cina în camera mea.

— Care-i camera dumneavoastră?

— Cea din faţă.

— Minunat, voi veni cu plăcere.

… Am petrecut seara în camera mea. Afară ploua. Stăteam în faţa geamului pe care se prelingeau şiroaie de apă. Prin pânza deasă a ploii şi prin sticla înceţoşată se întrezăreau siluetele orăşenilor singuratici ce treceau grăbiţi pe stradă.

Discuţia se prelungea. Voiam să obţin de la Savrasov cât mai multe informaţii, să aflu amănunte din biografia sa, să mă lămuresc cum şi când intrase în slujba duşmanului, însă el era rezervat şi vorbea foarte puţin despre sine. Poate din prevedere, poate că aşa-i era felul. N-a pomenit nimic de trecutul său. În schimb, a povestit mult

despre uzina în care pătrunsese cu mare greutate, despre producţia acestei uzine, despre capacitatea ei de producţie. Căuta să-mi demonstreze că nu-i uşor să scoată din funcţiune o asemenea întreprindere şi că pentru aceasta are nevoie de mult timp şi de fonduri.

Dându-şi seama că rezultatele obţinute de el sunt de mică importanţă, Savrasov începu să se vaite de lipsa de oameni potriviţi pentru „muncă".

— Ai încercat să găseşti?

Savrasov se uită mirat la mine. Pe faţa lui se întipărise o asemenea expresie, de parcă ar fi vrut să-mi spună: „Drept cine mă luaţi?" Îmi răspunse însă altceva:

— Da, am încercat. Îşi scoase ochelarii cu rama de os, îi aburi şi începu să şteargă lentilele cu batista. Am încercat în repetate rânduri… Am sondat terenul, dar deocamdată n-am făcut nici pe dracu'. Trebuie să recunoaştem că poporul e cuprins de un uriaş avânt patriotic. În ciuda succeselor hitleriştilor şi a pătrunderii lor în adâncul ţării, toţi sunt ferm convinşi că nemţii vor fi zdrobiţi. Te miri de unde mai iau atâta forţă, atâta îndârjire şi încredere! Doar se pare că totul e limpede: Rusia nu-şi va mai putea reveni de pe urma loviturilor primite! Încearcă însă să vorbeşti cu cineva pe tema asta. Oho! Eu îmi făcusem cu totul alte socoteli. Dar, în faţa acestei situaţii, trebuie să fii prevăzător. Acum m-am deprins.

Savrasov ridică paharul cu vin şi începu să soarbă încet, plescăind după fiecare înghiţitură.

— Mi-ai vorbit despre „Dispecer" şi despre şeful de lucrări. Notează-mi datele lor. Mâine voi pleca la Moscova.

— Oare e indicat?

— La ce le gândeşti? am întrebat eu, prefăcându-mă că nu înţeleg despre ce-i vorba.

— La scris. Dacă pierdeţi hârtia?

— Ei şi? Doar cred că în afară de nume şi adresă nu vei scrie nimic altceva. Cât despre

parolă, pe aceasta o voi ţine minte.

Savrasov se învoi şi, rupând o foaie din carnetul său, scrise adresele şi numele celor doi.

Am vorbit ultima oară cu Savrasov a doua zi dimineaţa, în camera lui.

M-a rugat să transmit dincolo că s-a aranjat bine, că se ocupă de recrutarea de noi oameni, şi că, pentru îndeplinirea sarcinilor pe care i le încredinţase doctorul la ultima întâinire, are nevoie de timp mai îndelungat şi de fonduri mai mari.

Apoi a întrebat:

— Sper că îmi puteţi da banii?!

Am răspuns că-i voi da la prânz. Ochii lui Savrasov s-au înviorat.

Savrasov n-a mai apucat să-şi ia banii. Cu mult înainte de ora prânzului, eu mă plimbam pe aerodrom, pregătindu-mă să iau avionul pentru a mă întoarce acasă, în timp ce pe Savrasov îl lăsasem în grija tovarăşilor din localitate, care erau învestiţi cu puteri depline şi executau ordinele colonelului Reşetov.

Capitolul III

Ziua a început cu incursiunea unor bombardiere inamice. Au aruncat bombe asupra nodului de cale ferată, apoi asupra oraşului şi s-au îndreptat spre apus.

La o jumătate de oră după bombardament am fost chemat de locotenent-colonelui Firsanov.

— Ce părere ai avea, tovarăşe Stojarov, dacă ţi s-ar propune să treci încă o dată linia frontului, în spatele duşmanului? m-a întrebat el.

Firsanov se uita la nune cu ochii lui căprui, liniştiţi. Avea obiceiul să privească în ochii celui cu care vorbea. Observându-mi chipul, voia pesemne să vadă ce impresie va produce asupra mea întrebarea. Dar se pare că nu i-am dat răgaz pentru aceasta. Am răspuns numaidecât:

— Sunt gata să execut tot ce mi se cere!

Acest răspuns i-a plăcut lui Firsanov. Mi-am dat seama de acest lucru după sprâncenele lui încruntate, în care se zăreau fire cărunte. Avea un mod original de a-şi exprima dispoziţia: dacă-şi încrunta sprâncenele şi se adresa cuiva cu „tu“ însemna — oricât ar părea de ciudat – că este mulţumit. Dacă, însă, se adresa cu „dumneavoastră”, urma neapărat o săpuneală.

— Bine! zise el. Acum o să stai de vorbă în această chestiune şi cu tovarăşul colonel. Aşteaptă puţin aici. Firsanov ieşi lăsându-ma singur.

Asta se întâmpla a doua zi după întoarcerea mea din Ural.

Firsanov reveni în birou, însoţit de Reşetov.

— Va să zică ai hotărât să pleci încă o dată dincolo? întrebă colonelul, răspunzându-mi politicos la salut şi frecându-şi mâna bolnavă.

Pusese întrebarea pe un asemenea ton, încât părea că nu Reşetov, ci eu eram iniţiatorul acestui nou drum. Aşa că nu mi-a rămas decât să repet după el:

— Da, am hotărât.

— Foarte bine! zise colonelul cu bunăvoinţă în glas şi se aşeză pe divan.

Tăcerea a durat câteva secunde. Reşetov se uita la mine pe sub sprâncene, vrând parcă să verifice sinceritatea spuselor mele. Apoi, fără să-şi ia privirea de la mine, începu să-mi vorbească:

— Ţine seama, tovarăşe maior, că această călătorie va fi neobişnuită. Vei merge în bârlogul duşmanului, unde va trebui să acţionezi singur, fără să ai cu cine să te sfătuieşti sau cine să te sprijine. Pleci într-o misiune excepţională. Ochii

dumitale vor trebui să vadă totul, iar urechile să audă totul. Adesea va trebui să zâmbeşti când te va îneca plânsul.

— Parcă aţi încerca să mă faceţi să renunţ, tovarăşe colonel, am observat eu ironic. Credeţi că-mi voi schimba hotărârea?

Colonelul nu răspunse îndată. După ce scutură atent, cu degetul arătător, scrumul ţigării, trase un fum, îi dădu drumul într-o parte şi continuă:

— Nu, nu urmăresc asta… N-arr de gând să te fac să renunţi, cu toate că ai tot dreptul să refuzi. Aş vrea numai să-ţi arăt pe scurt, în câteva cuvinte, ce te aşteaptă. Vreau să accentuez că nu e vorba de o cercetare scurtă, obişnuită, ci de o misiune specială, de durată mai lungă, la care trebuie să mergi de bună voie, cu sufletul deschis, conştient de la început de toate primejdiile. Felix Edmundovici Dzerjinski ne învaţă că într-o astfel de misiune este nevoie de o inimă fierbinte şi de mult sânge rece.

— Oricum, cineva trebuie să plece? am întrebat eu cu seriozitate.

— Da, fără discuţie.

— Atunci mă duc eu! Am ceva experienţă, sunt comunist şi socotesc că această misiune este o cinste pentru mine.

— Bine! zise colonelul, lovindu-se cu palma peste genunchi. Nu ne vom schimba hotărârea. De altminteri, nici nu avem motiv s-o facem. Nu-i aşa? se adresă el lui Firsanov.

Firsanov încuviinţă din cap.

— Acum să trecem direct la treabă… Şi colonelul îmi povesti de ce se luase hotărârea să fiu trimis în spatele frontului inamic.

Hubert aşteaptă întoarcerea spionului său, Brâzgalov. L-a trimis sperând că se va întoarce degrabă. Din motive independente de voinţa sa, Brâzgalov nu poate să se întoarcă. El a aterizat cu bine, s-a urcat în tren, însă în drum spre Savnasov, într-un nod de cale ferată, a nimerit sub

bombardamentul aviaţiei germane şi a fost grav rănit la picioare. Brâzgalov se află în spital, cu picioarele în ghips. Vindecarea va dura mult, aşa că nici nu poate fi vorba să se întoarcă curând. El l-a chemat pe Savrasov printr-o telegramă, însă acesta, neavând posibilitatea să se ducă el însuşi la Brâzgalov, a încredinţat această misiune unui „om de încredere”. Tot acest om trebuie să se ducă la Hubert, în locul lui Brâzgalov.

Cunoşteam locul unde se află Hubert, precum şi parola pentru a putea trece linia frontului.

— Acum înţelegi despre ce-i vorba? întrebă colonelul.

— Clar! am repetat eu maşinal, în timp ce în minte îmi năvăleau sute de ipoteze şi presupuneri.

Reşetov observă starea mea.

— Te gândeşti? întrebă el şi îşi dădu singur răspunsul. Ai şi la ce. Du-te acum şi cugetă bine la toate amănuntele, poate că-ţi vine în minte vreo propunere. În acest caz, treci din nou pe aici, să continuăm discuţia. Totuşi, prea mult nu te poţi gândi, fiindcă nu-i timp. Ştii doar că Brâzgalov urma să se întoarcă la un anumit termen şi nu putem şti ce mai întreprinde acum Hubert. Te pomeneşti că paraşutează pe un altul care va ateriza cu mai mult succes. Lucrul acesta nu-i de dorit.

Am plecat. Voiam să fiu singur, ca să-mi adun gândurile, să-mi imaginez situaţia în care urma să mă aflu.

Soarele de amiază strălucea deasupra oraşului. Am intrat în parc, am apucat pe o alee pustie şi m-am aşezat pe o bancă, sub un tei mare şi umbros.

Bolta înaltă a cerului era senină şi netulburată; doar ici-colo pluteau, abia văzuţi, nouraşi firavi ca nişte funigei. Pe covorul de un verde delicat al ierbii străluceau petalele crizantemelor care se trecuseră. Teiul uriaş umbrea cu ramurile sale aproape jumătate din alee.

Cu toate acestea, nu mă preocupa câtuşi de puţin ceea ce se afla în jurul meu.

Nu-mi amintesc dacă a trecut cineva pe alături sau dacă se mai auzeau şi alte zgomote în afară de freamătul frunzelor de deasupra capului meu. Freamătul acesta, când mai puternic, când mai lin, mă ajuta să gândesc. Mintea îmi lucra cu încordare, repede, gândurile alergau înainte, depăşind evenimentele. Când s-au îmbrăcat într-o formă concretă, mi-am adus aminte că e timpul să plec, fiindcă, cu siguranţă Reşetov şi Firsanov mă aşteptau.

— Ei, cum e? mă întrebă colonelul când intrai în cabinetul lui Firsanov. Ai vreo idee?

— Da, tovarăşe colonel.

— Ia loc şi povesteşte. Colonelul se ridică de la masă, cu un pachet de ţigări în mână, şi se aşează în fotoliul din faţa mea.

I-am expus cât mai pe scurt propunerile mele. Mă duc la Hubert în locul lui Brâzgalov, care este bolnav. Probabil că Hubert nu mă va reţine mult. Desigur că el va căuta să mă trimită cât mai repede înapoi, pentru a stabili grabnic legătura cu agenţii lui din spatele frontului nostru. E greu de ghicit la cine mă va trimite. Poate la Savrasov, de la care abia venisem, poate la o altă persoană, pe care încă n-o cunoşteam. Totul se va lămuri acolo, la faţa locului. Aceasta e o latură a problemei. Pe de altă parte, s-ar putea întâmpla ca în timpul cât voi sta la Hubert să se ivească alte probleme asupra cărora va trebui să mă sfătuiesc cu conducerea. Poate că voi întâlni oameni care ne interesează sau se vor ivi posibilităţi neprevăzute pentru depănarea mai departe a acestui ghem duşman, vor ieşi la iveală intenţii şi planuri mârşave ale inamicului, pe care va trebui să le preîntâmpinăm cât mai repede. În sfârşit, e de dorit ca şi după plecarea mea, Hubert şi toată „gospodăria'' lui să fie ţinuţi sub observaţie.

— Da, înţeleg… Ce propui concret? întrebă Reşetov.

— Propun să fie paraşutat în regiunea unde se găseşte Hubert un tovarăş împreună cu un radist. Să li se dea sarcina de a lua legătura cu mine şi de a acţiona apoi potrivit indicaţiilor mele. Prin ei vă voi transmite toate informaţiile şi voi primi directivele dumneavoastră. Eu mă voi întoarce, iar ei vor rămâne. Ce va fi mai departe, e greu de presupus.

Colonelul se sculă în picioare şi începu să se plimbe tăcut prin cameră.

— La urma urmei, de ce n-am proceda aşa? zise el, ca pentru sine. Planul acesta îmi place. Sunt de acord. Să încercăm! Se opri în faţa mea, mă privi în ochi şi aruncând în sus câteya rotocoale de fum albăstrui, încheie: Pe cine am putea trimite?

— Pe Krivorucenko…

— Aşa mă gândeam şi eu, mă întrerupse Firsanov zâmbind. Dar el ce părere va avea despre asta?

— Cred că va fi de acord, am răspuns eu.

— Crezi?

— Sunt convins!

— Să fie chemat Krivorucenko! zise Reşetov.

Am transmis ofiţerului de serviciu ordinul colonelului

— Ai stat de vorbă mai înainte cu el? întrebă Reşetov, cercetând harta.

Am răspuns negativ.

— A sărit vreodată cu paraşuta?

— Nu, dar asta nu-i cine ştie ce. Înainte de prima săritură nici eu nu mai sărisem.

Firsanov râse.

— E drept. E mai uşor să sari în jos, decât să te înalţi! zâmbi Reşetov.

Discuţia fu întreruptă de ofiţerul de serviciu, care anunţă sosirea lui Krivorucenko.

— Poftiţi-l aici! zise colonelul.

Krivorucenko intră.

Fără altă introducere, Reşetov trecu direct la chestiune.

— Ni s-a propus să te paraşutăm împreună cu un radist dincolo de linia frontului, în spatele frontului inamic, pentru a lua legătură cu maiorul Stojarov, care pleacă acolo cu o misiune specială.

Semion stătea în faţa colonelului şi se vedea cum îi tremurau buzele pline, parcă umflate, de pe care era gata- gata să se smulgă răspunsul. Dar se stăpâni şi tăcu, aşteptând să audă ce va spune mai departe colonelul.

— Stojarov te-a propus pe dumneata, iar radistul îl voi trimite eu din Moscova, urmă Reşetov. Ce părere ai?

Am citit hotărârea în ochii îndrăzneţi, larg deschişi ai lui Semion, care-l priveau pe colonel drept în faţă. A rostit hotărât şi răspicat:

— Sunt de aceeaşi părere, tovarăşe colonel.

— Bine! Poţi pleca! Maiorul te va pune la curent cu toate chestiunile. Va trebui să plecaţi pe rând: mai întâi îl vor trece pe dânsul – colonelul arătă cu capul spre mine – iar după câtva timp, pe dumneata. El va trece pe pământ, iar dumneata cu radistul prin aer. Apoi, adresându-se mie, colonelul adăugă: Cu dumneata, tovarăşe maior, vom sta de vorbă mai amănunţit. Trebuie să-ţi dau câteva detalii în legătură cu activitatea grupului care foloseşte parola „Salutări de la Vitali Lazarevici“. Atunci se vor clarifica multe lucruri care te vor ajuta să-ţi îndeplineşti misiunea în partea cealaltă.

Colonelul se aşeză mai comod şi-şi aprinse o ţigară.

— Prin anul o mie nouă sute patruzeci, – începu el, – în oraşul unde lucram eu, o santinelă care păzea nişte depozite militare a împuşcat pe loc un necunoscut ce pătrunsese în zona interzisă. Sub haina celui ucis s-a găsit o mină cu o mare putere de distrugere şi cu un mecanism de ceasornic pentru reglarea exploziei, iar în buzunarul hainei, jumătate din această fotografie. Nu s-a putut afla

cine era victima; n-avea niciun fel de acte asupra sa.

Mai târziu, după vreo două săptămâni, am primit din partea unui cetăţean sovietic o reclamaţie care merită toată atenţia. Cetăţeanul ne anunţa că în urmă cu un an avusese prilejul să facă cunoştinţă cu un străin, într-unul din porturile noastre. Străinul era antrenorul unei echipe de fotbal, care venise în U.R.S.S. Nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani şi cetăţeanul îl ţinuse minte pentru că străinul avea o cicatrice care pornea din mijlocul frunţii până la sprânceana stângă. Reclamantul uitase, desigur, de această cunoştinţă, însă deodată, cu trei zile în urmă, îl întâlnise pe acest străin însoţit de un funcţionar de la o uzină militară, un oarecare Robuş. Reclamantul cerea să se dea atenţie acestui fapt, fiind suspect. S-a dovedit că a avut dreptate.

În urma măsurilor luate, a trebuit să-l arestăm pe Robuş. La percheziţie s-a găsit asupra lui o scrisoare cifrată. În scrisoare era vorba despre chestiuni ce constituiau un mare secret de stat.

Robuş a recunoscut că în primul război imperialist s-a predat de bună voie la nemţi şi s-a întors în Rusia ca agent al spionajului german.

El fusese atras în activitatea de spionaj de către un ofiţer cu gradul de căpitan, anume Gabiş. Munca practică de spion şi-a început-o în anul o mie nouă sute treizeci şi nouă, pe când Robuş locuia în Caucazul de Nord. O dată, într-o duminică de vară, a oprit pe stradă un tânăr necunoscut şi i-a spus câteva cuvinte. Robuş îşi amintea foarte bine această frază. Era parola pe care i-o dăduse, la timpul său, căpitanul Gabiş. Necunoscutul i-a arătat o jumătate din fotografia unei fete, la fel cu aceasta, în timp ce cealaltă jumătate se găsea la Robuş.

Când Robuş a povestit despre fotografie, s-a lămurit că răufăcătorul ucis lângă depozitul militar, la care se găsise o jumătate de fotografie

asemănătoare, era unul din agenţii grupului duşman. Robuş a povestit că omul cu cicatrice, pe care-l întâlnise pentru prima oară în Caucazul de Nord, şi care spusese că se numeşte Willy, fusese trimis de Gabiş. A doua oară Robuş s-a întâlnit cu Willy în oraşul nostru. Robuş se mutase aici şi, la insistenţa spionajului german, se angajase la uzină. Willy a solicitat ajutorul lui Robuş pentru a introduce în această uzină o persoană necunoscută. Dar această persoană a dispărut curând după ce Willy făcuse cunoştinţă cu ea. (După toate probabilităţile, omul de care se îngrijise Willy fusese răpus de glonţul precis al santinelei de la depozitul militar.)

Willy a stăruit să se intensifice activitatea de spionaj şi diversiune, iar cu prilejul ultimei discuţii a comunicat că pleacă şi că în viitor legătura cu Robuş o va ţine un oarecare doctor Vitali Lazarevici.

Iată tot ce am putut scoate de la Robuş.

Wiliy n-a lăsat nicio urmă, în schimb, cu doctorul lucrurile stau altfel. L-am căutat multă vreme, fără niciun rezultat.

Printre medici erau Ivan Petrovici, Fiodor Mihailovici, Matvei Polikarpovici, dar niciun Vitali Lazarevici. Ce-i drept, am descoperit un oarecare Vitali Lazarevici, însă acesta nu avea nimic comun cu medicina, în afară de faptul că el însuşi se folosea de serviciile medicilor.

Când, în cele din urmă, mi s-a comunicat că doctorul a fost găsit, am plecat imediat în oraşul vecin… Dar n-am izbutit să-l văd pe Vitali Lazarevici. De fapt, nici tovarăşii mei nu-l văzuseră, ci stabiliseră doar că doctorul Vitali Lazarevici Şleapnikov locuise la o văduvă şi plecase nu de mult „în interes de serviciu”, nu se ştie unde.

Am aşteptat cu răbdare zi după zi. Doctorul nu se mai întorcea. Atunci am hotărât să recurg la un

ultim mijloc: am vizitat casa în care locuise Şleapnikov şi am făcut cunoştinţă cu gazda lui.

Ea mi s-a plâns de neglijența chiriaşului care făgăduise că se va întoarce peste trei zile şi „iată, a trecut o săptămână şi el încă n-a venit“. Apoi mi-a povestit că Şleapnikov umblase să-şi schimbe buletinul de identitate şi că-şi făcuse formele necesare, ba chiar se şi fotografiase.

„Şi uite aşa, a plecat pe neaşteptate, încheiase bătrânica, nedumerită. Zicea că are treburi”.

M-am interesat dacă nu cumva Vitali Lazarevici lăsase ceva lucruri la gazdă.

„Cum să nu, cum să nu. A lăsat un geamantan”. Şi bătrânica scoase de sub pat un geamantan negru.

Nici măcar nu era închis. Se vedea că doctorul nu dăduse prea mare importanţă lucrurilor ce se găseau în el. În geamantan erau câteva cărţi cu un conţinut foarte variat, nişte rufe, o cravată şi un aparat de bărbierit.

Cam puţin pentru o persoană aşa cum ni-l închipuiam noi pe doctorul Şleapnikov, nu-i aşa? Doar noi căutam urme, fie ele cât de vagi! Însă tocmai ăsta era principalul,: aveam în faţa noastră un duşman încercat, care nu lăsa urme şi nu uita documente cifrate în geamantanele părăsite la vechile locuinţe.

Am întrebat-o pe gazdă unde sân-t fotografiile făcute pentru buletin. Din păcate, doctorul le luase cu el. Gazda ştia însă unde se fotografiase: într-un atelier de pe strada principală.

Bătrânica nu ne-a putut spune mai mult.

Dispariţia neaşteptată din oraş a lui Şleapnikov putea fi explicată prin aceleaşi motive ca şi plecarea lui Willy: prăbuşirea unei verigi din lanţul organizaţiei şi pericolul de a fi demascat întregul grup de spionaj. După spusele lui Robuş, Willy şi doctorul erau oameni „din partea cealaltă” şi veniseră aici numai pentru legătură, pentru a stabili contactul cu agenţii organizaţiei de spionaj.

Problema rămânea totuşi nerezolvată: plecaseră în „partea cealaltă” sau îşi schimbaseră doar locul de activitate?

S-au făcut cercetări amănunţite vreme îndelungată, însă Willy şi doctorul n-au mai ieşit la suprafaţă. Dar de vreme ce s-au specializat în vederea „muncii” în ţara noastră, nu încape nicio îndoială că vor apare fie ei, fie alţi oameni pregătiţi şi trimişi de ei. Asta-i tot! încheie colonelul. Acum să tragem concluziile: Willy este antrenorul şi tot el e omul cu cicatrice. Nu-i cunoaştem bine numele de familie şi nici locul unde se află. Doctorul este Vitali Lazarevici. Nici de el nu ştim unde se găseşte Gabiş, care era şi poate că e şi acum mai mare decât Willy şi doctorul, e şi el pe undeva. S-ar putea ca vizita dumitale la Hubert să facă lumină în toată această poveste.

Colonelul îmi recomandă să nu pierd din vedere lucrurile mărunte, amănuntele, să ţin seamă de ele, să le analizez, să le compar şi să trag concluzii din toate.

— Să nu uiţi încă un lucru, mă preveni el. Cu toate că te duci la ei ca un om de-ai lor, totuşi nu te vor lăsa în pace şi te vor verifica în fel şi chip. Să ţii seama de aceasta. Sunt în stare să folosească fel de fel de mijloace şi provocări, şi şantaj, şi orice alte procedee care nici nu-ţi trec prin minte. Trebuie să fii tot timpul cu ochii în patru, pregătit în orice moment, într-o continuă încordare. Antrenează-ţi memoria. Este una din calităţile profesionale cele mai de seamă ale unui agent de informaţii. Notiţele, documentele sunt lucruri ce se pot pierde şi pot deveni corp delict; în schimb, memoria este caseta sigură a agentului… Aş vrea să te mai previn asupra unui lucru, tovarăşe maior… Colonelul făcu o pauză şi adăugă încet: Se poate întâmpla orice… Te duci într-un adevărat cuib de viespi. Înţepăturile lor pot fi neaşteptate. Cred că-ţi dai seama… Totuşi, ceva mă face să cred că ne vom reîntâlni. Şi îmi strânse mâna

puternic, încurajator. Ne vom întâlni neapărat, tovarăşe Stojarov!

— Să nu-ţi faci griji pentru familie! zise locotenent- colonelul Firsanov. Voi face tot ce-mi stă în putinţă ca să nu ducă lipsă de nimic. Lasă-mi adresa lor.

În aceeaşi zi am hotărât să-l pun la curent pe Krivorucenko. Trebuia să-i vorbesc amănunţit despre toate, să stabilim condiţiile legăturii în spatele frontului inamic, să prevedem tot ce ar putea să ne provoace greutăţi în „partea cealaltă''.

Pe Semion nu l-am mai găsit la statul major. Îl cunoscusem la statul major al mişcării de partizani, în luna iulie 1941. Atunci ni se dăduse prima misiune de luptă: să trecem linia frontului şi să stabilim legătura cu o unitate de partizani.

Rătăcisem împreună mult timp în căutarea detaşamentului. Provizia pe trei zile ni se terminase tocmai în a şasea zi. Isprăvisem şi tutunul. Cu toate acestea, la început n-am vrut să intrăm în nicio localitate. În cea de a şasea zi, după ce aproape ne rătăcisem printr-o pădure cu multe mlaştini, am ieşit pe neaşteptate într-o poiană mare, acoperită de cenuşă. Pesemne că acolo fusese un sat mic, din care nu mai rămăseseră decât cuptoarele şi hornurile înnegrite. De jur împrejur stăpânea o linişte apăsătoare; nu se vedea nicio urmă de viaţă. Goniţi de frica morţii şi ameninţaţi să cadă în robie, oamenii părăsiseră acele locuri.

Răscolisem multă vreme prin scrum, căutând ceva de mâncare. Într-un beci năruit, Semion dăduse peste o grămadă de cartofi încolţiţi. Câtă bucurie ne adusese această descoperire!… Foamea ne dădea ghes. După câteva minute, cartofii se coceau în spuză, iar noi, aţâţaţi de mirosul lor, stăteam veseli pe vine şi aşteptam cu nerăbdare să se coacă.

„Acum mai putem trăi încă vreo săptămână, Kondrati Filippovici!“ îmi spusese Senmion,

scoţând bucuros din cenuşă cartofii copţi numai pe jumătate.

N-a mai fost nevoie de o săptămână. A patra zi, după ce pierdusem orice nădejde de a mai reuşi, am dat chiar peste siguranţa unităţii de partizani pe care o căutasem atâta vreme.

Aşa începuse noua noastră viaţă. Timp de patru luni am îndeplinit, împreună cu ostaşii detaşamentului, misiunile date de comandament; pe urmă, am pornit înapoi, pe un drum şi mai greu, şi mai primejdios.

A doua oară am fost la partizani în luna ianuarie nouă sute patruzeci şi doi. Era o iarnă grea, cu ger aspru; pinii trosneau. Înotând prin troienele de zăpadă înălţate de viscol de-a lungul drumului, rătăceam prin noaptea întunecoasă, căutând aerodromul. Înainte mergeau doi motorişti, care trăgeau o săniuţă cu lucrurile noastre: paraşutele şi sacii de spate. Într-o pădurice de pini, nu departe de sat, am dat peste un horn de tablă ce ieşea din pământ. Rotocoale mari de fum amestecat cu scântei se înălţau în văzduh. Era punctul de comandă. Am coborât în adăpostul adânc şi aici am început să aşteptăm cu răbdare pregătirea aparatelor în vederea zborului.

La ora unu noaptea, două avioane s-au înălţat cu noi spre cerul întunecat. În cel din faţă zbura Semion. La început, totul a mers bine. Dar dincolo de linia frontului, când până la pata neagră a pădurii ce se vedea clar pe fondul zăpezii mai rămăsese, cum se spune, doar o zvârlitură de băţ, am nimerit sub focul artileriei antiaeriene. Avionul cu care zbura Semion luă foc şi începu să coboare, încercând, pesemne, să ajungă până la pădure.

Pilotul avionului în care zburam eu opri pentru un timp motorul şi, arătând cu mâna înainte, îmi strigă ceva; apoi făcu brusc două viraje. Jos, sub noi, în pădure, ardea cu flacără strălucitoare avionul doborât.

E greu să redau sentimentul de deznădejde, de furie şi amărăciune, care m-a cuprins atunci. Nu puteam să-i ajutăm cu nimic pe prietenii căzuţi.

În a patra zi, Semion apăru însă. Faţa lui era zgâriată, ochiul stâng acoperit de o pată mare, vânătă, de sânge închegat. Alături de Semion stătea aviatorul; nici el nu arăta mai bine.

Iată ce se întâmplase:

Eu aterizasem în bune condiţii prin preajma focurilor de semnalizare ale partizanilor şi, îndată ce am atins pământul, am dat alarma. După o jumătate de oră, vreo şase partizani şi-au pus schiurile şi au alergat la locul catastrofei. S-au întors după trei zile; Semion şi pilotul erau cu ei.

„Ne-am ales doar cu puţină spaimă, Kondrati Filippovici, râse Semion. S-ar fi putut întâmpla şi mai rău…“

I-am spus că nu-mi închipui ce ar fi putut să fie mai rău.

„Ar fi fost mai rău, mă lămuri pilotul, dacă am fi aterizat cu câteva secunde mai devreme şi nu în pădure. Atunci am fi încăput de-a dreptul în ghearele fasciştilor! Şi scărpinându-se la ceafă, adăugă vesel: îmi vine să-l sărut pe inventatorul „răţuştii” noastre! Nu-i avion, ci o minune! Parcă ar fi fost făcut anume pentru buclucuri din astea".

„Avionul a ars?“ întrebă comandantul unităţii de partizani.

„S-a făcut scrum! răspunse pilotul. Păcat de păsărică asta!“

Mi-am amintit de toate acestea în timp ce mergeam spre casa lui Semion.

Apropiindu-mă de mama lui Krivorucenko, am salutat-o şi i-am spus că vreau să-l văd pe Semion.

— Semionka n-a venit încă, răspunse ea zâmbind cu căldură şi adăugă: Iar aţi pus ceva la cale?

Am tăcut.

— Ce, nu cumva am ghicit? mă întrebă bătrâna şi ochii ei căprui, care mă priveau cu drag, se

întristară. Poftim, intraţi.

Curăţenia şi rânduiala care domneau în cameră te înveseleau. Masa acoperită cu o faţă de masă albă, paturile aşternute cu cuverturi curate, etajera plină de cărţi, podelele frecate cu grijă – parcă asta-i tot ce-am văzut. Pe lângă acestea, flori, multe flori în amândouă camerele. Şi, nicăieri, niciun fir de praf.

— Ce bine şi plăcut e la dumneavoastră! i-am spus eu aproape fără voie.

Bătrâna zâmbi, fără să răspundă.

Semion a sosit după o oră. A scos în curte o pătură de lână, a aşternut-o pe iarbă şi ne-am aşezat. Am vorbit mult despre misiunea ce va trebui să-ndeplinim. Convorbirea ne-a fost întreruptă de mama lui Semion, care ne-a poftit la cină.

A doua zi, Semion m-a însoţit în „pickap“[2] până la limita dinainte.

Capitolul IV

Împrejur, o noapte înăbuşitoare, fără nicio adiere răcoroasă; o noapte posomorâtă şi întunecată, cu scăpărări de fulgere care sfâşiau bolta cerului.

„Pickap“-ul înainta cu greu pe drumeagul de pădure. Cu grijă, parcă pipăind terenul, şoferul conducea spre apus, în direcţia limitei dinainte, spre sectorul unde trebuia să trec linia frontului. Stăteam împreună cu Semion pe bancheta din spatele „pickap“-ului, clătinaţi dintr-o parte în alta, săltând şi lunecând pe la hopuri. Ne opream des. Şoferul ieşea din cabină şi, fluierând, o lua înainte, să cerceteze dacă poate trece peste obstacolele ivite în cale. În depărtare se auzea bubuitul tunurilor şi scârţâitul prelung şi jalnic al pinilor

înalţi din pădurea deasă. Pornirăm din nou scrutând bezna pădurii. Ce pustiu şi înfiorător e acolo noaptea!… Alesesem drumul cel mai scurt, puţin bătut, şi de aceea anevoios. Voiam să câştigăm timp. De o parte şi de alta a drumului, în luminişuri, sclipeau uneori beculeţele licuricilor… Aveai impresia că cineva stă în desiş şi fumează…

— Nu cumva ne-am rătăcit? întrebă Semion, care tăcuse tot timpul. Parcă mergem de prea multă vreme...

Teama lui Semion mă cuprinsese şi pe mine, dar mă străduiam s-o ascund.

— Nu cred… am răspuns eu nesigur.

Temerile lui Krivorucenko s-au adeverit. Rătăcisem drumul, aşa că am înnoptat în pădure, ajungând abia la ora două după-amiază la punctul de comandă al regimentului.

Comandantul regimentului, un om bine legat, voinic, cu umerii laţi, cu faţa uşor ciupită de vărsat, ne întâmpină vesel şi prietenos, ca pe nişte vechi cunoştinţe.

Statul major al armatei îl înştiinţase cu o seară înainte despre trecerea mea dincolo.

Am luat masa într-o poieniţă, la umbra unor copaci stufoşi, stând de vorbă despre toate şi glumind ca nişte prieteni buni.

Veşmintele comandantului răspândeau o aromă proaspătă de pădure şi de pini; el era plin de voie bună şi, în ciuda cutelor ce-i brăzdau fruntea, părea mai tânăr decât era în realitate.

— Afară de mine, mai ştiu de trecerea dumitale încă două persoane, mă preveni el. Comandantul batalionului doi şi un plutonier dintr-o companie de-a sa. De ce pleci dincolo, asta nu ne priveşte. Slujba-i slujbă!… Tii, ce zăpuşeală!… Îşi scoase chipiul şi, după ce-şi şterse cu batista sudoarea de pe capul ras, strigă agentului său de legătură să aducă apă. M-am gândit la toate. Ia să vezi… Scoase din porthart o hartă şi o întinse la picioarele lui, pe iarbă. Nemţii au încercat în cinci dimineţi la

rând să taie acest cot şi să pătrundă în sat. Până azi i-am oprit, însă acum îi vom lăsa. Să poftească, deşi pe urmă o să le pară rău. Dumneata te vei ascunde în sat. Nu-i nimic de mirare în asta, te vor crede. După retragerea trupelor noastre, a rămas un civil… Aşa ceva se poate întâmpla oricând. Iar ce vei discuta cu ei, ştii dumneata, nu trebuie să te învăţ eu. Comandantul regimentului bău cu înghiţituri mari din apa adusă şi continuă: Hora se încinge mâine în zori. Până atunci poţi să te odihneşti. Să mergem, îţi voi face cunoştinţă cu comandantul batalionului doi şi în drum vei vedea şi teatrul viitoarelor operaţiuni. Ne pare rău că pierdem un oaspete, mai ales că în ultima vreme n-am prea avut parte de vizite, totuşi, n-am ce face… Se sculă în picioare şi, adresându-se lui Krivorucenko, zise: Dumneata va trebui să rămâi aici.

Semion şi cu mine ne-am uitat unul în ochii celuilalt. Până atunci fusesem mereu împreună, atât în partea noastră, cât şi în spatele frontului inamic. Acum însă, trebuia să ne despărţim. Trebuia să mă strecor singur până la centrul de spionaj al lui Hubert, pe care colonelul Reşetov îl numise „cuibul de viespi'', în timp ce Semion cu radistul urmau să fie paraşutaţi mai târziu şi să se stabilească undeva, în apropierea mea… Fireşte, aveam să ne mai întâlnim. Asta negreşit. Şi vom face totul pentru îndeplinirea misiunii noastre. Cu toate acestea, ne venea greu să ne despărţim. Dar când oare despărţirea n-a lăsat tristeţe în inimi?…

— Ei, şi acum, prietene…, am spus eu, hai să ne luăm rămas bun…

Semion mă îmbrăţişă şi mă sărută.

— La revedere! rosti el emoţionat. Îţi doresc succes din toată inima!…

Krivorucenko rămase nemişcat, privind în urma noastră, până ce colonelul şi cu mine am dispărut după o cotitură a cărării. Ştiam prea bine ce fel de gânduri se frământau în capul lui înfierbântat.

„Îţi doresc succes!” îmi răsunau în urechi ultimele cuvinte ale lui Semion.

„Succes!… îmi spuneam eu. Vorba e că succesul nu pot nici să-l câştig la loterie, nici să-l găsesc în drum… Pentru orice lucru trebuie să lupţi şi să-l obţii”…

Pe poteca de pădure ne-a întâmpinat comandantul batalionului, un bărbat de statură mijlocie, îmbrăcat cu grijă, purtând însemnele gradului de căpitan. De la început m-a uimit privirea îngânduratâ, puţin tristă, a ochilor lui negri, şi tâmplele încărunţite, parcă presărate cu pudră. Nu părea să aibă mai mult de douăzeci şi cinci-douăzeci şi şapte de ani.

Comandantul regimentului mi l-a prezentat şi am pornit mai departe toţi trei.

După vreo jumătate de kilometru, pădurea se rări şi în faţă apăru un sătuc cu o singură uliţă. Pe partea dreaptă se înşiruiau casele, iar pe stânga, în faţa fiecărei case, se aflau pivniţe.

Porţile şi acoperişurile izbelor erau împodobite cu cocoşei şi căluşei încrustaţi, pe obloane erau tăiate figuri hazlii, dar cu toate acestea casele aveau o înfăţişare tristă, deşi nu fuseseră atinse de proiectile. Locuitorii de pe aceste meleaguri se refugiaseră de mult şi sătuleţul rămăsese pustiu şi părăsit.

— Trebuie să-ţi găseşti un locşor pe aici. Cel mai bine-i într-o pivniţă. E mai sigur… Cine locuieşte acum în vechiul meu adăpost? se adresă comandantul de regiment căpitanului.

— Plutonierul, frizerul şi doi sergenţi.

— Uite, acolo o să-l găzduim pe oaspetele nostru.

Am apucat spre dreapta, ocolind satul. Ne-am înfundat din nou în pădure şi ne-am oprit la marginea ei, lângă nişte tufe dese. Acolo am dat peste un adăpost, acoperit cu două straturi de pietre şi pari. Deasupra lui jucau, scânteietoare, razele soarelui, care asfinţea. Am intrat înăuntru.

Plutonierul număra efectele, mutându-le dintr-un teanc în altul. Când ne-a văzut, a luat poziţia de drepţi şi s-a prezentat regulamentar comandantului de regiment. Apoi, strângându-mi mâna, s-a recomandat:

— Pidkov.

Adăpostul era adânc, încăpător, cu paturi largi, înşirate de-a lungul pereţilor. Partea din dreapta era despărţită prin două cearşafuri cusute laolaltă. Am aruncat o privire într-acolo: era curat şi plăcut. Pe perete se vedeau câteva fotografii şi o oglinjoară. Pesemne tot acolo se instalase şi frizerul.

— V-am adus un nou chiriaş, spuse comandantul regimentului, adresându-se plutonierului. Vă rog să-l primiţi ca pe un oaspete drag.

Văzându-mă în haine civile, plutonierul se uită curios la mine.

— Ucrainean? l-am întrebat eu.

— Da. Sunt chiar din Poltava.

— Îmi pare bine! În timpul liber vom sta la taifas.

Am ieşit din adăpost.

— Şi acum, vă urez succes! Mult succes! zise comandantul regimentului, strângându-mi puternic mâna.

Întovărăşit de căpitan, m-am întors în bordei; căpitanul îl chemă pe plutonier şi-i aminti că în momentul apropierii nemţilor de dispozitivul batalionului, trebuie să mă conducă în sat.

— Nu vreţi să mâncaţi? mă întrebă căpitanul.

I-am răspuns că am luat masa.

— Atunci, să facem o plimbare. Pe aici sunt locuri minunate.

Am fost de acord.

Se înnoptase. Mirosea a frunziş şi a ierburi de pădure.

Am trecut pe o punte îngustă, peste un pârâiaş, apoi am sărit în tranşee şi am pornit prin şanţul de comunicaţie, care ne-a condus până la limita

dinainte. Tranşeea se termina într-o râpă abruptă, nu prea adâncă, acoperită de tufe mărunte. Printre tufişuri se vedea luciul verzui- întunecat, plin de alge, al lacului. Ici-colo, pluteau nuferi albi. O adiere uşoară încreţea apa în vălurele mici.

Era o linişte nefirească, apăsătoare. Undeva, pe celălalt mal, se auzea geamătul bâtlanului şi plescăitul peştilor.

În timp ce ocoleam lacul, am dat peste un ostaş. Şedea pe iarbă, cu spatele spre noi, strângându-şi genunchii cu braţele. Era atât de cufundat în gânduri, încât nici nu ne observă.

— Ce faci aici, Tokarev? întrebă sever căpitanul.

Ostaşul sări repede în picioare şi se întoarse; am văzut o faţă ca de copil, pistruiată, cu nasul cârn şi ochi luminoşi sub sprâncenele rare şi decolorate.

— Stau şi eu aşa, tovarăşe căpitan… răspunse el nehotărât şi se încruntă.

Am băgat de seamă că avea pleoapele înroşite şi umflate cum au copiii după plâns.

— Du-te în cort! ordonă comandantul batalionului. Vi se va citi ceva…

— Am înţeles!

Am plecat mai departe. Am coborât un povârniş şi, după ce ne-am aşezat pe malul unui pârâiaș, căpitanul îmi spuse:

— E amărât flăcăul… Mi-am dat seama că vorbea de Tokarev… Tatăl său a fost ucis acum două zile. Era artilerist. Căpitanul tăcu câteva clipe. Simţeam că şi lui îi era la fel de greu ca şi lui Tokarev. Cine nu-i îndurerat acum…, urmă el. Uite, nici eu nu pot să-mi vin în fire… Am avut soţie, fiică, mamă, tată şi acum nu mai am pe nimeni. Toţi s-au prăpădit… Şi ce moarte groaznică au avut: i-au ars fasciştii de vii…

Tăcu, se culcă pe spate şi-şi puse mâinile sub cap. Nu l-am tulburat cu alte întrebări. Uneori, e greu să găseşti vorbe potrivite.

Ne-am înapoiat la adăpost pe întuneric. Plutonierul îmi şi pregătise culcuşul pentru odihnă.

Pe patul de scânduri era aşternută o manta şi o foaie de cort, iar în loc de pernă îmi puseseră o mască de gaze. Plutonierul se descălţase şi-şi cerceta amănunţit pingelele cizmelor.

— Odihniţi-vă fără grijă, iar dacă vreţi să mâncaţi, staţi şi luaţi cina cu noi, îmi spuse Pidkov.

Eram sătul: am refuzat mâncarea şi m-am întins în culcuşul meu.

Dar somnul nu venea. Priveam tavanul scund al bordeiului şi ascultam discuţia vecinilor mei. Erau patru: plutonierul Pidkov, o fată simpatică, care îndeplinea funcţia de frizer al unităţii, şi doi sergenţi. Cinau laolaltă. În nişte tuburi de proiectile ardeau câteva mucuri de lumânări.

— De aia-i cazacul om solid, că după ce-a mâncat s-a şi culcat! spuse plutonierul când isprăvi de mâncat şi se ridică de la masa şubredă ce se clătina pe picioarele ei de mesteacăn.

Se ridicară de la masă şi ceilalţi. Fata se apucă să strângă masa, ceea ce se pare că intra în atribuţiile ei, şi începu să cânte. Repeta mereu aceeaşi strofă:

Perii, merii-şi înfloreau urcuşul,
Ceţuri peste râu au aburit.
Colo, lângă mal, ieşea Katiuşia,
Lângă malul'nalt şi prăvălit.

Avea o voce dulce, din piept, însă repetarea continuă a aceloraşi cuvinte începuse să mă scoată din sărite. Încercam în gând s-o acompaniez, mă răsuceam când pe o parte, când pe alta, dar degeaba: somnul nu se prindea de mine…

Nici plutonierul n-a mai putut răbda.

— Schimbă placa, Marusea! o rugă Pidkov cu amărăciune în glas. M-am săturat de merii şi de perii tăi. Ducă-se pe pustii! Îmi răscoleşte tot sufletul. Lasă-mi inima să se liniştească…

— Ce om ciudat mai eşti şi dumneata, tovarăşe Pidkov! rosti fata, supărată. Uite, ceilalţi nu zic nimic…

— Nici ceilalţi nu sunt prea încântaţi! răspunse un glas.

— Dar dumneata ce părere ai, tovarăşe? mi se adresă Marusea.

M-am făcut că dorm şi n-am răspuns.

— Tovarăşe Katkov, strigă ea pe al patrulea, vă stânjeneşte cântecul meu?

— Nicidecum. Doar noi suntem din Pskov şi ne pricepem la muzică…

Toţi izbucniră în hohote de râs. N-am mai putut răbda şi am pufnit şi eu.

Marusea îşi muşcă buza de jos.

— Ce-ai spus, Katkov? Mai zi o dată! îl rugă Pidkov.

— Ce e mult nu e bun… răspunse plutonierul. În cele din urmă tăcură toţi. Am întredeschis un ochi şi am privit la Marusea. Şedea la masă şi scria ceva. Trecu mai mult de o jumătate de oră. Fata lipi plicul. Şi se întinse pe patul ei.

Se făcu linişte. Gândurile mele începură din nou să roiască în jurul aceleiaşi întrebări: când şi cum se vor petrece toate?

Zbuciumul din ultimele zile şi nopţi mă obosise. Uneori cădeam într-o stare de uitare şi nelinişte. Apoi deodată tresăream, priveam atent lucrurile ce mă înconjurau şi ascultam liniştea. Dar în afară de orăcăitul îndepărtat al broaştelor, în noapte nu se desluşea niciun alt zgomot... Apoi toropeala mă cuprindea din nou. În cele din urmă am adormit adânc.

M-am trezit brusc. Undeva, aproape de tot, se auzeau explozii. Plutonierul mă înghiontea în coaste.

— Sculaţi repede! Ce-aţi mai dormit! De-o jumătate de oră a început lupta.

Am sărit în picioare şi m-am uitat în jur. Prin uşa deschisă a bordeiului se vedea cerul luminat de

revărsatul zorilor. Cu o mână, plutonierul îndesa ceva, grăbit, în sacul de spate, iar cu cealaltă lumina cu un felinar.

— Să nu uit ceva, mormăia el, luminând cu felinarul ungherele adăpostului. Cedăm totul. Am plecat… De data asta predăm satul.

Ieşi buzna pe uşă, iar eu după el.

Am luat-o la fugă prin pădure. Nemţii trăgeau cu aruncătoarele asupra dispozitivului batalionului.

Proiectilele explodau, zvârlind în sus limbi de flăcări gălbui.

— Veniţi încoace, după mine, altfel nimerim sub foc, zise plutonierul, cotind brusc spre dreapta.

Am trecut repede peste o poiană deschisă şi am ieşit la marginea sătucului. În capătul celălalt răpăiau automatele şi se auzeau strigăte. Lupta era în toi…

Plutonierul se opri lângă o pivniţă. Oftă adânc din pricina alergării. Îşi şterse cu mâneca sudoarea de pe frunte şi îmi întinse mâna lui mare şi caldă.

— Rămâneţi sănătos! Vă urez succes… Băgaţi-vă în pivniţă. Curând nemţii vor fi aici. Eu mă duc.

Se aplecă şi dispăru repede în râpă.

Am rămas singur. O mină explodă aproape de tot. M-am lăsat pe vine, apoi am coborât repede în pivniţă călcând pe treptele şubrede. Înăuntru mirosea a umezeală şi a mucegai. Deodată m-a cuprins frigul. M-am aşezat pe ultima treaptă, simţind un tremur în piciorul drept.

Deasupra se auzeau strigăte, împuşcături şi tropăit de paşi. Prin deschizătura uşii se strecura lumina palidă a dimineţii.

Inima începu să-şi facă mendrele. Porni să bată cu atâta putere, încât aveam impresia că stă gata-gata să-mi sară afară. Pieptul îi devenise parcă neîncăpător. Apoi se potoli brusc, încât nici nu-i mai simţeam bătăile.

„Ei, asta-i acum! mi-am zis eu. Am trecut prin altele şi mai grele“

Proiectilele continuau sa explodeze des şi bubuitul lor îmi stăruia în urechi. Deodată tragerea încetă şi se lăsă o linişte apăsătoare.

În prag apărură doi pistolari. Zărindu-mă, îşi îndreptară ţevile automatelor spre mine.

— H**ä**nde hoch[3]! strigă unul.

Am sărit în picioare.

— Mâinile sus! porunci al doilea.

Am ridicat repede mâinile şi am strigat la rândul meu cu voce tare:

— Achtung! Panzer!

Pistolarii se uitară nedumeriţi unul la altul.

— Dar ist wohl veirr**ü**ckt[4], zise hitleristul înalt, către celălalt mai scund, făcând un gest cu mâna spre frunte.

— Achtung! Panzer! am strigat eu a doua oară, cu un glas care mi se păru străin şi îndepărtat. Duceţi-mă la hauptmann Hubert!

Hitleriştii schimbară o privire.

— Raus[5]! ordonă cel înalt şi, văzând că nu înţeleg comanda lui, arată cu mâna să ies afară. Schnell, raus[6]!

Am urcat treptele. Când am ajuns sus, m-am simţit din nou stăpân pe mine. Lucrul de care mă temusem cel mai mult, şi anume, clipa întâlnirii cu duşmanii, nu-mi provocase o emoţie prea mare. Dimpotrivă, mă simţeam plin de încredere. Inima îmi bătea normal! „A început!” mi-am zis eu, uitându-mă atent la pistolari.

— Leibesvisitation[7]! ordonă cel înalt, care se vede că era mai mare în grad.

Celălalt hitlerist îmi întoarse buzunarele pe dos, scutură din ele un pachet cu ţigări, chibriturile, un ceas, briceagul, o oglinjoară, batista şi nişte bani mărunţi. Toate aceste lucruri le predă superiorului său. Acesta le băgă în buzunarele sale şi, arătând cu mâna înainte, strigă:

— Marş!

Am ocolit sătucul şi ne-am înfundat în pădure. După ce am trecut un pârâiaş pe un podeţ şubred, am coborât într-un şanţ de comunicaţie cât înălţimea unui om. Mergând prin el, am ajuns în spatele unităţii hitleriste.

Ne-am oprit lângă un bordei cu acoperiş înalt, din bârne. Unul din escortă plecă undeva; celălalt rămase cu mine şi se aşeză pe acoperişul adăpostului.

Am stat aşa mai mult de jumătate de oră. În acest timp, cel care mă păzea fumă, până la capăt, două ţigări. Eu urmăream cu privirea şuviţele de fum şi înghiţeam în sec.

În cele din urmă, hitleristul plecat se întoarse şi mă împinse în adăpost.

Înăuntru, pe o masă, zbârnâiau necontenit telefoane de campanie. Un neamţ cu grad de sublocotenent răspundea când la un receptor, când la altul, tuşind într-una sec, în timp ce vorbea.

Îmi făcură un semn spre laviţă. M-am aşezat. Ostaşii care mă escortaseră au ieşit.

Să tot fi trecut încă vreo douăzeci de minute, când au apărut doi ofiţeri, un căpitan şi un Oberleutenant[8]. Acesta din urmă, care vorbea curgător ruseşte, începu să mă interogheze.

Am reţinut bine înfăţişarea Oberleutenantului: era înalt, slab, cu nasul ascuţit şi bărbia ieşită înainte. În loc de buze avea o linie subţire, dreaptă şi palidă, ce-ţi lăsa o impresie neplăcută. Ochii lui spălăciţi mă priveau ţintă, însă când a auzit că vreau să-l văd pe căpitanul Hubert şi, i-am spus parola, se schimbă pe neaşteptate. Pe faţa lui apăru chiar ceva asemănător cu un zâmbet.

I-am spus că am aşteptat în sat trei zile pentru a prinde momentul prielnic să trec linia frontului şi că ei au fost aceia care m-au ajutat.

După terminarea interogatoriului, căpitanul, împreună cu Oberleutenantul plecară. Am rămas

din nou singur cu sublocotenentul copleşit de telefoane.

Liniştea de pe limita dinainte fu din nou întreruptă de tragerile aruncătoarelor, de strigăte şi de împuşcături, îmi veniră în minte cuvintele comandantului regimentului: „Să poftească, deşi pe urmă o să le pară rău“.

După vreo cincisprezece minute, Oberleutenantul se întoarse şi îmi spuse să-l urmez. Am mers mult timp prin pădure, până când am ieşit la drum.

La marginea şoselei, lângă un desiş, aştepta un automobil.

Oberleutenantul îmi spuse să iau loc pe bancheta din spate, alături de un neamţ care moţăia, iar el se aşeză lângă şofer.

Maşina porni.

Chiar lângă podul care trecea peste râu, ne ajunse din urmă un motociclist. Ne-am oprit. Curierul dădu Oberleutenantului un pachet şi-i spuse încet, însă destul de clar, pentru ca eu să aud fiecare cuvânt:

— Der Russe hat die unsrigen im Dorf abgeschnitten! Der Hauptmann ist tot.

— Donnervvetter! Verflucht[10]!, Oberleutenantul trânti portiera automobilului şi-i ordonă şoferului să pornească.

Maşina gonea pe drumul bătătorit.

Stăteam cufundat în gânduri. Mi se părea că o dată cu trecerea liniei frontului rezolvasem partea cea mai grea Dar greşeam… Principalul începea de acum înainte. Trecerea la inamic nu era decât o verigă intermediară.

M-am concentrat, silindu-mă să-mi adun impresiile şi să-mi pun rânduială în gânduri. Se părea că totul mersese bine. Apropierea de ţel îmi dădea noi forţe şi energie, încordarea slăbi, iar nervii aţâţaţi se liniştiră. Mai repede… mai repede… mai repede…

PARTEA A DOUA

Capitolul 1

Noapte. Maşina se opri în mijlocul unei păduri dese. Oberleutenantul sări afară şi se pierdu în întuneric. Coborî şi şoferul, săltă capota şi începu să umble la motor. Neamţul care stătea lângă mine sforăia. Dormise tot drumul, fără să se sinchisească de hopurile şi hârtoapele care zdruncinaseră fără milă maşina.

Scrutam întunericul, încercând să ghicesc unde ne aflam. Prin bezna nopţii şi desişul pădurii se desluşeau contururile a două căsuţe. La una din ferestre licărea slab o lumină.

Capul îmi vuia din pricina călătoriei lungi şi aproape neîntrerupte. De oboseală mă dorea tot corpul. Mi-era somn. Dar iată că Oberleutenantul se întoarse şi-mi spuse să-l urmez.

Am coborât din maşină fără prea multă plăcere. În pădure era linişte şi răcoare. Era o noapte de septembrie, cu un vântuleţ abia simţit, însă rece. Am ieşit la marginea pădurii. Prin faţa celor două căsuţe se plimba o santinelă. Oberleutenantul îi spuse ceva în nemţeşte şi intrarăm.

În cameră se aflau patru nemţi, toţi soldaţi. Unul stătea la o masă murdară şi vorbea la telefon. Când intră Oberleutenantul, ceilalţi se ridicară şi se înşirară în poziție de drepţi, de-a lungul peretelui.

Două opaiţe afumate luminau încăperea; aerul era plin de funingine şi de fum de ţigară.

Telefonistul îi argumenta Oberleutenantului că e aproape cu neputinţă să mergem mai departe cu maşina pe acel drumeag neumblat, de pădure. Mai bine să luăm căruţa care va pleca mâine dimineaţă după alimente în oraş.

Oberleutenantul aprinse o ţigară şi-mi spuse:

— Mâine dimineaţă vă vor conduce ei la căpitanul Hubert. Nu-i departe de aici.

— Care „ei“? am întrebat eu.

— Soldaţii…

— Legen Sie sich hin! Ruhen Sie sich aus! mi se adresă telefonistul.

Am dat din umeri şi m-am uitat la Oberleutenant, prefăcându-mă că nu înţeleg!

— Culcaţi-vă pe divan şi odihniţi-vă până dimineaţa! mă lămuri în ruseşte Oberleutenantul.

N-am aşteptat să fiu poftit a doua oară şi m-am întins pe divanul tare de lemn.

Divanul era îngust, fără aşternut şi destul de incomod pentru dormit. Eram însă atât de obosit, încât nu-mi păsa de nimic.

Nemţii se aşezară la taifas. Oberleutenantul începu să explice că are nevoie de cel puţin treizeci de litri de benzină, altfel nu se poate înapoia. Soldatul se învoi să-i dea benzină, însă cerea o dovadă, un document justificativ.

Oberleutenantul scoase din porthart un carnet, scrise ceva pe o hârtie şi, după ce i-o dădu soldatului, părăsiră împreună încăperea.

Nemţii vorbeau încet, cu jumătate de glas, sau poate că aşa mi se părea mie, pentru că aţipisem. Ca prin vis am auzit rostindu-se numele lui Hubert. Am tresărit, aseultând atent. În timpul discuţiei, soldaţii pomeniseră numele ce-mi era cunoscut. Un soldat cu ochi bulbucaţi era de părere că Hubert nu venise încă, nu se întorsese de la vânătoare

Stăteam întins şi mă gândeam. Încercam să-mi închipui întâlnirea cu Hubert şi discuţia cu el. Dar

gândurile se încurcau, îşi pierdeau şirul şi deodată încetară cu totul.

M-am cufundat într-o căldură plăcută şi am adormit.

Am avut un somn neliniştit. Situaţia încordată şi zbuciumul lăuntric îmi aţâţaseră nervii. Un şir nesfârşit de coşmare îmi copleşeau mintea. Mi se părea că sunt înconjurat de hitlerişti, care ştiau bine că nu sunt acela drept care mă dau. Îmi legaseră mâinile cu o funie şi mă duceau în pădure, chiar pe drumul pe care mersesem cu două zile înainte în tovărăşia comandantului de regiment.

Apoi mi se păru că mă aflu într-o gară, printre vagoane. Nimerisem cu mâna între tampoane şi o durere îngrozitoare mă sfredelea. Am vrut să mă smulg, însă n-am izbutit. Am strigat, dar vocea îmi pierise. Glasul clocotea parcă undeva în adâmcul pieptului şi nu puteam să scot decât un geamăt slab şi stins. Nemaisimţindu-mi mâna, am continuat să ţip…

M-am trezit înghiontit de cineva. În faţa mea stătea un soldat neamţ. Îmi arătă pirin gesturi să mă ridic şi să-l urmez. M-am sculat, simţind că-mi amorţise mâna. Probabil, dormisem pe ea.

Se luminase. Razele soarelui încercau să străpungă ceaţa deasă şi albăstruie ce plutea pe deasupra poienii. O gheonoaie ciocănea ritmic, gospodăreşte, undeva în pădure; se auzea cum se cheamă între ei graurii.

Deasupra uşii căsuţei din caire ieşisem era atârnată o placă mică, cu o inscripţie neagră: „Forsterei” (în nemţeşte) şi după o liniiuţă: „Lesnicestvo“[11].

Alături, sub un şopron acoperit cu stuf, se afla o căruţă la care era înhămat un, „hunter”[12] mare, nemţesc, şi un căluţ sur, cu crupa joasă. Ne apropiarăm de căruţa în care stătea un vizitiu şi pistolarul cu ochi bulbucaţi şi, fără să ne grăbim, ne urcarăm şi noi.

Nişte vrăbii ciripeau zgomotos pe sub acoperişul şopronului. Însoţitorul meu izbi cu baioneta în acoperiş şi vrăbiile zburară speriate. Pistolarul zâmbi încântat.

Pornirăm. Căruţa se hurduca pe drumul desfundat. Mi-am pus sub mine un braţ de fân şi m-am aşezat mai comod, pregătindu-mă de o călătorie lungă. Trebuia să-mi scurtez într-un fel timpul, şi, neavând ce face, am început să-mi studiez însoţitorii. Toţi erau de o vârstă cu mine şi după înfăţişare păreau să fie vizitii. Vizitiul avea un spate lat, rotund, şi umerii căzuţi. Celălalt, soldatul cu ochii bulbucaţi, cu cureaua automatului petrecută după gât — cel care spusese în colibă că ştie unde se află căpitanul Hubert — se uita cu coada ochiului la mine, crezând că nu-l observ. Al treilea soldat stătea în spate, cu picioarele atârnate, şi fluiera un marş.

Trecurăm pe lângă un lac mic, acoperit cu un văl cenuşiu de ceaţă. Pe lac se bălăcesc un cârd de cufundari.

După o cotitură a drumului, începu liziera pădurii. Am făcut un scurt popas. Chiar lingă zidul pădurii stătea, ca un sihastru, o colibă de lemn, părăsită de mult. Era încă întreagă, însă vremea o înnegrise, o aplecase într-o parte şi o acoperise cu muşchi. Uşile erau larg deschise, înăuntru era pustiu şi murdar. O cioară zburlită, ce-şi făcuse cuibul într-un colţ al colibei, zbură spre uşă, croncănind speriată; pistolarul cu ochi bulbucaţi se sperie de-a binelea.

Liziera pădurii era scăldată în razele calde ale soarelui. Nemţii îşi curăţiră pe rând cizmele şi-şi puseră ţinuta în ordine. M-am plimbat vreo zece minute pe pajiştea verde şi umedă, de pe care nu se uscase încă rouă, apoi ne-am aşezat din nou în căruţă şi am pornit mai departe.

Toamna purpurie intra în drepturile ei. Vara era pe sfârşite. Numai rareori se mai vedea plutind

prin aer câte o pânză străvezie de funigei. Frunzele cădeau…

Cu fiecare kilometru pădurea căpăta o înfăţişare tot mai sălbatică, mai sumbră şi mai solemnă. Drumeagul îngust şi nisipos – pesemne vreo potecă veche şi părăsită – şerpuia printre cele două ziduri ale pădurii. Coroanele dese şi impunătoare ale pinilor înalţi se împleteau deasupra, – într-o boltă stufoasă, aproape de nepătruns. Razele soarelui cu greu puteau să răzbată prin ea. Fără îndoială că acolo, chiar şi în timpul arşiţei celei mai dogoritoare, domnea umbra şi răcoarea.

În sfârşit, pădurea începu să se răărească. Apărură stejari tineri, mesteceni şi brădet. În faţă, printre copaci, se zăreau câteva clădiri.

Vizitiul neamţ coti brusc la stânga şi, după ce căruţa mai străbătu vreo cincizeci de metri, intrarăm într-o poiană scăldată în lumina soarelui. Apărură câteva case mari, de lemn, construite lângă pădure şi împrejmuite cu trei rânduri de sârmă ghimpată. În intervalul dintre clădiri se plimba o santinelă. Pe sârmă se legăna o scândură pe care era scris cu litere mari:

„Achtung! Minen!“[13]

Cuprinzând repede cu o privire poiana, mi-am dat seama că totul se potrivea cu descrierea făcută de Brâzgalov. Va să zică nimerisem acolo unde trebuia. Aici era „cuibul de viespi”.

Căruţa se opri la poartă. Nemţii intră în vorbă cu santinela. Între timp eu citeam inscripţiile mari de pe placardele agăţate de stâlpi: „Staţiunea experimentală silvică”, „Intrarea interzisă”, „Arătaţi autorizaţia”.

„Frumoasă „staţiune experimentală „„ nimic de zis! mă gândeam eu. Nu de mult, aici se odihneau şi zburdau copiii noştri, iar acum se lăfăieşte duşmanul îngâmfat şi încrezut”.

La stânga, în spatele gardului de sârmă ghimpată, se vedeau urmele terenului sportiv pentru copii, acum distrus: bară pentru gimnastică,

scăriţă suedeză, cal pentru sărituri, stâlp pentru paşi gigantici. Între cele două clădiri, pe două prăjini înalte, era agăţată antena de radio.

Santinela, care ne lăsase în curte, trase de o sârmă şi, undeva, înăuntru, zăngăni un clopoţel.

Am sărit din căruţă. Deodată, palmele mi se umeziră. „Asta nu-i bine: e semn de emoţie. Trebuie să mă stăpânesc".

Soldatul cu ochii bulbucaţi mă conduse în casă şi apoi plecă. Camera unde intrasem era curată, spaţioasă, cu pereţi din bârne.

La masă şedea un Unteroffizier ocupat cu o „lucrare serioasă": ţinea în mână o peniţă şi cu ea gonea pe masă un gândac mare, cu coarne. Gândacul căuta să scape, însă neamţul nu-l lăsa. Din când în când gândacul se oprea, îşi ridica ameninţător mustăţile lungi şi se ridica în două picioare, scoţând un sunet şuierător. Neamţul se amuza grozav.

Zbârnâitul telefonului îi întrerupse distracţia.

— Hier Unteroffizier im Dienst, Kurt Wentzel. Jawohl. Er ist hier, zu Befehl![14] turui el în receptor fraza învăţată pe de rost.

Apoi se apropie de mine şi începu să-mi scotocească buzunarele, golite de alţii înaintea lui. În spate răsună o voce surdă, ca dintr-o ladă:

— Dumneata eşti acela care vrei să mergi la domnul Hubert?

Întrebarea fusese pusă în ruseşte.

— Da, eu! am răspuns întorcându-mă.

În faţa mea stătea un bărbat scund, în vârstă, cu o înfăţişare prăpădită, îmbrăcat într-uri veston german, cu picioarele subţiri vârâte într-o pereche de pantaloni de călărie. Faţa cu o frunte îngustă, teşită, şi cu ochii spălăciţi, era brăzdată în întregime de cute adinei.

— Unde aţi petrecut noaptea? Veni chiar în faţa mea, îşi băgă mâinile în buzunare şi începu să se legene de pe călcâi pe vârfuri. Carâmbii scurţi ai cizmelor abia ajungeau până la gamba piciorului.

I-am răspuns că am dormit în pădure, într-o colibă, dar nu ştiu ce fel de colibă era.

— Aha… făcu prelung necunoscutul. Pricep… Să mergem, vă voi conduce.

După nasul lui roşu, mi-am dat seama că-i place să bea.

Am ieşit, lăsându-l pe Kurt Wentzel singur cu gândacul.

Casa în care am intrat era acoperită cu şindrilă, iar ferestrele şi uşile aveau pervazuri galbene, încrustate. Pe podeaua primei încăperi era aşternut un covor. Măsuţa de lângă fereastră era acoperită cu o faţă de masă de catifea colorată, iar lângă perete se găsea un divan moale. În camera vecină se afla tot un covor, un bufet şi o masă mare acoperită cu o faţă de masă albă; pesemne, acolo era sufrageria.

Am intrat în a treia cameră. Când mi-am aruncat privirea spre ofiţerul care stătea la birou, era cât pe ce să scot un strigăt: înaintea mea se afla antrenorul Willy! Faţă mare, ovală, cu trăsături pronunţate, bărbie puternică, arătând o fire voluntară, iar pe frunte o mică cicatrice care mergea pieziş spre. Sprânceana stângă… „Nu poate fi nicio greşeală!“ mi-am zis eu. Palmele mi se umeziră din nou, iar inima începu să-mi bată cu putere.

Hubert mi se adresă în nemţeşte:

— Was suchen Sie hier?[15]

Ochii lui reci şi aspri se uitau ţintă la mine, fără să clipească, aşteptând răspunsul.

Am ridicat din umeri.

Hubert mă măsură din cap până în picioare şi mă întrebă în ruseşte:

— Cunoşti limba germană?

— Nu! Nu cunosc nicio altă limbă în afară de rusă, am răspuns eu şi mi-am zis: „Iată, acum dau într-adevăr un examen de agent de informaţii. Nu trebuie să-mi trădez prin nimic emoţia. Trebuie să răspund la întrebări liniştit şi firesc”.

Tăcerea dură câteva clipe. Fără să-şi ia ochii de la mine, Hubert întinse mâna spre portţigaretul ce se găsea pe masă, luă o ţigară şi o aprinse.

— Cu ce vă pot servi? întrebă el.

— Vin la dumneavoastră din partea lui Savrasov.

Hubert făcu ochii mici şi scoase pe gura o şuviţă subţire de fum.

— De la care Savrasov?

„Ei drăcie! îmi fulgeră prin minte. Nu cumva sunt mai mulţi Savrasovi?“

— De la acel Savrasov la care l-aţi trimis pe Brâzgalov.

Hubert se lăsă pe scaun şi lovi cu palma, în masă.

Tăcere.

Primii mei paşi nu prevesteau deocamdată nimic bun. Discuţia nu se desfăşura aşa cum îmi închipuisem eu.

— Îl cunoşti pe Savrasov?

— Da.

— Dar pe Brâzgalov?

— Şi pe el. L-am cunoscut de curând

Sprâncenele lui Hubert se împreunară.

—Când aţi trecut în partea noastră?

— Ieri în zori!

— Cum v-aţi strecurat?

— Cu parola: „Achtung! Panzer! Hauptmann Hubert“.

— Fără peripeţii?

— După părerea mea, fără.

— Aţi fost interogat?

— Da. Pe limita dinainte a stat de vorbă cu mine un Oberleutenant, care cunoştea limba rusă.

— Toaletă completă, echipament nou şi apoi la mine! zise Hubert.

La început am crezut că aceste cuvinte îmi sunt adresate mie, dar pe urmă am observat în spatele meu pe omul care mă condusese.

În ziua aceea baia fusese încălzită pentru Hubert, care se îmbăia întotdeauna după vânătoare, aşa că eu, după cum mi s-a spus, am avut noroc. Altminteri ar fi trebuit să mă spăl în oraş, la fel ca ceilalţi locatari ai staţiunii.

Am fost tuns, bărbierit şi îmbrăcat în haine noi. Multă vreme n-am putut să-mi găsesc ghete pe picior; toate perechile îmi erau prea mari. Abia a patra pereche mi s-a potrivit.

Am apărut din nou în faţa lui Hubert, de astă dată îmbrăcat într-un costum albastru, nou, care îmi venea bine şi cu ghete scârţâitoare în picioare.

— Care-i numele dumitale adevărat? întrebă Hubert.

— Homeakov.

— Ce-mi transmite Savrasov?

Am raportat că Savrasov mă rugase să-i transmit salutări din partea lui Vitali Lazarevici şi că nu mi-a putut da niciun material. Şi chiar dacă mi-ar fi dat, eu aş fi refuzat.

— De ce a hotărât Savrasov să te trimită pe dumneata?

I-am explicat că Brâzgalov nu s-a putut întoarce din motive independente de voinţa lui. El a aterizat bine, într-un loc pustiu, şi-a ascuns paraşuta şi a ieşit fără greutate din zona aterizării. Peste trei zile însă i s-a întâmplat o nenorocire. Căutând să ajungă mai repede în oraşul în care locuia Savrasov, Brâzgalov s-a urcat într-un tren de marfă. În timpul nopţii, trenul a fost bombardat într-un nod de cale ferată şi Brâzgalov a fost grav rănit. Apoi a fost dus cu ceilalţi răniţi într-un spital din spatele frontului.

— Va rămâne multă vreme acolo? se interesă Hubert.

I-am spus că cel puţin o lună, deoarece i-au fost zdrobite amândouă picioarele.

— A păstrat adeverinţele?

— Da. Atât adeverinţele cât şi banii. A avut noroc că banii au fost în hârtii mari şi au ocupat

puţin loc…

N-am apucat să-mi termin vorba, că Hubert mă întrerupse brusc:

— De unde ştii toate astea?

— Cum „de unde”? Nu înţeleg.

— Nu-i nimic de neînţeles aici. Doar spuneai că nu-l cunoşti pe Brâzgalov? Şi ochii lui mă priviră cu răceală.

— Dar nici Savrasov nu-l cunoştea.

— Savrasov nu-l cunoştea, însă trebuia să-l cunoască, pe când dumneata…

— Ah, acum înţeleg… am răspuns eu cu prefăcută mirare.

A trebuit să-i povestesc împrejurările prin care ajunsesem să cunosc toată această chestiune.

— Brâzgalov i-a trimis din spital lui Savrasov o telegramă la adresa pe care i-aţi dat-o. Savrasov n-a putut să se ducă, m-a chemat la telefon pe mine şi m-am dus eu la Brâzgalov în locul lui.

— De ce n-a făcut singur lucrul acesta? întrebă Hubert pe un ton de parcă în faţa lui n-aş fi stat eu, ci Savrasov.

— N-a putut să se ducă.

—Motivul?

— Savrasov urma să plece urgent, în interes de serviciu, în Buriat-Mongolia. Nu putea să amâne această plecare, ca să nu-şi piardă serviciul pe care-l are la uzină.

Hubert mă privea tăcut, muşcându-şi buzele. Era greu de ghicit la ce se gândea în timpul acesta, însă nu avea niciun temei să nu aibă încredere în mine. Totul decurgea normal. Întâmplările povestite de mine trebuiau să-i pară verosimile.

— Cum v-a primit Brâzgalov?

—M-am dat drept Savrasov. La prima întâlnire, Brâzgalov a apucat să-mi spună doar câteva cuvinte şi nici măcar nu s-a hotărât să-mi predea banii; ne împiedicau cei din jur; în cameră mai erau câţiva oameni.

— De ce v-aţi dat drept Savrasov?

— Aşa mi-a propus Savrasov şi eu am fost de acord. La ce bun să fi complicat lucrurile? Altfel, Brâzgalov s-ar fi putut teme şi ar fi refuzat să stea de vorbă cu mine. A doua oară m-am văzut cu Brâzgalov tot acolo la spital, dar în condiţii mai prielnice. L-am ajutat să iasă la aer în cârje şi el mi-a povestit amănunţit cu ce misiune venise. După câteva zile i-am raportat totul lui Savrasov, care mi-a propus să trec linia frontului la dumneavoastră.

— Va să zică, Savrasov nici nu l-a văzut pe Brâzgalov?

— Nu, nu l-a văzut. După ieşirea din spital, Brâzgalov va pleca în Ural, unde îl va întâlni pe adevăratul Savrasov. Cred că acesta îi va lămuri lui Brâzgalov substituirea de persoane care a avut loc.

— Savrasov a încasat banii?

— Brâzgalov mi-a dat mie toţi banii, în afară de o mică sumă pe care şi-a oprit-o pentru el, iar eu i-am dat lui Savrasov.

Hubert se ridică în picioare, se apropie de fereastră şi privi câteva minute în curte fără să spună o vorbă. Aşteptam cu emoţie o nouă întrebare. Cine ştie despre ce-ar mai fi putut să mă întrebe Hubert! Poate că mai erau lucruri pe care eu nu le ştiam. Dar întrebarea pe care mi-a pus-o m-a liniştit. Hubert se interesă cine sunt eu, cu ce mă ocup, unde lucrez şi cum aveam să justific la înapoiere lipsa mea de la lucru.

I-am spus că am chibzuit mult această chestiune din toate punctele de vedere, împreună cu Savrasov. Cu serviciul cred că am s-o scot bine la capăt. Am fost însărcinat să mă deplasez la unul din nodurile de cale ferată din regiunea frontului, pentru a înlătura unele defecţiuni care împiedicau mişcarea garniturilor spre front. Aici am dispărut. Când mă voi întoarce la lucru, voi povesti că nemţii au trecut la ofensivă, în acest sector şi au cucerit nodul de cale ferată. Ca să nu cad prizonier, şi fiindcă era încă destul de cald, m-am ascuns la

început în păduri, iar mai pe urmă am pătruns într-o localitate şi am stat câtva timp acolo. Apoi am trecut linia frontului printr-un loc care mi s-a părut mai potrivit, adică printr-o regiune păduroasă şi am ajuns la ai noştri. Şefii mei nu vor avea posibilitatea să verifice şi vor fi nevoiţi să ia drept adevăr toate cele spuse de mine.

Hubert mă ascultă până la capăt, îşi aprinse o nouă ţigară şi rămase pe gânduri. După un minut, parcă amintindu-şi de ceva, îmi întinse pe neaşteptate tabachera.

Am tras un fum şi am simţit deodată o puternică senzaţie de foame: ultima oară mâncasem cu o zi înainte, la comandantul regimentului, pe când mă găseam încă între ai noştri. După câteva fumuri, maţele începură să-mi ghiorăie şi simţeam că mi se învârte capul de ameţeală.

— Ce se întâmplă la dumneavoastră cu oamenii care cad în zona inamică şi se întorc acasă după două-trei luni? mă întrebă Hubert, curios.

I-am spus părerea mea:

— După mine, cred că astfel de oameni sunt priviţi cu oarecare neîncredere. Dar eu le voi spune că n-am căzut în mâna nemţilor, ci am stat ascuns prin sate, la ţărani.

Convorbirea începea să intre pe un făgaş liniştit.

— Aceasta nu va avea urmări asupra muncii dumitale? întrebă Hubert.

— Sper că nu. Am prieteni care mă vor ajuta întotdeauna.

— Da? Bine. Dar Savrasov are poziţie solidă în Ural?

Am răspuns că are o poziţie foarte solidă.

— Când v-aţi cunoscut?

Prevăzusem această întrebare, fiindcă o socoteam inevitabilă şi de aceea aveam răspunsul gata pregătit. I-am povestit că făcusem cunoştinţă cu Savrasov în iulie 1941. A trebuit să discutam împreună chestiunea accelerării transporturilor de

materiale la uzina unde lucra Savrasov. Pe urmă ne-am mai întâlnit de câteva ori la Moscova.

Hubert mă asculta atent, bătând în masă cu degetele sale cu unghii lustruite. Deodată întrebă:

— Ce divergenţă ai avut cu Puterea Sovietică? Cum de ai ajuns prietenul nostru?

Dinadins am întârziat puţin cu răspunsul, lăsându-l pe Hubert să creadă că prin întrebarea lui a pus chiar degetul pe rană. Apoi i-am spus:

— E o poveste lungă…

—Adică?

—Poate că n-aş fi ajuns prietenul vostru, dacă nu mi s-ar fi făcut o nedreptate. La drept vorbind, în tot ce s-a întâmplat poate că eu am fost mai vinovat decât toţi. Am făcut o greşeală, o greşeală de tactică. Lucrurile s-au întâmplat acum doisprezece ani. Eram tânăr, lipsit de experienţă, însă plin de încredere în mine. Fiind hotărât să pătrund în rândurile bolşevicilor, am ascuns faţă de cei care m-au recomandat şi faţă de partid faptul că tatăl meu avusese un şantier naval şi două vapoare în nord, precum şi faptul că fratele meu mai mare fusese împuşcat fiindcă făcuse parte din armata lui Kolceak. Am fost primit în partid, mi s-a încredinţat o muncă de răspundere şi pe urmă… pe urmă… m-au demascat şi m-au dat afară. Am rămas aproape un nimic… Acum nu mai trăiesc, ci vegetez… O astfel de viaţă nu mă poate mulţumi şi de aceea mă călăuzesc după zicala: „Omul caută unde-i mai bine“. Poate că şi acum fac o greşeală, dar n-am altă ieşire. Nu pot să lucrez pentru cel care nu are încredere în mine, iar Puterea Sovietică nu are această încredere…

— Aşa. Bine! zise Hubert după ce terminasem de vorbit. Deocamdată e destul. Va trebui să scrieţi amănunţit tot ce mi-aţi povestit, iar după aceea ne vom apuca de lucru. Formă un număr la telefon şi-l chemă pe Oberleutenantul Erich Schnabel. Veţi dormi aici, la mine. Oraşul nu-i departe, însă nu-i potrivit să locuiţi permanent acolo.

— Ba chiar nu-i potrivit de loc. S-ar putea să mă întâlnesc cu vreun cunoscut, ceea ce nu-i câtuşi de puţin de dorit…

— Tocmai de aceea veţi locui aci.

Intră Oberleutenantul. Hubert îi ordonă să-mi dea de mâncare şi să mă conducă într-o oameră separată. Apoi, fără să-şi schimbe expresia feţei, liniştit, ba chiar nepăsător, se adresă în nemţeşte lui Schnabel, uitându-se însă tot timpul ţintă în ochii mei:

— Heute Nacht soll er aufgehängt werden. Ich traue ihm nichst im geringsten[16].

M-am prefăcut că n-am înţeles nimic, dar fruntea mi se acoperi cu broboane reci de sudoare.

„Ce s-a întâmplat? îmi fulgeră prin minte un gând îngrozitor. Nu cumva Brâzgialov a minţit totul şi ne-a indus în eroare? Bine, dar cum să-mi explic atunci cele povestite de colonelul Reşetov?“

Am traversat curtea şi am intrat într-o sufragerie mică, cu patru măsuţe. Picioarele mi se mişcau automat, fără să asculte de dorinţa şi voinţa mea.

Mi-au pus repede o farfurie în faţă, dar eu nici n-am văzut ce-i în ea. Îmi pierise pofta de mâncare! Trebuia, însă, să mănânc. Altfel, puterile m-ar fi părăsit cu totul.

Schnabel se plimba prin sufragerie, fluierând un cântec.

Cu mare greutate am băgat în mine primele două feluri, însă băutura, care semăna a cafea, am refuzat-o.

„Să fie spânzurat“… „În noaptea asta să fie spânzurat“… îmi răsuna tot timpul în urechi. Nu mă temeam de greutăţi – doar am fost crescut de Comsomol, de partid. Greutăţile şi piedicile, m-au făcut totdeauna mai calm decât de obicei. De data aceasta era însă altceva: mă chinuia conştiinţa propriei mele neputinţe. Nu puteam să mă apăr. Mă aştepta o moarte stupidă. Mi-au venit în minte cuvintele locotenent-colonelului Firsanov, care spusese odată că oamenii sovietici preferă moartea

pe front, în luptă deschisă, decât o moarte chinuitoare, în camerele de tortură ale gestapoului.

Cravata pe care mi-o dăduseră mă înăbuşea. Mă simţeam parcă cu laţul de gât… „Să fie spânzurat!“…

Schnabel mă conduse în camera ce mi se rezervase. Era o încăpere mică, cu o singură ferestruică, ce dădea înspre pădure. Pe podea era aşternut un covoraş. Lângă perete se gasea patul. O masă, două scaune, o noptieră şi o pendulă – iată tot ce se afla în cameră.

Am mai avut putere să cercetez cu o privire fugitivă camera: trebuia să mă conving dacă nu sunt în ea aparate speciale de supravegheat, despre care auzisem încă din timpul incursiunilor trecute în spatele frontului inamic. Dar n-am descoperit nimic suspect.

Se lăsase seara. Încordarea creştea. Îmi dădeam bine seama că nu voi izbuti să dorm, dar nici nu trebuia să veghez, fiindcă prin aceasta mi-aş fi trădat starea în care mă aflam. De îndată ce s-a întunecat, m-am întins pe pat. Nu trebuia să arăt prin nimic, absolut prin nimic, că sunt emoţionat: necunoscând limba germană, n-am înţeles fraza lui Hubert, n-am auzit ce dispoziţii dăduse.

Un glas lăuntric îmi striga cu putere: „Scoală, plimbă-te prin cameră, fumează, ieşi în curte, uită-te în jur. De ce stai culcat, mai ai timp să fugi. Cunoşti pădurea, doar ai mai fost prin ea. Scoală… Sau nu ţi-e dragă viaţa?“ Dar raţiunea striga mai tare: „Stai culcat… Fă-te că dormi. Fii curajos. Doar eşti agent de informaţii. Eşti un om sovietic”.

Şi raţiunea a învins…

„Nu cumva visez? mă gândeam eu. Îngrozitor coşmar. Poate că acum dorm şi când mă voi trezi totul va dispărea ca o ceaţă?“

Timpul trecea uimitor de încet.

Tic-tac… tic-tac… tic-tac… bătea monoton pendula ceasornicului. Era singurul sunet în liniştea adâncă şi apăsătoare care mă înconjura.

Deodată am auzit paşi pe coridor. Cineva veni până la uşfa camerei mele şi se opri. M-am întors încet pe o parte lipindu-mi capul de perete. Linişte… Deodată cineva ciocăni încet în uşă. Trei ciocănituri scurte şi uşoare: poc… poc… poc… Nu m-am mişcat. Cele trei lovituri se repetară, apoi uşa scârţâi, cineva intră în cameră şi aprinse lumina. Am rămas mai departe culcat.

Necunoscutul îmi atinse umărul cu mâna şi mă scutură. M-am ridicat repede, mi-am făcut ochii mici din cauza luminii şi m-am uitat la el nedumerit.

Lângă pat stătea Erich Schnabel. Mă privea atent; în ochii lui întunecaţi am zărit o lucire ciudată. Mi se părea că stă gata să izbucnească într-un râs răutăcios.

Schnabel mă invită prin semne să mă îmbrac şi să-l urmez. Şi, nu ştiu de ce, tocmai în clipa aceea m-a cuprins calmul desăvârşit de care aveam atâta nevoie. Cu toate că îmi dădeam foarte bine seama că în curând avea să se întâmple lucrul cel mai rău la care mă puteam aştepta şi că viaţa mea avea să se termine în chip tragic în cuibul de viespi, totuşi m-am îmbrăcat şi m-am încălţat fără grabă, ba chiar mi-am aprins şi o ţigară!

Schnabel nu-şi lua ochii de la mine.

„Voi încerca să fug, am hotărât eu. Voi încerca cu orice preţ, voi risca în ultimul moment, numai să nu-mi lege mâinile…”

Am ieşit după Schnabel în curte. Pe cerul de toamna sclipeau stele mari, strălucitoare, întocmai ca nişte nestemate pe o draperie de catifea. Una din ele căzu, lăsând în urmă o trenă lungă, argintie. Bătea un vânt rece şi mă cuprinse un fior de frig. Mergeam zgribulit.

Dar Schnabel nu mă conduse în pădure, ci la locuinţa lui Hubert.

„De ce? m-am întrebat eu. Probabil căpitanul vrea să-mi spună în ultimul moment cine sunt eu

în realitate şi ce soartă mă aşteaptă. Poate că vrea să mă interogheze din nou“.

Schnabel intră în camera lui Hubert, lăsându-mă în spatele uşii închise.

„Trebuie să fug. O ocazie mai bună nu se va ivi“.

Inima începu din nou să-mi bată cu putere. Câteva clipe de cugetare, de şovăială şi… deodată, din camera în care abia intrase Schnabel, se auzi o discuţie.

— Ei, ce-i? întrebă glasul lui Hubert.

— Dormea foarte liniştit.

— Acum ce face?

— Nicio urmă de emoţie. Sunt convins că nu înţelege nemţeşte.

— Bine, du-te. Să intre.

Schnabel ieşi din cameră, mă pofti cu un gest să intru şi apoi închise uşa în urma mea.

Hubert se scuză, cu răceală, că m-a trezit în timpul nopţii.

— Am primit o radiogramă şi mi se cer date precise despre dumneata: numele, anul şi locul naşterii, studiile şi aşa mai departe, zise el.

Desigur, n-am crezut niciun cuvânt. Verificarea trebuia dusă până la capătul ei logic, lucru pe care Hubert se şi apucase să-l facă.

Au trecut trei zile. Mă obişnuisem într-o oarecare măsură cu rolul greu de delegat al lui Savrasov şi cu atmosfera din cuibul de viespi. Profitând de presupusa necunoaştere a limbii germane, mai aflam câte ceva. Staţiunea experimentală era condusă de căpitanul Wilhelm Hubert. Ajutorul lui era Otto Bunck. Din discuţiile locatarilor staţiunii am dedus că Bunck lipsea. Erich Schnabel îndeplinea funcţia de comandant al gărzii. Omul care vorbise prima dată cu mine ruseşte se numea Pohitun şi era cifrator.

Din faptul că staţiunea se afla aşezată într-o pădure şi destul de departe de front, se putea

deduce, fără mare greutate, că aici era un centru de spionaj, care se ocupa cu pregătirea de cadre speciale.

Era posibil ca unii din ei, la fel ca şi mine, să locuiască în staţiune, iar ceilalţi să fie cazaţi în oraş.

Existenţa unei staţii de radio proprii în cuibul de viespi arăta că undeva trebuia să fie şi radişti-corespondenţi, cu care se ţinea legătura. Cel mai probabil era că aceşti corespondenţi fuseseră trecuţi din timp peste linia frontului, se stabiliseră acolo şi-i transmiteau lui Hubert informaţiile care-l interesau.

În timpul şederii mele la staţiune veniră câţiva ofiţeri din trupele combatante. Ei discutară mult timp cu Hubert. Acesta îi chemase pe radistul Rauch şi pe cifratorul Pohitun. Se putea presupune că ofiţerii veniseră după informaţiile culese de serviciul de spionaj.

Acestea erau deducţiile mele personale şi, firește, nu erau lipsite de temei. Statul nostru major era de mult informat că asemenea centre de spionaj, camuflate, la fel ca şi cuibul de viespi, sub diferite denumiri, ca de pildă: „Staţiune experimentală”, „Canton silvic”, „Birou pentru exportul de cherestea’’, se află răspândite în tot spatele frontului fascist, din nord până în sud.

Spionii hitlerişti nu se simţeau bine în apropierea liniei frontului, se fereau de localităţile mari, populate, şi de aceea îşi instalau centrele lor la distanţă, camuflându-le cu grijă.

În primele zile am lucrat cu zel la întocmirea „raportului“ pentru Hubert. Trebuia, să-i arat cine sunt, cum şi când îl cunoscusem pe Savrasov, de ce mă apropiasem de el, în ce împrejurări făcusem cunoştinţă cu Brâzgalov – pe scurt, să-i descriu pe amândoi şi să relatez tot ce ştiam despre ei.

Am transcris raportul de câteva ori şi l-am recitit în mai multe rânduri, până ce l-am învăţat pe de rost. Îmi dădeam seama că şi aceasta este o formă

originală de verificare. Cele din raport trebuiau să corespundă în totul cu ceea ce îi spusesem lui Hubert…

Într-o după-amiază Hubert m-a invitat la el şi i-am dat raportul. El mi-a pus în vedere că seara vrea să stea de vorbă cu mine şeful lui, colonelul Gabiş, al cărui nume îl auzisem prima dată de la Savrasov, iar după aceea de la Reşetov.

Evenimentele se desfăşurau, numărul personajelor creştea. Unele lucruri, neînţelese până atunci, începeau să mi se limpezească.

După ce am predat raportul, în timp ce mă întorceam în camera mea, Unterolffzierul Kurt Wentzel se apropie de mine şi mă invită la o plimbare.

Pohitun, care trecea în timpul acesta prin curte, se băgă în vorbă şi, mă lămuri că Wentzel vrea să-mi arate un lac frumos, situat nu departe de staţiune.

Nu ştiu dacă Wentzel fusese pus înadins să mă invite la plimbare sau îşi căutase pur şi simplu un însoţitor, în orice caz, nu l-am refuzat. Voiam să iau aer şi să mă plimb prin pădure, pentru a-mi risipi încordarea în care mă găseam de câteva zile. Urma să mă întâlnese cu Gabiş şi era nevoie să revin la un echilibru deplin.

Lacul se găsea cam la un kilometru şi jumătate de staţiune, aşa că până la asfinţitul soarelui Wentzel şi cu mine am avut timp să ne întoarcem. Plimbarea nu m-a mulţumit. Wentzel s-a dovedit a fi un om foarte sâcâitor. Îşi pusese în gând să mă înveţe limba germană. Nu mi-am putut dă seama dacă o face din proprie iniţiativă sau continua linia lui Hubert, încercând să afle dacă cunosc limba germană.

Arătându-mi copacii, cărarea, păsările, cerul şi pământul, Wentzel spunea cum se numesc în nemţeşte şi cu o insistenţă ce nu se potrivea de fel cu firea lui flegmatică, îmi cerea să repet toate aceste cuvinte.

Când ne-am întors, în curtea staţiunii experimentale se aflau două maşini, camuflate cu plase: o limuzină confortabilă şi o maşină deschisă. Va să zică venise Gabiş. Am fost chemat însă mai târziu, când începuse să se întunece.

În biroul lui Hubert, luminat de un bec electric, mă aştepta Gabiş. Şedea la masă, cu coatele rezemate pe braţele fotoliului, nemişcat şi posomorit, întocmai ca un nor ameninţător. Avea cel puţin şaizeci de ani. Faţa lată, proaspăt bărbierită, cu trăsături pronunţate şi o expresie îngâmfată, plină de sine. Ochii de culoare deschisă, atenţi, pe jumătate acoperiţi de pleoape grele.

Timp de o oră, cât i-am povestit aceleaşi lucruri ca şi lui Hubert, Gabiş mă asculta aproape fără să se mişte. Apoi începu să vorbească. Vorbea liniştit, fără să ridice glasul. Îl interesau multe lucruri. Voia să ştie dacă noi – adică eu şi Savrasov – vom putea să trimitem cadre de-ale noastre în Siberia, în Asia Centrală sau în Ural şi dacă vom izbuti să recrutăm acolo oameni noi. Acest lucru era important, pentru că toată industria din regiunile apusene ale Uniunii se muta spre răsărit.

Nu i-am dat un răspuns afirmativ, făgăduindu-i să mă mai gândesc la această chestiune.

Apoi m-a întrebat ce căi ferate din ţara noastră erau în perioada aceea cel mai mult solicitate, cum se rezolvă problema cadrelor la căile ferate, ce tipuri de locomotive erau în funcţiune, pe ce traseuri anume şi altele.

Întrebările erau puse în chip viclean, încât ai fi putut crede că interesul lui Gabiş cu privire la datele din transportul pe calea ferată în timp de război se datorau calităţii sale de spion. De fapt el verifica dacă într-adevar mă pricep la transporturi, unde spusesem că lucrez.

Gabiş vorbea destul de bine ruseşte şi, în orice caz, ne înţelegeam.

— Tumneata cunoaşte lucrezi cu cifrul?

I-am răspuns că nu.

— Nu-i prea complicat, interveni Hubert. Şi se poate învăţa fără mare greutate.

— Voi încerca! am făgăduit eu.

— Tumneata trebuie ştii nu numai cifru, adăugă Gabiş. Trebuie însuşeşti şi lucrul de fotografii şi de radio şi mai ales tehnica. Tumneata este om învăţat.

— Înţelegi ce spune domnul colonel? mă întrebă Hubert, care pesemne nu prea era convins că înţeleg totul.

N-am apucat să răspund.

— Noi foarte bine înţelegi unul la altul! i-o reteză scurt Gabiş, ridicând glasul pentru prima oară în timpul acelei discuţii.

Hubert tăcu.

— Tumneata ce faci, dacă noi nu dăm drumul la tine mult timp? mă întrebă Gabiş.

Am dat din umeri, m-am uitat la Hubert şi am întrebat, la rândul meu, ce trebuie să înţeleg prin cuvântul „mult”?

Gabiş mă lămuri că asta înseamnă cel puţin trei luni, de care aveam nevoie pentru a învăţa cifrul, radiofonia şi fotografierea. Apoi îl întrebă pe Hubert daca m-am pus la curent cu călătoria pe care urma s-o fac la doctor.

Gabiş spuse aceasta în nemţeşte. Pesemne că era vorba chiar de doctorul după care umblase atâta timp colonelul Reşetov.

Hubert îi răspunse lui Gabiş că n-a vorbit încă cu mine despre asta. Atunci colonelul începu să mă lămurească

El îmi arătă că în curând va trebui să plec într-un oraş din regiunea Carpaţilor şi să mă întâlnesc acolo cu un oarecare doctor.

— Doctor ştie bine Rusia Sovietică. Oh, el mare maestru! Cu el poţi vorbeşti orice, tot ştie! zise Gabiş.

Firește, nu-mi închipuiam de loc despre ce „orice” se putea discuta, dar n-am socotit necesiar

să cer amănunte, presupunând că mi se vor da lămuriri la timpul cuvenit; l-am întrebat doar dacă de la doctor va trebui să mă înapoiez la staţiune.

Gabiş, şi după aceea Hubert, răspunseră că va trebui neapărat să mă înapoiez aici.

— Nu trebuie amâi timp mult plecarea la doctor. Cât mai repede, atât mai bine! zise Gabiş.

Hubert dădu afirmativ din cap.

— Tummeata scrii la mine amănunţit raport cu tot munca… adăugă Gabiş.

M-am mirat puţin: i-am răspuns că abia am terminat şi am predat căpitanului Hubert un raport amănunţit despre mine şi despre persoanele pe care le cunosc. Gabiş nu dădu atenţie spuselor mele şi repetă cererea. Fără îndoială, ştia despre raportul meu şi cu toate acestea îmi cerea să scriu încă unul pentru el. Mi-am dat seama că, având două documente despre aceeaşi chestiune, ei aveau încă o posibilitate de a mă verifica.

— Tumneata liber! zise apoi Gabiş.

Am ieşit.

Peste două zile, Hubert îmi încredinţă nişte documente semnate de un oarecare colonel Pittersdorf. Ele îmi dădeau dreptul să călătoresc fără piedici până la localitatea unde se găsea doctorul, care se afla acolo de două săptămâni pentru o cură. Mi-am dat seama că Gabiş nu vrea să-i întrerupă tratamentul, fiindcă doctorul era, probabil, serios bolnav. Era posibil ca plecarea mea să urmărească şi alte sccpuri, pe care eu însă nu le cunoşteam.

Hubert nu mi-a spus nici numele, nici pronumele şi nici numele după tată al doctorului. Am reţinut doar denumirea oraşului, punctul unde trebuia să aibă loc întâlnirea şi semnalmentele doctorului.

Toate acestea mă îndreptăţeau să cred că doctorul fusese înştiinţat din timp de sosirea mea.

Duceam cu mine şi o scrisoare pentru doctor.

Capitolul II

Trenul nu mergea mai departe, Locomotiva se înfunda la capătul liniei, într-o gară mică. Aici se termina calea ferată.

Am ieşit pe peron, simţind o uşurare. După patru zile şi patru nopţi de călătorie, de schimbări de trenuri şi zdruncinături de vagoane, aveam, în sfârşit, posibilitatea să mă odihnesc.

Piaţa gării! O zi caldă şi însorită de octombrie. În depărtare se vedeau Carpaţii, acoperiţi cu petele întunecate de pădure. Deasupra lor, ici-colo, pluteau grămezi de nori albi.

O străduţă îngustă mă duse până la clădirea telegrafului, pe care Hubert mi-o schiţase pe o hârtie. Dincolo de această clădire începeau sanatoriile şi apoi un parc mare. Mergeam prin oraşul necunoscut. Era riscant să întreb pe trecători. Aceasta ar fi putut atrage atenţia militarilor şi, de aici, bănuieli şi interogări. E drept că aveam în buzunar documente sigure date de Hubert, însă perspectiva de a sta la comenduire şi de a da explicaţii nu mă încânta câtuşi de puţin.

Pe lângă aceasta, hotărâsem să-mi verific capacitatea de orientare într-un oraş necunoscut.

Pe străzi, în parcuri, la balcoane şi verande, pretutindeni umblau, şedeau ori se tolăneau nemţi. Erau aici infanterişti, cavalerişti, tanchişti, artilerişti. Probabil că în localitatea aceea se formau noi unităţi din resturile diviziilor decimate şi zdrobite pe frontul de răsărit.

După ce am coborât pe o stradă, am ajuns în parc. Aici era mult zgomot. Pe aleea principală se găsea un restaurant unde cânta o orchestră.

Am apucat pe o alee umbrită de tei, care mă duse în adâncul parcului. Treptat, aleea se schimbă într-o potecă obişnuită de pădure. Începea o pădure formată din copaci feluriţi. Se înălţau pini posomorâţi, îşi foşneau frunzele îngălbenite mesteceni şi arţari. Lângă potecă, pe un mic piedestal din marmură, se vedea statuia unei femei. Era acoperită cu o togă şi privea în gol cu nişte ochi lipsiţi de viaţă. Hubert îmi vorbise despre această statuie. Va să zică, mă aflam pe drumul cel bun.

Poteca umedă, plină de gropi, urcă brusc în pantă şi mă scoase la o terasă înconjurată din toate părţile de o pădure deasă. Aici se găsea monumentul lui ladam Miţkievici, străjuit de arbori cu frunze îngălbenite, parcă poleite cu aur de mâna toamnei. Pe această terasă urma să aibă loc întâlnirea cu doctorul. Mai erau încă douăzeci de minute. Aveam timp destul să mă odihnesc şi să mă pregătesc în vederea întâlnirii. Mă frământa o întrebare: oare acesta să fie doctorul despre care îmi vorbise colonelul Reşetov?

Minutarul arăta ora cinci. Doctorul veni la ora fixată. L-am văzut de departe. Era îmbrăcat într-o manta de ploaie închisă, avea pălăria trasă pe ochi, iar în mână un baston, întocmai cum se stabilise.

Doctorul urcă pe terasă, se întoarse, mă văzu şi, cu acelaşi pas liniştit, veni în întâmpinarea mea. Am observat că şi-a scos din buzunar tabachera şi şi-a pus în gură o ţigară. Şi acesta era un gest convenţional.

La doi paşi de mine îşi încetini pasul şi mă întrebă:

— Scuzaţi! N-aveţi un chibrit?

— Poftim!

Făcându-se că-şi aprinde ţigara, doctorul mă cercetă atent comparând probabil semnalmentele date de Hubert; apoi întrebă:

— Văd că nu sunteţi de prin partea locului.

— Da. Dar de ce întrebaţi?

— Dacă nu-s indiscret, sunteţi de departe?

— De la „Staţiunea experimentală”.

— Atunci e minunat! Doctorul zâmbi, mă luă familiar de braţ şi mă conduse spre alee.

Cântăream în minte primele rezultate ale întâllnirii. Voiam să ghicesc, după înfăţişarea omului alături de care mergeam, de ce boală suferă, pentru ca şefii să fie siliţi să-l trimită atât de departe de front şi de reşedinţa principală a lui Hubert. Dar la început n-am găsit niciun răspuns la această întrebare. Mi-a atras atenţia numai un singur amănunt: doctorul purta mănuşi negre. Nu şi le scosese când dăduse mâna cu mine şi nici măcar atunci când îşi aprinsese ţigara.

Avea o faţă destul de expresivă. Ochii cenuşii, atenţi, depărtaţi mult unul de altul, nasul puţin coroiat şi buzele aspre, bine conturate.

— Veniţi aici pentru prima oară?

— Da, prima oară.

— Vă place?

— Foarte mult.

— Da, e frumos. Un adevărat rai pământesc! Ce pădure, ce aer!

Mergeam, la braţ, unul lângă altul. Doctorul era puţin mai înalt decât mine, mai în vârstă şi mai bine legat.

— Aţi luat masa?

— Nu!

— Aţi călătorit mult?

— Patru zile şi patru nopţi.

— Oho! Păcat de timp. Era mai bine să fi luat avionul.

Am tăcut.

— Vă numiţi Hudeakov?

— Nu, nu Hudeakov, ci Homeakov.

— Da, da, aşa e, Homeakov. Nu vă ştiu însă pronumele şi numele după tată.

— Kondrati Filippovici, am spus eu, fără să cred, bineînţeles, că doctorul mi-a confundat

numele de familie şi că nu-mi cunoaşte pronumele şi numele după tată.

— Perfect! Atunci uite ce-i, Kondrati Filippovici: veţi locui la mine. Deocamdată, însă, vom face o mică plimbare, de care avem nevoie la vârsta noastră pentru a ne trezi pofta de mâncare. Aveţi ceva împotrivă?

— De loc, primesc cu plăcere!

— Minunat!

După ce am coborât în parc, l-am întrebat pe doctor:

— Toate acestea sunt sanatorii?

— Nu, nu-s sanatorii, răspunse el repede, accentuând cuvântul „nu-s“. Numai câtva timp s-au numit sanatorii, din momentul alipirii Ucrainei la aşa numita Patrie-Mumă, şi până în iunie 1941. Acum însă şi-au recăpătat numele cu care au fost botezate încă de la naştere: vile, pensiuni, hoteluri. Peste vreo jumătate de an veţi putea veni aici fără niciun fel de autorizaţie, ci doar cu bănişori în buzunar. Cu bănişori şi nimic mai mult. În schimbul lor, veţi primi şi hrană, şi tratament, şi distracţii. Dacă nu vă ajunge un pat, puteţi lua o cameră; dacă e prea puţin o cameră, luaţi două, închiriaţi o vilă întreagă. Asta-i, prietene! E clar?

— Foarte clar!

— Vă întreb aşa, în treacăt: aţi săvârşit prima dată fapta aceasta eroică?

— La ce vă referiţi?

— La călătoria dumneavoastră, fireşte.

— Da, prima dată.

— Bravo! Şi mie-mi place să risc; nu pot să-i sufăr pe oamenii laşi…

Ne plimbam pe străzile staţiunii climaterice. Doctorul îmi arăta lucrurile demne de văzut, îmi explica amănunţit şi plin de entuziasm însemnătatea izvoarelor minerale, rostind cu glas tare numele lor.

Când ne-am îndreptat spre locuinţa lui, se înnoptase. Stătea într-o vilă mică, învăluită în

iederă şi cu un balcon în faţă.

Doctorul ceru să ni se servească cina. Imediat ce a terminat de vorbit cu gazda, i-am predat scrisoarea de la Hubert.

Pe drum fusesem ispitit de vreo două ori să aflu conţinutul scrisorii, dar m-am temut de urmări. Poate că fusese pecetluită anume într-un chip special, socotind că voi fi curios. Mi-am adus aminte de unul din sfaturile colonelului Reşetov: să dau o deosebită atenţie lucrurilor mici, care uneori pot dărâma roadele unei munci grele şi îndelungate.

În timp ce doctorul citea scrisoarea, mă gândeam că trecuseră mai bine de două ore de când eram împreună şi partenerul meu nu mă întrebase nici măcar o dată despre mersul treburilor „în partea cealaltă”. Probabil, despre aceasta îl informase Hubert.

După ce citi scrisoarea, doctorul pufni şi mi-o întinse.

— Citeşte şi dumneata, ca să cunoşti firea şi obiceiurile şefilor noştri, îmi spuse el.

În scrisoare era vorba numai despre succesele căpitanului la vânătoare. Apoi se comunica în câteva cuvinte despre sosirea lui Gabiş la „Staţiunea experimentală”. Toate acestea nu prezentau niciun interes.

— Ei, ce părere ai? mă întrebă doctorul când i-am restituit scrisoarea.

— În legătură cu ce?

— În legătură cu pasiunea pentru vânătoare a şefului nostru comun.

— Ce-aş putea să spun? Vânătoarea, desigur, este o îndeletnicire atrăgătoare şi folositoare. Şi eu…

Doctorul mă întrerupse:

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi. Poftiţi la masă – mă invită el şi turnând vin în pahare, continuă: Pentru căpitan vânătoarea-i totul. E un fel de manie. E destul să-i spui că ai găsit un cuib de

găinuşe, o poiană cu cocoşi de munte sau vreun bârlog de urşi şi să-l previi că toate fleacurile astea se află undeva la dracu' în praznic, că el e în stare să plece numaidecât după ele. Gabiş i-a prezis mai de mult că într-o bună zi o să-l împuşte partizanii în locul vreunei găinuşe şi au să facă din el o sperietoare. Cu toate astea, Hubert nu-i prost, nu-i prost de loc. Împingând la o parte farfuria goală, în care fusese servită o supă de găină, doctorul întrebă pe neaşteptate: Ei, şi de ce-aţi venit la mine?

I-am răspuns că nu ştiu şi că el trebuie să ştie pentru ce-am fost trimis.

— Fireşte, doctorul trebuie să le ştie pe toate. M-am deprins cu sistemul ăsta. Să cunosc totul, să ştiu totul, să nu mă tem de nimic, să nu greşesc niciodată. Altfel… Nu-şi termină fraza, aprinse o ţigară şi umplu din nou paharele.

Aşteptând un moment când doctorul avea să-şi întrerupă vorba, eram hotărât să-l readuc la discuţia despre motivul sosirii mele aici.

Motivul era următorul: curând, peste două-trei luni, doctorul trebuia să treacă şi el, în urma mea, linia frontului. Acolo aveam să lucrez sub conducerea lui. Fusesem trimis la el ca să-l informez amănunţit asupra situaţiei şi posibilităţilor de lucru „în partea cealaltă", să stabilim condiţiile şi locurile de întâlnire, să elaborăm procedeele de legătură şi să fac caracterizarea oamenilor pe care îi puteam folosi.

Cu cât doctorul se adâncea mai mult în explicaţii, cu atât mă convingeam că el era bine informat despre viaţa din Uniunea Sovietică şi că probabil fusese acolo în repetate rânduri.

Îl comparam în minte pe Hubert cu doctorul. Atât ca înfăţişare, cât şi prin caracterul lor, erau doi oameni cu desăvârşire diferiţi. Hubert mă asculta, însă nu spunea niciun cuvânt de care să mă

pot folosi. În schimb, doctorul mă silea într-una să-l ascult.

Am dezbătut toată seara problema activităţii viitoare „în partea cealaltă”. Ne-am culcat târziu.

Toată ziua următoare am stat cu doctorul în cameră. Afară cernea o ploaie măruntă de toamnă. Eu povesteam, iar doctorul mă asculta şi îmi punea întrebări. Am elaborat împreună condiţiile de legătură, am alcătuit un cod şi am fixat punctele cele mai probabile de întâlnire.

—Va să zică, vom lucra împreună? am întrebat eu, socotind că vorbisem despre toate.

— Altminteri de ce v-aţi mai afla aici, răspunse el. Ce rost ar fi avut să ne cunoaştem?… În munca noastră, n-ar putea decât să dăuneze. Va trebui să lucrăm împreună şi cât se poate de curând.

Doctorul nu era prea încântat de perspectiva de-a sări cu paraşuta din avion. Mărturisea că faţă de acest gen de sport îi e mult mai silă decât de vânătoare, dar paraşutarea era de neînlăturat.

— Totuşi, va trebui să sar, rosti el, amărât. N-am altă ieşire. Aceasta îmi va da putinţa să evit diferite autorităţi speciale din regiunea frontului, precum şi alte neplăceri legate de trecerea liniei frontului.

Doctorul îşi punea mari speranţe în Savrasov, socotind că postul pe care acesta îl ocupă era potrivit pentru „treburi al naibii de interesante”.

După aceea mă întrebă ce părere am despre Brâzgalov. L-am caracterizat ca pe un om şiret, dar cam mărginit.

— De unde aţi dedus aceasta

— Din întâlnirile şi discuţiile pe care le-am avut cu el. L-am vizitat la spital de două ori.

— E un prost! zise doctorul.

— Da. Asta-i adevărat! am întărit eu.

— Căpitanul l-a propus, urmă doctorul. Eu l-am avertizat pe Hubert că Brâzgalov nu-i un om de nădejde şi că nu trebuie trimis în misiune. Ba încă Hubert mai voia să mă pună în legătură cu el. Dar asta mai va! I-am declarat fără înconjur!… Voi

intra în legătură cu el numai când se va întoarce din „excursie”. Dar ce părere are Savrasov despre el?

I-am răspuns că Savrasov nu poate să aibă o părere formată despre Brâzgalov, că nu l-a văzut şi nu-l cunoaşte decât din spusele mele… Savrasov şi cu mine ne-am bătut mult timp capul unde să-l plasăm pe Brâzgalov după însănătoşire, fiindcă nu poate rămâne fără lucru în timp de război.

— Trebuie plasat într-un loc unde să nu aibă de-a face cu bani şi cu lucruri de valoare; altminteri, s-a zis cu el. Ajunge sigur la închisoare, ba mai târăşte şi pe alţii după el. E un aventurier.

— În general, ne-ar putea fi de folos în munca noastră? l-am întrebat eu.

— Dar prin cine vrei să ţii legătura? se miră doctorul.

— Nu înţeleg, despre ce legătură e vorba?

— Cum despre ce legătură? Doar el e radist… Oare nu ştiai asta?

Abia atunci mi-am dat seama că era cât pe ce să mă dau de gol. Nu ştiam că Brâzgalov era radist. Răspunsul salvator îmi veni în minte automat:

— Bine, e radist, dar a venit fără staţie de radio.

— N-are importanţă.

Aşadar, Brâzgalov nu ne spusese totul. El ne ascunsese faptul că terminase şcoala specială de radiofonie. „Niciodată să n-ai încredere în duşman, în trădător”, îmi veniră în minte cuvintele lui Reşetov.

Între timp, doctorul mă lămuri pe deplin. Deocamdată Brâzgalov fusese trimis înadins fără staţie de radio. Făcuse doar un drum obişnuit, numai cu scopul de a stabili legătura cu Savrasov. Brâzgalov trebuia să se înţeleagă cu el în privinţa angajării lui la lucru şi a posibilităţilor de ascundere a aparatelor pe care urma să le ducă cu el la al doilea drum. Nimeni nu putea să prevadă că o bombă germană avea să zdrobească picioarele lui Brâzgalov. Dar pe doctor nu-l tulburase câtuşi

de puţin această întâmplare. El socotea că Brâzgalov, rănit la picioare, putea scăpa mai uşor de mobilizare. După ieşirea din spital trebuia aranjat numaidecât undeva la lucru.

— Dar de unde va luat staţia de radio? am întrebat eu curios.

— Nu ghiceşti?

— Nu!

— O vei duce dumneata.

— Iată, la asta nu m-am gândit…

… Am luat dejunul, prânzul şi cina fără băuturi, fapt oare mă puse pe gânduri. În ajun fusesem convins că doctorul are patima alcoolului, însă a doua zi ajunsesem la altă bănuială. Poate să seara încercase să mă îmbete pe mine, în speranţa că voi pălăvrăgi mai mult decât trebuie. Hubert mă verificase prin anumite mijloace, în timp ce doctorul avea poate de gând să mă verifice în alt chip.

Atitudinea familiară a doctorului faţă de mine şi excesul lui de sinceritate mi se părură de asemenea o tactică deosebită, prin care urmărea să câştige sinceritatea mea. De aceea am fost tot timpul prevăzător, cântărindu-mi fiecare cuvânt.

În timpul discuţiei din seara sosirii mele aflasem că doctorul era fiul unui înalt demnitar rus de origine nobilă. Atât el, cât şi tatăl său nu se împăcaseră cu trecerea puterii din Rusia în mâinile poporului şi păşiseră pe calea luptei împotriva Puterii Sovietice.

După nimicirea bandelor de gardişti albi, el a emigrat peste graniţă şi apoi s-a strecurat de câteva ori clandestin în Uniunea Sovietică, cu misiuni subversive. O dată cu venirea la putere a lui Hitler în Germania, a început să colaboreze cu serviciul de spionaj fascist. În câteva rânduri a pătruns în U.R.S.S. ca turist, pasager tranzitar, corespondent străin, şi chiar ca „activist” al M.O.P.R.- ului[17].

… În timpul nopţii, doctorul, parcă ghicindu-mi gândurile, mă întrebă deodată, fără nicio altă

introducere:

— Probabil că ieri seară v-aţi format părerea că sunt un mare beţiv?

Am căutat să-l conving că nu-mi trecuse prin minte un astfel de gând.

— Fără senzaţii tari, nu pot. Uneori îmi sunt chiar folositoare. Dar beau fără să-mi pierd minţile. Munca noastră e câinească… Nu se poate să nu bei de loc. Uneori îţi vine pur şi simplu să te ameţeşti, să-ţi întuneci creierul de tot… Eu aşa văd lucrurile: dacă nemţii îşi ating scopul şi izbutesc să ţină în mână măcar ceea ce au apucat până acum, o mai ducem şi noi. Dar dacă ei se duc, ne ducem şi noi dracului… Cu căpitanul e altă poveste. El n-are nimic de pierdut, nici într-un caz, nici în altul. Şi-a strâns atâţia bani, încât poate să-i ajungă pe toată viaţa. Are în Elveţia o vilă minunată şi un cont cu sume serioase depuse la bancă. Dar eu? Ce am eu? Doisprezece ani de slujbă devotată. Doisprezece ani, nu-i glumă! Toţi bănișorii mei au ars într-o bancă din Londra. Mare prost am fost! Am şi găsit unde să-i plasez! Iar de la căpitan culeg doar fărâmituri.

Tăcu, sorbind ceaiul cu înghiţituri mici.

În noaptea aceea am aflat şi alte amănunte mai importante din activitatea lui.

Până la război, doctorul îndeplinise în partea noastră funcţia de rezident. La fel ca Hubert şi Gabiş, încă din anul 1935, el începuse să lucreze în slujba siguranţei cunoscută sub denumirea prescurtată S.D. Aceasta fusese organizată în anul 1930 de Himmler, şeful detaşamentelor de pază ale Reich-ului german.

Doctorul se întâlnise de două ori La Berlin cu Kaltenbrunner, care mai târziu a devenit Obergruppenfiihrer şi şef al serviciului siguranţei.

Prin Hubert, Robuş şi prin doctor, Gabiş a încercat să creeze pe teritoriul Uniunii Sovietice o organizaţie activă de subminare, care să se ocupe

cu culegerea de informaţii de spionaj şi să săvârşească acte teroriste şi de diversiune.

Când a început războiul, S.D.-ul şi-a îndreptat toate eforturile spre activizarea muncii sale. Kaltenbrunner a ordonat să se restabilească cu orice preţ legătura cu o serie de persoane de la noi, legătură ce fusese întreruptă o dată cu începerea operaţiuniilor militare.

Doctorul fusese rechemat de Gabiş şi Hubert din U.R.S.S. Cu întârziere. Dar frontul îl împiedicase să se înapoieze.

— Dacă aş fi dincolo, – zise doctorul, – tabloul s-ar prezenta cu totul altfel.

— Ce vă sileşte să rămâneţi aici? l-am întrebat eu.

— Vreţi să ştiţi ce? răspunse el, uitându-se ţintă la mine.

— Dacă se poate…

— Bine. Priviţi şi admiraţi. Şi doctorul îşi smulse cu mişcări nervoase mănuşile negre de pe mâini.

Am tresărit. Mâinile îi erau acoperite peste tot cu o coajă de culoare pământie.

— Fruimos?!… Uitaţi-vă şi aioi. Îşi desfăcu gulerul cămăşii, dezgolindu-şi pieptul: era aceeaşi privelişte. Acum înţelegeţi?

Am tăcut.

— E o eczemă de natură nervoasă. Nu trebuie să vă temeţi, nu e molipsitoare. Eu însă nu mai am niciun pic de linişte. Mă scarpin până dă sângele şi doar când îmi ameţesc capul cu alcool nu mai simt această mâncărime blestemată, care mă scoate din minţi. Doctorii spun că se poate vindeca. De aceea Gabiş m-a trimis aici, la ape minerale. Dar aici nu sunt pentru tratament. Nu aşa ceva nu se întâmplă cu noi. Mi s-a dat o sarcină delicată, pe care o execut în legătură cu organul de informaţii al armatei, denumit „Abwehrstelle-Ucraina“…

Discuţia s-a prelungit până târziu. Ascultând „informaţiile“ amănunţite despre situaţia „din

partea cealaltă'', doctorul socoti încă o dată că e necesar să vorbească despre ordinea şi caracterul legăturii.

Prin staţia de radio cu care urma să fiu trecut în U.R.S.S., trebuia să transmit informaţii despre posibilităţile de întâlnire cu doctorul. Îmi revenea răspunderea de a alege locul cel mai potrivit şi mai sigur pentru paraşutare.

Pentru orice eventualitate, adică în cazul când paraşu- tarea avea să fie împiedicată de ceva şi nu ne puteam întâlni, i-am dat doctorului două adrese „sigure", unde se putea duce fără niciun pericol.

După trei zile de şedere la doctor, acesta m-a condus la gară, instalându-mă în tren.

Capitolul III

Venise toamna. Era o vreme posomorâtă, urâcioasă, cu neguri şi ploi plictisitoare, fără sfârşit. Bătea un vânt puternic de munte, iar pădurea fremăta surd, zi şi noapte. Din când în când, prin ochiurile norilor plumburii se zărea soarele rece şi neprietenos. Cerul mohorât se lăsase jos de tot, încât aveai impresia că se sprijină

pe vârfurile copacilor. Caiere de ceaţă sură şi murdară se târau pe deasupra clădirilor „Staţiunii experimentale”, învăluindu-le. Uneori nu se mai zărea nimic la distanţă de cinci metri. Drumurile se muiaseră în aşa hal, încât se transformaseră într-un fel de pastă vâscoasă.

Zilele se scurgeau una după alta, dar erau neobişnuite şi pline de încordare. Fiecare zi, care în aparenţă era asemănătoare cu cea de ieri, aducea ceva nou şi important, începusem să învăţ cifrul, radio şi fotografierea. În fiecare zi, afară de duminici, eram ocupat până la amiază cu „lecţiile”.

Fusesem înscris la popota comună. Mâncarea era bună şi de două ori pe săptămână primeam câte o sticlă de vodcă. Pe lângă aceasta, mi se mai dădea şi o sumă frumuşică de mărci de ocupaţie.

Primisem de la Erich Schnabel, comandantul gărzii, învoire permanentă: aveam dreptul să plec de la staţiune până la orele 23 noaptea şi să circul prin oraş tot până la această oră.

Învoirea iasta îmi era de mare folos: trebuia să merg regulat în oraş, fiindcă aşteptam semnalele convenţionale de la Krivorucenko. Aceste semnale urma să le caut în locurile cele mai populate, pe străzile principale. Făcusem câteva plimbări, dar fără rezultat.

În seara zilei când mă înapoiasem de la doctor, am văzut în camera mea, pe masă, un aparat mare de radio „Philips”. Trebuie să recunosc că eram îngrijorat de apariţia lui şi la prima întâlnire cu Hubert m-am interesat de motivul acestei generozităţi. Hubert mi-a răspuns că aparatul de radio fusese instalat în camera mea din ordinul său. El socotea că nu trebuie să mă rup cu realitatea sovietică în care trăisem şi aveam să trăiesc mai departe, că nu se poate să nu ştiu ce se petrece acolo. Hubert adăugase că această lacună ar putea fi suplinită prin citirea regulată a gazetelor „Pravda“ şi „Izvestia”. Dar ele nu veneau la „Staţiunea experimentală”.

— De aceea am ordonat să vi se instaleze în cameră un aparat de radio. Puteţi să ascultaţi pe orice undă, numai să nu organizaţi ascultări colective – declară el.

Astfel am căpătat posibilitatea de a şti tot ce se petrece pe Pământul cel Mare. În fiecare moment liber deschideam aparatul şi ascultam cu atenţie încordată emisiunea Moscovei.

În primele zile după întoarcerea mea de la doctor am făcut o nouă cunoştinţă la staţiune. Într-o dimineaţă, stăteam întins pe pat şi cugetam la tot ce se întâmplase cu mine în ultima vreme. Deodată uşa scârţâi şi în cameră intră încet, în vârful picioarelor, pesemne temându-se să nu mă trezească – mă prefăceam că dorm – un bătrân cu un braţ de lemne. După ce aşeză lemnele lângă sobă, începu să aţâţe focul, străduindu-se să nu facă zgomot.

Bătrânul era de statură mijlocie, avea pe cap o căciulă mare de miel, iar pe umeri o haină de bumbac, peticită.

Se lăsase pe vine şi se rezemase cu un umăr de perete. În sobă focul se aprinsese şi lemnele uscate trosneau. Bătrânul privi câtva timp flacăra, apoi scoase o pungă cu tutun, o bucată de ziar și începu să-şi răsucească o ţigară.

—Stai lipită, împieliţato!… zise el deodată cu glas domol, muind de zor ţigara uriaşă, parcă răsucită pentru zece oameni.

Am zâmbit fără voie. Bătrânul vorbise de unul singur. Apoi scoase din sobă un cărbune, îşi aprinse ţigara şi vorbi din nou:

— Aha, va să zică asta-ţi trebuia…

Abia mă stăpâneam să nu izbucnesc în râs.

Fumul ţigării plutea prin cameră, aţâţându-mi o poftă grozavă de fumat. Voiam să fumez chiar din punga bătrânului, să răsucesc o ţigară din bucata lui de ziar. N-am putut rezista ispitei.

— Moşule, dă-mi şi mie o ţigară!

—A-a, v-aţi trezit! Se ridică, se apropie de mine şi îmi întinse punga. Aţi fost plecat undeva? Câteva zile am făcut focul degeaba, fără ca chiriaşul să se arate… Moşul se ridică, se depărtă de sobă, mă privi atent şi întrebă: Sunteţi dintre ruşi?

— De ce „dintre ruşi“? Sunt rus! i-am răspuns eu.

— Aşa mă gândeam şi eu, că sunteţi rus. De altfel, cu toate că comandantu-i neamţ, vorbeşte bine ruseşte… Dar să ştiţi că tutunu-i prost, eu singur l-am făcut… Te ustură al naibii în gât.

—Nu-i nimic, sunt deprins. Am fumat fel de fel de tutunuri! am spus eu, răsucindu-mi o ţigară.

— Atunci fumaţi. V-am spus numai ca să ştiţi.

M-am ridicat într-un cot, am aprins de la ţigara lui şi am tras un fum. Am simţit că-mi ies ochii din cap. Mahorcă era atât de tare, încât m-am înecat, am început să tuşesc şi mi-au dat lacrimile.

— Ei, cum e? întrebă moşul, stăpânindu-şi un zâmbet.

N-am putut să-i răspund îndată; am aruncat ţigara în sobă şi, tuşind într-una, abia am putut îngăima:

— N-am ce spune, bun tutun, fir-ar el afurisit…

— Nu sunteţi obişnuit, mă linişti bătrânul. Nici nu se putea altfel, tutunu-i prost, ustură pe gât… Doar v-am spus…

Mi-am aprins o ţigară de-a mea şi l-am întrebat pe bătrân:

— Localnic?

— Nu! Dar nici prea de departe; sunt de prin părţile Cernigovului.

— Şi cum ai ajuns să lucrezi la staţiune?

— Care altul ar fi putut veni aici! Nu-i cine! Pe vremuri era o vorbă: „Unde nu-i peşte şi racul e peşte”. Da’ eu zic: unde nu-s oameni şi Foma-i om! Aşa că şi Foma a fost bun la ceva. Oamenii de pe aici au plecat. Unii încolo, alţii încoace… Cât despre mine, locuiesc în oraş de douăzeci de ani şi

toţi mă ştiu de om paşnic… Aşa că m-au luat să fac focul în sobe.

Bătrânul se arăta a fi cam prostănac şi cam vorbăreţ, dar asta numai în aparenţă. În fond, se simţea în el şiretenie, prudenţă. Hotărâi să stau de vorbă cu el.

— Totuşi, probabil că ai fost recomandat de cineva! La noi nu se angajează primul venit…

— Cam aşa ceva. Bătrânul zâmbi şi ochii lui umbriţi de sprâncene stufoase şi cărunte se făcură mici. Am pe cineva la Oficiul braţelor de muncă; un consătean de-al meu. E şef mare pe-acolo… Pe vremea ţarului, până la revoluţie, am lucrat împreună, vreo cinci ani, la o moşie. Şi-a adus aminte de Foma, a pus o vorbă bună pe lângă comandantul vostru şi iată că m-au primit. La început am curăţat coşurile, pe urmă am tăiat lemne, iar acum, după cum vezi, fac focul în sobe.

— Ce lucrai la moşier?

— Am fost grăjdar.

— A-a… Mânai caii moşierului?

— Am fost grăjdar, grăjdar…

— Păi asta spun şi eu!

— Ba nu, nu-i asta…

Bătrânul mă lămuri că pe moşier îl purta cu trăsura vizitiul şi că între vizitiu şi grăjdar era o mare deosebire. Vizitiul intra uneori în casa moşierului, dar pe grăjdar nu-l lăsau nici măcar până în prag.

— Ei, şi cum ai dus-o la moşier?

— Ar fi păcat să mint. Am dus-o bine! Cu toate că stăpânul era neamţ.

— Păi ziceai că pe grăjdari nu-i lăsa nici până în prag!….

— Pe câte unul îl lăsa. Pe mine mă lăsa. Eram bine văzut, fiindcă mă pricepeam la vânătoare…

— Va să zică aşa…

— Da, da… Ei, acum trebuie să plec, zise el. Vă mai aduc vreo două braţe de lemne şi-o să fie cald aici, ca în baie.

— Stai puţin, moşule. Mai ai timp! Care ţi-e numele întreg?

— Foma Filimonâci Kolciughin.

În ochii lui Foma Filimonâci sclipi o lucire inteligentă şi şireată.

— Nu ţi-e greu, la anii dumitale, să faci focul?

— Nu prea… Am trecut prin multe, aşa că: nu mă tem de greutăţi. Şi unchiaşul zâmbi. Faţa lui brăzdată de cute adânci deveni şi mai plăcută.

— De ce nu-ţi îngrijeşti dinţii? l-am întrebat eu, observând în gura lui colţi galbeni.

— N-am ce să imai îngrijesc, domnule dragă. În şaizeci de anişori i-am mâncat pe toţi… Am s-o mai duc eu şi aşa pân'la moarte.

M-am interesat de familia bătrânului. Kolciughin îmi povesti că are doi băieţi şi o fată. Nevasta îi murise în 1929. Fusese nevoit să-şi crească singur copiii. Băiatul cel mare îşi pierduse mâna stângă în războiul cu finlandezii, însă continua să lucreze la o fabrică de încălţăminte. Se evacuase o dată cu fabrica, undeva în interiorul ţării. Celălalt băiat urmase cursurile unei şcoli tehnice, însă moşneagul nu mai ştia unde se află. Fata locuia cu el.

Bătrânul se arătă iarăşi grăbit şi de data asta nu l-am mai reţinut.

— Mă duc să vă mai aduc lemne… spuse el şi porni spre uşă cu un mers legănat.

M-am uitat la ceas şi am tresărit; mai erau zece minute şi trebuia să înceapă prima lecţie de radiofonie. Am sărit din pat şi m-am îmbrăcat repede. Camera în care se ţineau lecţiile era situată pe acelaşi coridor cu camera mea. În acest coridor dădeau uşile a patru camere, aşezate una în faţa celeilalte.

Radistul locuia în camera din fund, Pohitun în faţă, iar instructorul-fotograf avea camera alături de a mea.

Când am intrat, „profesorul'' meu, Walter Rauch, se pregătea să plece. Era a treia persoană

de la „Staţiunea experimentală”, în afară de Hubert şi de Pohitun, care ştia ruseşte.

Rauch îmi spuse că este chemat de Hubert şi, rugându-mă să-l aştept, îmi întinse o revistă ilustrată.

Am rămas singur. Eram pentru prima dată în camera lui Rauch. Se deosebea prea puţin de a mea: fereastra lui dădeja spre pădure, iar a mea spre curte. În loc de pendulă, în colţ, pe noptieră, era un ceas mare de masă, într-o cutie de lemn.

Ceasul mi se păru interesant. M-am apropiat de noptieră şi am început să-l examinez. Era închis într-o cutie de lemn, pe care era încrustată o turlă veche, gotică. Porţile erau căptuşite cu aramă, iar în vârf avea o cruce. Chiar la bază, pe piedestal, am observat trei butoane mici, de diferite culori: unul alb, al doilea albastru, iar ial treilea negru.

Am rămas pe gânduri. Ce rost aveau butoanele astea? Era limpede că nu serveau la întoarcerea ceasului şi nici pentru a potrivii acele.

Am apăsat pe unul din butoane: ceasul continua să meargă. Am apăsat pe al doilea, pe al treilea – ceasul mergea mai departe. Apoi începu să bată solemn ora; sunetul melodios se prelungea de la o bătaie la alta.

„Poate că butoanele sunt puse pentru a întrerupe sunetul?! ‘’ mi-am zis eu, apăsând din nou pe toate trei, pe rând.

Ceasul continuă să bată liniştit şi cadenţat: cinci, şase… opt… zece.

L-am zărit prin geam pe moş Kolciughin, care, aşa cum îmi făgăduise, ducea un braţ de lemne în camera mea. Trecu pe sub fereastră, apoi auzii scârţâitul uşii de afară şi paşii lui, care se opriră la capătul coridorului, în faţa camerei mele. Deodată răsună un zgomot atât de puternic, încât am tresărit fără voie şi am privit în jur. Mi s-a părut că chiar acolo, lângă mine, cineva aruncase o grămadă de lemne pe podea. Dar în cameră nu era nimeni. Ce

să fie asta? Nu cumva zgomotul lemnelor aruncate de moş Kolciughin se aude până aici?

„*Minunată, mare, sfânt Baical*” cânta bătrânul Kolciughin. Am recunoscut numaidecât glasul lui domol, puţin răguşit, însă plăcut. Din când în când, bătrânul se oprea din cântat şi începea din nou!

„*Tânărul nu va pluti departe…*”

Sunetele ieşeau din ceasornic. Mi-am plecat urechea spre el.

„Silita şi Nercinsk nu mă mai sperie acum,
Straja de munte nu m-a prins.
În hăţişuri fiara lacomă nu m-a atins".

Totuşi, ceasul n-avea nimic deosebit; îşi urma tic-tac-ul său neîntrerupt. Deodată, un gând neaşteptat îmi fulgeră prin minte: butoanele! Aici era tot secretul! Am apăsat pe butonul alb; cântecul continua să se audă. Am apăsat pe cel albastru; la fel. Am apăsat, în sfârşit, pe cel negru şi glasul lui Kolciughin se întrerupse brusc. Am apăsat din nou pe butonul din urmă:

„... Ţărăncile cu pâine m-au hrănit
Mahorcă mi-au dat flăcăii."

Am apăsat din nou pe buton şi glasul amuţi. Acum totul era limpede! Eram ascultat. Din camera mea pornea un fir special, care ducea la amplificatorul camuflat cu iscusinţă în ceasornicul din camera lui Rauch… Descoperirea pe care o făcusem era importantă. Chiar deosebit de importantă. Mai rămânea să mă conving definitiv că moş Kolciughin se găsea în camera mea şi fredona acest cântec.

Am ieşit repede, am traversat coridorul şi m-am apropiat de uşa camerei mele. Am auzit clar cuvintele cântecului:

„... Se aude bubuitul tunetului…”

Am deschis uşa. Bătrânul stătea pe vine, lângă sobă.

—Cânţi? l-am întrebat eu, abia stăpânindu-mi emoţia.

— Cânt… încetişor.

Am luat de pe masă ţigările şi m-am întors în camera lui Rauch.

… Noaptea, înainte de a mă culca, mi-am camuflat fereastra şi am cercetat încă o dată, amănunţit, camera, în speranţa că voi descoperi firul amplificatorului. Dar în zadar, n-am găsit nimic.

Lucrul acesta nu mai avea, însă, nicio însemnătate. Chiar dacă aş fi descoperit ceva, tot n-aș fi putut lua nicio măsură, fără să mă dau de gol. Important era că ştiam că verificarea nu încetase. Câtă dreptate avusese colonelul Reşetov când mă prevenise: ,,Nu uita că, deşi te duci la ei ca un om de-al lor, nu te vor lăsa în pace şi te vor urmări pas cu pas…“

După două zile am făcut o nouă descoperire: în timpul plimbărilor mele în oraş eram urmărit.

Izbutisem să aflu lucrul acesta în felul următor: la intrarea în oraş, pe o bancă de lemn aşezată în faţa unei case mărginaşe, am văzut un necunoscut. Nu i-aş fi dat nicio atenţie şi aş fi trecut fără să-l bag în seamă, dacă privirile nu mi-ar fi fost atrase de şapca lui cadrilată, neobişnuit de mare.

După vreo jumătate de oră, m-am ciocnit pe neaşteptate, faţă în faţă, cu omul cu şapca cadrilată.

Din simplă curiozitate, hotărâsein să trec pe la Oficiul braţelor de muncă. Se afla într-o clădire cu un etaj – o fostă şcoală – în fundul unei curţi. Când am văzut mulţimea de oameni ce era acolo, am hotărât să mă întorc.

Şi iată că la ieşire m-am întâlnit pentru a doua oară cu acelaşi individ.

Neaşteptându-se să ies atât de repede din curte şi temându-se, pesemne, să nu mă piardă din vedere, individul se luă numaidecât pe urmele mele, fără să se mai uite pe unde calcă. Izbindu-se de mine, luă un aer nepăsător şi trecu mai departe.

Când am ieşit data următoare în oraş, l-am descoperit fără nicio greutate pe copoiul care mă

urmărea, deşi de data aceasta era o altă persoană. Descoperirea pe care o făcusem îmi încurca toate planurile. Trebuia să găsesc o soluţie. În situaţia în care mă aflam trebuia să acţionez cu foarte multă prudenţă şi să merg numai la sigur; de aceea am hotărât să iau anumite măsuri.

Începusem să mă împrietenesc cu Pohitun, care mă învăţa arta cifrului. În scurt timp, am izbutit să-i câştig simpatia. La aceasta contribuise şi vodca pe care o primeam. Pohitun se dovedise a fi un mare beţivan.

Încă din primele zile ale cunoştinţei noastre mi-a povestit că la începutul primului război mondial s-a predat de bună voie nemţilor, a fost dus în Germania şi n-a mai vrut să plece de-acolo.

După război s-a însurat cu o nemţoaică şi prin ea a intrat în legătură cu colonelul Konovaleţ, un bandit din gărzile albe. Hubert îl luase pe Pohitun în serviciul său în anul 1939, ca un bun cifrator, recomandat de cercurile gardiştilor albi.

Nevasta iui Pohiitun, o fiinţă autoritară – lucru pe case el îl sublinia deseori în discuţii – locuia în împrejurimile Berlinului. Primea de la ea lunar câte trei scrisori, nici mai mult, nici mai puţin.

Înainte de război, Pohitun se lăsase cu totul de băutură.Îl „lecuise'' soţia lui, printr-un mijloc destul de simplu: îi lua tot câştigul, până la ultimul ban, închizându-l într-un scrin vechi, de care Pohitun n-avea voie să se apropie.

Pohitun nu era prost şi avea o memorie de-a dreptul uimitoare.

În capul lui se rânduiau fel de fel de cifruri şi coduri, combinaţii complicate de cifre şi litere, diverse game cifrate. Cunoaşterea perfectă a cifrului îl salvase de la perspectiva de a fi înlăturat din serviciu din cauza patimii lui exagerate pentru băutură.

Fusesem de trei ori cu el la plimbare prin oraş. Mă purtam cu Pohitun ca un elev faţă de profesor şi lucrul acesta îl măgulea.

Pe scurt, curând am devenit „prieteni”. Şi această „prietenie” n-a întârziat să dea roade. În aparenţă, totul era ca mai înainte: acelaşi regim şcolar, acelaşi program neschimbat al zilei, aceeaşi mâncare obişnuită, aceleaşi plimbări în oraş; în schimb, urmărirea încetase. Desigur, Pohitun fusese verificat mai de mult şi era în afară de orice bănuială, aşa că mă puteam plimba împreună cu el prin oraş fără nicio bătaie de cap.

La întărirea „prieteniei” noastre contribuiau şi mărcile mele, cu care nu ştiam ce să fac. În schimb, Pohitun n-avea bani: tot salariul îl trimitea regulat pe adresa consoartei sale.

Vodca era cel mai grozav duşman al lui Pohitun: când bea, limba i se dezlega şi începea să flecărească despre lucruri de care n-ar fi pomenit niciodată când era treaz.

Într-o dimineaţă, după ce-şi bău în camera lui porţia de vodcă pe care i-o adusesem eu, Pohitun îmi povesti în mare taină o întâmplare. În timpul lipsei mele, Hubert paraşutase în regiunea oraşului Tuia un radist, un oarecare Vasilii Kurkov. Acesta luase lecţii de la Pohitun, însă locuise în oraş. După paraşutare, Kurkov transmisese cinci radiograme în care comunicase că s-a aranjat bine şi că începe să „lucreze”. Dar pe urmă, din motive necunoscute, a amuţit deodată. A tăcut patru emisiuni la rând. Hubert e foarte neliniştit şi umblă de parcă n-ar fi în apele lui.

— Dar să nu sufli niciun cuvânt despre asta! mă avertiză Pohitun. Altfel o păţesc…

— Probabil că pe Vasilii Kurkov l-au trimis la Savrasov, am zis eu.

— Nu, nu! Lucrează pe cont propriu, lângă staţia Gorbacevo, replică Pohitun. Apoi tăcu brusc, dându-şi seama, pesemne, că spusese prea mult.

Cu prilejul acestei „nenorociri” i-am propus lui Pohitun să bea şi vodca rămasă, lucru pe care el l-a şi făcut, fără să mai stea pe gânduri. Ameţit de-a

binelea, Pohitun se întinse să doarmă, iar eu m-am retras în camera mea.

Cinstirea cu vodcă şi discuţiile „prieteneşti" aveau loc numai în camera lui Pohitun. În camera mea nici nu putea fi vorba de aşa ceva. Fiecare zgomot, fiecare răsuflare putea să ajungă în orice clipă la urechile lui Rauch, care, se înţelege, că nu asculta numai din simplă curiozitate sau pentru a se distra.

Puteam să-l expun primejdiei atât pe Pohitun, pe care într-o anumită măsură îl foloseam în interesele mele, cât şi pe mine personal. Bineînţeles că în timpul discuţiilor nu sprijineam câtuşi de puţin afirmaţiile sale.

Fireşte că Hubert ar fi putut afla despre ceea ce vorbeam cu Pohitun şi, la întrebarea lui: „Dar de ce ai tăcut până acum şi nu mi-ai raportat nimic?" n-aş fi avut ce să răspund.

În aceeaşi seară, în timpul cinei, atenţia mi-a fost atrasă de un zgomot ce venea din curtea „Staţiunii experimentale". Se auzea clar vocea lui Erich Schnabel, comandantul gărzii, care striga numele unor ofiţeri şi soldaţi. Schnabel le ordona să-l urmeze.

M-am prefăcut că nu mă interesează de loc cele ce se petreceau în curte şi mi-am mâncat cât se poate de liniştit porţia de caşă. Încetul cu încetul, larma din curte încetă. Grupul plecase în pădure.

Dar liniştea nu dură mult. Deodată se auzi din pădure ţipătul îndepărtat al unui om şi răsunară câteva serii de automat. M-am ridicat de la masă şi am ieşit în curte. Din nou răsunară împuşcături. Străduindu-mă să nu atrag atenţia asupra mea, m-am retras în cameră.

Peste vreo patruzeci de minute, Pohitun intră în fugă la mine şi, frecându-şi satisfăcut mâinile, îmi spuse în şoaptă:

— Am pus mâna pe un paraşutist sovietic…

Voia probabil să vadă ce impresie îmi va produce această ştire, însă eu m-am prefăcut că o

primesc cu toată nepăsarea. Pohitun se uită mirat la mine şi ieşi.

Vestea însă mă tulburase. „Am pus mâna pe un paraşutist sovietic!“ Şi asta tocmai când eu aşteptam un semnal de la Semion Krivorucenko… Trebuia să fii ajuns aici! Mi-l închipuiam pe Krivorucenko legat, bătut şi condamnat la moarte, stând în faţa lui Hubert. Mă cuprinse deznădejdea.

Pe coridor răsunară paşi. M-am aşezat lângă aparatul de radio şi l-am deschis. Intră Walter Rauch.

— Sunteţi chemat la domnul căpitan! zise el scurt şi, trântind uşa, se depărtă.

„Dei ce mă cheamă? Nu cumva Semion o fi povestit ceva?… Să fi povestit duşmanilor, fasciştilor? Nu! Orice, dar asta nu! Am încredere în Semion ca în mine însumi. Dacă mi s-ar fi întimplat mie acelaşi lucru, n-aş fi spus niciun cuvânt. Nici el nu va spune. Sunt convins că nu va spune!“

Cu toate acestea, trebuia să mă duc. Hubert mă aştepta.

Am ciocănit în uşă.

— Da! răspunse Hubert.

Am intrat. Din piept era cât pe ce să-mi izbucnească un oftat de uşurare: nu era Krivorucenko. În faţa lui Hubert, rezemat de perete, stătea un tânăr de vreo douăzeci şi cinci de ani. Totuşi, durerea îmi strânse inima întocmai ca, o menghină; mâinile tânărului erau legate cu sârmă, iar una din ele îi era bandajată mai sus de cot. Pansamentul era plin de sânge. Tânărul avea faţa mânjită de sânge şi murdară şi o lucire rece în ochi; părul roşcat şi des i se învălmăşea în şuviţe pe fruntea acoperită cu broboane de sudoare.

Paraşuta stătea azvârlită într-un colţ, iar pe masă se afla un pistol „TT“.

Hubert îl sfredelea pe paraşutist cu privirea sa aspră.

Tăcerea dură câteva minute. Apoi, căpitanul, fără să se întoarcă, îmi spuse:

— Luaţi loc!

De data aceasta nu-l mai aveam pe prizonier în faţa ochilor, în schimb, îl vedeam clar pe Hubert. Vorbea cu nepăsare, abia mişcând buzele, încât îţi făcea impresia că cuvintele i se smulg de pe buze fără voia lui.

— Domnule Homeakov, – mi se adresă Hubert, – individul declară că s-a născut în oraşul Batalpaşinsk, din regiunea Rostov. După câte ştiu eu, în regiunea Rostov nu există un astfel de oraş. Ce părere ai?

„Ce să spun? Să mint la fel cu tânărul acesta, să mă încurc, să trezesc bănuială faţă de mine şi prin aceasta să pun în primejdie reuşita misiunii?“

— N-am fost prin locurile acelea, domnule căpitan. Poate că se înşeală…

— Nu mă înşel, rosti paraşutistul printre dinţi şi întorcându-şi ochii spre mine, mă măsură din cap până în picioare cu o privire plină de dispreţ.

— Eşti ofiţer? îl întrebă Hubert.

— Da! răspunse tânărul.

— Rangul?

— La noi nu există rang.

— Gradul?

— Locotenent.

— De ce ai venit aici?

— Asta-i treaba mea!

„Bravo, tinere!“ mă gândii eu. Aş fi vrut ca într-un fel oarecare, printr-un gest sau o înclinare a capului, să-mi exprim satisfacţia faţă de purtarea acestui om sovietic, dar n-aveam nicio posibilitate.

M-am uitat la Hubert. În ochii lui se iviseră luciri de răutate, abia perceptibile.

— Nu-i nimic, ai să vorbeşti, replică el netulburat. Toate la timpul lor. Îţi dezleg eu limba. Cum te cheamă?

— Proskurov, răspunse tânărul, respirând greu. Daţi-mi o ţigară, se rugă el.

Hubert aprinse liniştit o ţigară, trase câteva fumuri şi o vârî cu capătul aprins în gura lui Proskurov. Acesta se încruntă, scuipă şi îşi linse buzele.

— Te dispreţuiesc, auzi? îi strigă el în faţă lui Hubert. Mi-e scârbă când te atingi de mine! Dacă îmi dezlegi mâinile, mă arunc asupra ta şi-ţi rod beregata!… Nu spun nimic! Nimic!

—Poţi pleca, domnule Homeakov, zise Hubert, făcându-se că n-a auzit cuvintele lui Proskurov. Voiam să mă ajuţi să-l prind cu minciuna pe individul ăsta, dar văd că nici dumneata nu cunoşti prea bine împărţirea administrativă a ţării dumitale…

Am ridicat din umeri şi am ieşit cu inima strânsă.

Voiam să rămân singur, să-mi înfund capul în pernă şi să plâng de durere şi de neputinţă.

Dar n-am izbutit să fiu singur. După zece-minute, Pohitun a apărut din nou.

— Căpitanul a dat ordin să-l culcăm în noaptea asta pe paraşutist în camera dumitale, îmi spuse el. Îi vor aduce numaidecât o saltea, iar pe coridor va sta toată noaptea o santinelă. Îţi convine această vecinătate?

— Nu prea…

— E un fleac. Nici să nu-ţi pese. Mâine îl execută.

Un soldat târî în camera mea o saltea de paie şi o azvârli lângă fereastră.

Apoi l-au adus pe Proskurov în ghionturi; acesta căzu pe saltea, cu faţa în jos.

„Să-i vorbesc? Trebuie să-i vorbesc neapărat! îmi trecu prin minte. Să uşurez măcar cât de puţin suferinţele acestui om osândit la moarte”.

Proskurov stătea nemişcat, fără să spună o vorbă. M-am dezbrăcat şi m-am culcat şi eu, fără

să sting lumina. „Să-i vorbesc? Nu… n-am dreptul”.

Nu puteam să adorm. Cum să închizi ochii când alături de tine se afla un tovarăş a cărui viaţă avea să se sfârşească o dată cu răsăritul soarelui?

Proskurov se răsuci pe o parte, mă privi şi întrebă destul de tare:

— Sunteţi rus sau numai ştiţi ruseşte?

La această întrebare puteam să răspund fără teamă şi tot atât de tare:

— Rus adevărat!

— Şi nu purtaţi cătuşe?

— După cum vezi!…

Câteva clipe am tăcut şi eu, şi el.

— Luptaţi pentru vreo idee sau aşa… în general?

— Eu am ideile mele, dumneata pe ale dumitale! i-am răspuns eu şi am închis ochii, prefăcându-mă că vreau să dorm. Mi-era greu să continui discuţia.

Proskurov nu mă mai întrebă nimic, însă după câtva timp rosti cu furie:

— Nemernicii!… Neamţul ăla zicea că în faţa lui chiar şi morţii vorbesc. Vom vedea!…

Am tăcut.

Proskurov s-a agitat toată noaptea. Se răsucea când pe o parte, când pe alta, gemea şi ocăra, mi se adresa cu fel de fel de întrebări. Eu însă strângeam din dinţi şi mă prefăceam că dorm. N-am putut închide ochii toată noaptea. În zori, l-am auzit pe Schnabel intrând şi ridicându-l.

„S-a terminat!… mă gândii eu. A fost un om şi acum nu mai este!… Iar în afară de nume, n-am aflat nimic altceva despre el“.

Mult timp n-am putut să-mi vin în fire şi să-mi liniştesc nervii încordaţi. În ziua aceea şi a doua zi, chipul lui Proskurov m-a urmărit, iar în urechi îmi răsuna întrebarea lui: „Şi nu purtaţi cătuşe?“

Capitolul IV

A treia zi după această întâmplare am plecat împreună cu Pohitun în oraş. Mă gândeam tot timpul la Proskurov. Unde l-or fi dus? O fi suportat el ultimele chinuri sau a capitulat şi a început să vorbească?… Mi-am dat seama că nici Pohitun nu ştia nimic, altfel ar fi flecărit. Nici bătrânul Kolciughin, care nu dormise noaptea la „Staţiunea experimentală", nu ştia nimic.

Proskurov dispăruse fără să lase vreo urmă. Cine ştie, poate că nici nu-l chema Proskurov şi nici originar din Batalpaşinsk nu era… Nimeni, însă, nu mai avea să afle numele lui adevărat şi locul unde zace trupul lui schingiuit de duşmani…

Cazinoul[18] se golise. La o masă stăteau trei soldaţi din S.S. și beau vodcă.

Pe estradă scârţâia o orchestră prăpădită. Un violonist slăbănog cânta solo scoţând nişte suhete false, ce zgâriau urechea. La auzul acestei muzici, chiar şi pe faţa lui Pohitun apăru o strâmbătură de suferinţă fizică.

— I-auzi ce sunete scoate nenorocitul ăsta! mormăi Pohitun şi mă trase din nou în stradă.

Am pornit prin locurile cele mai aglomerate ale oraşului. Am ajuns la „Arbeitsdienst" („Oficiul braţelor de muncă"), unde descoperisem prima dată că eram urmărit; pe cealaltă parte a străzii se afla „Ortskommandatur" („Comenduirea locală"). Cercetam cu ochii toate zidurile, dar nu vedeam nicio urmă, niciun semn. Am apucat la dreapta şi am trecut pe lângă un cinematograf ars. Alături, rămăsese neatinsă o fostă cantină a unei societăţi comerciale. Pe clădire era acum o firmă în limba

germană: „Soldatenheim”, ceea ce însemna „Căminul soldaţilor”. Am mai cotit o dată la dreapta, am străbătut toată strada, dar tot n-am observat nimic.

Ne-am apropiat de baie. Deasupra uşii, pe o bucată de tablă era scris: „Nur fur die Zivilbevolkerung” („Numai pentru populaţia civilă”). Am coborât privirea şi eram cât pe ce să scot un strigăt de bucurie. În sfârşit! Iată semnul convenţional atât de mult aşteptat! L-am luat pe Pohitun de braţ. Am mers aşa până la colţul băii. Aici – aceeaşi inscripţie. M-am uitat mai atent. Nu cumva mă înşel? Voiam să verific încă o dată.

— Să ne întoarcem tot pe drumul acesta, i-am propus eu lui Pohitun.

— Mi-e tot una, răspunse el.

Da, era aceeaşi inscripţie. Nu putea fi nicio îndoială.

Deasupra uşii scria: K/4 . Era uşor de descifrat: „K“ — însemna Krivorucenko, iar cifra „4“ – faptul că înainte cu o zi, adică la 4 noiembrie (asta se întâmpla în 5), fusese pe acolo.

Acum ştiam ce aveam de făcut. Dar cât de greu era să-mi stăpânesc bucuria, să nu râd în hohote, să nu glumesc, să nu spun un cuvânt de prisos! În ciuda vârstei mele, eram gata să fac orice zburdălnicie… şi într-adevăr, am şi făcut: m-am smuls de lângă Pohitun şi am sărit peste o băltoacă pe trotuar. Pierzându-şi echilibrul, Pohitun nimeri drept în apă. Noroc că băltoaca nu era adâncă şi nu i-a pricinuit prea mari neplăceri.

M-a luat de braţ şi am pornit mai departe ca nişte prieteni adevăraţi.

Pentru stabilirea legăturii, Krivorucenko folosise prima dintre cele patru variante elaborate de noi şi-şi atinsese numaidecât scopul. O asemenea inscripţie nu stârnea nicio bănuială. Zidurile erau mâzgălite cu fel de fel de cuvinte şi cifre, cu inscripţii şi indicii.

În minte mi-au năvălit o mulţime de întrebări: cum a pătruns Krivorucenko în oraş? Sub ce înfăţişare? Cu ce acte? Ziua sau noaptea, dimineaţa sau seara?

Numai Krivorucenko putea să-mi răspundă la toate aceste întrebări. Venise, probabil, împreună cu radistul şi începuse să lucreze.

Acum era rândul meu. Trebuia să-i dau un semnal de răspuns: „Sunt aici, totul e în regulă''.

Era însă nepotrivit să apar în aceeaşi zi şi în acelaşi loc pentru a doua oară. Trebuia ca a doua zi să-l iau din nou pe Pohitun la plimbare în oraş.

Drumul la întoarcere mi s-a părut plăcut. Nu mă mai sinchiseam de ploaie, străzile oraşului erau parcă mai frumoase, iar poteca de pădure nu-mi mai părea aşa de noroioasă ca în urmă cu o oră şi jumătate.

Când am intrat în cameră, m-am posomorât. Mă aştepta elevul. Am uitat să spun că de câteva zile făceam lecţii cu un om care-mi fusese dat în seamă.

Lucrurile s-au întâmplat în felul următor: Hubert m-a chemat la el şi mi-a spus că-mi încredinţează instruirea unui tânăr.

— Trebuie să-i arăţi pe hartă aşezarea străzilor din Moscova, ca să le cunoască la fel ca orice moscovit. Ai înţeles? îmi spusese Hubert.

— Am înţeles. Dar nici eu nu cunosc prea bine Moscova.

— Să ştie el cât ştii dumneata. Asta-i în orice caz mai mult decât ştiu eu.

După câteva ore, în camera mea apăru un tânăr de vreo douăzeci şi doi-douăzeci şi patru de ani. Avea o faţa posomorâtă, ursuză, ochi neliniştiţi ce priveau pe sub sprâncene. Pe obrazul stâng avea o cicatrice mare.

— Homeakov, m-am prezentat eu.

—Konstantin, răspunse el, fără să-mi spună numele de familie.

„Ce te-a împins, ticălosule, să intri în slujba duşmanului? mă gândii eu. Ori te-ai temut sumva de moarte'*?

Konstantin se uitase la mine cu o privire de parcă mi-ar fi pus aceeaşi întrebare. M-am simţit prost.

După patru şedinţe, aflasem despre el prea puţin. Era un fost ofiţer tanchist, locotenent-major. Rănit, în nesimţire, căzuse prizonier la nemţi. Când l-am întrebat de ce studiază planul Moscovei, mi-a răspuns tăios şi brutal: „Nu ştiu. Dumneata trebuie să ştii mai bine". Alte întrebări nu i-am mai pus.

Konstantin se uita la mine cu duşmănie, ba chiar cu ură vădită. Nici nu putea fi vorba de discuţii sincere între noi: vorbeam numai despre chestiuni legate de lecţii.

În ziua aceea n-aveam niciun chef de lecţii. Capul mi-era plin de cu totul alte gânduri. Nici Konstantin nu mă asculta cu atenţie. Am observat de câteva ori că în timpul explicaţiilor mele privea ţintă spre fereastră şi se gândea la ceva.

Cu chiu cu vai am terminat lecţia. După plecarea lui Konstantin, m-am dus la Pohitun. Stătea întins pe pat, cu picioarele încălţate, rezemate de speteaza patului.

— S-ar putea ca mâine dimineaţă, după lecţii, să mergem în oraş? l-am întrebat eu.

— În ce scop?

— Propun o escapadă la cazinou. Fac cinste.

— Cu ce ocazie?

— Dacă-i fără nicio ocazie, nu eşti de acord?

— Doamne! Pohitun sări din pat. Sunt de acord şi cu ocazie şi fără ocazie. Sunt gata în orice moment! Şi-şi împinse înainte pântecul rotund.

— Mă plictisesc, am oftat eu cu prefăcătorie. Bani am berechet şi n-am pe ce să-i cheltuiesc. Trebuie să-i bem!

— Aprob… aprob fără reserve! spuse solemn Pohitun. Vinul este mângâierea sufletelor rătăcite.

De dumneata e bine, n-ai alt stăpân decât pe dumneata însuţi. Dar eu sunt în jug. Toată leafa mea, până la ultima marcă, trebuie s-o trimit scumpei mele consoarte. E o femeie foarte chibzuită.

Dimineaţa am făcut lecţia cu Rauch, instructorul de radiofonie, un om zgârcit la vorbă şi foarte pedant.

Era greu să auzi de la el vreun cuvânt de prisos, care să nu fi fost în legătură cu lecţia. Vorbea numai despre ceea ce trebuia să-mi însuşesc şi nimic mai mult. Lecţiile au durat două ore. Una de fotografiere, cealaltă de radiofonie.

După lecţii am plecat, în sfârşit, cu Pohitun în oraş.

În aer pluteau valuri reci de ceaţă. La o cotitură a drumului, nu departe de „Staţiunea experimentală", trecură pe lângă noi două maşini închise, aruncând în lături un noroi apos. Stropii de noroi îl murdăriră şi pe Pohitun; el înjură şi-şi grăbi pasul.

La o răspântie, Pohitun apucă pe o cărare ce ducea pieziş spre oraş.

— De ce o iei pe-aici? l-am întrebat eu.

—Ca să ajungem mai repede. Ăştia-s aviatori. Au venit să ia obiectivele de bombardat. Curând o să mă cheme la staţiune.

— Atunci poate că e mai bine să ne întoarcem? l-am întrebat eu în glumă.

— Fugi de-aici! protestă Pohitun. Anume am plecat pe poteca asta. Nimeni, în afară de noi, n-o să aibă curajul să vie pe aici. E un noroi grozav.

Şi porni aproape în fugă pe cărare, gâfâind şi suflând greu. Abia mă ţineam după el.

— După cum ai observat, eu mă înviorez după ce beau, pe când cu tine se petrece invers! i-am spus eu.

Pohitun nu răspunse nimic, tuşi, grăbi pasul şi oftă din greu.

Am ajuns cu bine în oraş.

Ca şi în ajun, cazinoul era aproape gol; nu erau ocupate decât trei mese. Orchestra scârţâia încet, într-un colţ întunecat al sălii.

Ne aşezarăm la o masă din margine, care era parcă mai curată decât celelalte. Îmi propusesem să-l îmbăt pe Pohitun, ca să scap cât mai repede de el şi să mă duc singur la locul unde văzusem semnele convenţionale.

Ni s-a adus o sticlă cu vin şi una cu vodcă. Ca aperitiv am luat o marinată de peşte, brânză de Olanda şi ciuperci murate.

Băurăm câte un pahar, eu cu vin, Pohitun cu vodcă.

Apoi am început să mâncăm. În acest timp, intră în sală Unteroffizierul Heinz Kahn.

Capul lui Pohitun se trase în chip ciudat între umeri, dându-i înfăţişarea unui cocoşat.

Heinz Kahn se apropie de masă, mă privi, îşi linse pofticios buzele mari şi groase şi, aplecându-se spre Pohitun îi spuse ceva în nemţeşte. N-am auzit ce anume.

— Ştiam eu… parcă îmi spunea inima – zise Pohitun cu o mutră plângăreaţă. N-o pot scoate la capăt fără mine. Îşi turnă repede un pahar de vodcă, îl bău şi se repezi la mâncare.

În acest timp, eu am luat sticla şi am început să umplu din nou paharul. Crezând că torn pentru el, Pohitun îmi aruncă o privire plină de recunoştinţă. Eu, însă, i-am întins paharul lui Heinz Kahn. Zâmibind prosteşte, acesta începu nu să bea, ci mai degrabă să soarbă încet printre dinţi, conţinutul paharului. Pohitun îl privea eu nerăbdare, aşteptându-şi rândul.

După un minut, ieşiră amândoi din sală.

Am rămas singur. Lucrurile se aranjaseră cât se poate de bine. Mai bine nici nu trebuia. După ce am plătit, am ieşit în stradă şi, fără grabă, m-am îndreptat spre baie.

Ca şi înainte, în aer se învălătuceau valuri de ceaţă şi se cernea o ploaie măruntă şi rece. Lângă

baie nu era nimeni. M-am oprit şi am privit în jur. Era pustiu şi linişte. M-am apropiat repede şi am adăugat la inscripţie o literă convenţională. Apoi am făcut acelaşi lucru şi la cealaltă inscripţie din colţul băii. Acum fiecare din ele arată astfel: S k/4. Potrivit înţelegerii dintre noi, litera „S“ însemna: „Sunt aici. Totul e în regulă. Aşteaptă directive. Stojarov“.

La vreo trei ore după masa de prânz, l-am văzut pentru prima oară pe Otto Bunck, ajutorul lui Hubert. Blond de statură mijlocie, cu ochii pestriţi, parcă artificiali, avea o înfăţişare tipic nemţească. Lipsise aproape tot timpul. L-am întâlnit în următoarele împrejurări:

Hubert mă chemase la el şi mă întrebase:

— Cunoşti numele scriitorilor sovietici contemporani?

I-am răspuns afirmativ.

— Atunci îmbracă-te şi urcă-te în maşina mea.

M-am îmbrăcat şi am pornit spre maşină. Se întunecase. Curând aparu Hubert, însoţit de un neamţ de statură potrivită, care, după cum am aflat mai târziu, era Otto Bunck. Am plecat toţi trei cu maşina.

Plimbarea acesta, care a durat mai bine de două ore,n-a avut nimic interesant. Într-o casă din centrul oraşului, Hubert mi-a arătat un teanc mare de cărţi, îngrămădite într-un colţ, cerându-mi să le aleg şi să pun la o parte pe cele scrise de autori sovietici. Probabil îi trebuiau pentru ceva.

La întoarcere, Otto Bunck îi spuse lui Hubert în nemţeşte că sosise o nouă escadrilă de bombardiere grele, cu mare rază de acţiune. A mai adăugat că unitatea s-a instalat lângă satul Patocinâi. Acest nume trebuia să-l reţin.

La poarta „Staţiunii experimentale” am coborât din maşină şi ne-am îndreptat spre portiţă. În acest timp, dincolo de pădure, în oraş, răsunară una după alta şase explozii.

Hubert, care apucase clanţa de fier a portiţei, rămase încremenit, apoi se întoarse şi-l întrebă pe ajutorul său:

—Ce noutăţi mai sunt şi astea?

Otto Bunk ridică nedumerit din umeri.

Câteva momente n-au mai scos niciun cuvânt.

— Telefonează în oraş şi întreabă ce se întâmplă, zise Hubert şi, deschizând portiţa, intră în curte.

Când am păşit pragul locuinţei mele, răbufniră încă două explozii, mai slabe decât primele, apoi se auziră împuşcături izolate de armă şi câteva serii de automat. În cele din urmă, se făcu linişte.

În cameră era întuneric. Prin deschizătura uşiţei de fontă, cărbunii nestinşi din sobă aruncau pe podea fâşii de lumină roşiatică. Fără să aprind lumina, am deschis repede aparatul de radio. „Nu cumva am întârziat?…“

„*Noi nu ne punem sarcina de a nimici Germania…*” răsună în eter glasul atât de liniştit şi plin de încredere, atât de drag şi apropiat al lui Stalin.

Deci, nu întârziasem!

Cu mâna tremurândă, am căutat să prind cât mai bine unda şi am rămas nemişcat, ascultând cu nesaţ fiecare cuvânt.

„… căci e imposibil să nimiceşti Germania, după cum e imposibil să nimiceşti Rusia. Nimicirea statului hitlerist este însă posibilă şi necesară”.

O furtună de aplauze întrerupse cuvintele conducătorului. Am pus aparatul mai încet.

Tocmai aceasta este prima noastră sarcină: să nimicim statul hitlerist şi pe inspiratorii lui…

Tocmai aceasta este a doua noastră sarcină: să nimicim armata hitleristă şi pe conducătorii ei…

A treia noastră sarcină este de a nimici odioasa „nouă ordine în Europa” şi de a pedepsi pe ziditorii ei.

Acestea sunt sarcinile noastre..."

M-am ridicat de la masă şi, împreună cu toţi acei care departe, la Moscova, îl priveau pe marele Stalin, am aplaudat şi eu încet. Un nod mi se urcase în gât: simţeam că ochii mi se umezesc şi că bucuria îmi umple năvalnic pieptul, făcând ca inima să-mi bată cu putere.

Dar asta a durat numai o clipă. M-am stăpânit din nou şi, ca întotdeauna, am început să ascult atent liniştea ameninţătoare din jur. Şi aici era front, aici era linia mea întâia… Şi aici aveam nevoie de victorie.

Tocmai mă pregăteam de culcare, când Pohitun intră în camera mea.

— Nemernicii… Ce vor ei să dovedească cu asta? zise el vădit enervat. În cele din urmă, tot o să-i prindă pe toţi, până la unul.

— Despre cine vorbeşti? am întrebat eu mirat.

Pohitun se opri în faţa mea şi, coborând glasul până la şoaptă, îmi spuse:

— Ştii ce s-a întâmplat în oraş?

Am dat nedumerit din caip.

— Ai auzit exploziile?

— Da. Şi exploziile, şi împuşcăturile.

— Bandiţii ăia, patrioţii, au aruncat în aer cazarma batalionului S.S. și au azvârlit două bombe în clădirea gestapoului. Au fost uciși vreo şaizeci de oameni dintre care nouă ofiţeri. Începu din nou să se plimbe prin cameră. Trebuiesc împuşcaţi din zece în zece, fără alegere, fără să se ţină seama de sex sau vârstă… Să-i împuşte! Ba mai bine să-i spânzure!… Să-i spânzure fără milă! Fiindcă altfel îşi vor continua actele lor banditeşti. Numai când te gândeşti…

Triumfam.

Nu. Oamenii sovietici nu şi-au plecat capetele în faţa ocupanţilor! Şi nici nu şi le vor pleca! Aceasta nu se va întâmpla! Bravo, patrioţi din oraş! Ce frumos dar aţi adus de ziua aniversării lui

Octombrie, cât de minunat aţi întâmpinat această sărbătoare a întregului popoir! Hitleriştii vor ţine minte multă vreme seara aceasta!

După ce-şi revărsă mânia, Pohitun ieşi.

M-am întins pe pat, cufundându-mă în gândurî.

Înainte de a fi mers la cuibul de viespi, mai fusesem de două ori în spatele frontului duşman, căpătasem o oarecare experienţă şi puteam să recunosc acţiunea patrioţilor după unele fapte şi amănunte care rămâneau deseori neobservate de un necunoscător. Mi-am dat seama de acest lucru şi atunci, în timpul scurtelor plimbări pe care le făceam în oraş. Puteai, desigur, să nu dai nicio însemnătate faptului că timp de câteva zile oraşul rămânea fără lumină. Cine ştie ce s-o fi petrecut la uzina electrică, repusă în funcţiune de hitlerişti! Dar eu mi-am dat seama numaidecât că stricăciunea de la uzina electrică era opera patrioţilor. Am constatat că aşa a şi fost. Altă dată, am văzut de-a curmezişul unei străzi o barieră; circulaţia era întreruptă cu desăvârşire pe parcursul a două străzi. Ocupanţii spuneau că era nevoie să se facă o reparaţie la canalizare, dar eu am bănuit că şi acolo era mâna mişcării ilegale. Şi nu m-am înşelat. Patrioţii minaseră într-o noapte o porţiune de stradă, aruncând în aer trei maşini. Deseori noaptea se puteau auzi la marginea oraşului împuşcături de armă şi de automate. În zadar căuta Pohitun să mă convingă că trag hitleriştii, ca să se distreze…

Întâmplarea din ziua aceea întărise încă o dată presupunerile mele. În oraş îşi desfăşura activitatea ilegală un grup destul de numeros de patrioţi. Să arunci în aer cazarma soldaţilor din S.S. și să azvârli bombe chiar în clădirea gestapoului era o muncă foarte complicată, care cerea o pregătire amănunţită şi participarea unui număr mare de oameni curajoşi şi plini de abnegaţie. Iar astfel de oameni puteau fi numai patrioţi adevăraţi, care îşi iubeau cu devotament Patria lor Sovietică.

Cât de mult doream să-i văd, să iau şi eu parte la luptele lor! Dar nu aveam nici dreptul şi nici timpul să fac acest lucru. În faţa mea stătea o altă sarcină, pe care trebuia s-o aduc la îndeplinire.

Capitolul V

Venirea lui Foma Filimonâci mi-a tulburat somnul de dimineaţă. A deschis cu grijă uşa şi, tocmai se pregătea să păşească pragul, când lemnele din braţe îi căzură pe podea şi se împrăştiară cu zgomot. M-am trezit şi m-am ridicat în capul oaselor.

— Pentru asta s-ar cuveni să capăt o păruială, zise unchiaşul supărat pe el însuşi, apucându-se să strângă lemnele.

M-am sculat din pat. Prin geamul brodat cu dantele de gheaţă, prima dimineaţă de iarnă îşi strecura lumina în firişoare subţiri.

M-am uitat la ceas: peste patruzeci de minute trebuia să încep lecţiile.

— Bine că m-ai trezit! i-am spus bătrânului zâmbind. Altminteri aş fi tot dormit.

În timp ce mă îmbrăcam şi mă spălam, moşneagul aprinse focul, se ghemui ca de obicei la gura sobei, rezemându-se cu umărul de perete, şi-şi aprinse o ţigară. Din când în când mormăia ceva.

Începusem să mă obişnuiesc să-l aud pe moşneag stând de vorbă de unul singur şi rostind cu voce tare diferite gânduri.

Într-o zi, stând tot aşa, la gura sobei, moşneagul spusese deodată destul de tare:

— Şi, totuşi, am să ghicesc!

— Ce să ghiceşti? m-am amestecat eu în discuţia de unul singur a lui Foma Filimonâci.

— Iaca… am zis şi eu, aşa… răspunse încurcat bătrânul.

Mi s-a părut că era nepotrivit să continui discuţia şi am tăcut.

Nu puteam de fel să-l „descos“ pe bătrân, deşi am încercat deseori. Aş fi vrut să aflu ce gândeşte, în ce ape se scaldă. Când îi ceream să-şi dea părerea despre diferite lucruri sau întâmplări, moşneagul răspundea la întrebările mele cu zgârcenie, monosilabic, privindu-mă cu neîncredere pe sub sprâncenele-i cărunte.

Mă aflam într-o situaţie destul de încurcată. Nu puteam să-i arăt bătrânului cine sunt. Oricare în locul meu ar fi fost îngrijorat ştiind că moşneagul avea un „protector” la Oficiul braţelor de muncă: doar nu puteau să aleagă un om oarecare pentru un obiectiv atât de strict conspirativ, cum era reşedinţa lui Hubert.

Dar în acelaşi timp îmi ziceam că bătrânul Kolciughin nu-i un trădător. Dacă aş fi fost întrebat ce mă face să cred acest lucru, poate că n-aş fi putut răspunde. N-aş fi putut să-mi sprijin pe nimic presupunerile.

La rândul său, Foma Filimonâci mă cântărea cu grijă. Discuţiile pe care le purta cu mine nu erau câtuşi de puţin lipsite de vreun scop. Îl interesa cine sunt, cum am ajuns acolo, de ce atunci când mă duc în oraş îmi pun ochelarii şi de ce mie mi se dă vodcă, iar lui Pohitun sau lui Wentzel nu, ce profesie am, dacă am familie şi unde se găseşte. Toate aceste întrebări mi le punea, bineînţeles, nu ca un om care căuta să mă iscodească, ci aşa, din vorbă în vorbă, parcă la întâmplare.

Ce puteam să-i răspund? Uneori, îmi venea să-i spun: „Iată cine sunt! Dar tu cine eşti?“ Interesele misiunii mă sileau însă să ascund adevărul şi să dau tot felul de răspunsuri ocolite. Cine ştie, poate că răspunsul la întrebările pe care mi le punea bătrânul nu-l interesau pe el, ci îl aşteptau alţii!

Fără să uit nicio clipă că eram mereu ascultat, puneam întrebări şi dădeam răspunsuri oare nu puteau să trezească nicio bănuială.

Şi totuşi, aveam nevoie de un om. De un om de încredere, care să mă ajute la stabilirea legăturii cu Krivorucenko, un om căruia să-i pot încredinţa nu numai soarta mea, ci şi soarta celorlalţi, deci misiunea însăşi. Trebuia să-mi găsesc un astfel de om.

Foma Filimonâci îmi întrerupse gândurile.

— Nu vreţi puţin tutun de la mine? îmi oferi el, zâmbind şiret pe sub mustăţile-i cărunte.

— Nu, nu, păstrează-l pentru dumneata!Am încercat o dată şi mi-ajunge… Dar, ia spune-mi, Foma Filimonâci, îţi place vodculiţa?

— Cum să nu bei când ai ce! îmi răspunse unchiaşul, chicotind încet. Vorba e să faci totul cu socoteală. Unui frate de-al meu mai mare tare i-a mai plăcut să bea şi din asta s-a şi prăpădit. S-a dus într-un sat vecin, să cânte la o nuntă, c-avea glas frumos. Ei, da' unde-i cântec, acolo-i şi băutură. A băut până când i s-au întunecat minţile şi pe urmă a pornit spre casă. Pe drum s-a aşezat sub o căpiţă de fân, să-şi mai tragă sufletul. Şi l-a tras de tot. Era iarnă, la câteva zile după crăciun. S-a culcat, da' de sculat nu s-a mai sculat. Peste două zile i-au găsit numai oasele… îl mâncaseră lupii… Uite unde te duce vodca!

— Asta nu-i bine… l-am întrerupt eu. Apoi l-am întrebat: Mi se pare că ai copii?

— Da, doi băieţi.

M-am gândit să-l pun la încercare pe bătrân, printr-o întrebare directă şi neaşteptată:

—Băieţii sunt comunişti?

— Da' de ce?… Nu… nu!… Al mai mare, ce-i drept, a vrut să se înscrie încă din timpul războiului cu finlandezii, dar l-am sfătuit să-şi mute gândul. Se poate trăi şi aşa. Ai avea mai multă bătaie de cap, iar uneori şi neplăceri… Vremurile se schimbă. Vrei una şi iese alta… Dar

dumneata, cred că ai fost comunist? întrebă el, uitându-se ţintă la mine.

— Nu! i-am răspuns eu. Se poate trăi şi aşa! Ai avea mai multă bătaie de cap, iar uneori şi neplăceri…

Moşul simţi ironia, lăsă ochii în jos şi se ridică.

— Păi, acu' mă duc, nu vă mai stingheresc… Vă las să lucraţi…

Într-o zi, ursuzul, dar întotdeauna punctualul Konstantin n-a mai venit la lecţie. Mai aveam de ţinut încă trei lecţii. Trebuia să-i arăt dispunerea parcurilor din Moscova şi căile de trecere cât mai scurte peste terenul fostei Expoziţii Agricole. Ora fixată trecuse, însă eu tot mai continuam să-l aştept. Şi iată că în locul lui Konstantin apăru Pohitun.

Bineînţeles, mai întâi ceru „un păhăruţ", să se mai limpezească. Observând după ochii lui că era într-o stare sufletească deosebită, am scos sticla începută şi i-am propus „să se răfuiască" cu ea în cameră la el. Acolo puteam vorbi despre orice, fără riscul de a fi ascultat.

După ce dădu de duşcă un pahar, Pohitun se învioră şi-mi povesti în mare taină o întâmplare extraordinară.

Konstantin plecase în noaptea aceea cu un avion pentru a fi paraşutat undeva, în apropiere de Riazan. I se dăduse o staţie radio şi un pistol „TT". Avionul se înapoiase în zori. În cabină fuseseră găsiţi împuşcaţi căpitanul Otto Bunck, ajutorul lui Hubert, şi un alt neamţ.

Pilotul fusese rănit la gât. Înainte de a sări, Konstantin descărcase pistolul în nemţii care îl însoţeau şi apoi se aruncase din avion.

— Ca să vezi ce câine! adăugă Pohitun. L-au luat din lagăr, mai mult mort decât viu, l-au îngrijit, l-au hrănit, l-au învăţat trei luni de zile şi acum, uite răsplata. Ce-or fi vrând oamenii ăştia, nu înţeleg!

Şi Pohitun îşi turnă încă un pahar de vodcă.

Ştirea despre Konstantin m-a bucurat. Poate că în viaţă săvârşise cândva vreo greşeală, însă acum şi-o îndreptase.

Mă uitam la Pohitun şi simţeam o scârbă grozavă pentru el. „Ce-or fi vrând oamenii ăştia…" Noi ştiam ce vrem! Aveam chef să-i lovesc faţa aceea puhavă, să-i zbor creierii din ţeastă… Ce potrivită era pentru aceasta sticla grea care se afla pe masă…

M-am întors în camera mea şi m-am aşezat la fereastră. Cerul împodobise geamurile cu atâtea lăbuţe pufoase, încât nu se mai vedea nimic. Mă gândeam cu încordare. Mă gândeam la Konstantin.

Şi deodată îmi veni în minte o idee. M-am hotărât să folosesc limbuţia lui Pohitun în folosul meu. Las' să mă verifice Hubert, altă treabă n-are… De data asta, însă, aveam să i-o iau înainte.

Peste un minut eram în cabinetul lui Hubert. Pe faţa lui stăruia aceeaşi mască de linişte.

— N-am putut ţine azi lecţia cu Konstantin, fiindcă a lipsit, i-am raportat eu.

— Asta-i tot?

— Nu. Nu-i tot.

— Te ascult.

— Mie nu mi place Konstantin.

— De ce? Ia loc! zise Hubert, oferindu-mi o ţigară bulgărească.

I-am spus că la ultima lecţie Konstantin se purtase suspect. Se interesase de persoană mea, de împrejurările în care am ajuns la staţiune, voia să ştie cu ce mă ocup şi mă întrebase şi despre el, Hubert. Când am început să-i explic aşezarea parcurilor din Moscova, mi s-a părut că Konstantin le ştia tot aşa de bine ca şi mine.

—Ce te-a determinat să-mi spui abia astăzi?

— Ieri am terminat lecţia la ora cinci. Am venit imediat la dumneavoastră şi nu v-am găsit. Am considerat că nu-i târziu sa vă spun şi astăzi, mai

ales că voiam să mai stau de vorbă cu el şi să-l descos.

Ştiam sigur că Hubert lipsise cu o zi înainte, între orele patru şi şase. La staţiune veniseră din nou ofiţerii de la carpul de armată şi plecase împreună cu ei.

Hubert bătu cu degetele în masă şi-şi privi atent unghiile date cu lac alb; apoi luă stiloul şi începu să-l învârtească între degete.

Mă uitam la stilou şi mă gândeam câte întâmplări şi taine grozave ar putea el să împărtăşească, dac-ar avea grai…

— Bine, domnule Homeakov. Voi ţine seamă de bănuielille dumnitale, însă cu Konstantin nu te vei mai întâlni.

„Nu poţi şti dacă mă voi mai întâlni sau nu“, mă gândii eu.

— Pot să plec?

— Poftim. Da… Hubert se ridică în picioare. Îţi cunoaşte numele de familie?

Se vede că Hubert se temea acum pentru mine.

—Afară de dumneavoastră n-am spus nimănui numele meu de familie. Dar de ce?

— Am întrebat numai… Şi, ca să-şi îndrepte greşeala, adăugă: Dacă te întâlneşti cu el în oraş, de pildă, să nu-i spui nici numele şi nici pronumele. N-are niciun rost.

Cu două zile în urmă fusesem din nou la locul convenit, lângă baie, şi scrisesem pe perete două inscripţii asemănătoare: 24/7.

Numărătorul însemna data, iar numitorul ora la care urma să ne întâlnim. Punctul de întâlnire trebuia să fie chiar în apropierea locului unde se găsea inscripţia. Aveam voie să ne depărtăm numai cincizeci – o sută de metri.

Era în 24. Mai aveam doar cincizeci de minute. Trebuia să mă grăbesc.

M-am îmbrăcat şi am ieşit din casă.

Era iarnă. Zăpada căzută în timpul nopții, curată şi nebătătorită, scăpăra cu miriade de stele

orbitoare. Lumina ei îndulcea culorile triste ale toamnei, înnoind şi întinerind totul.

Respiram uşor, liber, simţind cum gerul îmi răcorea plămânii.

Foma Filimonâci îşi făcea de lucru prin curte, curăţind zapada de pe podeţul de scânduri ce ducea spre baie. Văzându-mă, bătrânul îşi îndreptă spatele, îşi scoase mănuşa şi se scărpină îngândurat la ceafă.

— Ce vremuliţă, domnule dragă… Acum, după prima fulguială, e bine de mers după iepuri. Nu-i aşa? A fost un geruleţ straşnic, dar nu ţine… Bătrânul privi spre cer şi adăugă: O să fie zăpadă mare, negreşit. Acuşi, acuşi începe…

M-am uitat spre cer, dar n-am descoperit niciun semn că avea să ningă curând.

Kolciughin avea chef de vorbă: se vedea că zăpada îl înveselise. Eu însă mă grăbeam.

— Încotro aţi pornit?

— Să iau puţin aer…

— Vă doresc o plimbare plăcută!

— Mulţumesc pentru urare!

Gerul îmi nişca vârfurile urechilor. O şuviţă de aer rece îmi pătrundea prin gulerul deschis sub veşminte, răcorindu-mi plăcut corpul. În pădure pluteau miresmele amărui ale frunzişului amorţit de ger. Respiram adânc, din tot pieptul.

Mergeam repede. Fulgi mici de zăpadă îmi gâdilau faţa.

Foma Filimonâci avusese dreptate. Nici n-am apucat să ajung în oraş, că a şi început să ningă. Cernea o zăpadă curată, uşoară şi pufoasă.

Iată prima stradă, apoi piaţa, şcoala… Am cotit după colţ. După colţ era baia. Am traversat strada, uitându-mă cu atenţie la trecători. Numai figuri necunoscute. Până la ora convenită mai rămăseseră douăzeci de minute.

„Va veni oare chiar la ora fixată? m-am gândit eu. Doar nu-i obligatoriu’’.

În faţa băii, pe un zid înalt de cărămidă, era lipit un afiş cuprinzând un apel al primarului oraşului către „populaţia civilă eliberată de sub bolşevici”. Primarul chema stăruitor pe tineri şi bătrâni, pe necăsătoriţi şi familişti să se înscrie pentru a pleca la lucru în Germania.

Observasem afişul când fusesem ultima dată în oraş. Era lipit într-un loc foarte potrivit.

M-am apropiat de zid şi m-am cufundat în citirea afişului.

Peste câteva minute se opri lângă mine un trecător. L-am privit cu coada ochiului. Era un necunoscut. Avea o bărbuţă roşcată, acoperită de chiciură, şi pe cap o căciulă cu clape, din blană de focă. „N o fi cumva un copoi?“ mă gândii eu îngrijorat. Totuşi nu m-am putut hotărî să mă îndepărtez imediat. Trebuia să citesc cu răbdare apelul până la capăt.

Trecătorul citea şi el apelul, hotărât pesemne, la fel ca şi mine, să-l citească până la sfârşit, şi lucrul acesta începu să mă irite.

„Nu şi-a găsit alt timp? îmi ziceam eu cu ciudă. Trebuie să mă duc în altă parte, altminteri Semion, temându-se de omul acesta, nu va îndrăzni să se apropie de mine”. Dar abia am făcut primul pas, când deodată m-am auzit pe trecător şoptimdu-mi:

— Kondrati Filippovici, dragul meu! Sunt eu… încotro?

Am întors capul şi am văzut faţa veselă şi strălucitoare a lui Semion Krivorucenko.

— Senka! am îngăimat eu încet, cu toate că îmi venea să strig

Abia mă puteam abţine. De câtă stăpânire de sine aveam nevoie ca să nu ne aruncăm unul în braţele celuilalt!

Stăteam nemişcaţi, tăcuţi, eu mai înainte, iar Semion în spate.

— Timpul meu e măsurat! şopti el. Sunt fără acte şi căruţa mă aşteaptă. Altă dată fixează întâlnirea mai devreme, înainte de ora trei sau când

se întunecă. Pregăteşte ceea ce trebuie să transmit. Avem zilnic legătură.

Şoapta se întrerupse. Semion se prefăcu că citeşte afişul.

Se apropie o femeie. Pesemne că îi stârnise curiozitatea: dacă doi citesc, înseamnă că trebuie să fie ceva interesant. Dar după ce-şi aruncă ochii peste textul apelului, oftă adânc şi îşi văzu de drum.

— Vorbeşte mai repede, căci altfel n-o să fim lăsaţi în pace… Cum merg treburile? l-am întrebat eu.

— Toate bune. Suntem teferi, sănătoşi… La doisprezece kilometri de aici.

— Nu-i prea aproape?

— Nu, e tocmai bine. Mai departe pădurea se răreşte şi se termină de tot. Ne-am stabilit în desiş. Numai că aici, în oraş, sub cerul liber, nu-i prea nimerit să ne întâlnim. Găseşte un alt loc.

— Voi încerca.

— Aveţi la „Staţiunea experimentală" un bătrân, Kolciughin. Încearcă să te înţelegi cu el.

Am tresărit.

— Despre cine vorbeşti?

— Despre Kolciughin, Kolciughin, Foma Filimonâci…

— De unde-l cunoşti?

— Am informaţii precise, mă încredinţă Semion. În pădure, la şaizeci de kilometri de aici, sunt partizani. Am fost la ei… Kolciughin face parte din grupul ilegal care activează în oraş. S-a strecurat la reşedinţa lui Hubert din însărcinarea grupului ilegal. Are doi băieţi în spatele frontului nostru. Pe unul îl cheamă Petr, iar pe celălalt Vlas.

— Nu cumva e o provocare la mijloc?

— Da de unde! Toate acestea mi-au fost spuse chiar de comandantul detaşamentului de partizani. Tot el mi-a făcut cunoştinţă cu pădurarul prin care ţinem acum legătura cu detaşamentul.

— Pădurarul este un om de încredere?

— Absolut. E în legătură cu ilegaliştii şi partizanii.

— Kolciughin ştie cine sunt eu?

— De unde să ştie! În afară de mine şi de comandantul detaşamentului, nimeni nu ştie. La început, am vrut să mă întâlnesc cu tine prin Kolciughin, însă pe urmă mi-am zis să nu risc. Kolciughin te socoteşte trădător. El i-a înştiinţat pe ilegalişti despre sosirea ta la staţiune şi aceştia au de gând să pună mâna pe tine în oraş.

— Grozav! am zis eu. Şi în sinea mea: „Asta ar mai lipsi!“… Voi sunteţi doi?

— Da. Eu şi radistul! E tinerel flăcăul, dar nu l-aş schimba pe doi vârstnici.

Aş fi vrut să-l îmbrăţişez puternic şi să-l sărut. La drept vorbind, nici nu m-am aşteptat să-l întâlnesc atât de repede.

„Semion, Semion! Ce veşti îmbucurătoare mi-ai adus!“

— Transmite alor noştri că treburile mele merg bine, am zis eu aproape în şoaptă, privind cu grijă în jur. Îţi voi da amănunte la întâlnirea următoare. Mai transmite chiar astăzi că lângă satul Patocinâi se află un aerodrom pentru bombardiere cu mare rază de acţiune.

— Bine. Că altfel mă pisează mereu cu radiogramele.

— Du-te. Să nu întârzii. Ne vom întâlni peste trei zile. E bine?

— Da, e bine. Dacă Kolciughin nu recunoaşte de bună voie, şopteşte-i: „Oricât e pădurea de deasă, printre copaci tot se vede.”

Ne-am despărţit, pornind în direcţii diferite. Semion se pierdu numaidecât în perdeaua deasă de ninsoare. Fulgii de zăpadă se învolburau prin aer şi era greu să ghiceşti de unde zboară: de sus sau de jos. În timp ce mergeam, ca să ţin minte, repetam în gând cuvintele parolei.

În seara aceea n-am putut să dorm multă vreme.

Dincolo de fereastră urla viscolul. Stăteam în camera cufundată în întuneric, cu ochii deschişi, şi mă gândeam la Semion.

Eram pentru a treia oară cu el pe teritoriul vremelnic ocupat de inamic. Aveam aceeaşi misiune, însă locuiam departe unul de altul, în condiţii diferite: eu la „Staţiunea experimentală", într-o cameră încălzită, iar Semion în pădure, într-un bordei. Parcă-l şi vedeam: era umed, rece, iar pe paturile tari, de scânduri, stăteau culcaţi Semion şi prietenul lui, radistul. E întuneric şi viscoleşte. Ei însă nu sunt abătuţi; se adaptaseră condiţiilor grele şi-şi vedeau de lucru… Poate chiar în clipa aceea aveau emisiune cu Pământul cel Mare şi radistul transmitea ştirea mea despre aerodrom… Prima informaţie… Dar în curând aveau să fie multe!

De când mă aflam la staţiune, izbutisem să strâng o mulţime de date importante care, fără îndoială, interesau pe tovarăşii de pe Pământul cel Mare… Aceste date le păstram în minte. Nu-mi făceam niciun fel de însemnări. În fiecare seară, înainte de a adormi, repetam tot ce trebuia să ţin minte şi să transmit. În primul rând, trebuia să comunic că dădusem de Willy, care nu era altul decât Hubert, despre care ne vorbise Brâzgalov; că doctorul era şi el aici şi se pregătea să facă „o excursie'' pe teritoriul nostru; în sfârşit, că Gabiş era şeful lui Hubert şi că cuibul de viespi se ocupa cu pregătirea şi paraşutarea de spioni, diversionişti şi radişti, pe teritoriul nostru.

Trebuia să înştiinţeze Pământul cel Mare despre paraşutarea radistului Kurkov, pentru a fi prins, precum şi despre Konstantin, a cărui faptă eroică puteam s o confirm doar eu.

Dar Foma Filimonâci? Ce moşneag cumsecade! Nu, nu degeaba simţisem eu simpatie faţă de el. Straşnic unchiaş! Păşise la o treabă atât de primejdioasă cum era munca în cuibul de viespi, îşi băgase capul în gura fiarei şi eram sigur că

făcuse toate acestea fără să stea pe gânduri. Un adevărat om rus! Aveam să-i arăt eu ce „bătaie de cap şi ce neplăceri îţi face partidul”. Trebuia să limpezim relaţiile dintre noi cât mai repede. Eu ştiam cine-i el, în schimb, el habar n-avea cine-s eu. Vestea aflată de la Semion că ilegaliştii se pregăteau să mă „cureţe” mu mă încântase câtuşi de puţin.

Dis-de-dimineaţă, m-a trezit Foma Filimonâci:

— Puteţi merge la baie, domnule dragă.

— Ai făcut focul? l-am întrebat eu, aruncând o privire spre clădirea mică a băii. Pe coş ieşea o şuviţă subţire de fum.

„Ce i s-o fi năzărit să-mi spună „domnule dragă"? Am să-l „domolesc" eu numaidecât!“ mi-am zis înciudat.

— L-am făcut! răspunse Kolciughin. Nici nu se luminase de ziuă când am aprins focul. Şefii au şi făcut baie. Abia acum a terminat domnul comandant.

— Mă freci pe spate? l-am întrebat eu.

— Da, cu măturică… cu măturică de stejar. E mult mai bună decât buretele. Te lecuieşte de toate bolile. Haide, pregătiţi-vă!

Moşneagul a pornit spre baie, iar eu am rămas în cameră să-mi iau rufăria şi săpunul.

Aerul rece pătrunse o dată cu mine în vestiarul băii sub forma unui nor alb. Am trântit repede uşa, am tras zăvorul şi am început să mă dezbrac. Foma Filimonâci umbla desculţ şi dezbrăcat prin baie.

Lemnele groase de brad râşinos, prefăcute în jar, radiau căldură. Unchiaşul luă cu o oală mare apă dintr-un butoi şi o aruncă peste pietrele încinse. Se ridicară rotocoale mari de aburi, care se loveau de perete, de tavan, se strecurau în vestiar şi îmi intrau în ochi.

— Poftim! mă îmbie Foma Filimonâci. Dacă doriţi, pot să mai fac niţeluş abur.

— E destul şi atât! i-am răspuns eu, urcându-mă pe o bancă.

Bătrânul îmi dădu o găleată cu apă, se aşeză pe vine lângă perete şi începu să se uite cum mă spăl.

„Ei, să începem!“ mi-am zis eu şi m-am adresat lui Kolciughin:

— Filimonâci, pe unul dintre băieţii tăi îl cheamă Petr?

Ca şi cum n-ar fi auzit întrebarea, bătrânul se ridică şi începu să rânduiască găleţile.

— Ce, ai asurzit? l-am întrebat eu ridicând glasul.

— A? Cum? răspunse Foma Filimonâci.

— Te-am întrebat dacă ai un băiat pe care-l cheamă Petr?

— Ha? Ce-aţi spus? îmi răspunse el cu prefăcută indiferenţă.

— Te întreb: ai un fiu pe care-l cheamă Petr?

— Păi, am!

— Ai şi unul Vlas?

— Da. Şi ce-i cu asta?

— Nu-i nimic. Întreb şi eu. Frumoase nume. Nu-i aşa? Petr şi Vlas… Nume ruseşti.

— Nu-s rele! mormăi cu glas parcă străin Foma Filimonâci.

— De ce spui „nu-s rele“? Sunt frumoase!

— Fie şi aşa, răspunse nepăsător moşneagul.

— Nu fie, ci sunt. Doar amândoi sunt băieţi buni, nu ca tătucul lor.

— De ce-mi spuneţi asta, domnule dragă? întrebă prudent bătrânul.

— În ce priveşte „domnule dragă”, să te laşi de el o dată pentru totdeauna! Să nu te mai aud rostind vorbele astea. Ia te uită ce-a mai scornit…

— Dar de ce? şi bătrânul se întoarse cu faţa spre mine.

Ca şi cum n-aş.fi auzit întrebarea lui, am reluat firul discuţiei:

— Va să zică, aşa stau lucrurile cu băieţii… Mă întrebi ce rost au toate astea. Păi, pentru că nu se

poate să dai uitării nişte băieţi aşa de buni.

Kolciughin se încruntă, oftă şi, lăsându-şi în jos mâinile puternice şi vânoase, îmi întoarse din nou spatele.

— N-am de ce să-mi amintesc de ei… S-au pus la adăpost, iar pe tătucul şi pe surioara lor i-au părăsit. Cu alte cuvinte, treaba voastră, descurcaţi-vă cum ştiţi. Ei o duc bine, ce le pasă de alţii, trăiesc…

— Trăiesc cinstit, l-am întrerupt eu Iar în timpul ăsta tătucul lor lustruieşte cu măturică de stejar spinările hitleriştilor, în baia de aburi…

Foma Filimonâci se îndreptă; acum părea mai înalt ca de obicei. Ochii lui albaştri, întunecaţi, sclipiră cu răutate, încât mi se părură negri. Fălcile îi tremurau. Înghiţea în sec şi nu putea să rostească niciun cuvânt.

— Cine eşti tu, scorpie? nu rosti, ci scrâşni Foma Filimonâci. Nu-l mai recunoşteam.

Unde era bătrânul blajin, cu sclipiri şirete în ochii-i vicleni! Acuma mă priveau doi ochi plini de ură şi mânie. Buzele îi tremurau, faţa i se făcuse stacojie. Strângându-şi cu pumnul mâinii stângi porţiunea de piele din dreptul inimii, se apropie încet de mine.

— Stai! De nu, te opăresc cu apă fiartă! l-am ameninţat eu, luând în mână căldarea şi pregătindu-mă să sar, în caz de ceva, vreo trei-patru bănci mai sus.

— Cine eşti tu, lepră? Vorbeşte! continua să mă insulte unchiaşul, tremurând din tot corpul de parcă ar fi fost cuprins de friguri.

— Va să zică nu eşti chiar aşa de blajin cum mi-am închipuit, am încercat eu să glumesc.

Vedeam însă că lui Foma Filimonâci nu-i ardea de glumă. Răsuflând greu, se duse într-un colţ al băii şi în mâinile lui apăru un topor cu coada lungă. Începusem să regret că iscasem această discuţie şi că-l scosesem din fire pe moşneag.

— Îți crăp capu' şi-mi fac şi mie seama! Te ard pe vatră cu măruntaie cu tot! Spune o dată cine eşti, spurcăciune! îmi porunci Kolciughin.

— Ei gata! Destul! am zis eu aspru. „Oricât e pădurea de deasă, printre copaci tot se vede!" Altminteri te pomeneşti că ne batem ca proştii în baie, ba încă şi goi…

Bătrânul lăsă mâinile în jos şi toporul căzu, izbindu-se cu zgomot de podeaua de lemn. Foma Filimonâci îşi plecă capul în piept.

— Sunt un om sovietic, la fel ca şi tine şi ca fiii tăi, nu un trădător.

— De ce ai tăcut? rosti încet Foma Filimonâci. S-ar fi putut întâmpla o nenorocire, fără putinţă de îndreptare! Te-am fi curăţat.

— Ştiu, ştiu… Ştiu totul.

— Dacă ai ştiut, de ce ai tăcut?

— Abia ieri am aflat că eşti de-ai noştri. Acum vom lupta împreună împotriva duşmanului… Te-am jignit puţin, iartă-mă. A fost fără voia mea!…

Foma Filimonâci nu răspunse. Nu-şi putea veni în fire. Se lăsă pe prima bancă, îşi prinse capul în mâini şi izbucni în plâns.

M-am aşezat lângă el şi l-am îmbrăţişat.

— De unde ai aflat parola?

— E o poveste lungă… Am să ţi-o povestesc mai târziu. Am aflat-o de la un om de încredere. Tu o să mă ajuţi să mă întâlnesc cu el.

Foma Filimonâci înălţă fruntea şi mă privi în faţă, fără să clipească. Sub gene îi străluceau, argintii, lacrimi zgârcite, bărbăteşti…

Cuprins de duioşie, ca în faţa unui părinte, l-am îmbrăţişat pe moşneag şi l-am sărutat.

Revenindu-şi, el se ridică de pe bancă, îşi îndreptă umerii şi-mi porunci, mişcând ameninţător măturică:

— Culcă-te! Culcă-te, îţi spun! Arată-mi unde te mănâncă să-ţi scarpin spinarea… Glasul lui mai tremura încă de emoţie.

M-am culcat, presimţind că unchiaşul avea să-mi facă o baie straşnică.

Capitolul VI

Mergeam în oraş, păşind pe cărarea bătătorită în zăpada proaspăt căzută. Păşeam ca nişte oameni care nu se cunosc. Eu înainte, iar Foma Filimonâci la douăzeci de metri în urma mea. Ultima „spălătură“ din baie statornicise pentru totdeauna relaţiile dintre noi. Acum eram aliaţi, prieteni de luptă. Foma Filimonâci avea să mă ajute în îndeplinirea misiunii. Ce bine îmi părea că-mi găsisem un astfel de ajutor! Bine zice un vechi proverb rusesc: „Singur în câmp, nu eşti luptător!“

Pesemne că mergeam prea repede, căci moşneagul nu se putu stăpâni să nu-mi spună:

— Nu te grăbi, nu te grăbi… Ai să oboseşti repede! De altminteri, nici n-ai la ce te grăbi. Păşeşte mai rar şi mai apăsat.

I-am ascultat sfatul şi mi-am încetinit mersul.

Printre trunchiurile copacilor se zăreau ruinile de la marginea oraşului. Se însera. Razele soarelui coborât spre asfinţit învăpăiau geamurile rămase întregi ale caselor. Iată şi oraşul cu străzile troienite de zăpadă. Iarna nu izbutise să-l îmbrace în mantia ei. Îmi păru străin. Pe trotuare se ridicau troiene de zăpadă, fără ca cineva să le cureţe: lipsea stăpânul, lipsea mâna de gospodar. Ocupanţilor nu le ardea de curăţitul străzilor; ei aveau alte treburi. În fiecare zi porneau trenuri spre apus, în Germania. Trimiteau mâna de lucru gratuită: adunau populaţia din satele dimprejur, făceau razii prin oraş, mânând pe oricine le ieşea în cale, la muncă silnică. Hitleriştii se ţineau de jafuri. Tot ce le cădea sub mână şi avea vreo valoare erau trimis în Germania. În vagoane se

încărca cherestea, fier vechi, tablă de pe acoperişuri, şine, frâne, fân, vite, ba chiar şi cărămizi. Fasciştii smulgeau şi cărau tot ceea ce bombele, proiectilele şi focul nu distruseseră.

Altădată oraşul arăta vesel, înviorat şi primitor. Dar nu-i nimic! Curând avea să sosească timpul să se învioreze din nou… „Atunci am să trec neapărat pe aici. Neapărat!“ mi-am zis eu.

Gândurile îmi fură întrerupte de un glas atât de cunoscut, încât abia m-am stăpânit să nu întorc capul.

„Unde l-am mai auzit?“

Mi-am încetinit mersul. Omul nu mergea singur, ci însoţit de cineva întreba tare, încuviinţa, răspundea. Apoi izbucniră în hohote de râs. Am auzit clar câteva frânturi de fraze: „Ce să te mai ploconeşti în faţa lui?…“ „Tot nu poţi să le intri în voie la toţi…“

Ca să-l pot vedea pe omul acela, am scăpat mănuşa şi, în aceeaşi clipă, am auzit cum striga:

— Ei, amice! Ţi-a căzut ceva…

M-am întors să ridic mănuşa şi am simţit că mi se întunecă în faţa ochilor. Iată al cui era glasul! Al paraşutistului Proskurov pentru care îmi făcusem atâta inimă rea. Mintea, ochii refuzau să-l recunoască, dar asta era realitatea… Înfăţişarea lui Proskurov îmi rămăsese adânc întipărită în minte: strălucirea rece a ochilor şi şuviţele de păr roşcat ce-i cădeau acum ca şi atunci de sub căciula de cazac pe fruntea mare. Aşadar, iată cine se ascunsese sub masca de ofiţer sovietic!…

Prin urmare, paraşutistul Proskurov nu fusese decât o provocare obişnuită a lui Hubert, cu scopul de a mă verifica. Acum totul era limpede totul: şi împuşcăturile, şi zgomotul din pădure, şi interogatoriul, şi schingiuirile, şi noaptea petrecută împreună cu prizonierul în aceeaşi cameră. Admirabilă înscenare, chibzuită dinainte, cu calcul, de către duşmanul viclean.

M-am uitat în urma trădătorului ce se depărta însoţit de doi poliţişti.

Proskurov nu mă recunoscuse; ca de obicei, ducându-mă în oraş, îmi pusesem ochelarii întunecaţi, care-mi schimbau mult înfăţişarea.

Am început să merg mai încet şi curând Kolciughin mă ajunse din urmă.

— Filimonâci… am zis eu nehotărât; bătrânul simţi după glasul meu că sunt tulburat.

— Ce este, Kondrati Filippovici?

— Îi vezi pe ăştia trei?

— Îi văd. Am văzut şi de unde au ieşit.

— Trebuie neapărat să aflăm cine-i ăla cu căciula brumărie.

Bătrânul zâmbi.

— Ce să mai aflu, dacă ştiu!

— Cine-i?

— Nakleikin. Lucrează la gestapo… E diferent, sau aşa ceva.

— Referent?

— Îhî, referent! Un trădător…

— Bine. Vom vorbi pe urmă mai pe îndelete, am zis eu depărtându-mă de Foma Filimonâoi.

Krivorucenko stătea nu departe de baie şi privea un afiş nou. Am trecut pe lângă el, dându-i să înţeleagă că trebuie să mă urmeze, şi am pornit mai departe. Foma Filimonâci, cu punga de tutun în mână, aştepta la răspântie, răsucindu-şi fără grabă o ţigară. Voia să câştige timp. Ne înţelegeam toţi trei fără cuvinte şi fără semne. Când m-am apropiat la vreo patruzeci de metri de Foma Filimonâci, bătrânul îşi aprinse „superţigara“, trase un fum şi o luă la stânga. Fără să mă opresc, am pornit încet după el. După câtva timp, veni în urma noastră şi Krivorucenko.

Foma Filimonâci dispăru pe neaşteptate într-o deschizătură făcută într un morman de cărămizi prăvălit peste un gard de lemn. Văzând pe unde a dispărut, m-am îndreptat fără şovăială spre ruine. După câte se vedea, acolo fusese cândva o clădire

mare. O bombă incendiară o prefăcuse în grămezi de piatră şi moloz. Pe gard am văzut un anunţ înfricoşător, scris în limba germană: „Achtung! Fleckfieber!!“ („Atenţiune! Tifos exantematic!!“).

M-am strecurat, ca şi Foma Filimonâci, prin trecerea îngustă şi am ajuns într-o curte mică. Zidurile de cărămidă, afse şi înnegrite de flăcări şi fum, se conturau clar pe fondul alb şi curat al zăpezii.

„Unde o fi culcuşul moşneagului”? mă întrebai eu în gând, cercetând atent curtea.

Printre ruine şerpuia o potecă. Am înaintat pe această potecă. În spate am auzit scârţâitul unor paşi pe zăpadă. Venea Krivorucenko. Nici n-am apucat să mă întorc, că Semion mă şi prinse în braţe.

— Stai, frate! Mă strângi ca un urs, i-am spus eu în glumă. Hai, haide mai repede. Şi l-am tras după mine.

Krivorucenko nu voia să meargă nici în urmă, nici înainte, ci numai alături de mine. Eu păşeam pe cărare, iar el prin zăpada adâncă, sprijinindu-mă cu grijă, ca pe o mireasă.

Dincolo de dărâmături am văzut locuinţa lui Foma Filimonâci. Era un bordei acoperit cu zăpadă. Deasupra se înălţa un horn de tablă, din care ieşeau rotocoale de fum des, amestecat cu scântei. Bătrânul ne aştepta la intrare.

— Poftiţi în palat! râse unchiaşul şi ne arătă să mergem după el în jos, pe scări.

Bordeiul nu avea ferestre, însă era destul de înalt, încât chiar şi Krivorucenko putea să stea în picioare, fără să-şi plece capul.

În primele clipe n-am desluşit nimic în afară de o lampa mică de gaz. Abia când Foma Filimonâci ne-a spus „Faceţi cunoştinţă cu moştenitoarea mea“, am observat în întuneric o fată subţirică şi bine făcută.

Foma Filimonâci ridică fitilul lămpii şi încăperea se mai lumină. Doi ochi căprui,

luminoşi, îngânduraţi şi puţin trişti mă priveau copilăros. Fata îmi întinse mâna mică şi fierbinte şi-mi spuse că o cheamă Tatiana.

După ce-i strânse mâna şi se înclină cu stângăcie, Semion o privi atât de stăruitor pe Tanea, încât fata se tulbură.

L-am prezentat pe Krivorucenko lui Foma Filimonâci.

— Va să zică dumneata i-ai dat parola lui Kondrati Filippovici? îl întrebă moşneagul

— Eu, Foma Filimonâci.

— De la cine ai aflat-o?

— De la comandantul detaşamentului de partizani; pădurarul îţi transmite salutări…

— Trofim? Îl întrerupse Foma Filimonâci.

— Da, Trofim.

— Trofim Stepanovici?

— Da, Trofim Stepanovici.

— Se vede treaba că tot Trofim Stepanovici te-a pus şi în legătură cu partizanii.

— Dânsul, răspunse Krivoruccnko.

Voiam să-l văd mai bine pe Semion.

L-am apucat de umeri, l-am întors spre lampă şi i-am privit atent faţa tăbăcită de ger, cu barba crescută.

— Cât m-am temut pentru tine! i-am spus.

— Crezi că eu nu?

— S-a petrecut aici o întâmplare, frăţioare, şi nu ştiu ce m-a făcut să cred că cel care a încăput în ghearele lui Hubert erai chiar tu.

— Eu? se miră Krivorucenko.

A trebuit să-i povestesc toată întâmplarea cu Proskurov.

— Ei, şi unde-i acum Proskurov? Mă întrebă Semion.

— Chiar adineauri m-am întâlnit cu el.

— Acum? mă întrebă şi mai uimit Krivorucenko.

Foma Filimonâci şi Tanea se neliniştiră. Moşneagul miji ochii şi mă privi atent.

— Da, chiar acum, am întărit eu. Proskurov nu-i altul decât Nakleikin şi lucrează la gestapo.

Tanea păli şi oftă atât de tare, încât toţi ne-am întors spre ea.

— Ce-ai, fetiţo? Nu le pune şi tu pe toate la inimă! zise bătrânul şi ne lămuri: Nakleikin ăsta umblă după Taniuşa ca musca după miere. Îi făgăduieşte s-o ia de nevastă. S-a văzut mare, nemernicul, se învârte ca un căţel pe lângă şefi şi nu se mai uită la oamenii sovietici… Iar bieţii oameni nu mai ştiu unde să se ascundă… E mare ticălos. În sufletul lui e numai putreziciune. Nenoroceşte oamenii fără să-i pese de nimic… Aşa cum roade cariul sub coajă. Ura faţă de ai noştri o are în sânge. A moştenit-o. Tatăl lui a slujit ca jandarm pe drumul dintre Riga şi Orlov… În 1920 a fost ridicat şi dus acolo unde trebuia… Nătărăul ăsta a fugit împreună cu mumă-sa, iar acum, o dată cu venirea nemţilor, a apărut din nou. Umblă zvonul că şi taică-su mai trăieşte… Cineva zice că l-ar fi văzut. Ca să vezi, ce i-a dat prin gând netrebnicului ăsta… Să se îmbrace paraşutist, ofiţer!… Dar nu i-au ieşit socotelile. Nu şi-a găsit omul.

— Ar fi bine dacă nesocotinţa asta i-ar fi cea de pe urmă… am adăugat eu.

— Aşa va fi. Într-acolo merge. La drept vorbind, soarta lui e pecetluită. Pot să-ţi jur că n-o mai duce mult, mă încredinţă Foma Filimonâci. Apoi îi spuse fetei: Mai bagă vreo două lemne în sobă, că se stinge.

Semion se repezi în locul fetei.

— O să-i facem de petrecanie, urmă Kolciughin. Chiar astăzi voi sta de vorbă cu tovarăşii.

— Să mă aveţi şi pe mine în vedere, se rugă Krivorucenko. Aş putea să dau o mână de ajutor. E just, trebuie neapărat să-l măturăm.

— Numai cu „just“ nu facem nimic. Trebuie să-l măturăm la timp.

— N-o să se lase el să fie dus de nas, se amestecă în discuţie Tanea. Nu-i prost Nakleikin. E tare viclean. Îi învârteşte pe toţi cum vrea el.

Forna Filimonâci izbucni în râs.

— Am păcălit noi pe alţii mai grozavi ca el. Nu-i aşa, Kondrati Filippovici?

Am încuviinţat, dând din cap.

Tanea ridică burlanul de pe samovar, şterse samovarul cu o cârpă, suflă şi-l rugă pe tatăl ei să-l aşeze pe masă. Dar înainte ca Foma Filimonâci să se apropie de samovar, Semion îl şi ridicase.

Pe masă apărură un ceainic şi ceşti. O faţă de masă albă cu marginea albastră înviora priveliştea modestă, fără să poată totuşi ascunde sărăcia ce-şi scotea capul din fiecare ungher al bordeiului.

— Ce-i, moşule? l-am întrebat eu mirat. Ai de gând să ne ospătezi?

—Apoi cum să nu, cu ce avem…

— Nu trebuie, l-am întrerupt eu. Pentru noi, fiecare clipă…

Bătrânul mă privi cu atâta obidă, încât nu mi-am mai terminat vorba. Am înţeles că oamenii aceştia care se adăposteau în bordei aveau prea puţine bucurii şi poate că de multă vreme la masa lor nu mai stătuse un om apropiat şi drag.

M-am aşezat primul la masă; ceilalţi luară şi ei loc.

— Ce-i cu anunţul de pe gard? l-am întrebat eu pe Foma Filimonâci.

Moşul zâmbi.

— Fata mea l-a scris. Nemţii nici nu calcă unde văd un anunţ ca ăsta. Li-e o frică grozavă de exantematic…

Am izbucnit cu toţii în râs.

— Poftiţi! Mâncaţi caracudă! E un peşte de soi. Bătrânul îmi întinse mie, apoi lui Krivorucenko câte un peşte gras, tăvălit în făină şi rumenit bine, apoi spuse: Lipiile le-a făcut Taniuşa din tărâţe şi din ce a ras de pe fundul coveţii, iar peştii ni i-au

adus băieţii noştri, partizanii… Au spart gheaţa lacului şi i-au pescuit.

În timp ce mâncam, l-am întrebat pe Krivorucenko cum a decurs paraşutarea.

Mi-a spus că totul a mers bine. El a sărit primul. După aterizare, a aprins un chibrit de semnalizare şi radistul Vetrov a sărit în dreptul luminii.

L-am mai întrebat cum se strecoară în oraş. Mi-a povestii că el şi pădurarul Trofim Stepanovici veneau cu rândul în oraş, cu lemne pentru baie. Aveau o autorizaţie de transport din partea primăriei.

Am scris câteva radiograme, care urmau să fie transmise pe Pământul cei Mare. Am comunicat despre Gabiş şi Hubert, despre doctor şi Pohitun. Am dat informaţii amănunţite cu privire la activitatea „Staţiunii experimentale", cu privire la Kurkov şi cu privire la întâmplarea cu Konstantin. I-am înştiinţat de asemeni că, probabil, în cursul aceleiaşi luni „călătoria" mea avea să se termine şi aveam să fiu paraşutat înapoi.

M-am înţeles apoi cu Krivorucenko în privinţa legăturii pe viitor. Legătura aveam s-o ţinem prin Forna Filimonâci. Era mai uşor şi nu trezea bănuieli. Dacă avea să fie absolută nevoie, ne puteam întâlni personal.

M-am ridicat de la masă. Era timpul să ne despărţim de gazdele noastre primitoare.

La „Staţiunea experimentală" l-am găsit în camera mea pe Pohitun. Asculta radio. Era atât de adâncit încât nici n-a băgat de seamă când am intrat. Emisiunea era în limba rusă. Am început să ascult şi eu. Crainicul vorbea despre încercuirea armatei lui Paulus la Stalingrad, înşira trofeele cucerite de la hitlerişti, dădea numărul diviziilor duşmane nimicite şi numele generalilor fascişti luaţi prizonieri. Nici avioanele, nici tancurile, nici autotunurile nu-i ajutaseră pe fascişti. Nimic nu

putuse să stăvilească atacul năvalnic al poporului sovietic, mâniat peste măsură.

Ce fericire! Bucuria mi se revărsa în inimă ca un val fierbinte…

Stăpânindu-mi cu greu simţămintele, m-am apropiat de Pohitun şi l-am întrebat calm, ca şi când n-aş fi auzit nimic, ce se transmite.

După ce a tras o înjurătură, Pohitun a închis aparatul.

— Despre ce era vorba? l-am întrebat eu mirat.

Pohitun se sculă de la masă şi, depărtându-şi picioarele subţiri, se uită la mine cu ochi sălbăticiţi. Era beat, duhnea a vodcă, dar, după câte se vedea, asta nu-l împiedica să înţeleagă sensul evenimentelor petrecute la Stalingrad

— Ce, n-ai auzit? întrebă el sughiţând.

— N-am prea înţeles! i-am răspuns eu apăsat.

—Eh! Pohitun făcu un gest eu mina şi înjură din nou. Ce fac ăia? Spune-mi, ce fac?! Gândeşte-te numai! Ce ruşine! Mii de prizonieri, divizii întregi făcute harcea-parcea… Te întreb ce-o să se întâmple de acum înainte? Ai? Mă pironi cu privirea ochilor injectaţi şi rămase aşa câteva secunde; apoi îşi prinse capul în mâini şi se aşează pe pat.

„Mi se pare că a început să vă ardă de-a binelea…” îmi venea să-i zic, dar i-am spus altceva.

— Nu înţeleg ce te-a scos din fire. Vorbeşte mai lămurit.

Deodată mi-am amintit că puteam fi ascultaţi. Minunat! Să afle şi Hubert în ce ape se scaldă subalternii lui.

— Mai lămurit? repetă Pohitun, scoţând o batistă murdară şi suflându-şi nasul. Mai lămurit? Poftim: dacă ar fi să dăm crezare celor ce se spun la radio, atunci nemţii au fost făcuţi la Stalingrad, pilaf. Pilaf şi nimic mai mult! Oraşul, care fusese făcut una cu pământul, a înviat deodată şi acum nu noi i-am încercuit pe bolşevici, ci ei pe noi. E o

ruşine! O catastrofă! Şi încă ce catastrofă!… Ce-o să se întâmple de acum încolo, te întreb!… Dacă Paulus n-a putut rezista, atunci cine să mai reziste1?

— Asta nu înseamnă încă nimic şi-i prematur să ne pierdem nădejdea, i-am spus eu.

— Crezi?

— Desigur!

— Aş vrea să cred şi eu la fel, însă… — Pohitun sughiţă de câteva ori la rând – însă ceva nu merge… Să nu uit!… Ieri am auzit la radio o cântăreaţă de-a lor care cânta: „Nu apucă ei să bea apă din Volga”… Ascultam şi râdeam. Dar văd ca am râs prea devreme! Pohitun scrâşni din dinţi. Cine râde la urmă, râde mai bine… Ce zici?…

În spatele uşii se auziră paşi. Ofiţerul de serviciu Wentzel întră în cameră şi mă anunţă că sunt chemat la căpitanul Hubert.

L-am lăsat pe Pohitun în cameră şi am ieşit însoţit de Wentzel.

În faţa uşii cabinetului lui Hubert a trebuit să mă opresc. Dinăuntru se auzea o discuţie pe un ton ridicat.

— Aşteptaţi până vă cheamă! zise Wentzel şi ieşi.

După puţin, Hubert deschise uşa şi mă pofti în birou.

— Cum merge treburile la tumneata? Cum fost călătoria la doctor? mă întrebă Gabiş, care stătea la masă, întinzându-mi mâna lui grasă şi tremurătoare.

Am făcut o mică pauză ca să-mi adun gândurile şi i-am povestit pe scurt despre învăţătură şi despre întâlnirea cu doctorul.

— Doctor spus la tumneata cu ce misiuni veţi duce înapoi?

— Mi-a spus.

— Tumneata veţi lucra singur şi veţi avea treburile numai cu el. Clar?

Am dat afirmativ din cap.

— Lui Brâzgalof veţi duce staţie radio, dar nu veţi întâlni personal cu el. Predaţi la Savrasof şi el va da staţie lui Brâzgalof. Să aibă grijă Savrasof de angajare lui Brâzgalof la lucru. Tumneata veţi avea alte treburi mai mari şi veţi lucra aşa cum lucrează neamţ şi cum nu ştie să lucrezi rus.

Gabiş mă lămuri că mi se vor da pentru legătură câţiva oameni de la calea ferată. Dar nu trebuia să mă mărginesc numai la aceşti oameni. Trebuia să recrutez o reţea de agenţi, capabili să execute misiunile spionajului german. Aceşti oameni trebuiau să distrugă, prin acţiuni continue de diversiune, nodurile de cale ferata, podurile şi depourile din imediata apropiere a frontului, să blocheze liniile în staţii, să avarieze şi să distrugă materialul rulant.

Am putut deduce că Savrasov avea să se ocupe de organizarea actelor de diversiune în industria de apărare, iar eu în domeniul transportului. Savrasov avea să ţină legătură prin intermediul lui Brâzgalov, iar eu prin radistul care se găsea în preajma Moscovei.

În prezent legătura cu el e întreruptă, însă curând se va restabili, îmi explică Hubert.

Mi-am dat seama că era vorba de Kurkov. Tocmai dădusem prin Krivorucenko o radiogramă despre el, comunicând tot ceea ce ştiam. Kurkov Vasilii se găsea undeva, între Tuia şi Moscova.

— Dar ce avut tumneata cu Konstantin? mă întrebă deodată Gabiş.

— Nimic deosebit. Pur şi simplu mi s-a părut suspect şi am socotit că e bine să raportez acest lucru domnului căpitan Hubert.

— Aţi povestit la Konstantin ceva despre tumneata?

— Nu. Mi s-a părut suspect tocmai pentru că se interesa de persoana mea.

— Dar numele tumneata el cunoaşte?

— Nu i l-am spus.

— Atunci tot este fleac.

Gabiş se uită la Hubert, stătu puţin pe gânduri şi continuă:

— Noi mai o dată discutăm! Apoi scoase din buzunar o batistă, îşi şterse cu ea vârful nasului său mare şi mă întrebă: Tumneata cunoşti evenimente de pe front?

— Aproximativ.

— I-am pus un aparat de radio în cameră, interveni Hubert.

— Aha! O, asta este forte bine. Nu trebe să sperii de ce este acolo acum.

— Nu mă tem…

— Forte bine! Noi am retras de la Stalingrad, da' asta nu important. O să fim la Moscova. Asta este tactic de la F**ü**hrer.

Gabiş tăcu deodată, ascultând. Faţa i se schimonosi parcă de o durere fizică. De afară se auzea clar un huruit de avioane.

— Haideţi să uităm! ne propuse Gabiş, ridicându-se de la masă.

Era o noapte senină şi geroasă. Din adâncurile oceanului fără fund al cerului, pe care sclipeau stelele, venea un vuiet când mai slab, când mai puternic. Câteva escadrile de avioane de-ale noastre se îndreptau spre apus. Puteai uşor să-ţi dai seama de aceasta după zgomotul motoarelor, după timp şi direcţie. Cu toate acestea, Gabiş găsi de cuviinţă să spună:

— Vin avion nostre de la bombardament…

Hubert privi cu ochi micşoraţi la şeful său, dar nu zise nimic. După vreo cinci-zece minute, limbi uriaşe de flăcări sfâşiară bezna nopţii, iar peste o secundă se auziră bubuiturile exploziilor.

Hubert coborî de pe cerdac şi se opri în mijlocul curţii. Era acolo Wentzel, Schnabel, Pohitun, bucătarii şi ceilalţi soldaţi.

— Bombardează aerodromul! spuse Pohitun.

Parcă în sprijinul celor spuse de el, exploziile urmate de loviturile întârziate ale artileriei antiaeriene se înteţiră.

Bombardamentul dură vreo patruzeci de minute. Huruitul avioanelor începu să se depărteze. Vâlvătaia incendiului lumină jumătate din bolta cerului. Apoi începu să pălească. Deodată, pe neaşteptate, izbucni o explozie care făcu să se cutremure geamurile. Peste un minut totul se linişti.

Capitolul VII

La o săptămână după întâlnirea cu Krivorucenko am avut o zi care mi-a lăsat foarte multe impresii puternice şi contradictorii.

După ce-am luat dejunul în sala de mese, am aruncat o privire în cuşca lui Foma Filimonâci. Era lipită de peretele băii şi moşneagul nu-i spunea altfel decât „firidă“. Foma Filimonâci stătea pe o buturugă şi-şi punea un petec la pâslari.

— Vezi? se văita el, arătându-mi o gaură mare în pâslari. Cere caşă.

Ţigara lui groasă scotea un fum des, răspândind în cămăruţă o aromă plăcută de tutun. În soba mică de tuci trosneau lemnele cuprinse de flăcări.

Foma Filimonâci ţinea în mână un ac gros de cizmărie, iar în gură capătul sforii ceruite. După ce încercă peticul când pe o parte când pe alta, îi găsi în sfârşit locul cel mai potrivit.

Mintea lui Foma Filimonâci lucra repede. Mă convinsesem de lucrul acesta în repetate rânduri. Ştia să se gândească la una, să facă alta şi să vorbească a treia chestiune. Era foarte greu să-l prinzi cu ceva sau să-l pui în încurcătură.

Foma Filimonâci mă învăţase să fiu mai răbdător şi să mă stăpânesc.

O dată mergeam împreună prin pădure spre oraş şi vorbeam despre situaţia oamenilor sovietici

rămaşi pe teritoriul vremelnic ocupat de nemţi. Foma Filimonâci îmi spusese:

— Poporul strânge multă mânie şi ură împotriva duşmanului şi, într-o zi, această ură va izbucni ca focul ce mocneşte sub spuză; arde încet, pâlpâie şi deodată izbucneşte şi începe să pârjolească.

M-am uitat la Foma Filimonâci. Avea faţa aspră, ochii plini de o hotărâre tăcută şi parcă de o ură cruntă. În clipa aceea, bătrânul era înfricoşător…

Mi-am amintit cum se apropiase de mine în baie, cu toporul în mână.

— Moarte, numai moarte va găsi duşmanul pe pământul nostru!

Acum, trudindu-se să-şi cârpească pâslarul, moşneagul începu să vorbească încet, fără să-şi ridice capul, dar în aşa fel, încât să desluşesc fiecare cuvânt.

— Ai oleacă de timp?

— De ce?

— Stai şt ascultă! Am să-ţi spun ceva.

Ştiam că Hubert nu se afla la „Staţiunea experimentală”; nu se înapoiase încă de la vânătoare. Nici Pohitun nu era acasă, iar lecţiile de fotografiere şi radiofonie le terminasem. Puteam deci să stau şi să-l ascult pe bătrân.

Foma Filimonâci trase câteva fumuri din ţigară şi o stinse cu grijă.

— Am curăţat neghina… zise el în şoaptă.

— Pe cine? Care neghină?

— Pe Nakleikin…

— Ce spui?!

— Sigur!

— Când?

— Acum trei zile…

— Şi de ce ai tăcut până acum?

Foma Filimonâci oftă şi clătină din cap:

— Astea trei zile n-am prea fost în apele mele, am umblat ca năuc… Mă temeam ca nu cumva să se descopere vreo urmă şi nu voiam să te

neliniştesc. Dar acum cred că primejdia a trecut. Parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă…

— Povesteşte-mi amănunţit. Cine i-a venit de hac? am întrebat eu nerăbdător.

— Toate la timpul lor, nu te pripi.. Ştii că Nakleikin se ţinea de capul Taniuşei. Ţi-aduci aminte – spunea şi ea că a poftit-o la plimbare. Ei, a doua zi după ce-ai fost la mine, a venit din nou şi a bătut-o la cap să meargă cu el la plimbare. Fetiţa, pusă la cale de mine, i-a fixat o întâlnire acum trei zile. „Cum s-o însera, vino – zice – la fabrica de ulei". Nătărăul s-a învoit. Iar fabrica de ulei e la marginea oraşului. De acolo şi până la pădure nu e niciun kilometru. Pusesem la cale totul, din timp, împreună cu Semion şi ne-a mai ajutat şi un flăcău, un ilegalist de-al nostru, din oraş. În ziua aceea Semion şi pădurarul Stepanâci au cărat trei sănii cu lemne în oraş. La primele două drumuri a mers numai unul din ei, iar la al treilea — împreună. Seara, bineînţeles, s-au întors cu sania goală. În timpul ăsta flăcăul meu stătea la pândă. Când Semion şi pădurarul s-au întors ultima oară din oraş, el le-a făcut un semn. Sania a apucat spre fabrica de ulei. Nakleikin tropăia într-una din picioare. Se vede că îngheţase de frig… Ei, şi l-au aruncat în sanie, i-au pus o pătură în cap şi au luat-o spre pădure…

— Asta-i tot?

— Ce vrei mai mult?

— Pe urmă ce i-au făcut?

— Pe drum şi-a dat sufletul de spaimă!…

Bătrânul începu să râdă.

— Va să zică, s-a lămurit?

— Cam. Aşa ceva!

— Foarte bine! Cum a murit, asta-i treaba lui… Important e că acum există un trădător mai puţin. Dar cum a rămas cu Tanea? S-a dus la întâlnire?

— Asta-i, că nu s-a dus! Am îmbrăcat pe flăcăul nostru în rochie de fată. E de-o statură cu Tanea şi

aproape tot aşa de subţire… Şi băiatul s-a învârtit pe lângă fabrica de ulei în chip de momeală.

Am izbucnit în râs. Bravo! Grozav au mai ticluit-o!

— Aş putea, să ştiu cine-i flăcăul?… Nu mi-ai spus numele lui.

— Se poate, cum să nu. E un băiat bun. Mişka Berezkin. Lucrează în ilegalitate din primele zile. Nu se leagă de el pentru că are un beteşug la picioare; unul e un pic mai scurt decât celălalt. Şchioapătă puţin, iar când e nevoie, chiar de-a binelea. Dar e un băiat de ispravă. E în stare să se ducă în orice misiune…

I-am mulţumit bătrânului pentru vestea plăcută şi m-am îndreptat spre camera mea.

După vreo două ore însă, Foma Filimonâci a venit la mine şi, oprindu-se în prag, m-a anunţat:

— La prânz veţi mânca cocoş de munte.

Ştia cum să se poarte în camera mea şi vorbea numai despre ceea ce se putea vorbi în prezenţa oricărui om de la „Staţiunea experimentală”.

— Ce, s-a întors căpitanul?

— S-a întors. A adus puţin vânat şi l-a dat la bucătărie.

— Dacă-i puţin, n-o să ajungă pentru toţi.

— E vreo jumătate de duzină. Nu mai mult.

— Şi zici că ăsta-i puţin?

— Pentru trei vânători, e un fleac!

Foma Filimonâci îmi spuse că el nu s-a întors niciodată cu mai puţin de o duzină şi că ăştia se joacă, nu vânează…

I-am răspuns că s-ar putea să nu fie de vină vânătorii ci regiunea, că pădurea e săracă în vânat şi, pe lângă asta, de când a început războiul, s-a speriat şi cea din urmă vietate.

Bătrânul nu era de aceeaşi părere. Căuta să mă convingă că pădurea era totuşi plină de sălbăticiuni.

Luând un cărbune din spuză, se lăsă în genunchi şi desenă pe tabla de lângă sobă un cerc mare şi

strâmb. Cercul însemna pădurea. Apoi schiţă locul, râul, pârâuşul şi începu să-mi arate unde trebuie să se ascundă vânatul.

În acest timp uşa se deschise şi în cameră intră căpitanul Hubert. Purta un costum de sport şi cizme uşoare, îmblănite.

— Ce faceţi? mă întrebă el.

— Discutăm despre vânătoare. Moşneagul susţine că prin părţile astea e mult vânat, numai că nimeni nu ştie cum să-l găsească.

— Şi tu ştii? se răsti Hubert la Foma Filimonâci. Spune, de ce taci?

— De ce n-aş şti? Fireşte că ştiu! răspunse bătrânul, zâmbind în silă. Doar de douăzeci de ani umblu prin pădure!

Am oftat uşurat. Bătrânul îşi înghiţise obida şi se stăpânise.

Hubert se aşeză în voie pe patul meu şi-şi aprinse o ţigară.

— Atunci, de ce nu te duci la vânătoare? îl întrebă Hubert.

— Stau prost cu arma! oftă Foma Filimonâci.

— E stricată?

— N-am de loc!

— Va să zică stai prost nu cu arma, ci fără armă! preciză Hubert.

— Cam aşa ar veni! se învoi Foma Filimonâci.

— Cunoşti numai locurile sau eşti chiar vânător? întreba în continuare Hubert.

— Sunt vânător din moşi strămoşi! răspunse unchiaşul. Bunicul şi tatăl meu mergeau la urşi, dar nu se sfiau să vâneze şi păsări. Trăgeau cu flinte din alea vechi. Şi aşa am moştenit şi eu dibăcia lor.

— De ce nu mi-ai arătat până acum locurile bune?

— Ce să vă arăt! Doar are cine să vă călăuzească şi fără de mine. La ce să vă mai încurc şi eu? răspunse ironic bătrânul.

— Despre ce călăuză vorbeşti? întrebă Hubert.

— Despre Pohitun!

Mă bucuram că Foma Filimonâci se purta atât de liber şi îndrăzneţ, că nu se pierdea, şi găsea răspuns la orice.

— Dacă pe vremuri ar fi venit la stăpânul meu o călăuză ca Pohitun, urmă Foma Filimonâci, n-ar fi dat pe el nici două parale. Zău aşa!

— Dar cine a fost stăpânul tău? întrebă Hubert, mijindu-şi ochii.

— Stăpânul meu a fost un om drept şi un vânător de frunte, fie-i ţărâna uşoară! Îl chema Karl Karlovici Edenberg.

— Oho…! făcu Hubert. Ai slujit la Edenberg?

— N-am slujit, am lucrat, îl corectă moşneagul. Zece anişori la rând am lucrat la el. Chiar eu l-am aşezat în mormânt pe bătrân, în nouă sute şaisprezece. Un om ca el nu găseşti nici să cauţi cu lumânarea… Era bun, inimos şi ştia ce vrea… Avea pentru fiecare o vorbuliţă. Şi ce vânător straşnic era! Ca el nu mai găseşti cât îi lumea! Nu făcea un pas în pădure fără mine. Îmi zicea Homka. Arma lui stătea agăţată numai în coliba mea. Altcuiva n-o încredinţa.. Foma Filimonâci avea chef de vorbă; se aşeză pe locul lui, lângă sobă, şi-şi scoase punga cu tutun… Cât despre Pohitun, ha! E ca un tarabagiu. Cu mutra lui mai bine stai sub pod şi şterpeleşti portofelele oamenilor decât să fii vânător!

— Aşa!… zise îngândurat Hubert, parcă n-ar fi auzit cuvintele lui Foma Filimonâci… Va să zică l-ai cunoscut pe Edenberg?

— Cum să nu-l cunosc?

— Aşa… zise din nou Hubert. Pe el. Personal l-am văzut o singură dată şi nu mi-l aduc aminte, în schimb am studiat împreună cu băiatul lui.

— Pe băiat îl chema tot Karl! zise unchiaşul.

— Karl. Ai perfectă dreptate: Karl Karlovici, ca şi pe tatăl său.

Mărturisesc că m-am speriat puţin. Îmi dădeam bine seama că bătrânul minte şi mă temeam să nu

se încurce. E adevărat că pe meleagurile acelea trăise înainte de revoluţie un moşier neamţ rusificat, cu numele de Edenberg. Bătrânul îmi povestise cândva despre el. Dar la Edenberg nu lucrase Foma Filimonâci, ci fratele lui mai mare. Şi Edenberg nu fusese un om atât de blând cum îl descria moşneagul.

Foma Filimonâci continua să dezgroape amănuntele pe care le păstrase în amintire:

— Băiatul venea rar pe la noi. Umbla mai mult prin Germania. În cele din urmă s-a prăpădit pe undeva.

— A murit! A pierit într-un accident, îl lămuri Hubert.

— Ca să vezi cum se întâmplă. Oamenii buni n-au zile! clătină din cap Foma Filimonâci.

— Ai fost în mâini bune, zise Hubert aprobator. Am să te iau la vânătoare. Am să-ţi dau o armă bună de tot… Să vedem ce fel de vânător eşti şi de ce te-a ţinut Edenberg.

—Nu vreau să mă laud dinainte, o să mă vedeţi la treabă, spuse bătrânul.

— Îl vom lua şi pe Pohitun, adăugă Hubert. În loc de ogar. Va strânge vânatul… Sunt multe sălbătăciuni pe aici?

— Câte ne trebuiesc nouă, sunt, îl asigură bătrânul. Vom împuşca nu numai cocoşi de munte, ci şi gotcani. E drept, că într-o vreme plecaseră de pe meleagurile noastre. Se mutaseră spre Smolensk. Acolo-s pădurile mai dese… Acuma, însă, după câte am văzut, s-au arătat din nou prin părţile astea. Nu de mult am văzut cu ochii mei două găinuşe. Numai că mie nu-mi place să umblu pe bâjbâite, domnule căpitan. Să plec şi să mă întorc cu mâna goală. Aşa nu se poate.

— Desigur, aşa nu se poate! încuviinţă Hubert.

— De ce să pun oamenii pe drumuri, fără rost? Mai întâi adulmec, cercetez şi apoi mergem la sigur. Până acum n-am prea avut răgaz: ba curăţă coşurile, ba taie lemne, ba vântul a adus o grămadă

de zăpadă… Dar acum le-am isprăvit pe toate şi aş mai putea lipsi.

— Dacă treci examenul, te voi înscrie în rândurile vânătorilor mei, dacă nu…

Căpitanul n-a spus mai departe ce va fi „dacă nu“.

Hubert se sculă de pe pat şi îmi spuse să trec pe la el după o jumătate de oră.

— De ce eşti nebărbierit? mă întrebă el din prag. I-am răspuns că în ziua aceea am cam lenevit.

Hubert observa totul şi de aceea nu trebuia să mă abat cu nimic de la rânduielile stabilite.

Dacă până atunci nu apărusem niciodată nebărbierit în faţa lui, se putea presupune că înfăţişarea mea se datora unei anumite cauze. Trebuia să nu-i dau duşmanului niciun prilej de bănuieli şi interpretări. Era necesar să fiu mai prevăzător.

Când am intrat în cabinet, Hubert se şi schimbase în uniforma militară obişnuită, era încins şi bărbierit. Mi-a spus că peste câteva zile aveam să fiu paraşutat Nu m-am mirat. Se simţea după mersul lucrurilor că şederea mea la „Staţiunea experimentală” se apropia de sfârşit.

Cu toate acestea, Hubert nu mi-a indicat nici ziua şi nici locul paraşutării.

El şi Gabiş avuseseră de gând să mă reţină până la sosirea doctorului, însă acesta nu putea veni decât după vreo două săptămâni. Erau de părere că n-avea niciun rost să-l mai aştept.

A doua zi urma să încep antrenamentul în vederea săriturii cu paraşuta.

După ce-mi comunică aceasta, Hubert ieşi, spunându-mi că se întoarce numaidecât.

Am rămas singur în cameră. Lucrul acesta mi s-a părut ciudat. Pe masa lui Hubert erau tot felul de hârtii, notiţe, telegrame cifrate, ştampila şi cutia metalică în care era păstrată.

„Uitare premeditată, mi-am zis eu. Verificarea nu încetează nicio clipă. Ei şi?“… Era de ajuns să

întind mâna şi să iau orice document. Dar nici nu m-am mişcat. Pesemne că obiectele erau aşezate pe masă în aşa fel, încât să se vadă de ce anume m-am atins. Sau poate că Hubert mă supraveghea de undeva.

Continuam să stau nemişcat, simulând că sunt cufundat în gânduri. Intră Hubert.

— Aţi terminat lecţiile practice de radiofonie? mă întrebă el, aruncând o scurtă privire asupra mesei.

— De alaltăieri, i-am răspuns eu.

Îmi întinse o foaie de hârtie pe care erau scrise numele şi adresele a şase persoane recomandate pentru „muncă". Trebuia să le caut în partea noastră.

— Sunt oameni verificaţi, îmi zise căpitanul. Te vor cunoaşte numai pe dumneata. Între ei nu se cunosc. Memorează datele despre fiecare şi distruge notiţa. Parolele sunt cele dinainte. Le cunoşti.

Cineva ciocăni încet în uşă.

— Intră! spuse Hubert.

Intră Pohitun. Se apropie de masă, mergând în vârfuri, cu o expresie linguşitoare. Fără să scoată vreun cuvânt, îi întinse lui Hubert o hârtie.

— Ei? îl întrebă brutal şi tăios Hubert, aruncând o privire peste hârtie. Ce ţi-am spus?

— Sunt vinovat! îngăimă Pohitun cu un zâmbet servil.

— „Sunt vinovat"! îl îngână Hubert. Să bei mai puţin. Stai jos!

Pohitun se aşează pe scaunul cel mai îndepărtat, lângă fereastră, punându-şi mâinile pe genunchi. Căuta întotdeauna să stea cât mai departe de căpitan.

Hubert luă o foaie de hârtie şi un creion, scrise ceva şi îmi întinse hârtia.

— Cifrează! zise el. Să vedem ce ştii.

Am cifrat fără greutate, în câteva minute, textul dat şi i-am înapoiat hârtia lui Hubert.

— Descifrează! îi ordonă el lui Pohitun.

Acesta-i raportă lui Hubert cuvânt cu cuvânt tot textul cifrat de mine.

— Bine… Poţi pleca! se adresă Hubert lui Pohitun.

După plecarea lui Pohitun, Hubert îmi comunică o noutate care m-a îngrijorat foarte mult: legătura cu Kurkov fusese restabilită. Se şi efectuaseră trei şedinţe de emisie-recepţie.

— Colonelul Gabiş, dacă-ţi aminteşti, a prezis că totul se va termina cu bine. Proorocirea lui s-a adeverit.

M-am tulburat. Un fior rece şi neplăcut îmi trecu prin tot corpul. Am ieşit de la Hubert, ascunzându-mi neliniştea. În minte îmi năvăleau fel de fel de gânduri îngrijorătoare… Mi-era teamă de Kurkov. Niciodată n-am avut presimţiri atât de rele ca atunci.

Dacă Hubert avea să-i dea lui Kurkov sarcina să culeagă informaţii despre mine, despre Savrasov sau Brâzgalov, atunci, o dată cu mine, era pierdută şi misiunea ce-mi fusese încredinţată… Cum de n-au izbutit să pună mâna pe Kurkov până acum?

În ce fel şi prin ce mijloace puteam să înlătur primejdia care mă ameninţa?… Singurul mijloc era fuga. Dar înainte de aceasta trebuia să ştiu cu siguranţă că eşecul era inevitabil. Cine putea să-mi confirme aceasta? Nimeni. Or, fără să fiu pe deplin convins că eram demascat, n-aveam dreptul să fug! „Dacă fug — mi-am zis eu – se duce de râpă tot planul nostru…“ Nu. Mi-a rămas altceva de făcut decât să aştept.

Dispoziţia mea, şi aşa destul de proastă, mi-o mai strică şi venirea lui Pohitun.

În ziua aceea trebuia să aibă loc ultima lecţie de cifru din program. De fapt, nici nu mai era nevoie de ea. Atât eu cât şi Pohitun ne dădeam seama de lucrul acesta. Îmi însuşisem de mult tot ceea ce era necesar, iar Hubert verificase în prezenţa lui Pohitun cunoştinţele mele.

De aceea, de îndată ce a intrat la mine, Pohitun îmi propuse:

— N-ar fi mai bine ca în loc de lecţie să bem o sticluţă? Ce zici? Poate că e ultima…

N-am avut nimic împotrivă.

Am scos din noptieră o sticlă de vodcă începută şi ne-am îndreptat spre camera lui Pohitun. I-am turnat un pahar şi el l-a dat numaidecât pe gât, fără să ia înainte vreo gustare.

— De ce s-a legat Hubert azi de tine? l-am întrebat eu, prefăcându-mă că-l compătimesc.

— Aşa, degeaba.

— Cum aşa? Din senin?

— N-avea ce face.

— Dar i-ai spus că te socoteşti vinovat…

— Ce puteam să-i spun? Ai încercat să-l contrazici vreodată?

— N-am avut prilejul.

— Păi, găseşte un astfel de prilej şi încearcă. Pohitun îşi turnă singur încă un pahar de vodcă şi-l bău dintr-o înghiţitură.

— Şi ce-o să se întâmple atunci? am continuat eu. Probabil, vreun spectacol interesant?

— Cum să spun? Pentru mine personal, nu prea.

— Atunci de ce mă sfătuieşti?

— Ca să te convingi că pe şefi nu-i poţi contrazice, că întotdeauna trebuie să le spui „sunt vinovat”.

I-am răspuns lui Pohitun că nu caut ceartă cu nimeni şi cu atât mai puţin cu Hubert şi am adăugat că vizita mea avea să se termine curând: zilele erau numărate.

— Acum nimic nu mă mai împiedică să plec! am subliniat eu. Kurkov a început să lucreze!

— Cum ai aflat asta? mă întrebă Pohitun în şoaptă, pironindu-şi asupra mea ochii lui tulburi de băutură.

— Mi-a spus căpitanul.

— Ah, aşa!… Pe faţa lui Pohitun apăru un fel de zâmbet. Da, a început să lucreze. E un băiat

descurcăreţ. Altul în locul lui s-ar fi pierdut. Eu, să-ţi spun drept, nu mai trăgeam nicio nădejde să se reia legătura cu el

Pohitun povesti că una din lămpile receptorului lui Kurkov arsese şi n-a avut alta de rezervă; în sfârşit, după multă căutare, a găsit una.

— E bună vodculiţa, numai că-i puţină! zise el, plescăind din limbă. Apoi se ridică de pe scaun, mă bătu pe umăr şi-mi spuse încet de tot, parcă temându-se să nu ne audă cineva: Rudele tale sunt sănătoase, n-ai nicio grijă – şi zâmbind, ieşi repede.

Am tresărit surprins.

„Ce se întâmplă în jurul meu? Cum trebuie să interpretez cuvintele lui Pohitun? Despre ce rude e vorba?“

Am trecut în camera mea şi am început să mă plimb în lung şi în lat. Viaţa, mai ales războiul, „excursiile” în spatele duşmanului mă învăţaseră să văd lucrurile lucid şi să nu mă legăn în iluzii. Eram conştient de locul unde mă aflam, dar nu-mi închipuiam că primejdiile mă vor urmări tot timpul, ţinându-mă într-o continuă stare de încordare.

De câte ori, în timpul şederii mele în cuibul de viespi, nu îndurasem amare chinuri sufleteşti! Şi tocmai când succesul se întrezărea clar, să mi se întâmple o nenorocire?…

Doar numai eu ştiam că soţia şi fiica mea se aflau în Ural. Lui Hubert, Gabiş şi doctorului le spusesem şi le declarasem în scris altceva – că locuiau la Moscova. Cum putuse radistul Kurkov să-mi găsească familia acolo unde nu era, adică la Moscova, şi să anunţe că toţi trăiesc şi sunt sănătoşi? Dacă într-adevăr se strecurase în Ural, eram demascat.

„Ce-i de făcut? Ce-o să se întâmple?“ mă întrebam eu într-una. Dar raţiunea îmi spunea: „Aşteaptă. Ai aşteptat mult, mai aşteaptă puţin“… „Dar de ce Hubert amână lucrurile? De ce-şi mai

pierde timpul cu mine?“ Ca să scap de întrebările acestea chinuitoare, am încercat să mă gândesc la altceva. După câtva timp m-am îmbrăcat şi am ieşit din cameră.

Hubert stătea în faţa cerdacului, pe jumătate întors spre mine. Walter Rauch, care se vedea că abia se întorsese din oraş, îi raporta ceva. Vorbeau nemţeşte şi n-am reuşit să prind decât cuvinte izolate şi frânturi de fraze.

Am putut deduce că cineva nu ascultă de Rauch, nu-i execută ordinele, iar când Rauch trece pe la el, nu-i acasă.

— Ai aflat unde se duce? îl întrebă Hubert cu voce tare, încât am auzit fiecare cuvânt.

Rauch răspunse ceva nedesluşit.

— Eşti un idiot, numai tu eşti de vină! se răsti Hubert.

Am coborât treptele, şi fluierând, m-am îndreptat spre ieşire.

— Dacă nici azi nu-l găseşti, te jupoi şi te trimit în prima linie, încheie Hubert, în timp ce treceam pe lângă el.

Nici măcar nu mi-am putut închipui despre cine era vorba.

Capitolul VIII

„N-am sărit în viaţa mea cu paraşuta şi nici n-am avut vreodată de-a face cu ea“. Aşa-i spusesem lui Hubert din capul locului.

Nu era greu să le arăt duşmanilor că sunt complet profan în această artă complicată şi primejdioasă.

Hubert îmi spuse că la săriturile de probă – care sunt obligatorii – o să mă conducă el personal şi mă preveni că va trebui să sar de trei-patru ori, până mă voi obişnui cu acest sport „nou“.

Căuta să mă convingă că paraşutarea fără încărcătură nu-i complicată, că nu prezintă nicio greutate, însă atunci când ai de transportat ceva, situaţia se schimbă. Trebuia să mă antrenez, deoarece viteza căderii creşte datorită încărcăturii.

Antrenamentul a durat două seri. În amândouă cazurile a început încă pe lumină, la ora cinci, şi s-a terminat la ora nouă seara. Niciun regim deosebit, nicio hrană specială!

Am făcut prima săritură fără încărcătură. A doua şi ultima, cu staţia de radio şi o servietă grea.

— Acum sunt liniştit în privinţa dumitale, îmi spuse Hubert, în drum spre casă.

— De ce abia acum? l-am întrebat eu, prefăcându-mă mirat.

— Mi-era teamă de săriturile astea. La vârsta dumitale n-au toţi curaj să le facă.

… În zilele acelea, ori ce făceam, la ori ce cugetam, gândurile mi se roteau mereu în jurul lui Kurkov. Totul mergea strună, nimic nu mă mai îngrijora, însă din clipă în clipă mă aşteptam să mă cheme Hubert şi să-mi ceară precizarea unor date biografice care nu corespundeau.

În sfârşit, săriturile de probă deveniseră o etapă depăşită şi acum urma să aibă loc adevărata paraşutare pe teritoriul nostru. Dacă nu mi-ar fi fost teamă de o radiogramă din partea lui Kurkov, nici nu-mi puteam dori mai mult în situaţia de atunci! Misiunea se apropia de sfârşit.

Foma Filimonâci observă starea mea de nelinişte. Şi asta era rău. Dacă observase prietenul, puteau să observe şi duşmanii.

A trebuit să-i împărtăşesc lui Foma Filimonâci temerile mele.

El îşi scărpina bărbuţa zburlită, mă privi drept în ochi şi-mi spuse:

— Totul va fi bine, Kondrati. Simt eu asta.

Dar se vedea că nici el nu crede în cele ce-mi spune.

Foma Filimonâci îşi începu dimineaţa cu o sumedenie de alergături. Se pregătea să-i fie călăuză lui Hubert la vânătoare. Avea de dat un examen serios. Luam şi eu parte la grijile bătrânului, ba aveam chiar mai multe emoţii decât el.

Din ordinul lui Hubert, Schnabel îi arătase lui Foma Filimonâci cinci puşti de vânătoare, aflate în depozit, şi-l lăsase să-şi aleagă una. Bătrânul luase o armă „Francot“ cu ţeava lungă, de calibrul 16, bine reglată. El nu s-a mulţumit s-o cerceteze numai pe dinafară, ci a şi încercat-o trăgând în pădure în ţinte şi de la distanţe diferite. Arma i-a plăcut.

Pasiunea pentru vânătoare îl întinerise pe Foma Filimonâci. De obicei, moşneagul umbla prin curte cu pas domol şi apăsat. În ultimele zile, începuse să alerge sprinten de la depozit la bucătărie, de la bucătărie la corpul de gardă, de aici în curte sau în pădure.

— Cum merg treburile, Filimonâci? l-am întrebat eu, când a dat buzna peste mine, mai mai să mă răstoarne, în faţa cantinei.

—Bine de tot! mi-a zis el din mers.

— O să fie vânat? i-am strigat din urmă.

— Toamna se numără bobocii, domnule dragă! răspunse bătrânul şi dispăru în corpul de gardă.

„Iar începe cu „domnule dragă“! mă gândii eu cu ciudă. Nu se dezvaţă de loc…“

La amiază, în faţa locuinţei căpitanului tnase o sanie mică cu coviltir împletit.

Foma Filimonâci cercetă sania şi calul, cu ochi de gospodar. Calul roib, cu ţintă în frunte, cu trup

ciolănos şi tare deşălat, nu mi-a plăcut. În schimb bătrânul, după ce-l bătu pe şold, declară hotărât:

— E un cal de soi! N-o să ne lase în drum. Rezistă…

Pohitun, care auzise această apreciere, îmi şopti la ureche;

— S-a prostit de tot moşneagul. Vorbeşte aiurea!

Căpitanul Hubert ieşi din casă. Foma Filimonâci îi spuse că n-are rost să ia cu ei niciun soldat. Mai întâi că era o greutate în plus, în al doilea rând pentru că n-avea ce face, iar în al treilea rând, pentru el calul nu-i o noutate, văzuse el cai mai grozavi ca ăştia, aşa că de mânat o să-l mâne el.

Dar Hubert n-a fost de acord cu aceste argumente. El nu se coborî până într-atâta, încât să-l convingă pe Kolciughin de contrariu, ci-i ordonă pur şi simplu soldatului cu automat să se urce în sanie.

Foma Filimonâci făcuse o greşeală: nu trebuia să ridice această chestiune.

Au rânduit în sanie sacii pentru dormit, tolbele de vânătoare, puştile, patru termosuri mari cu cafea fierbinte, merinde. Hubert se urcă în sanie şi se aşeză lângă soldat. Pohitun, care se îmbrăcase cu un cojoc uriaş de oaie, împrumutat de la corpul de gardă, se prăvăli greoi în sanie drept peste sacul cu merinde. Se auzi o trosnitură.

— Ce, eşti beat? se răsti Hubert cu răutate.

— Şi când e treaz e ca o buturugă, doamne iartă-mă! zise Foma Filimonâci.

După ce se aşeză pe capră şi apucă hăţurile în mâini, moşneagul îndemnă calul, întorcând sania în loc.

— Noroc bun! am strigat eu în urma vânătorilor ce se depărtau.

Nu mi-a răspuns nimeni.

Vânatorii s-au întors a doua zi la amiază. Toţi oamenii din staţiune ieşiră în întâmpinarea lor. Sărind din sanie, Hubert începu să-şi scuture paiele

de pe haine. Numaidecât, după expresia feţei lui, mi-am dat seama că vânătoarea fusese rodnică.

— Ei, ce canalie e bătrânul! zise el.

— Ce. V-a păcălit? l-am întrebat eu, prevăzând dinainte alt răspuns.

— Nicidecum! Mi-a dat cea mai mare satisfacţie. Nu degeaba a mâncat o pâine la răposatul Edenberg…

— Reuşita unei vânători se măsoară după rezultatele ei! am remarcat eu.

— Ce rezultate mai vrei? Şaisprezece găinuşe, trei gotcani, cinci ierunci şi trei iepuri. Ce, astea nu-s rezultate?

— Minunat!

— Dar asta încă nu-i totul! urmă Hubert. Pentru prima dată am văzut că se poate vâna şi fără să cobori din sanie. Ca în povestirile baronului Münchhausen! Lăsam găinuşele să se apropie până la cincisprezece-douăzeci de metri. Nu ne dădeam jos din sanie decât oa să culegem vânatul împuşcat. De altfel, asta era treaba lui Pohitun. Ce-i drept, de data asta a avut de furcă… S-a făcut leoarcă, tot târându-se prin zăpadă ca un câine…. Minunată vânătoare!

— Eu cunosc de mult acest fel de a vâna şi m-am folosit deseori de el. E un obicei adus din Siberia.

— Ca să vezi! Eu vânez pentru prima dată aşa.

Mă uimea cheful de vorbă al căpitanului. Îmi veniră în minte cuvintele doctorului, care-mi spusese că pentru vânătoare, Hubert ar fi în stare să facă orice… Unii oameni au ciudăţeniile lor. Aş fi vrut să mai stau puţin de vorbă pe tema asta, dar din păcate Hubert şi-a luat din nou înfăţişarea lui obişnuită, îngâmfată şi rece, spunându-mi pe un ton sec, oficial:

— Zborul este fixat pentru mâine… Vă vom arunca nu departe de staţia Gorbacevo.

Toate acestea mi le spusese din mers; eu mergeam în urma lui. Lângă cerdac se opri puţin,

ca să-mi mai spună câteva cuvinte în legătură cu paraşutarea mea. Văzând un pisicuţ cenuşiu oare râcâia cu ghearele la uşa locuinţei lui, Hubert îşi făcu vânt şi-l izbi puternic cu piciorul. Pisicuţul mieună jalnic şi, zburând peste parmalâc, se cufundă într- un nămete de zăpadă.

… Voiam să aflu amănunte cu privire la felul cum se desfăşurase vânătoarea. Pentru aceasta trebuia să mă întâlnesc cu Foma Filimonâci. Dar moşneagul nu era de găsit. După câte am aflat, comandantul îi dăduse voie să plece acasă până a doua zi dimineaţa. M-am îndreptat spre camera lui Pohitun. Doar şi el putea să-mi satisfacă curiozitatea.

Pohitun îşi schimbă hainele. Când am intrat la el, sărea stângaci într-un picior, încurcându-se în pantaloni.

Pot să te felicit pentru succes? l-am întrebat eu.

— Ia, las-o… zise el călcând pe pantaloni. Se auzi un pârâit. Pohitun trase o înjurătură.

— Ce să las?

— Succesele! Succesele de care vorbeşti…

— În orice caz, căpitanul nu s-a întors niciodată de la vânătoare cu atâta vânat.

— Şi ce te miri? răspunse Pohitun, căutând locul unde i se rupseseră pantalonii. Kolciughin e din partea locului şi e firesc să cunoască pădurea.

— E un vânător bun?

— Tot ce se poate. În schimb, e un om nesuferit.

— Ce spui! m-am mirat eu. Căpitanul, dimpotrivă, îl laudă…

— „Căpitanul, căpitanul!“ mă întrerupse Pohitun cu o ciudă vădită. Ce poţi să te aştepţi de la căpitan? Lui îi trebuiesc găinuşe, vânătoare, pe când mie…

— Ţie ce-ţi trebuie?

— Mie mi-e silă de toate: şi de găinuşe, şi de iepuri, şi de vânătoare M-au chinuit ca pe un câine!

— Şi ce vină are Kolciughin?

— Iaca, are!…

— Nu înţeleg!

— Are, pentru că Kolciughin al tău e un bădăran, un linguşitor şi un flecar! se răsti înfuriat Pohitun.

— De ce al meu?

— Pentru că dumneata l-ai vârât sub pielea căpitanului… Chiar el a spus-o!

— Aşa a spus? Că l-am vârât sub piele?

— Nu, nu chiar aşa, dar ceva în felul ăsta: recomandaţie, protecţie…

Am izbucnit în râs.

— De ce râzi? mă întrebă Pohitun supărat.

— Prea pui la inimă concurenţa lui Kolciughin…

Pohitun înjură din nou şi-mi spuse hotărât că nu se va mai duce la vânătoare. N-avea chef să se mai târască până la brâu prin zăpadă, făcând pe ogarul şi îngheţând de frig.

— N-am avut niciodată, nici măcar în tinereţe, vreo înclinaţie pentru vânătoare. Iar acum, nici atâta – declară el.

După ce, cu chiu cu vai, se îmbrăcă, Pohitun ceru pe un ton mai liniştit o ţigară.

Întinzându-i tabachera, i-am spus în treacăt că mai am o sticluţă de rezervă… Voiam să aflu cu ce-l supărase Foma Filimonâci şi amănunte despre Kurkov.

Auzind de vodcă, Pohitun zâmbi strâmb şi în ochi i se aprinseră luciri lacome.

— După baie sau înainte? întrebă el, liniştit de-a binelea.

— Cred că-i mai bine după… Mie, desigur, mi-e tot una, însă ştiu că ţie n-o să-ţi placă.

— Să ştii că ai dreptate! încuviinţă Pohitun şi, deschizând valiza, începu să-şi caute rufele. Curând o să se termine cu vodculiţa, zise el cu amărăciune în glas. Pleci şi s-a zis cu băuturica. Rar am s-o mai gust…

— De ce rar? l-am întrebat eu nedumerit.

Pohitun îmi răspunse că domnul căpitan nu-l prea răsfaţă. Îi dă vodcă numai o dată pe lună.

Dar de data asta n-am reuşit să bem. Abia a ieşit Pohitun din baie, că Hubert l-a şi urcat în căruţă şi a ordonat să se ducă la serviciul de informaţii al unei mari unităţi de aviaţie. Trebuia să ducă acolo un plic şi să aducă de acolo o paraşută. Am mai avut prilejul să mă întâlnesc cu Pohitun mult mai târziu şi în împrejurări cu totul neaşteptate pentru el.

Penultima zi a trecut pe nesimţite. Noaptea s-a lăsat repede, aprinzându-şi stele ce scânteiau clar pe covorul de catifea al bolţii cereşti.

După vânătoare şi baie, Hubert se culcă devreme. Mă bucuram că era timp frumos. M-am dus pentru ultima oară în oraş. Pe drum mă gândeam la tot ceea ce trebuia să le spun lui Kolciughin şi Krivorucenko, însă mereu îmi venea în minte comunicatul lui Kurkov. Nu puteam să cred că abilul şi vicleanul Hubert nu dăduse nicio însemnătate radiogramei primite. Asta s-ar fi putut întâmpla numai în cazul în care Kurkov nu ar fi indicat locul unde se găseau soţia şi fiica mea… Nu… asta, nu se poate.

Dar dacă Hubert aşteaptă sosirea lui Gabiş, ca să mă interogheze împreună cu el? Oare puteam da crezare celor spuse de Hubert? Îmi comunicase că aveam să sar cu paraşuta pe şoseaua Orel-Tula, nu departe de staţia Gorbacevo, unde, chipurile, mă aştepta Kurkov. După părerea căpitanului, era riscant să zburăm mai aproape de Moscova. Cu cât ne apropiam mai mult de Moscova, cu atât focul artileriei antiaeriene era mai puternic şi cu atât mai mari erau şansele de a fi doborâţi. Această perspectivă mu-i convenea nici lui Hubert şi nu-mi surâdea nici mie. (În această privinţă, interesele mele coincideau cu ale lui.)

Am ajuns repede în oraş şi m-am îndreptat spre bordeiul lui Kolciughin. Semion mă aştepta. Când

mă văzu, se repezi la mine, mă îmbrăţişă şi începu să-mi vorbească repede:

— Kondnati Filippovici, am să-ţi spun cu exactitate tot conţinutul ultimei radiograme. Am reţinut-o cuvânt cu cuvânt „Sunteţi verificat, dar să nu vă neliniştiţi. Kurkov a avut misiunea să caute la Moscova locuinţa lui Homeakov şi să verifice dacă soţia şi fiica lui locuiesc într-adevăr acolo. Trebuia de asemeni să mai afle unde se găseşte Homeakov Acum câteva zile, Kurkov a fost arestat şi i s-a transmis lui Hubert o radiogramă în numele lui, anunţându-l că familia lui Homeakov locuieşte la adresa dată şi e îngrijorată de lipsa lui îndelungată. Homeakov a plecat în luna octombrie spire linia frontului, în interes de serviciu, şi nu s-a întors nici până acum". Ai înţeles? Kurkov a răspuns! Ca să vezi ce băiat cumsecade e Kurkov ăsta!

Am înţeles totul, dar nu puteam să rostesc niciun cuvânt. Trădătorul Kurkov căzuse în mâini sigure.

M-am lăsat greoi pe laviţă. Temerile mi s-au irisipit. Mă simţeam neobişnuit de uşor. Inima îmi bătea puternic, plină de bucurie.

Apoi Semion îmi comunică textul celeilalte radiograme. Conducerea noastră aproba toate acţiunile mele şi ale grupului. Reşetov şi Firsanov comunicau că sunt de acord ca Krivorucenko să fie lăsat în spatele frontului duşman, cu misiunea de a-l supraveghea pe Hubert şi cuibul de viespi. Mi se comunica să-i dau instrucţiuni lui Krivorucenko şi să-i permit să-şi aleagă un ajutor potrivit.

Totul mergea cum nu se putea mai bine…

Pe masă murmura plăcut, ca şi data trecută, samovarul de aramă, strălucind de curăţenie. Lângă el stăteau farfurii cu friptură şi o sticlă suspectă.

— Ei? Nu ţi-am spus eu, Kondrati, că totul se va termina cu bine? îmi aminti Foma Filimonâci. Stai

şi te încălzeşte! Eu mă întorc nuimaidecât. Şi, punându-şi căciula, ieşi în grabă din bordei.

— Încotro? i-am strigat eu din urmă.

— Viu îndată!

După cinci minute, moşneagul se întoarse şi ne înştiinţă că totul e în regulă. Intrarea în curte fusese complet camuflată.

— Poftiţi la masă! ne zise Tanea.

Aşezându-mă la masă, am observat că friptura era pregătită din două găinuşe.

— E porţia ta?! m-am mirat eu. Ţi le-a dăruit căpitanul?

— Aş, ţi-ai găsit! zâmbi bătrânul. Eu le-am pitit. Hubert socotea că-s şaisprezece şi de fapt împuşcasem optsprezece. Perechea cea mai mare am ascuns-o.

Am izbucnit cu toţii în râs.

—Ce i-ai făcut lui Pohitun? l-am întrebat de la început pe Foma Filimonâci, ca să nu uit. Zice că eşti un bădăran şi un om nesuferit…

— Mare bleg e şi Pohitun ăsta! zise vesel moşneagul. Căpitanul l-a pus să alerge până ce a scos sufletul din el… Ba adu vânatul împuşcat, ba păzeşte calul, ba fă focul. Pohitun în sus, Pohitun în jos, peste tot numai Pohitun! Ca pe o slugă. Da' şi el parcă-i făcut anume pentru asta. De altceva nici nu-i bun. Ei, şi eu l-am întărâtat tot timpul…

— Nu-l înrăi, Filimonâci, am întrerupt eu povestirea bătrânului.

— Păi de ce?

— S-ar putea să mai avem nevoie de el.

—Aha! Care va să zică aşa! Acuma înţeleg.. Ei bine, am să încerc. Fir-ar el să fie!

— Dar asta ce-i? De unde-i? am întrebat eu, arătând spre sticlă.

Foma Filimonâci şi Semion se uitară unul la altul.

— Coniac de fabricaţie proprie… Cinci steluţe, mă lămuri Semion. Un dar din partea pădurarului

Trofim Stepanovici. Voiam să-l bem la înmormântarea gestapovistului Nakleikin, dar pe urmă ne-am răzgândit. Hai să bem câte un păhăruţ…

— Dar ăsta-i păhăruţ, tată? întrebă Tanea zâmbind.

— Păhăruţ, i-o reteză moşneagul, umplându-şi cana.

Apoi adăugă: Pentru o zi ca asta e păhăruţ! Doar ne luăm rămas bun de la Kortdrati Filippovici!

— Ne despărţim şi cine ştie când ne vom mai vedea! zise trist Krivorucenko.

Am mirosit „coniacul”.

— Lasă, lasă! mă linişti Kolciughin. Un păhăruţ nu strică la masă.

Am ciocnit, Foma Filimonâci duse cana la buze; imediat se încruntă şi se strâmbă de parcă ar fi înghiţit chinină.

—Kondrati Filippovici, v-a spus tata ce ne-a adus Senea? mă întrebă Tanea.

— Parcă nu-mi amintesc, Taniuşa, am răspuns eu sincer.

— Că scurtă ţinere de minte mai ai! îmi reproşă Foma Filimonâci. Ia gândeşte-te…

— Lasă, Filimonâci, îl întrerupse Semion, înfulecând cu poftă o bucată de friptură. N-are nicio importanţă..

Foma Filimonâci tăcu, însă Tanea tot nu putu rabda şi-mi povesti că Semion le-a cărat lemne, le-a adus iepuri vânaţi şi mai ales sare. Cu sare putea să facă rost de zahăr, gaz, puţină făină şi chiar de cizme.

Krivorucenko mă lămuri că pădurarul Trofim Stepanovici, cu care era în permanentă legătură, păstrează într-o tainiţă din pădure peste două tone de sare. Fiind a detaşamentului de partizani, sarea era folosita potrivit dispoziţiunilor comandamentului. Aflând că unchiaşul Kolciughin avea nevoie de sare, comandantul detaşamenttului

îngăduise pădurarului să-i dea cât îi trebuie. Semion luă sarea şi o aduse Tanei.

El mai făgădui ca, la prima ocazie, să mai aducă încă o jumătate de săculeţ, ca să aibă Kolciughinii de rezervă.

Îmi părea bine că situaţia lui Foma Filimonâci se îmbunătăţea.

În timpul mesei am vorbit şi despre misiune. I-am dictat lui Semion textul radiogramei ce urma să fie transmisă pe Pământul cel Mare, apoi i-am explicat amănunţit misiunea. Krivorucenko trebuia să supravegheze neîntrerupt cuibul de viespi şi pe oamenii de acolo. Dacă Hubert avea să se mute undeva, trebuia să se ducă după el, păstrând, ca şi până acum, distanţa necesară. De asemeni, să comunice regulat prin radio orice informaţie în legătură cu schimbarea situaţiei.

— Şi, cu sprijinul lui Filimonâci, trebuie să-ţi găseşti un ajutor sau doi.

— Am şi făcut ceva în direcţia asta, zise Semion şi mă lămuri că încă de săptămâna trecută trimisese prin pădurar o scrisoare către comandantul detaşamentului de partizani, rugându-l să-i dea un tovarăş de nădejde, care cunoaşte bine locurile din părţile acelea. Pădurarul îi adusese răspunsul. Comandantul îi făgăduia să-l trimită pe partizanul Logacev.

— Bun băiat, Kolka Logacev! zise moşneagul.

— Şi Trofim Stepanovici îl laudă – adăugă Semion.

— Toţi îl cunoaştem, Kondrati Filippovici, interveni Tanea. Înainte de război, Logacev a fost cel mai bun sportiv din oraş; a lucrat la uzină ca inspector de control tehnic. Nevasta lui e soră, s-a evacuat cu un spital de campanie. El însă a rămas la partizani. E comsomolist…

— Ce să mai vorbim, mai bun ca el nici nu găseşti. E un vultur, flăcăul. Să vezi ce statură, cât e de puternic… Şi are un cap, ce să-ţi spun… E deştept, nevoie mare! încheie Foma Filimonâci.

Celălalt ajutor pentru Semion am să-l aleg eu, fără grabă, dintre orăşeni. Am şi pus ochii pe cineva.

— Caută să ajungi un om necesar lui Hubert şi de neînlocuit la vânătoare. Ai înţeles? i-am spus eu lui Foma Filimonâci.

— Am înţeles! De ce să nu înţeleg? răspunse el.

— Începutul nostru e bun, trebuie să şi terminăm cu bine. Du-te cu Hubert la vânătoare. Caută-i găinuşe, cocoşi de munte. Dacă se termină găinuşele, caută-i raţe, gâşte… Doar eşti vânător, te pricepi. Trebuie să faci în aşa fel ca Hubert să nu te concedieze nici după ce se termină cu încălzitul sobelor. Să fii tot pe lângă el.

Foma Filimonâci mă ascultă, netezindu-şi barba stufoasă.

L-am sfătuit să se împace cu Pohitun, care era un palavragiu de pe urma căruia puteam trage foloase. Prietenia cu Pohitun trebuia să-l ferească pe Kolciughin de privirile curioase ale gestapoului şi ale poliţailor din localitate, care îl cunoşteau pe Pohitun ca om al „Staţiunii experimentale”.

Convorbirea şi cina au durat patruzeci de minute. Am început să-mi iau rămas bun. I-am îmbrăţişat şi i-am sărutat pe toţi.

Foma Filimonâci ieşi primul. Peste câteva minute m-am strecurat şi eu. După mine ieşiră Krivorucenko şi Tanea.

I-am mai spus lui Semion din mers:

— Fiţi deştepţi amândoi. Şi tu, şi… radistul. Cred că m-ai înţeles. Păziţi-vă unul pe altul.

— Am înţeles, Kondrati Filippovici, răspunse el mişcat, îmbrăţişându-mă încă o dată. Totul va fi bine. Îţi dau cuvântul meu.

Semion stătea fără căciulă, uitându-se în urma mea. Cine ştie ce gânduri îl îngrijorau în clipa aceea!

Acum, când ştiam că Kurkov fusese prins, m-am dus la Hubert, care mă chemase, fără nicio teamă sau nelinişte. În biroul lui Hubert se găsea colonelul Gabiş. Cu picioarele lui scurte, larg

desfăcute, colonelul stătea în faţa oglinzii dulapului şi îşi cerceta atent nasul. Nu-mi dădu nicio atenţie, deşi nu se putea să nu mă fi auzit când am intrat. „Ce uimitoare stăpânire de sine!“ mă gândii eu şi am tuşit. Gabiş continua să-şi contemple nasul, când apropiindu-şi faţa de oglindă, când depărtând-o de ea.

În cameră intră Hubert.

— Ia loc, Homeakov, de ce stai în picioare? îmi spuse el în treacăt..

Atunci se întoarse şi impasibilul Gabiş. Scoţându-şi din buzunar o batistă împăturită şi călcată cu grijă, începu să-şi şteargă nasul, faţa şi mâinile. Apoi îmi întinse mâna şi se aşeză greoi pe divan.

— Tumneata gata, domnule Homeacof? începu Gabiş.

— Gata!

— La tumneata e clar tot?

— Absolut tot.

Gabiş tăcu şi, cu o expresie de scârbă, începu să-şi cureţe pe îndelete, cu degetul mic, o pată de pe pantaloni. Terminând cu pata, îşi netezi cu mâna mai întâi un genunchi, pe urmă celălalt, şi continuă:

— Tumneata ţii minte oamenii noştri? Puteţi povesteşti la mine despre ei?

I-am înşirat pe toţi şase, spunându-le numele, pronumele şi numele după tată, am arătat unde şi ce lucrează fiecare dintre ei, precum şi ce adrese au.

— Asta este foarte bine! zise Gabiş după ce mă ascultă. Ce este aici, se bătu cu degetul pe frunte, nimeni nu poate şti. Orice notiţ şi însemnare pot deveni corp delict.

Hubert se apropie de Gabiş şi îi dădu o foaie de hârtie. Gabiş o citi atent şi, oprindu-şi asupra mea mai mult ca de obicei ochii lui apoşi şi incolori, zise:

— Am aflat că soţie tumneata este viu şi sănătos. Dar tumneata plecat de mult şi ea este puţin îngrijorat. Tumneata trebuie fiţi bucuros când auzit asta.

I-am spus că vestea lui, desigur, mă bucură, ca pe orice om care are familie.

— Mulţumeşte-i lui Kurkov, adăugă Hubert. El a avut grijă.

L-am asigurat că nu numai că-i voi mulţumi, dar voi căuta să-l răsplătesc în acelaşi chip.

— Kurkov o să întâmpine pe tumneata, rosti Gabiş.

— Îl va întâmpina negreşit, domnule colonel, sublinie Hubert. Nu pot să vă arăt radiograma lui, fiindcă lipseşte Pohitun. Kurkov ne înştiinţează fără niciun „dacă" sau „dar" că-l va aştepta pe Homeakov în staţia Gorbacevo.

—Atunci este foarte bine! încheie Gabiş, coborându-şi pleoapele. Dar cum cunoşte unul pe altul? întrebă el.

— În privinţa aceasta, m-am înţeles cu domnul Homeakov şi mâine, la emisiunea de dimineaţă, îi voi comunica şi lui Kurkov, îl asigură Hubert.

Apoi am discutat despre viitoarea mea „muncă". Mi s-a dat sarcina să înjghebez un grup de spionaj şi diversiune în domeniul transportului. Cu Savrasov trebuia să întrerup orice legătură, după ce îi voi fi dat staţia de radio pentru Brâzgalov.

— Ne comunici îndată ce ai predat staţia de radio, mă preveni Hubert.

— Nu trebuie duceţi staţie de radio singur, adăugă Gabiş.

— Dar dacă Savrasov n-are posibilitate să vină? l-am întrebat eu.

— Atunci, uite ce să faci, îmi propuse Hubert. Scrie-i să vină după bani. Te asigur că se va prezenta chiar a doua zi.

Gabiş izbucni în hohote de râs.

— Asta forte bun!

Intră Schnabel şi puse pe masă o tavă cu o sticlă de „Tokay“ şi o fructieră cu mandarine învelite în hârtie subţire.

— Însă la Vitali Lazarevici, zise Gabiş, trebui întâlnit tumneata în persoană. Trebui gândeşti forte bine la această chestiune. Trebui gândeşte tumneata acolo, pe teren.

Până acum nici Hubert, nici Gabiş nu rostise, în faţa mea numele doctorului şi nici el nu mi se prezentase ca atare. De aceea am întrebat cu nedumerire în glas:

— Mă scuzaţi, domnule colonel, despre care Vitali Lazarevici e vorba?

— Cum asta? Tumneata nu cunoşte doctor? se miră Gabiş.

— Aha, înţeleg! Vitali Lazarevici e doctorul… Asta n-am ştiut-o!

— Desigur! Doctor! zâmbi Gabiş.

Hubert se apropie de masă, umplu cupele şi-i oferi una colonelului.

— Serviţi, îmi zise Gabiş, bem pentru succes tumneata.

Am luat paharul

— Nu v-am întâmpinat cu vin la sosire, domnule Homeakov, în schimb, iată că bem la despărţire! zise Hubert şi goli paharul.

Gabiş îşi sorbi vinul fără grabă, cu înghiţituri mici.

Am continuat discuţia. A rămas hotărât ca îndată ce voi primi radiograma de la Hubert, să caut un loc sigur pentru aterizarea doctorului. Îmi făcea impresia că amândoi aveau mare grijă de soarta lui. Gabiş m-a prevenit că doctorul va sări numai la anumite semnale, adică la sigur. Locul pentru săritură trebuia să-l pregătesc eu.

Apoi s-a pus problema ca doctorul să intre undeva la lucru. Hubert căuta să documenteze că acum, în timpul războiului, trebuie neapărat să lucrezi undeva. La început Gabiş n-a fost de aceeaşi părere, dar pe urmă s-a învoit.

L-am asigurat pe colonel că datorită relaţiilor mele îi voi putea găsi de lucru doctorului, fără niciun risc şi fără vreo greutate deosebită.

Hubert umplu din nou paharele.

— Încă un întrebare, zise Gabiş. La tumneata trebe arma?

— Pentru ce? l-am întrebat eu, ridicând din umeri.

Gabiş schimbă o privire cu Hubert.

Mi-am dat seama numaidecât că această întrebare îmi fusese pusă în urma întâmplării cu Konstantin.

— N-am avut niciodată armă şi nici nu mă gândesc să port, l-am asigurat eu. Doar pentru asta îţi trebuie permis şi asta-i o întreagă bătaie de cap.

— Atunci este gata! încheie Gabiş, parcă făcând bilanţul discuţiei.

Ridicându-se de pe divan, el se îndreptă într-un chip nefiresc, îşi împinse burta înainte şi, strângându-mi mâna, rosti aproape solemn:

—Fapte tumneata, domnule Homeakof, va afla F**ü**hrer! Tumneata trebuie să ştii asta!

Înapoindu-mă în camera mea, mi-am zis: „Ce mutră ai să faci tu când o afla F**ü**hrerul de „faptele" mele!“…

În ultimele zile ninsese mult. N-am izbutit să ajungem cu maşina până la aerodrom. La o pantă, motorul, după ce pufni de câteva ori, se opri, lăsându-ne îngropaţi până la caroserie într-un troian. Hubert îmi propusese să mergem pe jos.

O pâclă rece plutea pe deasupra pământului. Lângă zidul negru al pădurii licărea un foc singuratic.

Drumul viscolit abia se zărea. Din gură ne ieşeau rotocoale de aburi deşi. În depărtare se vedea un mic cătun înfundat în zăpadă. Se auzea lătratul prelung şi jalnic, uneori asemenea unui urlet, al câinilor.

Mergeam pe bâjbâite, cufundându-ne până la genunchi în zăpadă. În sfârşit, se zări aerodromul. Fusese bombardat zdravăn de aviaţia noastră. În timpul zilei, când făcusem săriturile de probă, urmele bombardamentului se vedeau bine. Acum totul era ascuns de întunericul nopţii.

Pe aerodrom înnoptaseră numai vreo două-trei aparate. Lângă pădurice, dincolo de sârma ghimpată, ieşeau de sub zăpadă resturile avioanelor sfărâmate şi incendiate, aruncate claie peste grămadă.

Am intrat într-un adăpost. Soldaţii care şedeau la masă săriră repede de pe bănci şi ieşiră afară. Am rămas numai eu cu Hubert.

După câteva minute uşa se deschise şi intră un Unteroffizier învăluit în rotocoale de abur rece. Îl salută pe Hubert şi raportă că avionul e gata de plecare.

Am ieşit. Hubert ducea servieta umflată cu bani, iar eu staţia de radio.

Pe pista de decolare, curăţată de zăpadă, se afla un avion bimotor. Aplecat la pământ, ca o fiară pitulată înainte de a se arunca asupra prăzii, aparatul era gata de zbor… Pe fuselajul alb, camuflat, şi pe stabilizator se conturau ameninţător cruci negre cu contururi galbene. Mecanicii ridicau prelata grea, care acoperea motoarele. Batea un vântişor slab.

Hubert înălţă capul şi privi spre cer. M-am uitat şi eu. Pe bolta senină a cerului sclipeau stele limpezi de iarnă. O adevărată noapte rusească de decembrie.

Inima îmi era cuprinsă şi de bucurie şi de nelinişte. Ca de obicei, Hubert era rece şi tăcut.

Ne-am urcat în avion. Doi soldaţi cărau nişte cutii de placaj. Când îl văzură pe Hubert, se opriră din lucru şi-l salutară.

— Totul e în regulă! zise în sfârşit Hubert. Cum te simţi? N-ai îngheţat?

— Nu încă, am răspuns eu

— Aşadar, peste patruzeci-cincizeci de minute vei fi… începu el.

Am tăcut.

— Unde-i căpitanul Richter? se adresă Hubert în nemţeşte soldaţilor.

Aceştia nici n-apucară să-i răspundă, că în cabină apăru Richter, un ofiţer înalt, slab, îmbrăcat în costum de zbor. Apoi a fost adusă paraşuta.

Ne-am aşezat pe locurile noastre.

Motoarele începură să huruie. O ceaţă albicioasă ne împresura, întunecându-mi vederea. Avionul se smulse de la pământ şi făcu virajul tradiţional pe deasupra aerodromului. Prin faţa ochilor au început să se perinde păduricea, sătucul, aerodromul.

Am încercat să privesc oraşul, dar n-am reuşit să văd nimic; totul părea o mare albă, compactă.

Avionul se puse pe direcţie. Înălţimea creştea. Un vuiet surd şi monoton îmi răsună în urechi.

La înălţimea de patru mii de metri, în zona liniei frontului, avionul nimeri în focul artileriei antiaeriene. În dreapta şi în stânga izbucneau rotocoalele de foc ale exploziilor. Dârele albe, tremurătoare, ale trasoarelor, se înălţau spre avion, stingându-se încet în drum, parcă sleite de puteri. Ai noştri trăgeau un foc dens. Dar nu-i uşor să nimereşti avionul numai după zgomot.

„Dac-ar şti cei de-acolo, de pe pământ, că în acest avion zboară maiorul Stojarov, cu siguranţă că ar slăbi numaidecât focul!“ mă gândeam eu.

Richter, pe care îl cunoscusem în calitate de instructor pentru săriturile cu paraşuta, îmi arătă harta, urmărind cu degetul o linie frântă, neagră. Am înţeles: sub noi se afla linia frontului.

Focul antiaerienei se potoli. Avionul se înfipse în caierele de nori întunecaţi ce veneau spre noi.

Înălţimea începu să scadă: avionul coborî lin. În depărtare licăreau lumini slabe. Aparatul făcu un viraj larg pe o parte, apoi se îndreptă şi parcă se

opri. Deasupra uşii se aprinse un bec alb, strălucitor.

„E pentru mine. Semnalul! Acum!“…

Hubert, şi după el Richter, îmi strânseră mâna. Hubert încercă să-mi mai spună ceva, însă n-am auzit nimic din cauza huruitului motoarelor. Dar nici n-am încercat să aud. Ce-mi păsa mie de toate vorbele lor! Râdeam în sinea mea. Uşiţa se deschise şi şuvoaie reci de aer mă învăluiră. M-am desprins. Pentru o clipă bătăile inimii mi se opriră şi m-am prăvălit în ceaţa întunecată şi rece.

PARTEA A TREIA

Capitolul I

Doctorul a mai zăbovit în partea cealaltă şi abia pe la sfârşitul lunii martie nouă sute patruzeci şi trei am fost înştiinţat că e gata să sară cu paraşuta pe teritoriul nostru. A început un schimb viu de radiograme între mine şi Hubert. Mă întreba unde pot să-l întâmpin pe doctor; i-am răspuns, indicând două puncte de aterizare, pe care le socoteam cele mai potrivite după părerea mea. În cele din urmă, am căzut de acord şi am fixat data, ora şi semnalele pentru avion.

Doctorul trebuia să sosească pe teritoriul nostru la ora două noaptea. Şi iată-mă îndreptându-mă spre locul de aterizare, însoţit de ofiţerul colonelului Reşetov.

Camionul gonea pe şosea. Străzile Moscovei, pline de o înviorare primăvăratică, rămăseseră în urmă; zgomotul oraşului se depărtă din ce în ce.

Numai noaptea se mai lăsa câte un ger slab, fără putere, acoperind cu o pojghiţă subţire băltoacele din şanţurile drumului; în schimb, ziua era cald. Spre dimineaţă, deasupra pământului se forma o pâclă deasă, nemişcată, de un alb lăptos, care se ridica şi se împrăştia o dată cu răsăritul soarelui. Streşinile caselor lăcrimau din ţurţurii lor lungi. Zăpada mai rămăsese doar prin râpi, pe marginile drumurilor şi în locurile umbrite. Se bătătorise, devenise mai întunecată şi zgrunţuroasă, ca sarea. Dimineaţa o rodeau ceţurile, iar în timpul zilei o topea soarele. Pretutindeni gâlgâiau pârâiaşe de apă tulbure.

Maşina luneca lin pe şoseaua netedă. Stăteam în cabină, rezemat de spetează, cuprins de o stare de toropeală care te îndeamnă să te laşi în voia

gândurilor… Trecuseră aproape patru luni de când coborâsem cu paraşuta pe Pământul cel Mare… În minte îmi erau încă proaspete amănuntele acelei nopţi Prin întunericul tulbure cădeam vertiginos cu capul în jos, spre pământul albit. Respiraţia mi se tăiase… O izbitură… O alunecare pe povârnişul de zăpadă al unei râpi adânci… Şi în sfârşit, troianul.

După ce am răsuflat adânc, am încercat să mă urc pe coasta râpei, însă sforţările mele au rămas zadarnice. M-am prăvălit şi mai adânc în zăpadă. Atunci am hotărât să cobor. Din râpă am ieşit în câmp deschis: nicio casă, nici măcar o lumină îndepărtată… Numai zăpadă şi cerul înstelat al nopţii. Mă uitam în jur, nădăjduind să mă pot orienta, să-mi dau seama în ce parte se află şoseaua. Vântul aducea din dreapta zgomotul greoi şi întrerupt al unui motor. Huruitul aci se întărea şi părea foarte aproape, aci se pierdea încât abia îl mai auzeam. Am pornit în direcţia zgomotului.

După săritură, coborâre şi aterizare n-am mai putut de loc să-mi dau seama în ce parte se află şoseaua: în dreapta sau în stânga. Lăsasem paraşuta în râpă. Chiar şi fără ea, staţia de radio şi servieta atârnau destul de greu; spatele îmi era ud şi simţeam cum se preling şiroaiele de sudoare.

Şoseaua era la dreapta şi nu chiar atât de departe cum îmi închipuisem. După zece minute am ieşit la şosea şi primul lucru pe care l-am văzut a fost un tractor cu şenile, care mi-a servit drept reper. Tractorul huruia şi gâfâia, urcând o pantă; trăgea după el o cisternă aşezată pe o sanie uriaşă.

Pe lângă mine treceau maşini cu luminile stinse, îndreptându-se spre front. Şoferii le conduceau cu îndemânare şi curaj prin beznă, ocolindu-se cu dibăcie atunci când se întâlneau în faţă.

În timp ce mă gândeam încotro s-o apuc, în faţa mea se opri pe neaşteptate o maşină. Din cabină coborî un om îmbrăcat într-un cojocel negru, şi, luminând din când în când cu o lanternă de buzunar, se îndreptă spre mine.

— Cine eşti? mă întrebă el.

— Cum cine? Un om.

— Lasă glumele! Poate că tocmai pe dumneata te caut.

— Nici nu mă gândesc să glumesc. Nu-mi arde de loc de glumă. Pe cine cauţi?

— Un maior.

— Nu cumva Stojarov?

— Exact. Stojarov.

— Eu sunt maiorul Stojarov.

— Dumneavoastră?

— Da!

— Aţi aterizat de mult?

— Acum patruzeci de minute.

— Haideţi repede la maşină. Pe dumneavoastră v-am pândit. Era cât pe ce să vă scăpăm… Aţi îngheţat?

— Dimpotrivă. Sunt ud leoarcă. Poate că în maşină o să îngheţ.

— N-o să aveţi timp. Urcaţi-vă în spate. Eu trebuie să arăt drumul.

Prin întuneric n-am putut să-mi dau seama câţi oameni se aflau în camionul acoperit cu o prelată. După glasuri bănuiam că nu sunt mai mult de patru.

M-am aşezat cu spatele rezemat de cabină şi maşina porni. Am mers câtva timp pe şosea, apoi maşina se înclină pe o parte, începu să se scuture şi peste cinci minute se opri.

— Coborâţi, tovarăşe maior! strigă o voce.

Am sărit din maşină şi am văzut un avion de transport care stătea singuratic în mijlocul stepei, contopit cu zăpada albă.

— Mai repede, în avion! ne grăbi aceeaşi voce. Se strică vremea şi te pomeneşti că va trebui să înnoptăm aici.

M-am uitat spre cer: într-adevăr, se înnora.

M-am urcat în avion. Era cald. Fotoliile moi erau acoperite cu huse de doc.

Mi s-a servit pâine cu unt şi mezeluri, ceai fierbinte din termos şi ciocolată.

Ce bine e! Cât de repede se poate schimba situaţia omului!

Abia cu puţin timp înainte mă aflam în avionul duşman, între ofiţeri hitlerişti, iar acum mă găseam între ai mei…

— Şi eu care credeam că mă va întâmpina Kurkov!… am spus eu pe un ton de glumă pe când sorbeam din ceaiul dulce.

Toţi izbucniră în râs şi râsul se pierdu în huruitul motoarelor.

Maiorul Petrunin, cel care mă zărise primul pe şosea, se aşeză în fotoliu alături de mine, scoase din geantă un caieţel şi începu să scrie ceva. M-am uitat la figura lui: avea o faţă energică, cu fălci late şi sprâncene groase. Căciula cu clape îi stătea pe cap puţin într-o parte.

Maiorul se gândea profund la ceva, încrunta din sprâncene, rodea capătul creionului şi iarăşi scria…

Din avion am ajuns direct într-o baie fierbinte, iar din baie în faţa unei mese întinse.

De masă se îngrijise tot maiorul Petrunin şi un locotenent mic şi vioi, căruia toţi îi ziceau Kostea.

Simţeam că încep să mă scuture fiori reci.

Nu cumva e vorba de o gripă?

Am împărtăşit temerile mele tovarăşilor şi i-am întrebat dacă n-au un piramidon. Kostea dădu o fugă până la gazdă şi se întoarse cu câteva tablete.

— Pe asta o luaţi dimineaţa, mă dăscăli el, punând tabletele pe masă, pe asta la prânz, iar pe asta înainte de culcare.

— Şi acum pe care s-o iau? l-am întrebat eu.

Kostea ieşi repede din încurcătură:

— Acum pe aceea pe care ar trebui s-o luaţi dimineaţa…

Iată, mă înapoiasem pentru a treia oară cu bine din spatele frontului duşman, de la reşedinţa spionului german Hubert, alături de care trăisem

sub acelaşi acoperiş, stătusem la aceeaşi masă, căruia îi strânsesem mâna.

M-au pasionat întotdeauna cărţile de aventuri şi am citit multe în tinereţe. Dar puteam oare să-mi închipui cu douăzeci şi ceva de ani în urmă că viaţa adevărată e cu mult mai interesantă decât toate cărţile pe care le citeam?

Oare puteam să-mi închipui că aveam să iau parte la o acţiune atât de complicată şi primejdioasă? Şi iată că aşa s-a întâmplat.

A doua zi am fost primit de colonelul Reşetov.

Nu se schimbase. Avea aceeaşi faţă aspră şi posomorâtă şi-şi freca mâna vătămată, ca şi mai înainte. M-a întâmpinat cu căldură şi bucurie, bărbăteşte: s-a ridicat de la masă, m-a îmbrăţişat pe după umeri şi m-a aşezat în fotoliu.

Convorbirea a durat trei ore. Îl interesa absolut tot ce se întâmplase în cele trei luni pe care le petrecusem la „Staţiunea experimentală.“

— Eşti convins că Gabiş e colonel? mă întrebă Reşetov.

— Desigur. L-am văzut chiar eu de trei ori… Am putut însă deduce şi din cuvintele lui Hubert, ale doctorului şi ale lui Pohitun. În această privinţă cred că putem să le dăm crezare.

— Cunoaşte limba rusă acceptabil?

— Destul de bine. În orice caz, te poţi înţelege cu el.

— Doctorul posedă bine germana?

— Nu ştiu. În faţa mea a vorbit numai ruseşte.

Colonelul se ridică, se plimbă prin cameră, învârtindu-şi creionul între degete; se apropie de harta ce atârna pe perete, o privi şi apoi se aşează din nou în fotoliu, în faţa mea. Era greu de ghicit la ce se gândea în acest răstimp.

— Zici că Hubert e ahtiat după vânătoare?

— Da. Vânătoarea este singura lui pasiune.

— Care dintre ei a propus să-l cheme pe Savrasov la Moscova ca să primească banii? Gabiş sau Hubert?

— Hubert!

— Şi Gabiş cum a primit această propunere?

— A râs şi a aprobat-o.

— Aşa, bine… Ce scop ai urmărit îndemnându-l pe Kolciughin să câştige bunăvoinţa lui Hubert?

I-am răspuns că dacă Foma Filimonâci va ajunge pentru căpitan un om de neînlocuit în chestiuni vânătoreşti, îşi va întări poziţia la „Staţiunea experimentală" şi-l va putea informa pe Krivorucenko despre tot ce se petrece acolo.

— Numai atât?

— Da. Credeţi că n-am procedat just?

Mi-era teamă să nu fi făcut vreo greşeală.

— Nu, nu. Ai procedat cum nu se poate mai just! mă linişti colonelul şi apoi mă întrebă: Şi zici că Rolciughin e un om absolut sigur?

— Da, sigur! Pot să garantez pentru el.

Reşetov se uita atent la mine, gândindu-se în acelaşi timp cu încordare la ceva.

— Bine. Totul e limpede, zise el. Cred că acum poţi să-i transmiţi lui Hubert următoarea radiogramă… Scrie! Îmi întinse un carneţel: „Savrasov a fost arestat acum o lună pentru delapidarea unor mari sume de bani şi pentru fals în acte publice. A fost condamnat la zece ani". Ce părere ai de asta?

— E o pilulă neaşteptată.

— Da. Şi nu prea plăcută. Stăteam la îndoială dacă să comunicăm lucrul acesta în timp ce te găseai acolo… Dar o asemenea radiogramă ar fi complicat situaţia. Acum însă se poate trimite… Nu pune stiloul deoparte! Scrie în continuare: „Nu-l pot găsi pe Brâzgalov. Nu ştiu unde să duc staţia de radio destinată lui. Aştept directive." Aşa. Asta-i tot.

— Când să transmit radiograma? l-am întrebat eu.

— La vreo cinci zile după ce îl vei informa pe Hubert că ai ajuns cu bine.

Colonelul luă carnetul din mâinile mele şi citi radiograma cu voce tare.

— Aşa! E bine. Acum spune-mi: ai reţinut bine numele celor şase oameni? Luă de pe masă foaia de hârtie pe care erau notate numele agenţilor indicaţi de Hubert. N-ai confundat nimic?

L-am asigurat că nu puteam să confund nimic. Colonelul tăcu câtva timp, se uită cu coada ochiului când la mine, când la mâna sa şi apoi întrebă:

— Ai vrea să-ţi vezi soţia?

„De ce numai soţia? mă gândii eu. Doar am şi o fetiţă.”

I-am răspuns:

— Firește, dacă e posibil.

— Nimic nu-i imposibil! zâmbi colonelul. Într-o oarecare măsură, chiar dumneata ai dovedit lucrul acesta… Aşadar, – îşi puse degetele pe ceasul de la ruină, – mâine la ora şaisprezece să fii pe aerodrom şi să-ţi întâmpini soţia. Îţi voi trimite o maşină.

Nu ştiu dacă m-am schimbat la faţă sau m-am înroşit. În orice caz, am simţit în vârful urechilor fiori reci.

—Ai priceput? mă întrebă Reşetov, observând tulburarea mea.

— Mâine… va veni Maria…

— Da, da, da… Au învoit-o pe trei zile. Lucrează într-un spital. Dumneata nu te poţi duce la ea, pentru că asta ţi-ar răpi prea mult timp şi eşti aşteptat de locotenent-colonelul Firsanov. Mai bine să vină soţia dumitale la Moscova. Ea are nevoie de puţină… Colonelul nu spuse despre ce „puţină” e vorba, ci făcu doar un gest nehotărât cu mâna. Du-te şi te odihneşte!

Am coborât scările, fără să mă fi dezmeticit de-a binelea. Încercam să-mi limpezesc simţămintele ce mi se învălmăşeau în suflet: „Maria lucrează la spital… Ia te uită!… Ce-o fi făcut cu fetiţa, cu Natuşka?… O aduce cu ea? Ar fi minunat… Vor

sta trei zile, le voi conduce şi apoi voi pleca la locotenent-colonelul Firsanov…”

… Am recunoscut-o numaidecât pe Maria printre cei douăzeci de pasageri care coborâseră din avion. Era aproape cea mai mică dintre toţi, îmbrăcată în haina ei veche din blană de veveriţă, cu o valiză uşoară în mână. Mergea repede, cu paşi mici şi egali. Când mă văzu, se opri şi-şi duse mâna la inimă.

M-am apropiat cu paşi mari, privind chipul ei drag.

„De ce mă priveşte atât de ciudat? îmi fulgeră prin minte. De ce ochii ei, întotdeauna liniştiţi, lucesc atât de nefiresc şi sunt umezi? Şi iată că-i singură!“

— Maşenka! Dragă! Plângi?

Da, plângea. Plângea nu numai pentru că întâlnirea era atât de îmbucurătoare şi neaşteptată, încât îi era greu să-şi stăpânească fericirea, dar şi pentru că îmi aducea o veste amară…

I-am luat capul mic între mâini şi, apropiindu-l de mine, am privit-o îngrijorat în ochi. Pe obrajii ei se rostogoleau lacrimi mari, ce-mi cădeau pe mână.

— Ce-i cu tine? o întrebai eu şi o presimţire dureroasă îmi strânse inima ca o menghină.

— Nataşa nu mai e… rosti ea numai cu buzele.

Am simţit în tot trupul o sfârşeală, şi o oboseală de moarte. Tot ce era în jurul nostru mi se păru deodată străin şi indiferent. Trebuia să mă sprijin de ceva; am apucat braţul Mariei.

Am stat aşa, tăcuţi, lângă avion, până când s-a golit tot aerodromul şi au plecat toţi pasagerii.

Temându mă că puterile mă vor părăsi cu totul, am pornit înainte, trăgând-o pe Maria după mine…

Mergeam pe cărarea asfaltată. Parcă temându-se ca durerea noastră să nu fie auzită şi de altcineva, Maria îmi povestea cu glas şoptit cum se petrecuse totul.

Nenorocirea se întâmplase încă în luna august 1941, când trenurile cu evacuaţi se îndreptau spre interiorul ţării. În noaptea spre 26 august, eşalonul fusese bombardat de avioane fasciste. Nataşa fusese ucisă, iar Maria grav rănită. Zăcuse mult timp într-un spital militar din Ural. După ce se vindecase, începuse să lucreze la acelaşi spital, mai întâi ca supraveghetoare, apoi, după terminarea unor cursuri, ca infirmieră. Avusese de gând să-mi scrie despre toate acestea, îl întrebase şi pe Firsanov, însă el o sfătuise să n-o facă. Pe atunci eu executam prima incursiune în spatele frontului duşman, împreună cu Semion Krivorucenko.

Ascultând-o pe Maria, mă gândeam: când asupra unui om se abat prea multe dureri şi suferinţe, mai mult decât poate el îndura, omul acela moare. Maria însă trăia.

Fiind cea mai mică din familie, avea numai paisprezece ani când epidemia de tifos din anul 1920 îi răpise într-o singură lună mama şi tatăl. În a şasea zi a Marelui Război pentru Apărarea Patriei îi murise fratele mai mare, comandant de. Regiment. După o lună căzuse cu avionul celălalt frate, aviatorul. Pe urmă Nataşa… Dar Maria trăia şi acum şi cu mâinile ei mici readucea şi pe alţii la viaţă… Mă gândeam: de câtă luptă mai e nevoie, de câte jertfe şi eforturi, cât sânge mai trebuie să verse oamenii sovietici pentru a izbăvi pentru totdeauna lumea de grozăviile războiului, de durerile şi nenorocirile pe care le aducea cu el…

Aşadar, aceasta se întâmplase în august 1941… Ce greu e să te împaci cu pierderea unei fiinţe scumpe, şi iubite… Trebuia s-o sprijin pe Maria… Nu…. Nu voi uita anul 1941… Nu-l voi uita niciodată… cât voi trăi. Şi nici duşmanii nu-l vor uita… Mă voi strădui să fac tot ce stă în puterile mele ca să fie aşa.

… Când am însoţit-o pe Maria la înapoiere, în ochii ei licărea, abia zărit, un zâmbet.

— Fii tare, draga mea! i-am spus la despărţire.

Apoi am zburat cu avionul la Firsanov. În ajunul plecării, în noapiea spre duminică, mă trezise din somn zbârnâitul strident şi prelung al telefonului. N-aveam niciun chef să mă scol şi să mă duc la aparat, dar telefonul se îneca pur şi simplu, sunând. Mi-am băgat capul sub pernă. Sunetul se auzea mai surd. Nu mă mai irita atâta, însă gândul că cineva telefonează într-una atât de stăruitor mă scotea din fire. În sfârşit, n-am mai putut răbda, am sărit în picioare şi am ridicat receptorul.

— Ce naiba vrei la miezul nopţii? am strigat eu în receptor.

— Ah, slavă domnului! răspunse o voce.

— Ce, „slavă domnului?“

— La aparat Stojiarov?

— Da.

— Sunt eu, Petrunin. În sfârşit, ai răspuns! Dormi aşa de adânc?

— Nu dormeam, citeam! Dar n-am auzit telefonul, minţit eu fără nicio jenă.

—Va să zică iar îşi face de cap telefonul! Ei, dar să lăsăm asta. Ai decoraţii?

— Din păcate, nu!

— Vei avea! A fost semnat decretul prin care eşti decorat cu ordinul Steagul Roşu, Krivorucenko şi radistul Vetrov cu ordinul Steaua Roşie, iar Kolciughin cu medalia „Pentru merite în luptă”. Ai reţinut?

Nu i-am răspuns nimic. Nu ştiam ce să-i spun. Bucuria ce-mi cuprinsese inima se amesteca cu simţământul de durere de pe urma căruia nu-mi revenisem încă.

— Ţine seama că eu sunt primul care te-am felicitat! zise el şi nu mai aşteptă răspunsul meu.

… Toate acestea sunt acum de domeniul trecutului. Deveniseră simple amintiri. Ele mă năpădeau, îmi veneau nepoftite în minte, fără să pot scăpa de ele; era plăcut că mi se perindau prin

minte tocmai acum când maşina alerga repede, în întâmpinarea vântului.

— Stai! răsună un glas din camion şi cineva bătu cu pumnii în capota cabinei.

Am revenit la realitate.

Şoferul opri maşina la o răspântie. Soarele cobora spre asfinţit; razele lui roşiatice se oglindeau pe asfaltul ud şi în băltoacele de prin şanţurile drumului.

— Întoarce la dreapta! strigă neastâmpăratul maior Petrunin.

Şoferul coti de pe şosea pe un şleau. Maşina se apleca când într-o parte, când în alta. În bătaia soarelui, stratul de la suprafaţa pământului se topise, prefăcându-se în noroi. Dedesubt, însă, pământul era îngheţat. Mergeam încet, cu viteza a doua.

— Mai repede! strigă cu nerăbdare Petrunin.

Găsise o găurică în peretele cabinei şi vorbea prin ea ca printr-o portavoce.

— Dă-i viteză. Dă-i viteză, mormăi şoferul. Dacă-i dau viteză, înnoptăm negreşit în şanţ. Iată ce se poate întâmpla! şi vira cu îndemânare; maşina fusese cât pe ce să se răstoarne în şanţul ce mărginea drumul desfundat.

Eram de aceeaşi părere cu şoferul şi de aceea i-am strigat lui Petrunin:

— Dacă mergem mai repede, va fi mai rău!

— Nu-i nimic, nu-i nimic!

Şoferul conducea maşina cum ştia, fără să ne mai dea vreo atenţie.

După aproximativ o oră am ajuns, în sfârşit, cu bine, în sat. Ne-a întâmpinat nevasta preşedintelui colhozului, o femeie simplă şi primitoare. Ne introduse într-o cameră mare şi curată, poftindu-ne să luăm loc la masă.

Cu ceai şi discuţii, seara a trecut pe nesimţite. Se apropia miezul nopţii. Am început să ne pregătim.

Am ieşit în uliţă. Era o noapte liniştită şi geroasă. Zăpada scârţâia sub picioare.

— Vezi ce noroc avem? zise maiorul. Şi vremea ţine cu noi. Drumul o să fie tocmai bun la întoarcere.

Am pornit de-a lungul crângului de mesteceni şi am ieşit în câmp. Apoi am coborât într-o vâlcea.

Apăru şi luna purpurie, scăldând totul într-o lumină palidă.

— Iată, aici, zise maiorul, oprindu-se în mijlocul văii. N-are rost să mergem mai departe.

Am scos din doi saci câlţi uscaţi şi i-am aşternut pe pământ într-un cerc cu un diametru de vreo zece metri. Apoi i-am stropii bine cu ulei de maşină şi deasupra am turnat puţină benzină.

— E bine aşa? mă întrebă Petrunin.

— E bine! i-am răspuns eu.

— La cine-i pistolul de rachete şi rachetele? întrebă el din nou.

— La mine, răspunse locotenentul Kostea.

— Dă-mi-le!

Kostea i le dădu.

— Eu şi tovarăşul Stojarov rămânem aici, îi spuse Petrunin lui Kostea. Dumneata şi ceilalţi băieţi vă duceţi în pădurice. N-avem ce face toţi aici.

— Într-adevăr! întării eu.

— Staţi acolo, îl sfătui maiorul pe Kostea, şi fiţi atenţi. Dacă nu dăm semnalele convenite şi vedeţi că am plecat, strecuraţi-vă în sat fără zgomot, pe acelaşi drum, şi fiţi gata.

Băieţii plecară. Maiorul încărcă pistolul de rachete. Restul cartuşelor le vârî în diferite buzunare. Eu am pregătit cutia cu chibrituri. Până la ora fixată mai rămăseseră vreo douăzeci de minute. Am început să ne plimbăm prin vâlcea, fără să ne depărtăm de câlţii aşezaţi în cerc.

După zece minute se auzi dinspre apus huruitul crescând al unui avion. După socoteala noastră, zbura pe deasupra şoselei.

— Cred că n-o să greşească, i-am zis eu. Punctele de reper sunt bune.

— Dracu' ştie! îmi răspunse maiorul. Te pomeneşti că iar o ia razna. Ce zici, să tragem o rachetă?

— Trage una! am încuviinţat eu.

Maiorul îndreptă pistolul în sus şi trase. O clipă am rămas orbiţi de lumina albă, strălucitoare. Racheta zbură în sus, împrăştiind steluţe mici. Apoi se stinse.

Maiorul avusese dreptate. Avionul schimbase direcţia şi se depărta. Huruitul motorului se auzea tot mai pierdut.

— Ei drăcie! Oare să nu fi observat?

— Nu se poate… am zis nu prea convins.

În clipa aceea zgomotul motorului începu să crească din nou. De data aceasta avionul venea spre noi dinspre răsărit.

— Nu trebuie să dea greş şi de data aceasta. Trage încă o rachetă!

Maiorul trase şi, după câteva clipe, din avion se desprinse o rachetă albastră. Am aprins repede chibritul; flăcăruia cuprinse atât de repede câlţii aşezaţi circular, încât fu cât pe ce să-mi pârlească faţa.

— Acum am terminat cu rachetele? întrebă Petrunin.

— Da, şi-au îndeplinit rolul.

— După câte văd, totul merge ca pe roate.

Avionul hurui deodată puternic, făcu un viraj turbat pe deasupra noastră, lansă încă o rachetă albastră şi se depărtă.

— Acum e sigur că doctorul a sărit! strigă Petrunin.

Potrivit înţelegerii, a doua rachetă vestea executarea săriturii.

— Vorbeşte mai încet sau mai bine taci, l-am prevenit. În aer se aude perfect totul.

— Într-adevăr, se aude?

— Desigur! Pe ger se aude şi cel mai mic zgomot.

Doctorul ateriză la vreo doua sute de metri de noi.

Maiorul începu să împrăştie şi să calce în picioare cârlţii aprinşi, iar eu alergai spre doctor. Stătea culcat, cu faţa spre mine, dar nu se ridică de la pământ. Am auzit ţăcănind închizătorul pistolului. Doctorul se pregătise pentru orice eventualitate.

— Cine-i? strigă el poruncitor, când am ajuns la vreo zece metri.

— Homeakov! am răspuns eu. Ce-i, v-aţi lovit?

— Cine ţopăie acolo, deasupra focului?

—E omul meu, şoferul. Puteţi fi liniştit…

Doctorul se sculă în picioare, se apropie de mine şi, privindu-mă în faţă, vârî pistolul în buzunar.

— Noroc, Homeakov! rosti el, scuturându-mi mâna. În ceea ce mă priveşte, totul e în regulă. Dar treburile dumitale cum merg?

— Şi-ale mele sunt în regulă.

— Eşti cu vreo maşină? întrebă el, privind în jur.

— Da. Doar până la Moscova sunt mai mult de o sută cincizeci de kilometri.

— Mergem direct la Moscova? mă întrebă doctorul mirat.

— Dar unde? Am pregătit totul. Actele dumneavoastră sunt la mine. Hubert nu v-a spus? m-am mirat la rândul meu.

— Mi-a spus! Mi-a spus totul… Numai că nu-mi vine să cred că totul merge atât de uşor.

Petrunin se apropie de noi.

— Faceţi cunoştinţă! am zis eu.

Doctorul întinse mâna, însă nu-şi spuse numele, ci doar mormăi:

— Îmi pare bine!

— Zvonarev, se recomandă Petrunin.

— Ce facem cu paraşuta? întrebă doctorul.

— Avem noi grijă! Am prevăzut totul. Zvonarev, — i-am zis eu, – aruncă paraşuta în fântâna părăsită pe care ţi-am arătat-o! Deasupra, pentru orice eventualitate, zvârle nişte crengi. Du-te! Pe urmă vii direct în sat!

— Mergem în sat? întrebă din nou doctorul cu mirare în glas.

— Da. Am lăsat maşina la tatăl lui Zvonarev. Am venit aici încă pe lumină.

— Şi cum e acolo? Nu-i nimeni?

— Parcă nu eraţi aşa, doctore…, i-am zis eu. E un sătuleţ îndepărtat, cu vreo cincizeci de case… Au rămas doar babele şi moşnegii…

Am pornit spre sat. Doctorul păşea greoi, gâfâind. În păduricea de mesteceni era linişte. Pesemne că tovarăşii plecaseră.

— Ce mai e nou pe la dumneavoastră? l-am întrebat eu. Ce face domnul colonel, domnul căpitan, ceilalţi?

— La noi toate-s vechi. Numai la voi lucrurile nu merg prea bine!

— La ce vă referiţi?

— Fie şi la Savrasov… Cum de-a intrat la apă?

—Nu cunosc amănunte. S-a stabilit că a furat.

— Idiotul! Doctorul înjură grosolan. Ştiam eu că banii o să-l distrugă…

— De Brâzgalov aţi auzit?

— Pe ăsta-l găsesc eu! zise doctorul cu convingere.

— Credeţi?.

— Nu mă îndoiesc câtuşi de puţin! Ştiu unde poate fi.

Am ocolit păduricea de mesteceni şi ne-am apropiat de casa preşedintelui colhozului. Aici, ca şi în restul satului, era o linişte desăvârşită.

— Un adevărat bârlog de urşi! zise doctorul, mai îndrăzneţ. Aici poţi lansa un detaşament întreg, fără să trezeşti pe nimeni.

— Pe aici, pe uşa asta… Păşiţi mai curajos… i-am zis eu.

Doctorul intră în cameră şi, în aceeaşi clipă, fără nicio comandă, ridică mâinile: patru ţevi de pistol erau îndreptate spre el.

Capitolul II

După întâlnirea cu doctorul, m-am întors din nou în zona frontului, la statul major al mişcării de partizani. Am lucrat câtva timp, pe lângă locotenent-colonelul Firsanov, iar în luna mai am fost chemat din nou la Moscova. Pe drum am fost reţinut din cauza unei avarii la avion şi am sosit în capitală cu o întârziere de patru zile.

După două ore mă şi găseam în faţa colonelului Reşetov.

— N-am întârziat, tovarăşe colonel? a fost prima mea întrebare.

— După mine, ai întârziat, răspunse scurt Reşetov.

— Poate că nici nu mai e nevoie de mine?

— Ai vrea să nu mai fie?

— Nu, dimpotrivă!

— Atunci este, zise Reşetov. Ia loc.

Colonelul îmi explică despre ce era vorba. În urma vizitei mele la „Staţiunea experimentală”, precum şi după arestarea lui Brâzgalov, Savrasov, Kurkov, a celor şase agenţi duşmani pe care mi-i indicase Hubert pentru legătură şi, în sfârşit, după arestarea doctorului, se reuşise să se descopere şi să se prindă o reţea întreagă de spioni şi diversionişti, recrutaţi de spionajul fascist în perioada antebelică şi în anii războiului pe

teritoriul nostru. Mai mult decât atât, doctorul declarase că, în afară de agenţii duşmani descoperiţi, mai exista grupul lui Bureanov, despre care eu nu ştiam nimic. Ajutat de mine, doctorul trebuia să se stabilească în Uniunea Sovietică şi să conducă acest grup.

Dar doctorul mai declarase şi altceva. El ştia că, în afară de grupul lui Bureanov, mai exista încă un grup de duşmani, bine camuflaţi. Membrii şi conducătorul acestui grup erau bine-cunoscuţi numai de un singur om, şi anume, de Hubert. Era posibil să-i cunoască şi Pohitun, care mânuia cifrul.

Hubert se întâlnise cu conducătorul acestui grup încă înainte de război, în perioada când se afla pe teritoriul Uniunii Sovietice, şi elaboraseră împreună condiţiile speciale de legătură în viitor.

Doctorul mai adăugase că Gabiş avusese cândva intenţia să treacă şi acest grup sub conducerea sa. Dar Hubert se împotrivise. El socotise că nu era indicat să se concentreze în mâna unui singur om firele întregii organizaţii şi Gabiş fusese de acord.

În afară de aceasta, doctorul confirmase faptul că cuibul de viespi desfăşura o largă activitate de recrutare în rândurile trădătorilor aflaţi în regiunile ocupate de fascişti, pregătind spioni şi diversionişti care să desfăşoare acţiuni de subminare pe teritoriul nostru. Unii dintre aceştia şi fuseseră trecuţi la diferite date peste linia frontului, iar alţii se găseau deocamdată la dispoziţia lui Hubert. Aceştia nu terminaseră încă perioada de instruire.

În cuibul de viespi erau păstrate listele tuturor agenţi lor duşmani.

— De aceea am fost de acord ca Krivorucenko să mai stea acolo în continuare şi să ţină sub observaţie staţiunea şi tot de aceea v-am permis să măriţi numărul oamenilor din acest grup, îmi explică colonelul. Acum, în faţa noastră stă sarcina de a pune mâna pe toate listele şi documentele care se află în păstrare la „Staţiunea experimentală.”

După părerea noastră, misiunea aceasta poţi s-o îndeplineşti dumneata. Trebuie să iei conducerea grupului lui Krivorucenko, să elaboraţi la faţa locului un plan de acţiune şi să-l traduceţi în viaţă în cel mai scurt timp. Ar fi foarte bine ca Hubert să cadă viu în mâinile noastre. El ne-ar putea spune unele lucruri cu mult mai interesante decât cele relatate de doctor. Desigur, trebuie să ţineţi seama că Hubert va fi mai prudent decât înainte. El poate bănui că doctorul, de la care n-are nicio ştire, a căzut în mâinile noastre…

Colonelul tăcu, aşteptând probabil să audă ce voi spune eu. Ca şi data trecută, i-am răspuns că sunt gata să îndeplinesc noua misiune.

Era o sarcină nouă, importantă şi atrăgătoare. Ca s-o duc la îndeplinire, trebuia să trec pentru a patra oară linia frontului. Însă de data aceasta cu un alt rol.

Am ieşit de la Reşetov emoţionat, sub impresia convorbirii care abia avusese loc. Străzile erau aglomerate şi zgomotoase. Am trecut pe lângă magazine şi instituţii, strecurându-mă prin mulţime. Mă grăbeam spre gară.

Primăvara, cu ninsori domoale, cu adieri calde, pline de miresmele naturii trezite la viaţă, trecuse. Vesela lună mai aduse cu sine tunetul primelor furtuni, spălă pământul cu ploi torenţiale şi-l îmbibă din belşug cu umezeală. Soarele începu să dogorească ca în toiul verii. În faţa ochilor se aşternea un covor verde de catifea…

După ce alergă cu iuţeală, trenul electric se opri într-una din staţiile mici de lângă Moscova. Din vagoane năvăli un şuvoi de pasageri grăbiţi, ce se răspândi parcă în pârâiaşe, împrăştiindu-se în diferite direcţii.

Trenul scoase un şuierat ascuţit şi porni mai departe.

Am coborât din vagon şi, apucând pe un drumeag ca o potecă ce trecea printr-o minunată

pădurice de brazi, m-am îndreptat spre locuinţa mea vremelnică. Căsuţa în care locuiam se afla în mijlocul pădăricii, pe malul unui pârâiaş, chiar lângă o râpă.

Aerul era îmbălsămat de mirosul frunzişului tânăr şi a mugurilor ce începeau să plesnească. Pământul era umed şi încă rece. Prin coroanele stufoase ale arborilor, soarele îşi strecura razele în fâşii lungi şi înguste, împestriţând umbra deasă a pădurii.

Iată şi căsuţa singuratică, orfană, înnegrită de vreme, gata parcă să se prăvălească în râpă, în pârâiaş. Era împrejmuită cu un gărduţ de scânduri, iar ferestrele ei mici abia se zăreau din spatele tufelor de liliac înflorite. Pe două prăjini, de o parte şi de alta a acoperişului erau fixate colivii din care se auzeau un ciripit vesel. Un graur bătrân se încălzea, zbârlindu-se, la soare.

În prag mă întâmpină maiorul Petrunin. Am intrat împreună în casă. Pe divan, pe scaune, pe pat, pe podea, pe pervazuri – pretutindeni unde se putea, zăceau pistoale, grenade, cartuşe, automate, genţi, raniţe, fel de fel de obiecte pirotehnice, medicamente. Aici era stăpân maiorul. De patru zile în şir controla calitatea acestor obiecte şi chibzuia cum să introducă tot ce se găsea acolo în sacul ce urma să fie paraşutat o dată cu mine.

— Ei, cum e? mă întrebă el, oprindu-se în mijlocul camerei. Sprâncenele-i groase se ridicară în sus, iar fruntea i se strânse ca o armonică. Te-ai lămurit cu radiogramele?

— M-am lămurit! i-am răspuns eu.

În tot cursul acelei zile citisem comunicările lui Krivorucenko. Într-o jumătate de an se adunaseră destule. În rânduri scurte, el vorbea despre întâmplările cele mai importante.

În răstimpul acesta, la cuibul de viespi se petrecuseră schimbări neînsemnate.

La două luni după plecarea mea, cuibul se mutase spre apus, la optzeci de kilometri de

vechea reşedinţă, ceva mai departe de front şi de partizanii care-şi înteţiseră activitatea. Ca şi mai înainte, se stabilise în pădure, în vecinătatea centrului raional, într-o fostă casă de odihnă pentru muncitorii stahanovişti. Cuibul avea aceeaşi firmă: „Staţiune experimentală agricolă".

Foma Filimonâci se dovedise a fi om iscusit. El câştigase încrederea lui Hubert, care-l luase cu sine la noua reşedinţă. Kolciughin îl însoţea pe Hubert la vânătoare şi-l ajuta pe Schnabel la treburile gospodăriei. Dar Hubert devenise acum mai prudent şi când pleca în pădure nu-şi lua numai un singur însoţitor, ci mai mulţi.

Pohitun şi Koliciughin deveniseră „prieteni nedespărţiţi''. La aceasta contribuise mult vinul.

Cu o săptămână în urmă, locţiitor al lui Hubert fusese numit maiorul Stein. Hubert fusese avansat la gradul de maior şi decorat cu „Crucea de Fier". Curios! Oare de ce l-or fi decorat şi avansat?

Krivorucenko cu băieţii săi stăteau în pădure, la paisprezece kilometri de „Staţiunea experimentală". În grup erau acum cinci oameni, nu doi, ca la început. În primul rând, printre ei se afla Logacev, trimis de partizani, iar în al doilea rând Tanea Korciughina. Ea venise în pădure în urma unei anumite acţiuni încununate cu succes. N-am înţeles de loc despre ce acţiune era vorba şi nici amănunte în legătură cu aceasta nu erau date. În al treilea rând, în grup mai venise Berezkin. La drept vorbind, dintre cei cinci nu-i cunoşteam decât pe Semion şi pe Tanea. Pe radistul Vetrov, pe Logacev şi pe Berezkin nu-i văzusem niciodată.

Grupul primea cu regularitate alimente, acumulatoare pentru staţia de radio, gazete, scrisori şi multe alte lucruri aruncate din avion cu paraşuta. Totul se desfăşura cu bine. Parcă-i vedeam: noapte, liziera unei păduri; un foc de semnalizare, iar în jurul lui, Krivorucenko, Tanea, Logacev. Au venit toţi trei să primească paraşuta cu încărcătură destinată lor. Vetrov şi Berezkin au

rămas la P.C. P.C. era adăpostul grupului. Aşa îl botezaseră ei.

Întâlnirile cu Foma Filimonâci aveau loc în pădure, între cuibul de viespi şi P.C. Bătrânul se folosea de căruţa „Staţiunii experimentale", pentru a merge din când în când în pădure, după lemne, sau în recunoaşterea vânatului.

La întâlnirâle cu Foma Filimonâci se duceau cu rândul Krivorucenko, Logaeev, Berezkin.

Uneori moşneagul venea până la P.C.

Ştirile scurte şi zgârcite nu m-au mulţumit. Aş fi vrut să cunosc detalii, amănunte, dar toate acestea le puteam afla numai la faţa locului. Trebuia deci să plec cât mai curând acolo. Data zborului fusese fixată. Stabilisem de asemeni cu Krivorucenko şi celelalte amănunte. Dacă nu intervenea nimic, a doua zi seara urma să plec la gară cu maiorul Petrunin, iar de acolo, cu trenul, până la un aerodrom din zona frontului, unde mă aştepta un avion.

Am făcut ultimele pregătiri.

Mi-am strâns lucrurile pe care trebuia să le iau eu mine: două automate, două pistoale, muniţii, explozive, cincisprezece grenade antitanc, o jumătate de duzină de sticle incendiare „CS", două pistoale de rachete şi rachete de trei culori, busole, medicamente, rufărie de corp, spirt în bidoane de aluminiu, zahăr, conserve, comprimate, pesmeţi, tutun, chibrituri – într-un cuvânt, tot ce ne cerea Krivorucenko sau îmi trebuia mie. Proviziile trebuiau îndesate într-un singur sac cu paraşută, care avea să fie aruncat înainte de a sări eu.

— Mă tem că n-au să intre toate astea! mi-am exprimat eu îndoiala.

— Eu nu mă tem! îmi declară Petrunin convins.

Împachetatul s-a prelungit până la căderea întunericului; l-am isprăvit la lumina becului. Petrunin se dovedi un om iscusit. Sacul, bine împachetat, umflat şi strâns în curele, stătea lângă perete; camera părea acum largă.

Sosi ultima noapte înainte de plecare.

Ne-am îmbarcat pe întuneric în trenul ce pleca spre front. Conductorul, care la început încercase să facă ordine, fusese împins de lângă uşa vagonului şi acum stătea tăcut, clătinând neputincios din cap.

Vagonul era plin de oameni, ferestrele camuflate. O lumânare aprinsă, înfiptă deasupra uşii, îşi pâlpâia lumina palidă.

Petrunin şi locotenentul Kostea, amândoi băieţi ageri, descurcăreţi şi energici, izbutiră să pătrundă printre primii în vagon, aşa că atunci când am răzbătut până la compartimentul în care se găseau, ei se şi „întăriseră pe poziţie". Sacul încărcat, care urma să fie paraşutat, fusese înghesuit lângă perete, sub banca de jos, iar pentru mine şi Petrunin fuseseră ocupate băncile din mijloc.

Kostea ne strânse mâinile cu căldură, ne ură succes şi plecă. După ce ne-am pus sub cap automatele şi sacii de spate, ne-am întins pe locurile noastre. Mai erau câteva minute până la plecarea trenului.

Pe cât am putut desluşi prin semiîntuneric, în compartimentul nostru erau şase oameni. Printre ei se afla şi un sergent tânăr, pe care-l observasem încă de la urcare. Se vedea că are o fire veselă şi plină de viaţă: făcuse repede şi uşor cunoştinţă cu ceilalţi călători, iar acum glumea şi râdea zgomotos.

Conducătorul se apropie şi-i dădu sergentului o lumânare groasă. Acesta o aprinse îndată şi o lipi de măsuţă.

Lângă sergent stătea un alt ostaş, pesemne vreun tovarăş de-al lui. Sergentul îl numea Vovka.

Prietenii îşi desfăcură sacii de spate, scoaseră pe masă o bucată de salam uscat, o cutie de conserve şi o pâine neagră. Sergentul se ridică în picioare, se uită mai întâi la Petrunin, apoi la mine şi spuse:

— Nu vă stânjenim, tovarăşe maior?

— Câtuşi de puţin!

— Dar dacă vă poftim, ca să zic aşa, la cina noastră comună?

Am coborât de pe băncile noastre şi ne-am aşezat cu toţii în jurul măsuţei.

Din celălalt capăt al vagonului răzbăteau sunetele unei muzicuţe de gură. Cineva cânta „Batista albastră”.

Lângă mine se aşeză un ostaş ciung, care se trudea să-şi răsucească o ţigară pe genunchi. Probabil că îşi pierduse de curând mâna şi nu era încă deprins să se servească de una singură. Era un om în vârstă, cu o faţă uscăţivă şi posomorâtă, dar proaspăt rasă.

— Poftim la masa noastră, îl invită Petrunin şi, cu acelaşi glas plăcut, se adresă unei femei în vârstă: Vino mai aproape, maică, ce stai acolo în colţ?…

— Unde s-a întâmplat, prietene? îl întrebă sergentul pe ostaşul fără mână.

— Lângă Ielna…

— Cum aşa?

— A nimerit peste mine un tanc, cu şenilele…

— Ce spui! Şi acum, încotro?

— La Kirov.

— Păi, acolo e front!

Soldatul îi spuse că partizanii ţineau în mâinile lor întreg raionul Deatkov. Pe linia întâia nemţii erau răriţi, aşa că existau locuri de trecere. Hotărâse să treacă la partizani, şi acolo, ca pionier, avea să găsească oricând de lucru.

Ne-am încins la vorbă, întrebând care încotro merge, unde a luptat fiecare, în ce spital s-a vindecat.

M-am întins pe locul meu, să mă odihnesc, însă mi-am dat seama curând că n-am să izbutesc să aţipesc: în tot vagonul răsunau râsete, zgomote, discuţii.

Zguduindu-ne la ace şi legănându-ne dintr-o parte în alta, trenul spinteca întunericul nopţii,

alergând cu noi spre linia frontului.

A doua zi dimineaţa, trenul se opri la semaforul unui nod de cale ferată. Soarele revărsa pretutindeni în jur căldură şi lumină. Pasagerii au coborât din vagoane. Eu şi Petrunin ne-am întins pe iarbă, încălzindu-ne la soare şi privind cerul curat şi străveziu, presărat ici-colo cu nori pufoşi.

— Văzduhul! răsună deodată un strigăt prelung şi, în aceeaşi clipă, sirena locomotivei începu să urle strident.

M-am ridicat în picioare. O escadrilă de cinci avioane venea de-a lungul căii ferate, direct spre noi.

„Încotro or fi zburând?“ am vrut să întreb, dar n-am mai apucat.

Avionul din capul formaţiei coborî în picaj.

— După mine, Kondrati Filippovici! strigă Petrunin cu voce înăbuşită.

Mă apucă de mână şi mă trase în fugă pe câmp. Ne-am aruncat cu faţa la pamânt, la o sută de metri de calea ferată, într-o brazdă neagră de arătură. După o clipă, văzduhul fu sfâşiat de bubuiturile exploziilor, pământul şi cerul se cutremurară. În aceeaşi clipă, alături de noi căzu din fugă sergentul.

— Ne dă de furcă! rosti el, muşcând nervos un fir de iarbă şi înjurând.

— Capul la pământ! îi spuse aspru Petrunin.

Bubuitul unor explozii acoperiră cuvintele sergentului.

După ce-şi descărcară bombele, avioanele începură să mitralieze trenul. Apoi se depărtară. Am sărit toţi în picioare. Câteva vagoane ne erau sfărâmate, iar garnitura destrămată. Două vagoane din urmă ardeau.

Sergentul se apropie în fugă de cineva care zăcea în iarbă şi se lăsă în genunchi.

— Vovka!… rosti el cu glas sugrumat de emoţie.

— Vovka!… Se uită la noi cu ochii pilin de lacrimi. Vovka nu mai mişca.

Toţi se repeziră să stingă flăcările care cuprinseseră ultimele vagoane.

Aţi auzit vreodată porecle atât de ciudate ca „marfarul“, „grădinarul”, „etajera”, „primusul”, „răţuşca”, „regele văzduhului”? În ele sunt cuprinse dragostea şi umorul, căldura şi gluma prietenească a ostaşului de pe front. Aşa i se spunea în anii războiului admirabilului avion „U-2“, care-şi câştigase faima de şoim şi mărise meritele pe care le avea minunata noastră aviaţie – spaima duşmanului.

„U-2“ apărea prin întunericul nopţii deasupra obiectivului duşman mascat cu grijă şi lansa paraşute luminoase, după care se orientau fraţii lui mai mari – avioanele de bombardament. El era acela care se strecura pe furiş spre linia întâia a inamicului şi-şi îndeplinea conştiincios misiunea de cercetare, fără ca duşmanul să prindă de veste. El era cel care transporta pe front, spre prima linie, preţiosul sânge omenesc pentru readucerea la viaţă a apărătorilor patriei, sau ducea în spatele frontului pe ostaşii grav răniţi, care aveau nevoie de operaţii complicate şi urgente El era acela care ducea pe tot frontul, de la un capăt la altul, pe ofiţerii de legătură care purtau cu ei ceea ce nu putea fi încredinţat nici cifrului, nici radioului – gândurile şi planurile cele mai secrete ale comandamentului. Şi tot el a fost acela care coborâse primul pe Pământul Mic, la răzbunătorii poporului – glorioşii partizani – şi-i legase de Pământul cel Mare.

„Russ faner“ îl numeau în bătaie de joc şi cu dispreţ, în primele zile ale războiului, duşmanii îngâmfaţi peste măsură, care se năpustiseră asupra noastră; mai târziu, însă, când l-au cunoscut mai îndeaproape, când micul avion le-a răpit somnul şi

le-a făcut din noapte zi, au începui să nu-i mai spună altfel decât „moartea plutitoare".

Îmi plăcea acest aparat mic şi comod, modest şi rezistent, neobosit şi uşor manevrabil, însă trebuie să mărturisesc cinstit că n-am încercat o mulţumire prea mare atunci când am plutit cu el la opt sute de metri deasupra liniei frontului.

Nimerind în focul dens al artileriei antiaeriene, „răţuşca“ se cutremura din tot corpul, ca o frunză purtată de vânt; pe aripi apăruseră găuri de schije. Trăgeau în noi tunurile, mitralierele şi puştile, ne orbeau reflectoarele.

Plină de dispreţ faţă de tot. Ce se petrecea jos, „răţuşca“ plutea liniştită peste linia frontului. Când împuşcăturile rămaseră în urmă, aviatorul reduse înălţimea, încetini viteza şi aruncă în bezna nopţii, deasupra celor cinci focuri de semnalizare, aşezate în formă de plic, mai întâi sacul, iar apoi şi pe mine.

Înainte de a sări, am şovăit o clipă, m-am agăţat cu curelele de ceva din cabină şi m-am avântat mai târziu decât trebuia. În timp ce coboram, focurile erau în spatele meu şi mi se părea că ard din ce în ce mai puternic. În aceeaşi direcţie, dincolo de focuri, se vedea o vâlvătaie mare. În reflexele sinistre ale flăcărilor purpurii se ghiceau contururile unor clădiri. „Arde un sat“, m-am gândit eu. În partea opusă, întunericul era sfâşiat de străfulgerările uriaşe ale unor explozii: trăgea, pesemne, artileria.

Când am ajuns aproape de pământ, mi-am dat deodată seama că voi cădea în apă. Nu mă puteam dumiri dacă era un lac sau o mlaştină; în orice caz, oglinda apei se contura clar pe fondul negru al pădurii. Mai aveam doar câteva secunde. N-am mai avut timp să stau pe gânduri şi să ghicesc despre ce era vorba. „Dacă ajung în apă înainte de a mă elibera de paraşută, voi fi acoperit, mă voi încurca în sfori şi s-a sfârşit cu mine“, mi-am zis eu şi, când rămaseră numai câţiva metri până la

apă, am desfăcut cataramele şi m-am prăvălit ca un bolovan în jos.

Mi s-a părut că mă cufund în apă destul de adânc, însă n-am ajuns până la fund; cu mare greutate m-am ridicat la suprafaţă. Automatul, sacul de spate şi cizmele îmi îngreunau mişcările. A trebuit să-mi iau rămas bun şi de la automat, şi de la cizme. Apoi am înotat încet spre mal. După câtva timp am atins cu picioarele nămolul alunecos de pe fund, am mers aşa spre mal, cufundându-mă până la genunchi în nămolul lipicios şi vâscos. De încordare, tâmplele îmi zvâcneau puternic şi-mi era greaţă. Inima îmi batea des, cu zgomot parcă.

Cu picioarele zgâriate şi pline de înţepături, desculţ, şi fără armă, sleit cu totul de puteri, – m-am târât în patru labe pe malul tare şi zgrunţuros. Apoi m-am întins la pământ şi am rămas nemişcat. După ce am răsuflat puţin, m-am ridicat, am privit în jur şi am ascultat cu încordare. Era o linişte apăsătoare. Doar balta din care ieşisem respira greu, bolborosind ca un monstru uriaş şi bolnav. Era apa, care năvălea şi umplea urmele adânci lăsate de picioarele mele pe fundul mâlos.

Fiori de frig începură să mă scuture. Picioarele şi mâinile îmi amorţiseră. Am început să tremur.

Deodată am zărit în dreapta silueta unui om. Mă cuprinse o bucurie neaşteptată, care se răspândi în toate fibrele fiinţei mele. Dar după o secundă bucuria se prefăcu în dezamăgire: privind mai atent, am văzut că nu-i decât o buturugă.

Am încercat să mă orientez, să-mi dau seama unde mă găsesc. În timp ce coboram cu paraşuta, focurile erau în spatele meu, însă după ce am căzut în apă şi am început să mă zbat, m-am încurcat. Nu mai ştiam în ce parte s-o apuc. Numai lumina zorilor putea să mă lămurească, dar până la revărsatul lor mai era mult.

M-am dezbrăcat, mi-arn stors hainele şi rufele ude şi m-am îmbrăcat din nou. Nu-mi era mai cald. După ce am sorbit câteva înghiţituri de spirt dintr-

un bidonaş, m-am hotărât să aprind un foc. Din fericire, bricheta funcţiona. Dar a trebuit să renunţ numai decât la acest gând ademenitor: nu ştiam unde mă aflam şi pe cine putea să atragă focul, care, în acest caz, ar fi avut puterea unui magnet. Nici să intru mai adânc în pădure nu puteam, pentru că paraşuta plutea aproape în mijlocul lacului. Trebuia s-o iau şi s-o ascund. În afară de aceasta, mai era un motiv pentru care nu mă puteam hotărî să mă depărtez de mal şi să intru în pădure: continuam să nădăjduiesc că sunt căutat şi că mă vor găsi mai degrabă în locul acela. Dinspre mlaştină trăgea însă un vânt rece. M-am depărtat câteva zeci de metri, şi am intrat într-un desiş de brazi tineri, unde credeam că-mi va fi mai cald. Dar degeaba. Brădetul mă înţepa cu acele lui, împiedicându-mi mişcările. Or singura mea salvare era tocmai mişcarea. Am ieşit din desiş şi m-am întors din nou pe malul mlaştinei.

Am început să sar, să mă plimb înainte şi înapoi, să ţopăi pe loc. Cred că am făcut vreo câteva zeci de kilometri ca să mă încălzesc. Niciodată cerul împurpurat spre răsărit nu mi-a adus o bucurie mai mare ca în noaptea aceea. Cu câtă înfrigurare şi nerăbdare am aşteptat revărsatul zorilor! Vedeam cum plutesc stelele spre răsărit, în timp ce spre apus mai străluceau încă viu.

Eram atât de îngheţat, încât mă gândeam: oare există pe lume un colţişor unde să nu fie frig acum?

„Dar dacă băieţii rătăceau pe undeva prin apropiere în căutarea mea“? mă fulgeră un gând.

— Au-uu-u!… am strigat eu înăbuşit şi m-am speriat de propriul meu glas. Mi s-a părut străin.

În cele din urmă întunericul se mistui şi cerul deveni palid: se crăpa de ziuă. Soarele, pe care nu-l vedeam încă, îşi trimitea razele de dincolo de pădure: pe neaşteptate apăru deasupra pinilor.

Deodată, totul se lumină. Mlaştina în care făcusem baie era destul de mare. Printre frunzele

late, plutitoare, străluceau cupele albe ale florilor de nufăr.

Aproape în mijlocul mlaştinii se ţinea jalnic la suprafaţă paraşuta mea, strânsă ghem. Mi-am scos hainele şi am intrat în mlaştină. Apa mi se păru mai rece decât în timpul nopţii.

N-a fost chiar aşa de uşor cum credeam să scot la mal paraşuta îmbibată de apă. M-am bălăcit multă vreme în apa rece, până când, în sfârşit, am izbutit să scot paraşuta la mal. După ce am scos-o, am ascuns-o în scorbura unei buturugi putrezite, pe care în timpul nopţii o luasem drept om, şi mi-am atârnat la soare, pe crengile verzi ale unui brad, îmbrăcămintea udă. Apoi am desfăcut sacul de spate şi am scos lucrurile ce se aflau în el. Alimentele se udaseră. Zahărul, sarea şi tutunul se amestecaseră laolaltă, pesmeţii se umflaseră şi nu mai erau buni de nimic. Singurele lucruri care rămăseseră întregi erau câteva pachete de ţigări umede şi două cutii de conserve de peşte. Am deschis cu cuţitul una din ele şi după ce am mâncat, am simţit că încep să prind putere.

Soarele înălţat pe bolta cerului îmi uscă repede hainele. M-am îmbrăcat, am aprins o ţigară şi am simţit numaidecât în gură un gust amărui, neplăcut. Era un semn sigur şi am ştiut imediat că mi se ridica temperatura; nu mai puteam să fumez, mi-era silă de tutun. Nu mai încăpea nicio îndoială: aveam febră.

După ce am pus la loc rămăşiţele proviziilor şi mi-am pus sacul în spate, am pornit la drum spre răsărit, presupunând că focurile de semnalizare din timpul nopţii se găseau în partea aceea. Am ocolit mlaştina şi, căutând să păstrez direcţia luată, m-am înfundat în pădure. Călcând cu picioarele goale pământul umed, simţeam răcoare, însă fierbinţeala din trup nu-mi scădea. Gura mi se uscase, mâinile îmi erau umede, iar pe frunte îmi apăruseră broboane de sudoare.

Ciripitul gălăgios al păsărilor umplea văzduhul. O păsărică cu pene roşiatice pe piept zbura în faţa mea, din ramură în ramură, pesemne căutând să mă depărteze de cuibul ei.

Deodată mi se păru că păsărică nu ciripeşte, ci râde şi mă întărâtă.

M-am oprit, am gemut şi mi-am prins capul în mâini. Păsărica dispăru.. Am pornit mai departe.

Dând peste o poiană mare, împrejmuită de zidul gros al pădurii dese, îmi răsări în minte gândul că chiar aici arseseră focurile în timpul nopţii. Am făcut ocolul poienii dar n-am găsit nici urmă de foc. „Trebuie să stau puţin, să mă odihnesc", am hotărât eu.

Am aruncat sacul de spate şi m-am întins pe iarba moale şi umedă. Greierii ţârâiau dezacordat, anapoda, deasupra capului se rotea cu un bâzâit sâcâitor um bondar pufos, care parcă voia neapărat să se aşeze pe faţa mea. Tot privindu-l printre gene, bondarul se prefăcu deodată într-un avion, care începu să facă viraje pe deasupra capului meu. Mi-am încordat mintea, încercând să-mi dau seama dacă percep bine realitatea înconjurătoare. În pădure cârâia o pasăre şi, ascultând-o, mi-am spus că trebuie să fie un cintezoi. Ciocănea o gheonoaie, cânta un graur, se auzea strigătul unui cuc – prin urmare eram încă în stare să deosebesc păsările după glasul lor. Asta era bine. Gândul acesta îmi dădu încredere în mine.

„Poate că ar ifi bine să aţipesc puţin? Doar n-am dormit toată noaptea", gândii eu, aşezând sacul sub cap şi închizând ochii.

Deodată, parcă se prăvăliră peste mine nişte bolovani uriaşi. Unu, doi, trei… Respiraţia îmi deveni greoaie. Aveam febră. „Nu trebuie să mă las doborât! Trebuie să mă împotrivesc din toate puterile!" Am sărit numaidecât în picioare şi m-am repezit aproape în fugă spre pădure. Trebuia să mă întorc la mlaştină. Poate că băieţii au şi sosit acolo.

Pe neaşteptate mi-am dat seama că nu mai am nici sac, nici bidon: le uitasem în poiană.

M-am repezit înapoi; am străbătut vreun kilometru, dar n-am mai dat peste poiana în care mă odihnisem.

— M-am rătăcit definitiv! rostii eu cu voce tare. Ce-i de făcut, încotro s-o apuc?

Am vrut să strig. Am fost chiar convins că am strigat, însă oricât ar părea de ciudat, n-am auzit sunetul propriului meu glas.

Am luat-o la fugă înapoi, şi peste zece minute am ajuns gâfâind în poiană. Am oftat uşurat: iată în sfârşit poiana! M-am uitat mai atent, m-am frecat la ochi: nu era poiana în care-mi lăsasem sacul. Aceea era mare, rotundă, iar asta era mică, alungită, iar la capătul ei se înălţa ceva asemănător cu o colibă… M-am repezit spre colibă, dar picioarele n-au mai vrut să mă asculte, mi se împleticeau. După câţiva naşi am căzut în iarbă.

„Nu! Nu! Aici nu se poate! Numai aici nu!“ îmi spuneam eu îndărătnic, cu ultimele scăpărări de conştiinţă, căutând să ajung târâş până la colibă.

Mă gândeam cu amărăciune: uite, mor aşa, neştiut de nimeni. Gândurile mi se înceţoşară, contururile se pierdură şi nu m-am mai putut concentra asupra nici unui gând, m-am mai putut să-mi încordez mintea şi s-o silesc să lucreze.

Cu mare greutate am desluşit chiar lângă colibă un petec de secară. „Să fie oare cineva pe aici“? mă gândii eu. Coliba stătea plecată într-o parte, înfiptă în pământ, cu pereţii acoperiţi de muşchi şi licheni. Uşa era deschisă în lături. Pustiu, întuneric, sumbru…

M-am întins pe podeaua colţuroasă, din bârne cioplite. Oasele mă dureau aşa de tare, încât nu puteam mişca nici mâinile, nici picioarele. Capul îmi ardea. „Ce-i asta? Visez, aiurez? Să fie oare sfârşitul? Dacă-i sfârşitul, atunci am făcut prea puţin. Vreau să trăiesc”. Priveam tavanul negru şi

afumat şi lacrimile mi se rostogoleau pe obraji, dar nu le ştergeam. Nu-mi mai păsa de nimic. Undeva striga o păsărea de baltă, iar broaştele orăcăiau neîncetat în cor. „Înseamnă că pe aproape e o apă“, îmi trecu prin minte.

Mi-am pierdut cunoştinţa.

Capitolul III

Mi-am venit în fire. Seara şi mult timp n-am putut să-mi dau seama unde mă aflu. Stăteam lângă o râpă, pe un morman de frunze aromate, peste care era un braţ de iarbă uscată. Sub mine şi deasupra mea erau întinse mantale nemţeşti. Printre copaci se zărea luciul unei bălţi mari plină de stufăriş şi rogoz, ce se întindea până în depărtare. Adierea uşoară a unui vânt răcoros îmi mângâia plăcut faţa. În hăţişul îndepărtat al pădurii, păsările se chemau gălăgios, pregătindu-se de culcare.

Capul îmi era rezemat de ceva, pentru că îl simţeam mai sus decât corpul. Vedeam bine tot ce era în faţa mea Dar numai în faţă.

„Unde sunt? Unde am nimerit? Nu cumva în mâna duşmanului?“

Făcând o sforţare, m-am ridicat într-un cot; am întors capul şi abia mi-am putut stăpâni un strigăt de bucurie: ghemuită aproape de tot, chiar lângă capul meu, dormea dulce Tanea!

M-am culcat din nou pe spate. Aşadar, mă aflam printre ai noştri! Mă simţeam nespus de bine şi uşor. Vedeam totul, simţeam totul, îmi dădeam seama de tot şi continuam să stau culcat, liniştit, calm, fără gânduri.

„Las’ să doarmă!“, mi-am zis eu, încordându-mi auzul ca să prind respiraţia fetei.

… Când m-am trezit a doua oară, am văzut lângă mine un flăcău înalt şi zvelt, cu un piept puternic. Stătea chiar pe malul râpei, pe jumătate întors spre mine şi privea spre cer prin binoclu. Acolo sus, printre nori, bâzâia ca un bondar un avion inamic.

„Cine-o fi? am căutat eu să ghicesc. Logacev sau Berezkin?“

Tânărui îţi lăsa o impresie de bună dispoziţie, tot corpul lui respira forţă şi încredere.

„Probabil Logacev”, mi-am zis eu amintindu-mi de cuvintele Tanei, care spusese că Logacev e un bun sportiv.

Era îmbrăcat într-o uniformă militară de vară. Echipamentul era nou, pesemne din cel paraşutat nu de mult.

— Tovarăşul Logacev? rostii eu şi glasul îmi era şovăielnic şi tremurător.

El se întoarse repede; am văzut o faţă deschisă şi prietenoasă.

— Da, eu, Logacev, tovarăşe maior! zise el, apropiindu-se de mine. În sfârşit, v-aţi trezit, v-aţi venit în fire!

În ochii lui mari, căprui, luceau sclipiri de bucurie sinceră.

Am vrut să mă scol şi să strâng mâna noii mele cunoştinţe, dar, ghicind dorinţa mea, Logacev ridică degetul în chip de avertisment:

— Tovarăşe maior, vă rog foarte mult să staţi liniştit.

— De ce?

— Pentru că nu v-aţi întremat încă de-a binelea.

— Dumneata eşti doctor?

— Nu sunt doctor, zâmbi Logacev, însă în ultima vreme am văzut mulţi bolnavi şi am învăţat câte ceva.

— Dar unde-s ceilalţi?

— Krivorucenko şi Berezkin lipsesc, sunt plecaţi în cercetare. Tanea şi Serghei sunt aici. Îi

chem îndată. Numai să staţi culcat şi să nu vă mişcaţi.

Mi s-a părut că Logacev s-a aruncat de pe râpă de-a dreptul în baltă.

„Ce-i asta? mi-am zis eu, pipăindu-mi capul. Iar începe Am privit încordat înainte, încercând să-mi dau bine seama dacă percep clar ceea ce mă înconjoară. Îndoielile dispărură. Vedeam desluşit balta, păpurişul, fâşia neagră a pădurii din faţa bălţii, puteam chiar să spun ce fel de copaci se întâlnesc mai des pe aici, vedeam stoluri întregi de fluturi albi.

„Atunci ce s-a întâmplat? Unde a sărit Logacev? Doar acolo-i râpa!“

Se auziră glasuri şi, din acelaşi loc pe unde dispăruse Logacev, se iviră Tanea şi probabil Serghei Vetrov, radistul. În urma lor apăru Logacev.

Cea dintâi alergă spre mine Tanea.

— Kondrati Filippovici! Ai înviat! Ce bine-mi pare! zise ea, apucându-mi mâinile şi începând să mi le scuture.

— Mai încet, tu, mai încet… zise povăţuitor radistul, care putea fi luat drept un băieţandru. Avea o voce groasă aproape de bas, sau poate pur şi simplu se străduia să vorbească aşa. Sunt radistul Vetrov, să trăiţi, tovarăşe maior! Îmi strânse uşor mâna şi se dădu la o parte.

„Ce puşti eşti! mi-am zis eu şi m-am uitat la Vetrov cât pe ce să izbucnesc în râs. Şi când te gândeşti ce răspundere apasă pe umerii tăi“.

Vetrov se purta cu un aer de om mare. Avea asupra lui tot ce se cuvine să aibă un cercetaş în spatele frontului duşman. Atârnat de gât un pistol, la centură cuţit finlandez şi cârlige în teci de doc, iar pe umăr un porthart.

„Să-l întreb câţi ani are? mi-am zis eu, dar imediat m-am gândit: Te pomeneşti că se supără sau se intimidează”.

Vetrov părea că nu are sprâncene: ori erau foarte rare, ori i se decoloraseră. Avea nasul subţire, ca de fată şi puţin cârn. Între sprâncene se săpaseră cute de încordare. Ochii îi erau luminoşi, cu o asprime prefăcută.

— Povestiţi-mi ce s-a întâmplat cu mine, i-am rugat eu.

Logacev şi Tanea se aşezară de o parte şi de alta a patului meu. Veni şi Vetrov mai aproape, dar continuă să stea în picioare.

Logacev începu să povestească. Am aflat că m-au găsit abia a treia zi după paraşutare, şi nu în coliba în care căzusem în nesimţire sleit de puteri, ci în poiană, lângă sacul de spate.

— V-am căutat timp de trei zile şi trei nopţi la rând, fără să închidem ochii. Ce griji ne-am mai făcut! zise Logaeev.

— Eu am găsit sacul dumneavoastră în poiană chiar în prima seară, intră în vorbă Sereoja Vetrov.

— Adevărat! întări Tanea. Pe urmă i-am pus pe Berezkin şi Sereoja să facă pe rând de gardă în poiană. A treia zi aţi nimerit şi dumneavoastră acolo. Ce-i drept, aveaţi o înfăţişare jalnică.

— Rătăceaţi în stare de inconştienţă, nu mai recunoşteaţi pe niciunul dintre noi şi îndrugaţi atâtea, că ni se făcea părul măciucă! adăugă Logaeev.

— Totuşi, sacul l-am găsit eu! aminti încă o dată Sereoja.

M-am uitat la el şi am zâmbit. Stătea jos, ţinându-şi strâns genunchii cu amândouă mâinile, şi îşi clătina capul tuns când la stânga, când la dreapta. „Nu-i decât un băieţaş”, mi-am zis eu din nou.

— Cât timp a trecut din noaptea aceea? i-am întrebat.

— Şapte zile! răspunse Tanea.

— Da, exact, şapte! întări Logacev.

Am aflat şi amănunte. Mă îngrijiseră toţi, cu rândul. Fixaseră ore speciale de veghe, îmi puneau

comprese reci la cap şi la inimă, mă îndopau cu sulfamide din trusa sanitară, îmi luau temperatura din oră în oră, încercau să mă hrănească cu sila…

În aceeaşi seară i-am văzut pe Krivorucenko şi pe Berezkin.

Semion se repezi în fugă spre mine şi, lăsându-se în genunchi, mă sărută. Discuţia noastră s-a desfăşurat la întâmplare. Începeam să vorbim despre una şi săream la alta. Aşa se întâmplă întotdeauna când prietenii nu se văd multă vreme şi au atâtea să-şi spună.

Am aflat că dacă Foma Filimonâci n-ar fi izbutit să rămână pe lângă Hubert în calitate de „vânător", fără îndoială că prietenii mei ar fi pierdut urma cuibului de viespi.

Nimeni în afară de Hubert şi ajutorul lui nu ştia unde urma să se mute „Staţiunea experimentală". Şi numai bătrânul a salvat situaţia. După ce staţiunea s-a mutat, Foma Filimonâci a cerut o învoire să se ducă acasă pentru o săptămână şi, prin Berezkin, i-a transmis lui Logacev noul loc unde se găseşte cuibul de viespi.

—De mult nu v-aţi mai văzut cu Kolciughin? am întrebat eu.

— Da, cam de multişor! De-o săptămână. Poimâine vine aici.

— Cum aici?

— Foarte simplu. A mai fost de câteva ori. I se dă voie să plece în pădure după treburi vânătoreşti, să caute cuiburi de raţe sau găinuşe, iar el se abate şi pe la noi.

— Şi nu-i urmărit?

— Deocamdată nu. Moşneagul e şmecher. Lasă căruţa la vreo cinci kilometri şi de acolo vine pe jos, prin mlaştini. Pe aici drumurile sunt nisipoase şi i s-ar putea lua urma uşor.

„Totul e bine când se termină cu bine", m-am gândit eu şi, în minte, am luat hotărârea să-i

interzic lui Kolciughin să mai vina la tabără. Mai devreme sau mai târziu, asemenea vizite puteau să aibă urmări grave.

A doua zi am simţit pentru prima oară dorinţa să fumez şi mi-am dat seama că sunt complet sănătos. Berezkin şi Vetrov m-au servit cu tutun. Am răsucit câte o ţigară şi le-am aprins cu lupa la soare.

Sereoja Vetrov fuma cu un aer important, de om în vârstă. Îşi curăţa prea des ţigaretul mare, în patru muchii, făcut din rădăcină de mesteacăn, sufla cu grijă şi se uita prin el, mijindu-şi ochii, ca şi când ar fi privit printr-o lunetă. Când îi venea să râdă, Sereoja se stăpânea şi în clipa aceea pe fruntea lui mare şi bombată apăreau creţuri fine, abia vizibile, ca o pânză de păianjen. Se vedea din tot ce făcea el că radistul doreşte să pară un om matur, deşi abia în urmă cu o lună împlinise şaptesprezece ani. În ziua aceea, în timpul unei convorbiri, mi-a povestit biografia sa. Tatăl şi fratele lui mai mare erau pe front, iar mama cu surioara mai mică se aflau la Moscova. Vorbind cu seriozitate, declară că are de gând să-şi închine toată viaţa radiofoniei, să inventeze, să uimească lumea cu noi descoperiri, să se stabilească la Polul Sud. Vorbea cu atâta convingere de Polul Sud, de parcă ar fi trăit acolo toată viaţa.

Nu terminase şcoala de zece ani din pricina războiului, dar Sereoja era convins că o va termina şi va intra într-un institut de învăţământ superior.

Krivorucenko avea o părere foarte bună despre radist. În tot acest timp, Sereoja nu scăpase nicio emisiune prin radio, nu încurcase nicio radiogramă, izbutind să lucreze chiar şi în mers, când grupul pornise pe urmele „Staţiunii experimentale”.

Am fumat cu plăcere o ţigară, după care, ajutat de Sereoja şi Berezkin, m-am ridicat din pat să fac o mică plimbare.

Şi Berezkin îmi plăcea. Semăna cu un ţigan, era scund, uscăţiv şi puţin adus de spate. Şchiopăta de un picior. Era un om energic şi nu putea sta fără să lucreze ceva. Numai cât am stat de vorba, a cioplit cu briceagul două scândurele, le-a încheiat, le-a înfăşurat într-o bucată de pânză de doc, a scos din bluză un ac cu aţă şi le-a cusut. A ieşit o teacă minunată pentru cuţitul de vânătoare Abia mai târziu am aflat că toţi membrii grupului fumau cu ţigarete făcute de Berezkin, că el repara toate armele când se stricau, că putea să ascută briciul, să împletească coşuri pentru prins peşte, să repare lanternele de buzunar. Cum lua în mână un obiect, începea să-şi bată capul ce-ar putea face din el. Tot ce-i cădea sub ochi se transforma în material de construcţie.

Berezkin era comsomolist. Avea douăzeci şi doi de ani. Nu-şi cunoştea tatăl şi mama. Fusese crescut la Casa copilului. N-avea rude. Biografia lui era scurtă şi clară.

A doua zi m-am sculat de două ori, fără să fiu sprijinit de nimeni; am făcut mici plimbări şi de fiecare dată m-am ţinut mai bine pe picioare.

În ziua următoare, îndată ce a apărut Krivorucenko, i-am cerut să-mi arate tabăra.

Era o dimineaţă răcoroasă şi înrourată. Semion mă luă de braţ. Am pornit împreună.

Am aflat că locul de reşedinţă al grupului, sau P.C.-ul, fusese ales de Foma Filimonâci, care cunoştea perfect toate pădurile din împrejurimi. Printre mlaştinile întinse pe mari suprafeţe se găsea un mic ostrov, acoperit de pădure deasă. Partea de nord era în pantă lină, iar cea de sud se termina printr-o râpă verticală, înaltă de vreo zece metri. Pe malul abrupt se împleteau rădăcini de copaci, iar arbuştii cu crengi încolăcite creşteau până în mlaştină.

Mlaştina îşi avea numele ei, însă băieţii o botezaseră ,,Inaccesibila".

Cei patru prieteni săpaseră în malul abrupt un bordei încăpător amenajându-l ca pe o locuinţă. În faţa intrării construiseră un fel de terasă. În bordei coborau pe nişte trepte săpate în pământ.

Mă lămurisem, în sfârşit, în ce fel dispăruse atunci Logacev din faţa ochilor mei.

— Cum ţi se pare, Kondrati Filippovici? mă întrebă Semion, după ce cercetarăm bordeiul.

— Minunat! Straşnic!

Acum să cunoaştem şi împrejurimile, îmi propuse Semion.

Am ieşit din bordei. Semion mă conduse pe marginea râpei. Micul ostrov era înconjurat din toate părţile de mlaştini. Dincolo de aceste mlaştini începeau din nou pădurile, iar după aceea, pe mai mulţi kilometri, se întindeau mlaştini.

O ciupercă frumoasă – un soi de burete otrăvitor – se înălţa mândră lângă trunchiul unui pin, împiedicându-ne drumul. Am vrut s-o dau la o parte cu piciorul, dar mi-am pierdut echilibrul şi era cât pe ce să cad.

Semion izbucni în râs.

Codobaturile săltau aproape de luciul apei, ţipând. De pe ţărmul mocirlos, acoperit de mătasea broaştei, se înălţară şuierând nişte becaţe.

— De-am avea o puşcă de vânătoare! am zis.

— Nu, noi stăm cuminţi! răspunse Semion. După cum vezi, mlaştinile închid drumurile spre noi şi nu oricine ar îndrăzni să se strecoare tună aici. În primele zile am mers în grupuri de câte doi, însă pe urmă ne-am obişnuit. Acum chiar şi noaptea mergem singuri.

— Prin apropiere n-a apărut nimeni? am întrebat eu.

— La cinci kilometri e un lac bun de pescuit. O dată Berezkin a văzut acolo doi ţărani cu năvoade Acum însă, după ploi, nu s-a mai arătat nimeni.

Cercetarea amănunţită a ostrovului a durat mai bine de o oră. Din cauza stării mele trebuia să ne oprim des, ca să mă odihnesc. Dar timpul a trecut

pe nesimţite. Semion mi-a povestit toate amănuntele din viaţa şi munca grupului.

Băieţii nu supravegheau numai cuibul de viespi, ci desfăşurau în acelaşi timp o largă activitate de cercetare. Se deplasau în localităţi îndepărtate, stăteau de vorbă cu locuitorii, ţineau sub observaţie şoselele, îşi notau semnele distinctive ale unităţilor militare care treceau.

— Partizanii sunt departe?

— Nu prea!… Acum sunt mai aproape decât înainte. La vreo treizeci de kilometri, cel mult.

În timp ce ne apropiam de P.C. am auzit încă de departe zarva care domnea acolo; când am ieşit din pădure, l-am văzut pe Foma Filimonâci şi pe toţi din grup.

Când m-a zărit, bătrânul s-a repezit în întâmpinarea mea şi, strângându-mă îndelung în braţe, mi-a spus:

— Te-am aşteptat tot timpul, dragul meu! Credeam că n-o să ne mai vedem!… Tare te-ai mai şubrezit!

Moşneagul mă trase în poiană.

Pentru Foma Filimonâci aveam două noutăţi: prima, despre decorarea sa cu o medalie, iar a doua, că băieţii lui erau sănătoşi amândoi şi lucrau într-o uzină din Sverdlovsk. Atât unchiaşul cât şi Tanea se bucurară foarte mult.

De asemeni i-am felicitat pe Kivorucenko şi Vetrov cu prilejul decorării lor; totodată i-am spus lui Semion că făcusem o vizită mamei sale, care îi transmite salutări.

Şedeam toţi în poiana însorită. Singurul lucru care ne necăjea erau ţânţarii, ce zburau în nouraşi negri, umplând văzduhul de zumzet. Foma Filimonâci ne propuse numaidecât să aprindem un foc, ca să alungăm ţânţarii cu fum. Moşneagul aduse vreascuri şi frunze verzi.

— Focul se aprinde acuşica, – ne încredinţă Foma Filimonâci, – n-o să mai vedeţi nici urmă de ţânţari.

Zece minute mai târziu, focul ardea, răspândind valuri de fum cu miros de răşină. Într-adevăr, ţânţarii dispărură. Dar Foma Filimonâci nu se mulţumi cu atât. Săpa alături o groapă şi o căptuşi cu crengi.

— Adă-l încoace, Taniuşa, zise bătrânul.

Tanea alergă undeva şi aduse un cocoş mare de munte, jumulit şi cu măruntaiele scoase.

— Sereojka, – continuă să poruncească Foma Filimonâci, – adu frunze. Mai multe şi mai repejor!

Unchiaşul înfăşură cocoşul în frunze mari, îl puse în groapă şi presără deasupra lui un strat de pământ. Apoi îl acoperi cu vreascuri şi aprinse focul.

Cu ajutorul lui Vetrov, Tanea aşeză pe celălalt foc nişte pirostrii şi un ceaun mare.

Am întrebat cum de-a ajuns Tanea în pădure şi mi s-a povestit.

Când s-a aflat că „Staţiunea experimentală'' îşi schimbă locul şi că Hubert îl ia pe Foma Filimonâci cu sine, s-a pus chestiunea ce-i de făcut cu Tanea. S-o ia la staţiune era nepotrivit, s-o lase singură în oraş era primejdios. Bătrânul s-a dus la Hubert şi a declarat că vrea să-şi trimită fata în Germania. „Dacă eu, la timpul meu, n-am avut norocul să trăiesc în Germania, – i-a spus Foma Filimonâci, – să trăiască măcar fetiţa mea acolo. La început o să lucreze, iar pe urmă să vezi c-o să meargă şi la învăţătură". Hubert a avut o atitudine binevoitoare faţă de rugămintea lui şi s-a interesat ce anume doreşte Foma Filimonâci de la el. „Să-i daţi o hârtiuţă, – îl lămuri bătrânul, – ca să poată călători ca lumea, cu trenul de călători, nu de-a valma cu ceilalţi, în vagoane de marfă. N-am decât o singură fetiţă, şi eu, după cum vedeţi, slujesc cu credinţă şi cinste". În aceeaşi zi, Hubert i-a înmânat bătrânului un document în care se spunea că Tatiana Fominicina Kolciughina poate călători fără însoţitor până în oraşul Frankfurt-pe-Mein…

— Şi uite aşa a plecat Tanea, zise Logacev.

— Până la gară cu căruţa! adăugă Foma Filimonâci.

—Şi pe urmă, – se amestecă în vorbă Krivorucenko, — de la gară. A venit în cartierul muncitoresc; iar eu am aşteptat-o acolo cu sania.

—Hubert nu se interesează acum de soarta Taniei? am întrebat eu.

— S-a interesat o dată ce-mi scrie fata, dar eu i-am răspuns că tace, pesemne că a uitat, haimanaua, de tată- său. Hubert a încercat să mă liniştească: „N-ai nicio grijă, ai să auzi de ea! În Germania se ţine evidenţa tuturor oamenilor''. Iar eu îmi ziceam în sinea mea: „Oi fi tu şiret, împieliţatule, nimic de zis, dar noi am fost şi mai şireţi ca tine şi te-am tras pe sfoară!“ Pe urmă am fost învăţat să-l întreb pe Hubert: „Cum rămâne, domnule căpitan? S-a prăpădit fata, nu i s-o fi întâmplat ceva?“ Dar Hubert m-a liniştit din nou: „Nu s-a întâmplat nimic, – zice, — are să-ţi scrie, mai aşteaptă"

M-am uitat atent la Tanea. Era de nerecunoscut. Şederea îndelungată în aer, în pădure, o schimbase. Se bronzase, prinsese puteri, era mai vioaie şi mai energică. În ochi îi apăruse o lucire veselă şi vie.

Semion mi-a împărtăşit taina acestei schimbări; el şi Tanea erau logodiţi.

Ceaunul în care clocotea ceva dădu în foc. Tanea ridică capacul de lemn şi rotocoalele de aburi se amestecară cu fumul.

Mişa Berezkin aproape că nu lua parte la discuţie, însă asculta cu interes vădit pe fiecare în parte. De altfel era ocupat cu o treabă „importantă”; turna în căni conţinutul unei sticle.

Abia când am văzut sticla, mi-am adus aminte că înainte de a sări cu paraşuta fusese aruncat un sac încărcat cu diferite lucruri. Unde o fi?

M-au liniştit: sacul fusese găsit chiar în aceeaşi noapte.

— A avut mai mult noroc decât dumneavoastră, glumi Berezkin.

— Nu prea, interveni Logacev. Dumneavoastră aţi „amerizat“, iar el a „afochizat”… Dumneavoastră aţi căzut în apă, iar el în foc!

— Dacă n-aş fi fost eu, – interveni Vetrov, încruntând din sprâncene, – ar fi ars.

— Eşti tare isteţ, Sereoja. Şi sacul lui Kondrati Filippovici tot tu l-ai descoperit primul. Fără tine ne-am prăpădi… zise Tanea.

— Ia lasă! mormăi Vetrov, nemulţumit.

— Vorba lungă, sărăcia omului. Să trecem şi să mâncăm fiertura pregătită de Tanea, spuse Foma Filimonâci, şi, luând ceaunul de pe foc, îl aşeză pe pământ. Din ceaun se răspândea o aromă care ne gâdila nările.

— Fă începutul, Foma Filimonâci, se adresă Berezkin moşneagului. Eşti cel mai în vârstă, aşa că ai întâietate.

— Cel mai în vârstă nu înseamnă bătrân, zâmbi unchiaşul, luând cana ce i se întindea. Eu zic să bem mai întâi şi întâi pentru cufundarea maiorului Kondrati în apă şi pentru ieşirea cu bine, la suprafaţă.

Toţi izbucniră în râs, apoi băură.

— Totuşi, ce-am avut eu? am întrebat, gustând supa fierbinte.

Întrebarea i-a pus puţin în încurcătură pe prietenii mei. Până la urmă toţi au fost de părere că am avut pneumonie. În privinţa aceasta am fost şi eu de aceeaşi părere…

Supa pregătită din două găinuşe cu arpacaş era foarte bună. Toţi mâncau cu poftă şi lăudau bucătăreasa.

— Mănâncă, Kondrati, cât te ţine cureaua, să prinzi grăsime! mă sfătui Foma Filimonâci.

După ce terminarăm supa, moşneagul se ridică în picioare, luă un băţ gros, mută tăciunii aprinşi în alt loc şi începu să sape din nou în jurul gropii. Cocoşul de munte scos din spuză aburea îmbietor. Foma Filimonâci îl aşeză pe nişte frunze proaspete şi începu să-l rupă în bucăţi.

Am fost cu toţii încântaţi de felul al doilea.

Bătrânul îmi întindea cele mai bune bucăţi. La un moment dat l-am refuzat:

— Mi-ajunge. Am mâncat aşa de mult, că abia mă mai pot mişca. Mănâncă dumneata.

Filimonâci clătină din cap:

— Nici eu nu mai pot! Nu-mi mai primeşte sufleţelul.

Prânzul săţios şi îmbelşugat îi muiase pe toţi. Nu mai aveam chef să ne ridicăm şi să ne mişcăm.

— Ei, şi cum îţi mai merg treburile, unchiaşule? l-am întrebat eu.

— Mulţumesc, treburi obişnuite… răspunse alene bătrânul, moleşit şi el de mâncare.

— Adică cum, obişnuite? Doar în atâta timp cât a trecut, îmi închipui că s-au adunat o mulţime de noutăţi.

— Da, sunt! răspunse nehotărât bătrânul.

— Povesteşte-mi totul, pe rând.

Bătrânul îşi răsuci fără grabă o ţigară, scoase din foc un tăciune mic, o aprinse, trase câteva fumuri şi după ce se aşeză turceşte începu isă povestească cum merg treburile la „Staţiunea experimentală''.

Curând după plecarea mea, apăruse la staţiune o persoană nouă — maiorul Stein, ajutorul lui Hubert, un fascist înfocat.

— E atât de nemernic şi de ticălos, că-l lasă pe Hubert cu o poştă în urmă! îl caracteriză Filimonâci. E prieten bun cu Gabiş. Chiar colonelul l-a dus cu maşina lui în pădure.

O dată cu venirea lui Stein, situaţia lui Foma Filimonâci se schimbase întrucâtva. Bătrânul aflase de la Pohitun că Stein nu vede cu ochi buni şederea lui Foma Filimonâci la „Staţiunea experimentală''. O dată fiind de faţă şi Pohitun, Stein îi spusese lui Hubert: „Degeaba ţineţi aici lepra asta bătrână. Ruşii au o zicală: „Oricât ai hrăni lupul, tot în pădure se uită“. Hubert îi răspunsese lui Stein că Kolciughin e bătrân şi că e greu să te aştepţi de la el la operaţiuni active. În

afară de aceasta, Kolciughin, după câte ştia el, lucrase câţiva ani, înainte de revoluţie, la un patriot de vază al lor, răposatul moşier Edenberg. Acela nu ţinea orice lepădătură. Stein ridicase doar din umeri, fără să răspundă.

Totuşi, părerea lui Hubert despre bătrân nu schimbase atitudinea lui Stein faţă de Kolciughin. O dată Hubert îl trimisese pe Foma Filimonâci să-l caute pe Stein şi să-l întrebe ceva. Bătrânul îl găsise pe maior în clădirea staţiei de radio. Stein începuse deodată să-l înjure în ruseşte, îl făcuse pe Kolciughin câine bătrân şi-i pusese în vedere că n-are voie nici măcar să se apropie de staţia de radio. Această întâmplare îl convinse pe Foma Filimonâci că Stein cunoaşte bine limba rusă şi că trebuie să se păzească prin orice mijloace de neamţul acesta turbat.

Stein introdusese la staţiune rânduieli noi. Dacă mai înainte, în timpul nopţii era o singură santinelă de pază, acum se mai înfiinţase un post în curte. În afară de aceasta, Stein adusese şi nişte dulăi bătrâni, „răi de nu au pereche''.

— Mulţi? am întrebat eu.

— Trei.

— Şi sunt răi de tot?

— Răi al dracului, cum nu se mai poate… Nu recunosc decât doi oamenii, pe bucătar şi pe încă unul, care are grijă de ei. Dar şi cu mine au început să se obişnuiască. Când umblu prin curte, nu latră… Ce fel de om e şi ăsta, care n-are milă de o fiinţă necuvântătoare! Şi Foma Filimonâci îmi povesti o întâmplare care-l caracterizează şi mai bine pe ajutorul lui Hubert.

O dată, Stein plecase undeva călare. Când se înapoiase, descoperise pe spatele calului, sub şa, o rosătură. Apăsându-i spinarea cu mâna, calul tresărise, ciulise urechile şi-l călcase pe picior. Stein a înjurat, a scos pistolul şi a tras două focuri în urechea calului.

— Asta-i om? E mai rău ca o fiară! încheie Foma Filimonâci.

Stein dăduse ordin să se trimită de două ori pe săptămână în pădure câţiva soldaţi, împreună cu cel mai voinic dulău pe care-l cheamă Sprut şi să cerceteze împrejurimile.

— Cercetarea asta dă vreun rezultat?

— Mai nimic. O singură dată au prins o babă care ducea un coş: strânsese ciuperci.

Maiorul Stein era brutal şi sălbatic. Foma Filimonâci văzuse cu ochii lui cum îi „mutase fălcile“ lui Pohitun, care se îmbătase. Pohitun îşi ascunsese necazul, dar deseori îl înjura pe Stein faţă de moşneag.

În luna martie a acelui an apăruse la staţiune un flăcău rus, pe nume Taras. Stătuse aproape o lună, ca în cele din urmă, la ordinul lui Hubert, Schnabel să-l ducă pe Taras în pădure, să-l silească să-şi sape o groapă şi, tot acolo, ziua în amiază mare, să-l împuşte.

— Se petrec lucruri îngrozitoare, Kondrati! încheie Kolciughin. Te culci noaptea în culcuşul tău şi te gândeşti: uite aşa o să te ducă şi pe tine într-o zi în pădure şi o să te împuşte. Şi parcă n-ai vrea să mori…

— Ştii numele de familie al flăcăului aceluia? l-am întrebat eu.

— Nu.

— Cu ce se ocupa Taras, ce făcea la staţiune?

— Umbla cu Pohitun, ca şi tine… Înainte mai era cum era, Kondrati, — urmă bătrânul, după câteva clipe de tăcere,— dar acum s-a adunat o banda aşa de înrăită, că i-aş arde pe toţi de vii.

… Convorbirea s-a prelungit mult, până la plecarea lui Foma Filimonâci.

I-am interzis moşneagului să mai vină pe la P.C., cu atât mai mult cu cât Stein nu-l privea cu ochi buni.

Pe urmă am vorbit prietenilor despre misiunea pe care o aveam de îndeplinit.

Bătrânul clătină din cap şi rosti în glumă:

— Of, of, bătu-te-ar norocul, Kondrati, nu ne laşi de loc sâ murim liniştiţi!

Capitolul IV

După două săptămâni, Krivorucenko porni dis-de-dimineaţă, la întâlnirea cu Foma Filimonâci. Trebuia să se întâlnească la jumătatea drumului dintre ostrovul nostru şi cuibul de viespi, în partea mlăştinoasă a pădurii.

Până seara Krivorucenko nu se înapoie. Nu veni nici la cină şi nici în cursul nopţii. Eram îngrijoraţi. Se mai întâmplase uneori să întârzie, dar nu atât de mult.

Sereoja Vetrov, care stătea de veghe sus, intră de câteva ori în bordei, fără niciun motiv, se uită la ceas şi dispăru din nou, fără să spună un cuvânt.

Tanea stătea culcată în colţul ei, cu mâinile sub cap, şi privea tristă lumina pâlpâitoare a opaiţului. Nimeni n-avea chef să doarmă. Gândurile îngrijorătoare ne alungau somnul.

Berezkin se ridică deodată în picioare, îşi trase cizmele şi întinse mâna după bluză.

— Eu mă duc să văd, Kondrati Filippovici. Cunosc locul.

— Merg şi eu! zise Tanea, ridicându-se cu hotărâre.

Tanea era îngrijorata şi pentru tatăl ei, şi pentru Semion. Amândoi îi erau dragi.

— Nu pleci nicăieri, Tanea. Culcă-te şi dormi! am zis eu hotărât. Se vor duce Logacev şi Berezkin.

Berezkin şi Logacev ieşiră afară. Mi-am îmbrăcat bluza şi am plecat după ei.

Era o noapte mohorâtă. Cerul se acoperise cu nori negri.

Băieţii se opriseră sus, aşteptând îndrumările mele. Îmi dădeam seama de aceasta, dar sunt uneori clipe când nu ştii ce să spui, ce sfat să dai.

—Ce s-o fi întâmplat? am întrebat eu.

— E greu de presupus, Kondrati Filippovici, zise Berezkin. Parcă nu-ţi vine să te gândeşti la rău. Până acum nu ne-a stânjenit nimeni. Vom merge şi vom cerceta.

— De cât timp aveţi nevoie?

— Două ore, răspunse Logacev după o scurtă gândire.

— Va să zică, la ora cinci trebuie să fiţi aici. Plecaţi!

Băieţii porniră sprinteni la drum; după câteva clipe i-am pierdut din vedere.

Am stat câteva minute pe gânduri. Sereoja se plimba cu automatul pe malul râpei, pe porţiunea destinată anume pentru santinelă. Prin întuneric abia puteai zări conturul siluetei sale. După plecarea lui Logacev şi Berezkin, m-am simţit mai uşurat. Poate unde aveam conştiinţa împăcată că s-au luat măsuri şi că nesiguranţa chinuitoare se va sfârşi curând1.

— Kondrati Filippovici! mă strigă Sereoja cu glas înăbuşit.

— Ce-i? l-am întrebat, apropiindu-mă de el.

— Ce noapte urâcioasă…

— Câteodată trebuie să mai fie şi mai urâcioasă. Nu totdeauna poate fi frumoasă! am răspuns eu cât mai vesel.

Sereoja tăcu. Mi-am petrecut mâna pe după umerii lui plăpânzi, încă tineri de tot, şi el se lipi de mine ca un fiu.

După ce am stat puţin cu Sereoja, m-am îndreptat spre bordei.

Tanea stătea întinsă, nemişcată.

M-am culcat în tăcere. Dar multă vreme n-am putut să aţipesc. Grija pentru Semion îmi alungase somnul. În minte mi se perindau toate întâmplările din ultimele zile.

Totuşi, în cele din urmă am aţipit, dar cred că târziu, pe la ora patru dimineaţa.

Când m-am trezit, se lumina de ziuă. În pragul dreptunghiular al uşii se zăreau neclare contururile pădurii învăluite într-o ceaţă palidă. Răcoarea dimineţii se strecura în bordei.

Berezkin apăru deodată în pragul uşii, acoperind intrarea. Apoi intră în bordei.

Flăcăul răsufla greu, întretăiat. Observând că nu dorm, spuse doar trei cuvinte, care m-au înmărmurit:

— Semion s-a prăpădit…

Priveam tăcut în ochii copleşiţi de durere ai lui Berezkin. În spatele lui apăru Vetrov.

— Ce-ai spus?

— Semion a fost ucis… repetă Mişa şi se lăsă greoi pe laviţă.

— Ah! Ce s-a întâmplat? strigă Tanea. Cum, a fost ucis? Unde? L-ai văzut?

Deci, nici Tanea nu dormea.

— Da, l-am văzut… Zace în pădure, la vreo şase kilometri de aici, îngăimă cu greu Berezkin.

Pentru o clipă, în bordei se lăsă o linişte apăsătoare.

— Povesteşte tot! am cerut pe un ton cât mai liniştit, simţind că pălesc, că-mi piere sângele din obraz.

Mişa povesti totul. Spre locul unde trebuia să aibă loc întâlnirea duceau două poteci. Logacev alesese cărarea care trecea prin mlaştini, iar Berezkin apucase printr-un luminiş tăiat de curând. Ajungând la pârâiaş, o luase la dreapta, spre coliba părăsită, unde era locul de întâlnire al lui Foma Filimonâci cu Semion. N-a mai ajuns însă până la colibă. În pădure dăduse peste cadavrul înţepenit al lui Semion şi venise repede să ne spună.

— Puteam să dau cadavrul la o parte de pe cărare, dar m-am hotărât să nu-l ating. Berezkin ridică din umeri. Poate că pe lumină vom descoperi ceva...

— Dar Logacev unde-i?

— Trebuia să meargă până la colibă şi să se întoarcă pe acelaşi drum.

— N-a venit încă, am zis eu.

— Vine! rosti încet Sereoja Vetrov.

Logacev intră, se uită în jur, tăcu o clipă văzând feţele noastre abătute şi apoi întrebă fără să se adreseze cuiva:

— S-a întâmplat ceva?

Când a aflat, a izbucnit în hohote de plâns, ca un copil.

— Luaţi-vă armele! am zis eu, biruindu-mi emoţia. Tanea, rămâi aici. Berezkin, condu-ne pe drumul cel mai scurt.

N-am mers, ci am alergat, în şir, unul după altul. Se făcuse aproape ziuă. Poteca şerpuia, făcea cotituri neaşteptate, tăia păpurişul foşnitor, urca pe dâmburi, se pierdea şi din nou apărea dintre buruienile pădurii.

Deodată Berezkin se opri. Am rămas şi noi încremeniţi. Toţi priveam înainte, în desişul pădurii învăluit încă în întuneric.

… Semion zăcea cu faţa în jos. Mâna dreaptă, aruncată înainte, strângea un mănunchi de iarbă, iar cu stânga se ţinea de ceafă. Un picior îi era atât de îndoit, de parcă s-ar fi pregătit să sară şi să se avânte înainte.

Ne-am apropiat, ne-am lăsat în genunchi şi ne-am uitat în tăcere la tovarăşul nostru de luptă.

— Aşa a fost? l-am întrebat eu pe Berezkin.

— Aşa!

— Dar unde-i automatul lui?

— Nu l-am văzut.

— Cu ce a pleeat?

— Avea grenade şi automatul, zise Sereoja.

În ce împrejurări a murit Semion? Iată întrebarea care ne frământa…

Mâinile şi gâtul îi erau pline de tăieturi Unele din ele erau zdrenţuite, de o formă neobişnuită. O rană mare şi adâncă i se căsca într-o coastă.

Pesemne asta fusese mortală. Pantalonii îi erau rupţi, iar picioarele pline de răni la fel de zdrenţuite.

— Priviţi! zise Logacev, scoţând din pumnul strâns al lui Semion un smoc de păr.

— Câinele!

— Dulăul! E părul dulăului!

Am cercetat încă o dată, cu atenţie, trupul tovarăşului nostru şi am descoperit în câteva locuri, pe haine, smocuri de păr cenuşiu. Fusese o luptă între om şi câine. Nu mai încăpea nicio îndoială. În acelaşi timp însă, era la fel de limpede că Semion nu se luptase numai cu câinele.

Am ridicat cu grijă trupul lui Semion şi l-am dus mai la o parte.

— Să cercetăm cu băgare de seamă împrejurimile, am propus.

După ce am examinat cărarea, am ajuns la concluzia că pe o distanţă de vreo douăzeci de metri Semion nu mersese, ci se târâse. Dovadă erau urmele lăsate pe pământ şi în iarbă.

— Un cuţit! strigă cu voce gâtuită Logacev.

Un cuţit mare, cu două tăişuri. Sângele închegat de pe el era amestecat cu păr.

— Nu prea înţeleg… am zis eu. După cât se pare, cu acelaşi cuţit au fost ucişi şi Semion şi dulăul.

— Veniţi aici! Aici! începu să strige Berezkin.

Ne-am repezit spre el. Lângă pârâiaş, pe mal, zăceau doi soldaţi nemţi, ucişi. Tot acolo era aruncat şi automatul lui Semion.

— Acum totul e limpede!… zise Logacev cu amărăciune, clătinând din cap. Semion a fost nevoit să se bată cu doi…

— Dacă nu cu trei, am adăugat eu.

Se putea presupune că Semion dăduse peste nemţi înainte de a se întâlni cu Foma Filimonâci. Pe unul din ei Semion îl doborâse dintr-o dată, trăgând cu automatul. Pe celălalt nu mai avusese timip să-l culce la pământ, cu toate că în încărcător

mai avea cartuşe. În neamţul acesta nu mai trăsese; judecând după răni, al doilea soldat fusese omorât cu cuţitul. Dar nici neamţul nu trăsese în Semion. Pe trupul acestuia nu se vedeau răni provocate de gloanţe. Ceva îl împiedicase pe Semion să se folosească de automat. Probabil dulăul, care se aruncase asupra lui; Semion scăpase automatul şi se încăierase cu câinele. Temându-se să nu-şi omoare dulăul, al doilea neamţ n-a mai făcut uz de armă, ci s-a năpustit asupra lui Semion cu cuţitul. Se putea presupune că, după câteva lovituri, cuţitul ajunsese în mâna lui Krivorucenko. Cu acest cuţit îl omorâse pe soldat şi poate că rănise şi câinele.

— Dar câinele nu-i nicăieri! zise Logacev.

— Asta-i foarte rău, am adăugat eu. După ce se convinsese că omul e mort, câinele plecase. Se putea bănui că va aduce la faţa locului şi alţi oameni. Înjghebaţi o targă, — i-am spus eu lui Logacev şi Vetrov, — şi duceţi-l pe Semion la ostrov. Eu şi Berezkin vom merge până la locul de întâlnire.

Era o simplă bănuială a noastră că încăierarea lui Semion cu nemţii se petrecuse înainte de întâlnirea cu Foma Filimonâci. Trebuia să ne strecurăm până la colibă şi să verificăm dacă nu cumva există acolo vreo urmă.

— Potrivit înţelegerii, – mă lămuri încet Berezkin, în timp ce mergeam cu el pe cărare, înfundându-ne în pădure, – întotdeauna, la locul de întâlnire, fiecare aştepta o oră întreagă. Dacă în timpul acesta unul din ei nu apărea, celălalt pleca. Poate ca şi Foma Fillmonâci a plecat ieri fără să-l aştepte mai mult de o oră pe Semion.

— Au mai fost cazuri când întâlnirile s-au amânat?

— Au fost!

— De multe ori?

— De două ori! Şi în amândouă cazurile din pricina lui Filimonâci, care nu putuse să scape de

la staţiune. Dar erau înţeleşi să vină neapărat peste o zi, în acelaşi loc.

—Va să zică, dacă lui Filimonâci nu i s-a întâmplat nimic, va veni mâine, am zis eu.

— Da, mâine!

— Stai! Vezi? şi am arătat cu mâna înainte.

— Dulăul! şopti Berezkin înşfăcând automatul.

Dar dulăul nu mai era primejdios, cu toate că poziţia în care se găsea era firească pentru un câine ce se odihneşte. Zăcea pe burtă, cu labele întinse înainte şi cu capul rezemat pe ele. Corpul câinelui era străpuns peste tot de cuţit.

— Semion l-a răpus şi pe el! am şoptit eu.

Era un dulău uriaş, cu pieptul lat, cu gât vânjos şi labe puternice.

— Înfricoşător câine! zise Mişa, cutremurându-se. Vedeţi cât de departe s-a târât?

— Şi a plecat cel din urmă, după ce toţi au murit. Altminteri nu şi-ar fi părăsit însoţitorii. Bine că a murit aici. Acum n-o să mai aducă pe nimeni.

Am tras dulăul într-o parte, l-am îngropat sub un muşuroi de furnici şi l-am acoperit cu frunze.

După zece minute am ajuns la coliba părăsită.

Din ea mai rămăseseră doar stâlpii putreziţi, înfipţi în pământ, în timp ce în jur crescuseră bălării înalte.

Mişa începu să cerceteze copacii din jur şi, după un minut, mă strigă:

— Kondrati Filippovici! Filimonâci a fost ieri aici, dar a plecat fără să-l aştepte pe Semion. Iată semnul lui!

M-am apropiat de copac și am văzut pe trunchiul lui câteva crestături ciudate.

— Va să zică întâlnirea n-a avut loc. E clar. Poate că-i mai bine!

Lângă o mlaştină mare, nu departe de ostrov, i-am ajuns din urmă pe Logacev şi Vetrov.

Primul om care ne-a ieşit în întâmpinare pe ostrov a fost Tanea. Văzându-l pe Semion, a scos

un ţipăt sălbatic şi a căzut leşinată. Băieţii au ridicat-o şi au dus-o în bordei.

Pe Semion l-am îngropat pe ostrov, nu departe de P. C., într-o poieniţă, la umbra unui pin bătrân. I-am coborât tăcuţi trupul în mormânt şi i-am pus cu grijă pe piept automatul. Bulgării de pământ au căzut cu zgomot.

— Adio, prietene… Adio, tovarăş credincios de luptă.

În ce fel, prin ce să-ţi exprimi durerea?… Oare poţi s-o cuprinzi în cuvinte? Şi chiar dacă o cuprinzi, ce realizezi, ce poţi schimba?… Nimeni, nimeni nu-i în stare să ne redea omul iubit, prietenul…

Moviliţa creştea… Priveam mormântul şi mă gândeam la scena petrecută în dimineaţa zilei precedente…

Abia treziţi din somn, Semion şi Berezkin începuseră să se certe al cui e rândul să se ducă la întâlnire cu Foma Filimonâci. Când se lămurise că era rândul lui Semion, Berezkin îi spusese:

— Mergem împreună!

— Te ţii de mine ca mânzul de iapă! Stai jos! glumise Semion.

— Pot face în aşa fel încât nici tu să nu pleci!

— Aş vrea să ştiu cum?

— Uită-te la picioare.

— Ce vrei, picioarele mele-s ca toate picioarele! mormăia Semion nedumerit.

— Fără cizme?

Semion se uitase prin unghere, se scărpinase la ceafă şi, negăsindu-şi cizmele, zisese:

— Mişa, copilaşule! Dă-mi cizmele! Altfel plec desculţ. Pe urmă o să-ţi para rău.

… Şi iată că Semion al nostru cel vesel şi plin de viaţă nu mai era printre noi! În locul lui crescuse o moviliţă de pământ umed…

Tanea încetase să mai strige; nici măcar nu mai plângea. Stătea în genunchi lângă mormânt. Durerea ei era mai mare, mai adâncă, mai

puternică decât a oricăruia dintre noi. Tanea pierduse nu numai un tovarăş, cum era Semion pentru noi: ea îşi pierduse omul iubit.

Soarele înălţat pe boltă străbătea printre copaci, aruncând pe moviliţă proaspătă o rază strălucitoare, aurie. Am stat mult timp lângă mormânt; într-un târziu am pornit tăcuţi spre bordeiul nostru…

Nu-mi închipuiam că Foma Filimonâci va suporta cu atâta greutate vestea morţii lui Semion.

A doua zi când ne-am apropiat de coliba năruită, l-am găsit pe Foma Filimonâci stând lângă un mesteacăn tânăr şi ciocănind trunchiul alb cu patul armei de vânătoare. Pe mesteacăn sărea de colo până colo o veveriţă mică şi pufoasă, neştiutoare; ieşise probabil pentru prima oară neînsoţită la plimbare. În cele din urmă, nemaiştiind ce să facă de frică, îşi lipi capul de copac, crezând că aşa n-o mai vede nimeni.

—Vino încoace… Vino încoace, mititico… o chema mângâietor bătrânul, lovind cu patul puştii în copac, şi făcând micul animal să tresară.

Logacev puse automatul jos şi se căţără în copac.

Cu cât se urca mai sus şi se apropia de veveriţă, cu atât ea tremura mai tare, fără să se clintească din loc. Logacev o apucă cu grijă şi o vârî în sân.

— S-o duci Taniuşkăi, îl sfătui Foma Filimonâci. Îi plac tot felul de sălbăticiuni. Moşneagul trase veveriţa de urechiuşe, se depărta de copac şi mă întrebă: Cui trebuie să-i trag acum o chelfăneală? Ai? Cine m-a făcut alaltăieri să bat degeaba şaisprezece kilometri? Care din voi? Cu cine să mă răfuiesc? râse el, suflecându-şi mânecile.

Stăteam fără să spunem o vorbă. Nu ştiam cum să-i împărtăşim bătrânului vestea morţii lui Semion.

— O fi Semion! Frumos, nimic de zis! M-a tăcut să-l aştept în zadar! Ei, lasă c-o să-l învăţ eu

minte! Aşteaptă numai! continuă Foma Filimonâci.

— Foma Filimonâci, Semion nu mai e! Semion a murit! am rostit eu.

Mâinile lui Kolciughin căzură fără putere, faţa lui păli.

— Kondrati, ce îndrugi tu?…

I-am povestit pe scurt cele întâmplate. Foma Filimonâci îşi prinse capul în mâini, făcu câţiva paşi, se întoarse cu spatele şi izbucni în hohote de plâns.

— Ca pe fiul meu te-am iubit… Semionuşka, dragul meu… rosti el printre lacrimi.

M-am apropiat de bătrân şi l-am cuprins pe după umeri.

— Fii tare, Filimonâci. Nu ţi-e greu numai ţie! Nici nouă nu ne este mai uşor. Semion a murit pentru o cauză mare şi patria nu-l va uita.

Bătrânul se linişti. După câteva clipe îşi îndreptă spatele şi mă privi ţintă, aproape sever.

— O să treacă totul, rosti el. Am să îndur, Kondrati. Dă-mi numai răgaz să-mi viu în fire. Apoi clătină din cap şi zise cu glas întretăiat. Doar nu se poate… aşa deodată, să-l uiţi pe Semionka… Nu se poate…

Foma Filimonâci ne adusese ştiri îngrijorătoare. Fusese chemat de maiorul Stein, care-l întrebase unde anume plecase fata lui şi dacă are vreo ştire de la ea. Foma Filimonâci îi răspunsese că după plecarea fetei la Frankfurt nu mai primise nicio scrisoare de la ea şi că el însuşi era foarte îngrijorat de soarta ei; se adresase lui Hubert ca să se intereseze de Tanea şi îl ruga acelaşi lucru şi pe el, pe maiorul Stein.

Stein tăcuse câteva clipe apoi începuse să-l întrebe pe Foma Filimonâci despre fiii săi: ce vârstă au, unde au lucrat, cu cine erau prieteni. În cele din urmă îi ceruse să-şi aducă aminte din cine se compunea familia moşierului Edenberg. Pentru Foma Filimonâci această întrebare nu prezentase o greutate deosebită: din spusele fratelui său, el ştia

pe de rost familia lui Edenberg, cu toate neamurile lui.

Probabil că Stein auzise ceva despre Kolciughin şi avea intenţia să-l verifice amănunţit. Trebuia s-o luăm înaintea lui Stein.

— Cum se poartă Hubert cu dumneata? am întrebat eu.

— Deocamdată, tot aşa Mă zoreşte să mergem la vânătoare de raţe. I-am spus că e prea devreme şi că nici nu le-a dat bine penele. Dar el nici nu vrea să audă.

— Trebuie să mergi, Filimonâci, şi după cele fără pene. Vremea nu aşteaptă! Aţi fixat vreo dată?

— Am fixat pentru sâmbătă. Mi-a poruncit să cercetez mai întâi mlaştina, ca să mergem la sigur.

— Şi fireşte, ai cercetat-o?

— Aşa cum se cuvine, şi nu numai mlaştina, ci tot lacul. Am mai pescuit prin părţile acelea astă-primăvară. Logacev ştie.

— Azi e luni? Hai să ne întâlnim joi, chiar lângă lacul acesta. Ne-am înţeles?

Foma Filimonâci n-a avut nimic împotrivă. Înainte de a porni la vânătoare, trebuia să mai dea o raită prin jurul lacului, şi pentru asta Hubert îl învoia întotdeauna.

Ne-am înţeles ca, în caz că se iveşte vreo întârziere sau amânare, întâlnirea de joi să aibă loc vineri, în acelaşi loc.

Bătrânul mi-a povestit că în ziua morţii lui Semion de la staţiune plecaseră doi soldaţi. El văzuse că aceştia luaseră cu ei câinele cel mai mare, pe Sprut, şi se îndreptaseră spre pădure.

— Ei ştiau că dumneata vei pleca de la staţiune?

— Eu nu le-am spus nimic, dar puteau să afle.

— De la cine?

— Ştia Hubert, Stein, poate şi Pohitun.

— Nu cumva i-a trimis să te urmărească? Te-ai gândit la asta?

— Atunci nu m-am gândit, dar acum mă gândesc.

— Ce se vorbeşte la staţiune în legătură cu dispariţia acestor soldaţi?

— Umblă fel de fel de zvonuri: unii zic că s-au rătăcit, alţi că au plecat în oraş, s-au încurcat cu nişte muieri şi s-au pus pe chefuit.

— Când ai stat de vorbă cu Stein? Înainte sau după dispariţia soldaţilor?

— După, după! Aseară m-a chemat.

De la staţiune nu fusese nimeni trimis în căutarea soldaţilor dispăruţi, însă Pohitun îi spusese lui Foma Filimonâci că Stein se adresase comandantului garnizoanei şi primarului cu rugămintea să facă cercetări şi să înştiinţeze posturile din sate.

L-am rugat pe Filimonâci să fie prevăzător, să caute să afle dacă joi dimineaţa nu are de gând cineva să plece de la staţiune, iar el să nu sufle nimănui niciun cuvânt despre plecarea sa.

Aproape o oră a durat descrierea amănunţită a planului „Staţiunii experimentale.” Foma Filimonâci desena cu o nuia pe nisip, iar eu treceam planul pe hârtie. Apoi mi-a înşirat întreg personalul staţiunii şi a arătat unde-i cazat fiecare.

Când ne-am întors la ostrov, începuse să se întunece. Tanea şedea lângă mormânt şi cânta încet, jalnic, într-un fel de amară uitare de sine.

— Taniuşa, ridică-te! i am spus eu hotărât, apucând-o de umeri.

Tanea tresări, se întoarse, apoi se ridică tăcută şi porni alături de mine.

—Uite ce ţi-am adus! Logacev scoase veveriţa din sân şi i-o dădu Tanei.

După cină l-am luat de o parte pe Logacev şi l-am întrebat:

— De cât timp ai nevoie ca s-ajungi până la detaşamentul de partizani?

Logacev îşi miji ochii, se uită nu ştiu de ce spre cer, mişcă din buze şi apoi spuse:

— Două zile! Drumul până acolo e anevoios.

— Pregăteşte-te de plecare! Peste o jumătate de oră să fii gata.

Logacev nu mi-a pus nicio întrebare; a răspuns doar atât:

— Am înţeles!

Peste treizeci de minute i-am înmânat un plic pentru comandantul detaşamentului de partizani, care ni-l trimisese pe Logacev.

— Ai să nimereşti lacul unde ai pescuit astă-primăvară cu Kolciughin?

— Negreşit!

— N-ai să te rătăceşti prin întuneric?

— Nu!

— Sâmbătă la amiază trebuie să fii la lac. Nu mai târziu! Amănuntele sunt cuprinse în scrisoare. Pleacă. Îţi urez succes!

Ne-am strâns mâinile.

Capitolul V

Ultimele zile au fost pline de griji şi alergături. Am anunţat Moscova că în noaptea de sâmbătă spre duminică avem nevoie de câteva avioane. Propuneam să ni se trimită câteva avioane mici „U 2“. Ele puteau lesne ateriza în poiana în care coborâsem eu cu paraşuta.

Ni s-a răspuns că este mai indicat să ne trimită un avion mare; am fost întrebaţi dacă vom putea pregăti un loc de aterizare pentru un astfel de avion şi ni se cerea să comunicăm dimensiunile poienii şi natura solului.

Această radiogiamă sosise înainte de căderea serii. La ora trei noaptea am comunicat rezultatul, iar la şase dimineaţa am primit răspunsul că poiana e mică şi că trebuie să căutăm alta.

Am chibzuit ce-i de făcut.

— Oare pe meleagurile astea există numai o singură poiană? i-am întrebat eu pe prietenii mei.

—După cât se pare, numai una, zise cu amărăciune Berezkin. Pe hartă nu se vede alta.

— Mai este una, declară cu tărie Sereoja.

— Atunci de ce taci? l-am dojenit eu.

— Păi, nu ştiu dacă-i potrivită. Mi-amintesc bine locul, dar deoarece am fost pe acolo noaptea n-aş putea să dau precis dimensiunile. Tanea trebuie să-şi aducă aminte mai bine. Când ne-am mutat aici, ea a rămas acolo aproape o zi întreagă. Tanea! strigă Sereoja.

Tanea nu răspunse. Cu toate că era încă foarte devreme, ea lipsea din bordei.

— S-o caut? mă întrebă Sereoja.

— Aşteaptă puţin! i-am răspuns eu. Adu harta şi arată-mi poiana. Pe urmă vom sta de vorbă şi cu Tanea.

Sereoja aduse harta şi o desfăcu. Pe hartă se deslușea o poiană, care se găsea la opt-nouă kilometri de P. C. și la trei kilometri de șleau. Şleaul începea de la fabrica de cherestea, mai la sud de „Staţiunea experimentală”, trecea pe lângă aceasta, se apropia de poiană şi pornea din nou prin sate şi cătune. Apropierea drumului ne era de mare folos. Pe de altă parte, însă, vecinătatea cu „Staţiunea experimentală" putea da naştere la o mulţime de primejdii. Cu toate acestea, n-avem de ales şi trebuia să riscăm.

— Cheam-o pe Tanea! i-am spus lui Vetrov.

Tanea intră cu veveriţa. Micul animal stătea pe umărul ei şi ne privea hazliu cu ochii săi vioi.

— M-aţi chemat, Kondrati Filippovici? mă întrebă Tanea.

— Da. Stai jos!

Fata se aşează ascultătoare.

— Taniuşa, a venit timpul când fiecare dintre noi trebuie să muncească cu tărie pentru a îndeplini cu cinste misiunea începută. Eşti gata să ne ajuţi? am întrebat-o, privind chipul ei tras.

Tanea deschise larg ochii:

— Fireşte că sunt gata! Cum s-ar putea altfel?

— Astăzi va trebui să străbatem douăzeci de kilometri. Plecăm toţi, în afară de Sereoja. Cum te simţi?

Tanea trebuia ajutată. Moartea lui Semion o lovise greu şi nu găsea în sine puteri să-şi învingă durerea.

Voiam s-o atrag în munca activă, s-o silesc să trăiască alături de noi în interesul cauzei, să-şi alunge gândurile negre, să se îndepărteze de ostrovul pe care era încă proaspăt mormântul lui Semion.

— Merg cu voi, Kondrati Filippovici.

— Dar n-ai să ne înşeli aşteptările? am întrebat-o.

— Cum vine asta „n-ai să ne înşeli aşteptările?“

— Ai să rezişti? N-o să trebuiască să te ducem pe braţe?…

— Ei, asta-i! Am venit aici singură, alături de ceilalţi, am străbătut aproape o sută de kilometri.

—Bine, vom vedea. Acum, Sereoja, întreab-o despre poiană.

— Despre ce poiană? se interesă Tanea.

—Nu-ţi mai aduci aminte, – zise Sereoja, – de poiana în care te-am lăsat când am venit încoace?

— Mi-aduc aminte.

— E mare?

— Păi, cum să spun… Tanea stătu puţin pe gânduri. După părerea mea, e foarte mare

— Mai mare decât aceea pe care trebuia să sar eu cu paraşuta? am întrebat eu.

Tanea făcu un gest cu mâna.

— Ce vorbiţi! Fireşte că-i mai mare! Cred că are peste un kilometru…

— Minunat! Acum uite ce-i: pregăteşte ceva de-ale gurii, ceva mai simplu şi mai săţios, şi pornim la drum.

Berezkin făcu o propunere: după cercetarea poienii să nu ne întoarcem la ostrov, ei să mergem

mai departe, spre lac, la întâlnirea cu Foma Filimonâci. Aceasta ne-ar fi scurtat drumul cu şapte kilometri şi, deci, economiseam mai mult de o oră din timp.

După cele spuse de Berezkin se ridică problema legăturii ce urma să aibă loc prin radio cu Moscova. După examinarea poienii trebuia să comunicăm dimensiunile ei şi dacă e potrivită pentru aterizarea avionului.

— La ce oră este emisiunea? l-am întrebat eu pe Sereoja.

—La ora şaisprezece.

Am hotărât să plecăm spre poiană trei inşi: eu, Berezkin şi Tanea. De acolo Berezkin urma să se întoarcă la ostrov, iar eu cu Tanea să mergem mai departe spre lac.

La ora opt dimineaţa, după micul dejun, am părăsit ostrovul.

Peste două ore am ajuns în poiană. De la prima vedere ne-am dat cu toţii seama nu numai că era potrivită pentru aterizarea avionului de transport, dar că putea servi foarte bine ca aerodrom.

Am scris textul radiogramei şi i l-am dat lui Berezkin.

Peste un minut el se pierdu în hăţişul pădurii.

Lacul se găsea într-o câmpie joasă, înconjurată de pădure, şi se deosebea prea puţin de o mlaştină. Când Tanea şi cu mine ne-am apropiat mai bine de mal am auzit pe cineva sărind în apă.

—Taniuşka! strigă Filimonâci – căci el era – culcă-te cu faţa în jos, până ce ies din apă.

În iarbă, chiar lângă apă, se zbăteau nişie bibani cu solzi roşiatici.

— Înainte găseai numai ocheană şi albitură. Iar acum, ia te uită! zise Filimonâci, mulţumit de pescuit.

Începu să sară când pe un picior, când pe altul, trăgându-şi pantalonii şi, nu ştiu cum, aceasta mi-a adus aminte de discuţia noastră „intimă’’ din baie.

Sub mesteceni aştepta o brişcă încărcată cu iarbă proaspătă; Filimonâci apucase să cosească. Legată de brişcă, iapa murgă şi sătulă mesteca iarba, iar cu coada ochiului se uita tot timpul cu grijă la mânzul mic ce zburda pe lângă ea.

Filimonâci se apropie de brişcă, scoase de sub iarbă un ceaun mare şi-l întinse Tanei:

— Curăţă peştele, fata mea, şi găteşte-ne un borş!

Bătrânul aprinse focul, îi ajută Tanei să aşeze ceaunul deasupra gropii şi se întoarse spre noi.

— Iată, aici îl voi aduce pe stăpânul meu la vânătoare, zise el. Frumos colţişor! Sunt raţe pe-aici, cât lumea! Mi-a poruncit mai de mult să-i înjgheb o plută şi o colibă. Dar mi se pare mie că nu voi mai avea prilejul să-mi pierd vremea degeaba.. Ziua e prea scurtă, mai scurtă decât coada ursului. Mă tem că n-o să ajungă el până la lac… Să mergem şi să cercetăm împrejurimile, îmi propuse Filimonâci.

Drumeagul de pădure trecea prin apropierea lacului. Bătrânul mă conduse pe acest drum în vale. Mirosea a umezeală şi putregai. La trecerea peste pârâiaşul îngust, cu apă verzuie, ne-am oprit. Acolo existase cândva un pod, însa acum rămăseseră doar parii putrezi. Sătenii de prin partea locului făcuseră o punte din lemn, ca să poată trece peste pârâu.

— Aici o să-i înfundăm! zise Filimonâci. Cum îţi place locul?

— Minunat! am aprobat eu. Mai bun nici nu se putea găsi!…

— Da, da… mormăi moşneagul satisfăcut.

Am cercetat locul ales şi când ne-am întors la lac l-am văzut pe Berezkm.

— Totul e în regulă, tovarăşe maior! raportă el. Radiograma a fost transmisă.

— Bravo! Te-ai întors repede! am zis şi, fără voie, m-am uitat la piciorul lui.

Berezkin îşi dădu seama la ce mă gândeam şi surâse:

— Nu-i nimic, nu mă stânjeneşte…

L-am rugat pe Foma Filimonâci să-mi povestească cum stau lucrurile la cuibul de viespi.

— Lucrurile stan prost. Mă tem c-o să mă roadă şacalii ăştia înainte de vreme… rosti el.

— Ei, gata, te rog! râse Berezkin. Vezi să nu-şi rupă dinţii în dumneata. E tare nuca!

— Despre ce-i vorba? am întrebat eu.

Am aflat că în dimineaţa precedentă maiorul Stein îl chemase din nou pe Filimonâci, îl întrebase cum se numesc fiii săi şi în ce an s-au înăscut. După ce-şi notase toate datele într-un carneţel, seara se urcase în maşină şi plecase. Pohitun spusese că Stein se va întoarce abia peste trei-patru zile.

— Mă tem să nu iasă vreo încurcătură! Mi-a pus gând rău câinele ăsta parşiv!

Temerile lui Filimonâci erau întemeiate. Stein îl bănuia de ceva şi lua măsuri pentru demascarea lui. Asupra bătrânului plutea o primejdie. Singura nădejde era ca Stein să mai zăbovească în oraş câteva zile.

— Vânătoarea nu se amână? am întrebat eu.

— În niciun caz.

— Când trebuie să fiţi la vânătoare?

— Spre asfinţitul soarelui, nu mai târziu. Hubert are gust: îi place amurgul. De vreme ce înnoptăm în pădure, n-are rost să scăpăm vânatul de seară… O să vină bine…

— Să nădăjduim că totul va merge strună, am zis, hotărât să închei discuţia pe această temă. Tanea, cum stai cu borşul?

— Încă douăzeci de minute, Kondrati Filippovici! zise ea şi deodată strigă: Dă în foc! Săriţi!

Ne-am repezit cu toţii spre foc.

Am ridicat ceaunul şi l-am pus deoparte.

— Te pomeneşti că s-a vărsat toată grăsimea! zise Filimonâci amărât, scărpinându-se în ceafă.

— Are să-ţi ajungă, îl linişti fata.

— Trăiască borşul şi cine l-a făcut! strigă Berezkin.

Aroma ademenitoare a borşului ne gâdila nările. Toţi se aşezaseră cu voioşie în jurul ceaunului.

— Ce fel de borş e? Din două sau din trei? întrebă Filimonâci cu un aer de cunoscător.

— Din două, răspunse Tanea. A fost puţin peşte mărunt.

— Eu nu înţeleg ce înseamnă un borş din două sau din trei? zise nedumerit Berezkin.

— Ei, ce mai pescar! clătină Filimonâci din cap şi îl lămuri ce înseamnă aceste cuvinte. La început se aruncă în apă peştele mărunt, cât încape în ceaun. Când apa dă în clocot, mărunţişul se scoate şi se aruncă, iar în apa fierbinte se pune peştele mare. Zeama se face atunci mai deasă, mai aromată şi mai gustoasă. Borşul gătit astfel se cheamă că-i din două. Dacă e peşte mult, se poate scoate şi fierbe a treia oară şi se căpătă borşul din trei.

Am sorbit cu poftă borşul. Ceaunul s-a golit repede.

Trecuse de ora şase. Trebuia să ne întoarcem la P. C. Foma Filimonâci avea şi el nevoie de timp să ajungă la staţiune.

— Ei, ce crezi, Kondrati? mă întrebă bătrânul, înhămând calul la căruţă. Vom izbuti?

— Trebuie!

— Ai chibzuit un plan bun?

— Bun şi pe puterile noastre!

— Niţel cam primejdios!

— Fără primejdie nu se poate, Filimonâci! Zise Berezkin.

— Ai dreptate! încuviinţă bătrânul.

Am început să ne luăm rămas bun. Filimonâci o îmbrăţişă pe Tanea, o sărută, apoi se apropie de mine şi îmi şopti:

— Păzeşte-mi fetiţa, Kondrati, ai grijă de ea!

L-am asigurat pe bătrân că totul va fi bine, să n-aibă nicio teamă. Filimonâci se urcă în căruţă şi îndemnă calul.

— Tanea, veveriţa mai trăieşte? strigă el din drum.

— Trăieşte, tată! răspunse Tanea.

După ce căruţa a dispărut în pădure, am cercetat încă o dată ţărmul lacului. Apoi am pornit înapoi, spre ostrovul nostru.

Ne aştepta o radiogramă din Moscova. Sereoja, care stătuse ca pe ghimpi, n-a mai avut răbdare şi ne-a ieşit în întâmpinare. Foaia de hârtie cuprindea câteva rânduri scurte şi emoţionante:

„Avionul va sosi în noaptea de sâmbătă spre duminică, la ora două. Aprindeţi şase focuri, pe două şiruri, cu un coridor de cincizeci de metri între ele. În direcţia aterizării, două rachete – una albă şi una roşie”.

Am comunicat tuturor conţinutul radiogramei. Băieţii răsuflară uşuraţi. Se rezolvase o problemă importantă pentru noi.

Obosiţi, ne-am întins să dormim, renunţând la cina pregătită de Sereoja.

La ora opt dimineaţa, după ce ne-am luat rămas bun de la mormântul lui Semion, am ieşit din bordei încărcaţi cu vase, lopeţi, topoare, grenade, baterii pentru staţia de radio şi saci de spate, părăsind pentru totdeauna ostrovul.

Era o dimineaţă senină. Pe cer nu se zărea niciun nor… Ceaţa de pe mlaştină se împrăştiase şi numai pe alocuri, prin stufăriş, se încurcaseră caierele ei cărunte.

— Bun loc ne-a găsit Filimonâci! zise Berezkin, privind în jur.

— Da, am trăit aici ca în sânul lui Avraam, încuviinţă Sereoja.

… Mlaştina se terminase: începea pădurea. O luarăm pe o potecă ce se pierdea în şirurile nesfârşite de pini şi mesteceni.

Capitolul VI

Noaptea spre sâmbătă am petrecut-o în pădure, lângă poiana pe care o numisem aerodrom.

Am ajuns acolo pe lumină, ne-am ales un loc bun pentru înnoptat, am cinat devreme şi apoi ne-am culcat.

Era o vreme minunată. După ziua fără arşiţă, se lăsase o seară plăcută şi caldă. În văzduh cântau ciocârliile, luându-şi rămas bun de la ziua care era pe sfârşite. Undeva, dincolo, de şleau, se chemau pitpalacii. În aer pluteau arome de iarbă proaspătă, plină de sevă.

Toţi se culcaseră, afară de Sereoja Vetrov. El şedea eu spatele rezemat de trunchiul unui mesteacăn, îşi muia în gură vârful creionului şi-şi însemna ceva în jurnalul său de campanie. Din când în când se întrerupea, ridicându-şi capul, şi atunci i se vedeau bine încreţiturile dintre sprâncene.

În acele zile din urmă, Sereoja făcea totul cu o înfăţişare de parcă întreaga acţiune ar fi depins numai de el, ca şi când de rezultatul muncii lui ar fi atârnat succesul întregii operaţiuni.

Pe drum, la un scurt popas, avusese un schimb de cuvinte cu Tanea. Nu ştiu de unde pornise discuţia, fiindcă n-am putut să prind totul, n-am auzit decât frânturi de fraze. Sereoja căuta să demonstreze că fără legătură prin radio munca în spatele duşmanului n-ar avea niciun rezultat, iar Tanea îi dădea exemple arătând că radioul nu-i totul, şi că multe detaşamente de partizani trăiesc fără el. Cu fiecare moment se înfierbântau tot mai

mult, vorbeau din ce în ce mai tare şi mai tăios, întrerupându-se unul pe altul.

Înadins nu m-am amestecat în discuţia lor. Eram bucuros de orice prilej care putea s-o abată pe Tanea de la gândurile ei.

Acum Tanea stătea culcată pe o parte, învelită cu un halat de camuflaj. De sub halat ieşea capul puiului de veveriţă.

Berezkin era culcat pe burtă, cu capul rezemat în mâini şi numai după legănarea ritmică a piciorului îţi puteai da seama că nu doarme.

Am încercat multă vreme să aţipesc, dar n-a fost chip. Mă frământau grijile evenimentelor ce aveau să urmeze, îmi dădeam bine seama că sarcina mea nu era numai să îndeplinesc singur o misiune anumită, cum se întâmplase la „Staţiunea experimentală'', ci şi să organizez, să repartizez sarcinile unui numeros colectiv ce avea să ia parte la viitoarea operaţiune.

Nici nu se luminase bine, când Sereoja Vetrov mă trezi. Avusese emisiune şi-mi întinse o radiogramă: „Confirmăm a doua oară — comunicau cei de pe Pământul cel Mare – sosirea avionului în noaptea de sâmbăta spre duminică, la ora două fix. Asiguraţi şase focuri de semnalizare în coridor şi lansaţi câte o rachetă albă şi roşie în direcţia aterizării".

Când ne-am apropiat de lac, un stol de raţe se ridică de pe suprafaţa apei. Zburară deasupra lacului, făcură un cerc în aer şi după câteva minute se lăsară din nou pe apă. Din spatele stufărişului şi rogozului nu se vedeau, dar strigătele lor gâlcevitoare, pe zeci de glasuri, se auzeau limpede.

Căutând să nu facem zgomot şi ţinându-ne la o oarecare distanţă, am ocolit lacul şi am ieşit la un drumeag care ducea de-a curmezişul; drumeagul ne scoase la puntea de peste pârâu, în locul arătat de Foma Filimonâci.

Aici ne-am oprit, ne-am întins pe iarbă şi am răsucit câte o ţigară.

N-a trecut nicio jumătate de oră şi Sereoja, speriat deodată, se aplecă, arătând tăcut cu mâna în direcţia de unde venise. În spatele păpurişului se vedeau desluşit vreo douăzeci de capete de oameni ce se mişcau. Toţi ne aţintirăm privirile în direcţia aceea. Stufărişul înalt acoperea trupurile oamenilor. Dar iată că apăru primul călăreţ, al doilea, al treilea… Raţele se înălţară din nou cu zgomot în văzduh şi începură să zboare în cerc deasupra lacului.

— Ăsta-i Nikolai Logacev! strigă Tanea.

Berezkin, Tanea şi Vetrov săriră în picioare.

Logacev se apropia încet în fruntea celor optsprezece călăreţi care veneau în şir, unul după altul.

— Partizani? întrebă şovăitor Sereoja.

— Întocmai! răspunse Berezkin.

Partizanii se apropiară şi descălecară.

— Duceţi caii mai departe în pădure şi să rămână un om cu ei! dădu dispoziţie Logacev, apoi se apropie de mine şi îmi întinse o hârtie. Misiunea a fost îndeplinită, tovarăşe maior.

Am deschis scrisoarea.

„Am auzit şi pe aici de dumneavoastră, tovarăşe maior, – scria comandantul detaşamentului, — şi sunt bucuros să ajut la cauza comună. În loc de cincisprezece băieţi, vă trimit optsprezece; nădăjduiesc că mi-i veţi înapoia pe toţi. Băieţii sunt buni, încercaţi, căliţi în foc. Luaţi-i sub comanda dumneavoastră. Sper că totul se va termina cu bine. Vă urez victorie”.

Semnătura lipsea. „Just, – mi-am zis eu, – iată un comandant cu experienţă!“

Partizanii se apropiară de noi, îşi scoaseră armele şi făcurăm cunoştinţă.

— Trofim Stepanovici! strigă Sereoja Vetrov păşind spre un partizan în vârstă, cu o faţă atât de brăzdată de cute adânci, încât semăna cu o coajă de nucă.

Mi-am dat seama că Trofim Stepanovici era pădurarul despre care îmi povestiseră Krivorucenko şi Kolciughin.

— Aa, şi tu eşti pe-aici?! răspunse blajin pădurarul. Hai, dă-mi mâna!

Se salutară şi, strângându-şi mâinile, stătură câteva secunde tăcuţi, privindu-se unul pe altul. Pădurarul zâmbea, iar Vetrov încrunta din sprâncene, căutând să-şi păstreze o înfăţişare serioasă.

— Mi se pare că ai mai crescut cu o palmă; pari mai înalt, observă pădurarul.

Partizanii izbucniră în râs.

Sereoja îşi încruntă şi mai tare sprâncenele, dar nu se putu stăpini, pufni în râs şi toată înfăţişarea lui importantă se topi într-o clipă.

M-am uitat la ceas. Se apropia ora şaisprezece. Trebuia sa ne apucăm de lucru.

Înainte de toate i-am chestionat pe partizani si mi-am însemnat datele despre ei, iar pe urmă am făcut socoteala armamentului. Nu stăteam rău de loc: cincisprezece automate, trei puşti mitraliere, patruzeci şi două de grenade şi câteva sticle incendiare.

Apoi i-am adunat pe toţi laolaltă.

— Misiunea se compune din două părţi: prima, să prindem de vii pe nemţii care vor veni aici, iar a doua să scoatem din centrul de spionaj duşman, situat la vreo cinci kilometri, documente importante pentru noi şi să nimicim acest cuib vrăjmaş împreună cu oamenii din el.

I-am prevenit că printre „musafirii” aşteptaţi va îi şi omul nostru, Foma Filimonâci Kolciughin, şi că în caz de nevoie se poate trage în toţi, în afară de bătrân şi de maiorul neamţ, pe care trebuie să-l prindem viu.

După aceea am aşternut pe pământ planul „Staţiunii experimentale”, schiţat cu ajutorul lui Foma Filimonâci. Trebuia ca toţi cei ce luau parte

la operaţiune să cunoască amănunţit locul în care vor acţiona, precum şi rolul ce revine fiecăruia.

Toţi se plecaseră deasupra foii de hârtie. Le-am explicat să staţiunea se află într-o fostă casă de odihnă pentru stahanovişti şi e situată, în pădure, între şleau şi centrul raional; teritoriul staţiunii e împrejmuit cu un gard bine închis, înalt de trei metri; deasupra gardului – sârmă ghimpată. Căile de acces spre staţiune sunt minate din trei părţi pe o mare suprafaţă; în apropiere, pădurea a fost tăiată şi trunchiurile dezrădăcinate. Prin urmare, se putea ajunge la staţiune numai pe un singur drum, cel obişnuit, de care se foloseau toţi oamenii din staţiune, şi anume: prin poarta principală sau prin portiţă.

În curtea staţiunii se aflau două case de lemn pentru locuit, o cantină, un grajd, un cuib de mitralieră şi o gheretă pentru santinelă (a doua santinelă era postată la portiţă). Existau trei maşini, dintre care un turism.

Una din casele de locuit era compusă din patru camere; în două din ele erau cazaţi nouă soldaţi, trei şoferi, electricianul şi trei radişti. În celelalte două se afla staţia de radio şi magazia. În ziua aceea, în clădire trebuia să se afle numai unsprezece oameni, deoarece doi soldaţi fuseseră ucişi de Semion, doi erau de gardă, iar un şofer era plecat cu maiorul Stein. Camerele de locuit aveau trei ferestre, care dădeau în aceeaşi parte.

În cealaltă clădire erau opt camere. În ele locuiau Hubert, Stein, Pohitun, Schnabel, comandantul gărzii, ofiţerii de serviciu Khan şi Wentzel, instructorii – în total opt oameni. Pe noi ne interesau cele şase ferestre care dădeau în trei direcţii. Nu mai puneam la socoteală camerele lui Hubert şi Stein. Stein lipsea, iar Hubert avea să vină la vânătoare.

Am repartizat un număr de partizani, în frunte cu cel mai în vârstă, pentru paza căilor de acces dinspre centrul raional la „Staţiunea

experimentală”. În acest grup am cuprins şi doi mitraliori. Pentru orice eventualitate am ordonat să se mineze şleaul.

Lui Berezkin i-am dat sarcina să distrugă legătura tăind firele telefonice şi, întrucât era şofer amator, să pregătească de plecare un camion. I-am dat ca ajutor un partizan, de meserie şofer.

Capturarea documentelor am lăsat-o pe seama mea şi a lui Logacev.

Rolul cel mai de răspundere îl avea Foma Filimonâci. De el depindea succesul întregii operaţii.

—Să nu se ia niciun prizonier. Chezăşia succesului constă în rapiditatea acţiunilor, am continuat eu să-l lămuresc. Totul trebuie să se desfăşoare fulgerător. Apropierea de centrul raional, unde exploziile vor fi auzite, nu ne îngăduie nici cea mai mică întârziere. Nicio discuţie, nicio întrebare. Totul trebuie lămurit aici. Acolo doar acţionaţi… E ceva neclar?

— Dar cum rămâne cu dulăii? întrebă cineva. Am auzit că acolo sunt dulăi…

— S-a ţinut seama de asta. De ei se va ocupa tovarăşul Kolciughin, care lipseşte în clipa de faţă.

S-au pus multe întrebări. Îi interesa când şi cine va da foc cuibului de viespi, pe ce drum trebuia să ne întoarcem, dacă se puteau lua de acolo armamentul, echipamentul şi alimentele de care partizanii aveau mare nevoie.

A trebuit să răspund la toate.

Când consfătuirea se termină, soarele coborâse spre asfinţit. Toţi au rămas pe loc, dar eu şi Logacev ne-am strecurat peste pârâu şi ne-am înfundat în pădure, cam un kilometru.

— Rămâi aici şi observă! i-am spus lui Logacev. Cum îi vezi, vii repede şi ne dai de veste. Numai ai grijă să nu aţipeşti…

Din locul ales pentru observare se vedea bine drumul pe care erau aşteptaţi să apară vânătorii.

După ce l-am instalat pe Logacev, m-am întors la pârâu. Ultimul lucru ce mai rămăsese de făcut era aşezarea oamenilor la pândă. Peste câteva minute niciun om nu se mai vedea. Acum trebuia să aşteptăm cu răbdare.

Lângă mine stăteau Sereoja şi Tanea.

Mă uitam atent la Tanea. În ziua aceea ieşise cu noi la o operaţiune serioasă. Căutam în ochii ei teamă, dar Tanea era liniştită. Cu ochii micşoraţi, privea ţintă în pădure. Va îndreptăţi oare nădejdile pe care mi le-am pus în ea? Va fi ea în stare, în clipele grele, să dea dovadă de voinţă puternică, bărbăţie şi curaj?

Starea ei din ultimele zile nu-mi insufla nicio teamă. Cuprinsă de înfrigurarea zilelor de luptă, ea nu-şi mai plângea visurile zdrobite şi pierderea omului iubit. Tanea înţelegea că trebuie să trăiască mai departe şi să lupte.

Scrutând umbra din ce în ce mai întunecată a pădurii, Tanea strigă înăbuşit:

— Vine Nikolai!

Pe faţa lui Logacev se rostogoleau broboane de sudoare. Abia tragându-şi răsuflarea, el raportă:

— Vin! Sunt aproape de tot— Două căruţe… Filimonâci şi încă doi, nu ştiu cine, sunt, în cea din faţă… în cealaltă, cinci soldaţi cu automate.

— Toţi sunt în căruţe?

— Da!

— Ascunde-te! i-am spus lui Nikolai şi el dispăru într-un tufiş.

A trebuit să aşteptăm aproape o jumătate de oră. Logacev alergase pe drumul cel mai scurt. În cele din urmă se auzi scârţâitul roţilor pe drum, apoi apărură caii, o căruţă. În prima şedeau Foma Filimonâci, Hubert şi Pohitun. Hubert ţinea în mână o armă, iar Pohitun stătea într-o rână. Foma Filimonâci mâna caii. Se ivi apoi şi cealaltă căruţă. În ea se aflau cinci pistolari.

Când se apropie de pârâu, Foma Filimonâci sări din căruţă, întinse hăţurile lui Pohitun şi începu să

cerceteze cu privirea podeţul de lemn.

— N-o să intrăm la apă? întrebă Hubert.

— Nicidecum! răspunse bătrânul. Am trecut alaltăieri pe aci şi ţine bine!

Filimonâci se aşează din nou în căruţă şi şuieră, îndemnând caii.

Căruţa intră pe podeţ şi deodată începu să se aplece cu repeziciune într-o parte. Bătrânul dădu bice, caii se smuciră şi căzură în apă.

Ţinându-şi răsuflarea, toţi urmăreau cu încordare cele ce se petreceau; aşteptau comanda.

Hubert înjură şi se ridică în picioare.

— Câine bătrân! începu el să strige. Ţi-am spus c-o să intrăm la apă!

Hubert lăsă arma, păşi pe marginea căruţei şi, măsurând cu privirea distanţa până la mal, sări sprinten pe pământ.

Pohitun încerca să facă acelaşi lucru, dar n-ajunse până la mal şi se întinse cât era de lung pe bârne. După ce se ridică repede şi ajunse la, loc uscat, se apucă de genunchi şi începu să se vaiete.

Filimonâci rămăsese pe loc, prefăcându-se că chibzuieşte cum să iasă din încurcătură. În timpul acesta caii se adăpau liniştiţi din apa verzuie, sforăind pe nas. De pe buze li se scurgeau picături strălucitoare. Nu le păsa câtuşi de puţin de nenorocirea întâmplată stăpânilor.

Pistolarii din a doua căruţă săriră jos, cu intenţia vădită de a se apropia de locul incidentului. Dar eu le-am luat-o înainte:

— Halt! H**ä**nde hoch!

Unul dintre soldaţi vru să facă uz de armă şi aceasta i-a dus la pierzanie pe toţi.

Partizanii, care îşi dăduseră seama de situaţie, traseră câteva rafale şi cei cinci soldaţi se prăbuşiră morţi.

Pohitun ridică mâinile cât mai sus cu putinţă.

— Homeakov?!… şuieră Hubert printre dinţi, pălind.

Îşi trase capul între umeri şi întinse repede mâna spre tocul pistolului.

Dar n-a mai apucat să scoată arma: Logacev se aruncă asupra lui, îl doborî la pământ şi-i prinse mâinile la spate; în ajutorul lui Logacev alergară Berezkin şi un partizan.

— N-ai greşit! am spus eu râzând. Homeakov şi totodată maiorul Stojarov… Salutări de la Vitali Lazarevici!

— Scoate din buzunarul meu o sfoară, îl rugă Logacev pe Berezkin.

Acesta scoase un ghem de sfoară trainică şi-l ajută pe Logacev să-i lege lui Hubert mâinile.

Făcură acelaşi lucru şi cu Pohitun. El nu manifestă nici cel mai mic semn de împotrivire, supunându-se tăcut cerinţelor noastre.

Aşezându-l pe Hubert pe pământ, Logacev îşi şterse cu mâneca fruntea udă şi zâmbi.

Dându-şi în sfârşit seama de ce se întâmplase, Hubert se uită la noi duşmănos, cu o ură de fiară.

Lângă el, spate în spate, fu aşezat Pohitun

Foma Filimonâci, stropit de noroi, se apropie scărpinându-se în ceafă.

— Ei, cum e, domnule dragă? Aşa-i că nu te-ai aşteptat?

Hubert scrâşni din dinţi, se făcu grozav de palid şi, repezindu-se pe neaşteptate cu corpul înainte, scuipă înspre Foma Filimonâci.

— Ia te uită ce câine turbat! rosti cu un calm netulburat bătrânul. Îmi pare rău că nu pot, altminteri ţi-aş arăta eu cum se scuipă, scorpie blestemată!

— Mă bucur şi eu că vă văd, domnule maior! zise batjocoritor Berezkin.

Hubert închise ochii, lăsă capul pe spate, lovindu-l cu ceafa pe Pohitun şi aruncă printre dinţi:

— Terminaţi… canaliilor!

— Ehe!… zise prelung Filimonâci. Uşor de zis, dar greu de făcut! Tare mai eşti iute, domnule

dragă… Mai rabdă puţin, ; că şi noi am îndurat destul. Apoi se lăsă în genunchi şi pipăi sfoara: E trainică… ţine!…

— Scoate-le toate lucrurile din buzunar! i-am spus eu lui Logacev.

Nikolai începu să-l percheziţioneze pe Hubert, iar Filimonâci, din proprie iniţiativă, pe Pohitun.

— Ai intrat şi tu la apă, mutră de fascist!… îi spuse bătrânul. Şi doar ţi-am spus să stai acasă, să nu-ţi bagi nasul unde nu-ţi fierbe oala! N-ai vrut să mă asculţi… Dar de ce-ţi ghiorăie maţele?

— Are indigestie stomacală, zise pe un ton serios Sereoja.

— Îţi foarte mulţumesc, domnule dragă, pentru fata mea, se adresă bătrânul lui Hubert. Hârtiuţa dumitale i-a fost de mare folos. A trăit fata ca în sânul lui Avraam… Taniuşa! o strigă el pe Tanea, care-şi scosese cizmele şi stătea lângă pârâu, storcându-şi ciorapii uzi. Vino şi mulţumeşte binefăcătorului nostru.

Se lăsase amurgul. Am părăsit locul operaţiunii. Înainte mergeau partizanii, iar în urma lor, în cele două căruţe, Berezkin, Tanea şi Logacev.

În fruntea coloanei, călare pe caii rămaşi de la cei doi partizani trimişi împreună cu Vetrov şi prizonierii la „aerodrom”, mergeam eu cu Foma Filimonâci.

Noaptea se lăsa repede. Am ieşit la şleau.

Întunericul învăluia pădurea. Şi cu cât era mai întuneric, cu atât mai mult creştea încordarea.

Apoi ne-am abătut de pe şleau. Am luat-o pe un drum desfundat, plin de bălării. Am descălecat.

— De aici mai sunt doi kilometri, zise Foma Filimonâci, ajutând la deshămatul cailor de la căruţă.

Partizanii îşi legară şi ei caii de căruţă.

— Luaţi-i şi pe ăştia. O să vă prindă bine; sunt buni căluţii, zise bătrânul.

— N-ai nicio grijă! răspunse unul dintre partizani. Comandantul ne spune mereu să nu ne încărcăm cu lucruri de prisosi. Dar cine ar putea să spună că doi cai sunt de prisos!

— De aici vom merge pe jos, fără niciun zgomot, i-am prevenit eu.

Începurăm să alegem grenadele, sticlele şi să le împărţim prin buzunare. Am scos din sacul de spate o bucată de carne conservată, învelită în hârtie, şi i-am întins-o lui Foma Filimonâci.

— O fi bună? mă întrebă el.

— Acum e prea târziu să ne mai îndoim!…

Foma Filimonâci porni înainte, pe poteca îngustă ce abia se zărea, iar noi ne luarăm după el. Cărarea ne scoase la şleau, în locul unde începea drumul spre „Staţiunea experimentală”.

Câţiva partizani rămaseră pe şosea şi se apucară să pregătească cuiburile de mine.

Peste puţin, Fama Filimonâci se opri şi îmi şopti la ureche:

— Mai departe nu puteţi merge, ne simt câinii! şi porni singur înainte.

Paşii lui uşori se pierdură repede în liniştea nopţii.

— Halt! răsună deodată un strigăt speriat şi se auzi ţăcănitul închizătorului.

— Sunt eu, Foma, zise bătrânul. Dă-mi drumul mai repede. Vine stăpânul!

— O, gut, gut!

Şi din nou linişte… Apoi o lovitură surdă.

Număram în gând secundele, pentru a-mi înlătura emoţia. Cinci… şase… zece… douăzeci… treizeci… Niciun sunet… În adierea uşoară a vântului, frunzele foşneau încet. Secundele se transformau în minute; încordarea creştea… Şaizeci… optzeci… o sută… o sută zece… Acolo se hotăra acum soarta operaţiunii noastre… şi o hotăra Filimonâci. Tanea stătea lângă mine şi din pricina încordării nervoase îmi strângea cu putere mâna. Dar iată că portiţa scârţâi a doua oară şi

după câteva clipe se desluşi în întuneric silueta lui Filimonâci.

— Cum e? l-am întrebat eu în şoaptă, când se apropie de mine.

— I-am dat gata pe amândoi! zise Filimonâci cu glasul înăbuşit de o emoţie puternică. I-am omorât… Prima oară în viaţa mea, şi nu unul, ci doi deodată… Am hrănit şi câinii… Să mergem!

Am pornit înainte. După mine se înşirară partizanii.

După un minut, un gard înalt ne tăie drumul. Pornirăm de-a lungul lui. Foma Filimonâci se aplecă, îl sili şi pe Berezkin să facă la fel şi arătă în sus: firele telefonice ieşeau înmănuncheate şi se despărţeau în trei direcţii. De ele trebuia să se ocupe Berezkin şi unul dintre partizani.

Pornirăm mai departe. La portiţă, lânga gheretă, stătea cu spatele rezemat de gard, într-o poziţie nefirească, soldatul santinelă din postul de afară. Era mort.

Portiţa scârţâi şi intrarăm în curte. Foma Filimonâci mă ghionti în coastă şi-mi arătă cu mâna într-o parte. Acolo zăcea nemişcat un dulău uriaş.

Prin fereastra corpului de gardă se strecura o fâşie îngustă de lumină. Celelalte ferestre erau cufundate în întuneric. Am căutat să descopăr cadavrul celeilalte santinele, dar nu l-am văzut nicăieri. Foma Filimonâci a înţeles ce caut şi-mi arătă tăcut fântâna.

După noi intrară în curte şi ceilalţi. Fără să aştepte altă comandă, Berezkin şi un partizan o luară numaidecât la dreapta şi dispărură sub şopronul unde se zăreau contururile camioanelor.

— Arată fiecăruia locul lui! i-am spus încet bătrânului Kolciughin şi mi-am ocupat poziţia.

Foma Filimonâci începu să împartă oamenii la locurile lor.

În partea mea dădeau trei ferestre. După ce am înşirat grenadele lângă peretele casei, am rămas

încremenit, aşteptând semnalul de acţiune.

Trecură câteva secunde chinuitoare. Deodată răsună un şuierat încet, dar desluşit. În aceeaşi clipă bubui o explozie, apoi a doua… a treia… Exploziile zguduiau totul în jur, asurzind cu un ecou puternic pădurea.

Zburau în aer cercevele, geamuri, aşchii… De sus cădea ceva, silindu-ne să ne aplecăm şi să ne lipim mai strâns de perete.

Apoi linişte. Niciun geamăt… Niciun strigăt…

Partizanii se repeziră înăuntru încăperilor şi scoaseră de acolo arme, echipament, lăzi cu provizii… Am aprins lanterna şi m-am repezit spre locuinţa lui Hubert. În urma mea veneau doi partizani. A trebuit să spargem casa de fier cu o grenadă. Am strâns şi am băgat într-un sac toate hârtiile din safe şi din sertarele biroului. Logacev a adus şi el câteva vrafuri de documente luate din camera lui Pohitun şi de la staţia de radio. Am ieşit repede în curte.

M-am uitat la cadranul luminos al ceasului. Trecuseră numai douăsprezece minute din momentul când începuse operaţiunea. Bun!…

Într-una din clădiri izbucni vâlvătaia albă, orbitoare a unui foc. Am scos din buzunar o sticlă cu lichid incendiar, am alergat spre fereastra din mijloc şi am aruncat-o prin deschizătura întunecată. Am auzit sticla spărgându-se; peste o clipă se revărsă din încăpere o văpaie orbitoare.

Foma Filimonâci se apropie în fugă şi începu să-mi spună ceva. Cuvintele bătrânului fură acoperite de huruitul motorului pornit. De sub şopron ieşi în curte un camion mare.

— Porţile! Porţile! strigă nerăbdător Berezkin, scoţând capul din cabină.

M-am repezit spre poartă; după mine veniră şi ceilalţi. Dar porţile erau închise cu un lacăt uriaş. Noi intrasem pe portiţă, aşa că nu băgasem de seamă.

Maşina se opri.

— Ce-i? întrebă Berezkin.

— E un lacăt! îi răspunse cineva.

— Ei, drăcie! zise furios Filimonâci, trăgând de lacăt cu amândouă mâinile.

Veni în fugă un partizan cu o rangă grea, de la maşină şi făcându-şi vânt, izbi cu putere în lacăt, care sări în lături.

— Unde-i staţia de radio? am întrebat eu, amintindu-mi că mi-a mai rămas o sticlă cu lichid incendiar.

— Vino cu mine! mă trase Filimonâci de mână şi alergarăm după colţul casei. Aici, zise bătrânul, arătându-mi o fereastră camuflată cu hârtie albastră.

Am rupt hârtia şi am aruncat sticla în încăpere.

— Acum, în maşină!

Focul cuprinse amândouă clădirile. În curte era lumină ca ziua. Ne-am urcat toţi în maşina plină cu tot felul de lucruri.

— Dă-i drumul! i-am spus lui Berezkin.

Acesta apăsă pe accelerator şi ieşirăm din curte.

Foma Filimonâci, care cunoştea bine drumul, şedea în cabină, lângă Berezkin, iar ceilalţi, în spate.

— Hai, Mişa, mai repede! îl zorea, Tanea pe Berezkin. Altfel o să ne fie prea cald.

— Şi te pomeneşti că mai explodează ceva, zise unul dintre partizani.

Asurziţi, plini de emoţie, goneam cu maşina prin pădure. La intrarea pe şleau i-am luat şi pe ceilalţi partizani, care păziseră căile de acces spre cuibul de viespi.

— Ia te uită, ce-i acolo! spuneau partizanii cu entuziasm, arătând spre staţiune.

O văpaie uriaşă, tremurătoare, se înălţa spre cer.

— Gata! S-au urcat toţi! strigă Logacev. Înainte, cu toată viteza!

— Ura! Dă-i drumul! Apasă până la refuz! strigau băieţii cu o bucurie copilărească.

Berezkin gonea cu toată viteza pe şleau. Apucându-ne unii de alţii, săltăm dintr-o parte în alta, abia ţinându-ne să nu zburăm afară.

După ce străbătu vreo jumătate de kilometru, maşina se opri. Partizanii coborâră, luându-şi trofeele. Trebuiau să se ducă la locul unde-şi lăsaseră caii. Am pornit din nou.

— N-o să vă luaţi zborul până la sosirea noastră, ne strigară partizanii. Vă ajungem din urmă! Venim să vă conducem!…

Am străbătut repede pe şleau şapte kilometri. Apoi am apucat pe drumul de pădure; maşina luneca încet pe pământul moale, strecurându-se prin întuneric, parcă pipăind terenul şi, în sfârşit, se opri pe malul înalt şi abrupt al unui pârâu lat. Mai departe nu se putea merge cu maşina.

— Aici e adânc? întrebă Berezkin, ieşind din cabină.

— Destul de adânc! răspunse Foma Filimonâci.

— Va să zică putem să-i facem vânt?

— Putem!

Toţi săriră din maşină, scoaseră sacul cu hârtii şi se proptiră cu spatele de camion.

— Unuu… doi… acuma! comandă Kolciughin.

Maşina porni înainte spre râpă, atârnă câteva clipe cu roţile din faţă în aer şi se prăvăli în râu.

Ţâşniră stropi ca dintr-o fântână arteziană şi maşina dispăru sub apă.

— Să plecăm, n-avem timp de pierdut! propuse Filimonâci.

Ocolind pârâul, ne-am înfundat în pădurea luminată de luna târzie.

Capitolul VII

Partizanii au venit numai cu cinci minute înainte de sosirea avionului. După ce şi-au legat caii, s-au împrăştiat împreună cu băieţii mei, în poiană.

—Vine! Vine! răsunară strigăte.

Izbucniră flăcările focurilor. În jurul lor se învârteau oameni.

Ca o pasăre uriaşă din basm avionul aterizâ lin pe poiană şi, alergând uşor pe covorul de iarbă, se opri huruind înăbuşit din motoare.

Focurile fură stinse numaidecât cu ţărână. În poiană se răspândi un fum alb, înţepător.

Prin uşiţa deschisă sări pe pământ, fără să mai aştepte scăriţa, un om în costum de aviator.

L-am recunoscut pe maiorul Petrunin.

— Kondrati Filippovici! Noroc, bătrâne!

Ne-am îmbrăţişat cu putere şi ne-am sărutat.

Din braţele lui am ajuns în braţele locotenentului Kostea, care sărise din avion în urma maiorului.

Apăru echipajul avionului şi doi ostaşi înarmaţi cu puşti mitraliere. Băieţii noştri îi înconjurară. Făcură cunoştinţă, îşi strânseră mâinile şi se îmbrăţişară.

— Toţi cei de pe ostrov sunt prezenţi? întrebă vesel Petrunin. Parcă-s cam mulţi!…

— Sunt toţi! Iar aceştia-s tovarăşii partizani.

— Nemţii sunt departe?

— Ai întârziat, fiule,ai cam întârziat! intră în vorbă Foma Filimonâci, căutând să desluşească faţa locotenentului. Dacă ai fi venit cu trei ore mai devreme, i-ai fi văzut şi pe nemţi.

— Ce păcat! spuse locotenentul, prefăcându-se dezamăgit.

— Nu trebuie să fii mâhnit! zise Logacev. Am păstrat şi vii pentru voi…

— Vii sau viu?

— Vii, vii!

— Nu unul singur?

— Doi!

— Va să zică pot să vă felicit pentru depăşirea planului? glumi maiorul Petrunin.

— Cam aşa.

— Şi unde-s?

— Aici, aproape! Stau împachetaţi, gata de expediţie!

— Operaţiunea s-a terminat cu bine?

— Cu bine! Mai bine nici nu se putea.

— Câţi oameni aveţi? ne întrerupse pilotul discuţia, cu o voce supărată de bas; nu ştiu de ce îl luasem drept tehnic.

— Opt.

— Şase oameni şi doi fascişti, preciză Foma Filimonâci.

— Şi ce încărcătură?

I-am răspuns că în afară de arme, de saci cu documente şi de lucrurile personale, nu mai avem nimic. Mulţumit de răspuns, pilotul îşi exprimă dorinţa de a vedea „aerodromul'' nostru şi mă rugă să-i dau o călăuză.

Berezkin se oferi să-l conducă. Împreună cu el plecară câţiva partizani şi cei doi ostaşi înarmaţi cu puşti mitraliere.

M-am întins pe iarbă, sub aripa avionului. Ceilalţi îmi urmară pilda.

— Cum merg treburile în partea noastră? se interesă Logacev.

— Situaţia e încordată, zise maiorul. Atenţia tuturor este îndreptată spre cotul Kursk-Orel… Duşmanii concentrează acolo foarte multe forţe. Va fi greu, dar fasciştii vor fi bătuţi şi acolo…

— Omul rus biruie toate greutăţile. Lucrul cel mai de seamă e că maica Moscova a rezistat… zise Foma Filimonâci.

— Eşti moscovit? îl întrebă Petrunin.

— Aş, de unde! Eu şi moscovit!

— Dar ai fost la Moscova?

—N-am văzut-o de când sunt! Poate că acum o să ajung s-o văd…

— Acum negreşit ai să izbuteşti… îl încredinţă Petrunin.

— Dar despre partizani ce se aude? întrebă cineva.

Maiorul povesti că mişcarea de partizani a cuprins întregul popor şi că faima ei s-a răspândit în toată lumea. Noi şi noi forţe se ridicau la luptă împotriva fasciştilor. În spatele frontului nemţesc erau raioane întregi în care fusese restabilită Puterea Sovietică…

Maiorul dădu o mulţime de nume: Duka, Kovpak, Romaşin, Emliutin, Bondarenko, Fedorov, Saburov. Aceşti oameni se dovediseră organizatori talentaţi şi comandanţi străluciţi, care conduceau cu neînfricare detaşamentele de luptă ale curajoşilor partizani. Toată ţara sovietică cunoştea numele lor.

Discuţia noastră a fost întreruptă de pilot, care se întorcea din poiană.

— Tovarăşi! E timpul să plecăm!

Ne-am ridicat repede, în tăcere.

— Ce să mă fac? întrebă încurcat. Vetrov. Peste cinci minute am emisiune.

— Poate că e bine s-o amânăm? propuse maiorul Petrunin.

—N-aş fi vrut să amân emisiunea, ca să nu creez îngrijorare pe Pământul cel Mare.

— Transmite repede şi scurt că totul e în regulă şi că peste cinci minute vom fi în aer… i-am spus eu lui Vetrov şi m-am îndreptat împreună cu Filimonâci şi câţiva partizani spre locul unde se găsea Hubert.

Dacă până la sosirea avionului, Hubert putea să mai aibă vreo nădejde de scăpare, acum era limpede şi pentru el că nu mai avea cum să scape din mâinile noastre. Hubert refuză să se ridice în picioare şi să meargă spre avion. I-am repetat de câteva ori ordinul de a se ridica, dar degeaba.

— Te pomeneşti că şeful meu s-a scrântit la cap! zise batjocoritor Foma Filimoniâci, arătând cu

degetul la frunte. ÎL rogi cu binişorul: poftiţi în avion şi el se îndărătniceşte.

— Omorâţi-mă pe loc!… scrâşni Hubert, înecându-se de ură neputincioasă. Nu plec nicăieri!

—Ba ai să mergi, domnule dragă, — zise Foma Filimonâci, – că de nu mergi, te ducem târâş.

Se apropie un partizan voinic. Aflând despre ce-i vorba, îl înhăţă pe Hubert, îl zvârli pe umăr fără ajutorul nimănui şi-l duse astfel spre avion, nesinchisindu-se de împotrivirea lui.

Pohitun stătea nemişcat.

— Ei, ce stai?! Domnule cu picioruşe subţiri! îi strigă un partizan în vârstă. Aştepţi invitaţie specială?

Pohitun se îndreptă spre avion.

În avion, Hubert se răzgândi pesemne şi începu să se poarte mai cuminte. El şi Pohitun fură aşezaţi în faţă.

— Au venit toţi? întrebă pilotul.

— Toţi!

— Urcaţi!

Băieţii începură să-şi ia rămas bun de la partizani. Petrecuseră împreună câteva ceasuri, dar se despărţeau acum ca nişte vechi cunoştinţe, ca prieteni.

Ne-am urcat în avion. Partizanii alergară spre cai.

— Daţi-mi mâna! Nu pot să mă urc, se auzi de jos glasul lui Vetrov.

Când se văzu în avion, Sereoja scoase din sân puiul de veveriţă şi-l dădu Tainei. Animalul sări pe umărul fetei, şi, fără să dea atenţie celor din jur, începu să-şi scuture şi să-şi netezească blana zburlită.

— Ia te uită! zise uimit pilotul. Pentru prima oară duc un astfel de pasager!

Pe faţa lui Hubert, care privise această scenă, am observat un zârnbet ironic. Întâlnindu-mi privirea, el îşi făcu ochii mici, apoi îi închise, prefăcându-se că doarme.

Motoarele huruiră: avionul tresări şi începu să se clatine. Veveriţa zvâcni speriată sub năframa Tanei. Avionul rulă spre marginea poienii, întoarse, stătu câteva secunde pe loc, la start, apoi se legănă şi începu să gonească înainte, lăsând în urmă focurile şi „aerodromul''.

Filimonâci şi Tanea erau emoţionaţi: se ridicau pentru prima oară în aer. Moşneagul privea interiorul avionului, încerca cu mâna tăria scaunelor şi apăsa grijuliu cu piciorul în podea.

Berezkin şedea lângă mine; privea cu o expresie de mâhnire într-un punct şi se gândea încordat la ceva.

— De ce te-ai întristat? i-am strigat eu la ureche.

El întârzie puţin cu răspunsul, apoi zise:

— Ce-o să mai facem de acum înainte?

Înţelegeam starea lui Berezkin. Într-adevăr, timpul zbura foarte repede. Aveam impresia că abia cu câteva zile în urmă părăsisem Moscova şi iată că acum mă înapoiam acolo.

… Spre răsărit începeau să apară fâşiile trandafirii ale zorilor. Ne apropiam de Moscova. Înălţimea la care zburam atinsese patru mii de metri, însă acum avionul începuse să coboare. Când altimetrul arătă şase sute de metri, văzurăm jos luminile rachetelor.

Moscova!

După câteva minute avionul aluneca pe pista asfaltată a aerodromului.

— Uite! îmi spuse Petrunin, arătând ceva prin ferestruică. Maşina colonelului.

— Adevărat! întări locotenentul Rostea.

Avionul se opri. Motoarele huruiră încă o dată puternic şi apoi amuţiră. Mecanicul deschise uşiţa. Ne izbi în faţă un mănunchi de raze orbitoare: deasupra Moscovei se înălţa soarele…

— Colonelul Reşetov vine încoace, zise Petrunin. Tovarăşe Stojarov, pregăteşte-te să-i dai raportul… Dar cine e la braţul lui, în stânga? Pare a fi tot un colonel, necunoscut.

Eu însă l-am recunoscut numaidecât: alături de Reşetov mergea cu paşi mari colonelul Firsanov. Erau amândoi în uniformă de vară, cu decoraţii. Firsanov îi spunea ceva lui Reşetov, arătând spre cer.

Am coborât din avion, apoi am raportat scurt că misiunea fusese îndeplinită.

— Noroc, tovarăşe maior! zise Reşetov, zâmbind şi strângându-mi cu putere mâna.

Firsanov, ca o cunoştinţă mai veche, mă îmbrăţişă şi mă sărută.

— Noroc, tovarăşi! se adresă Reşetov prietenilor mei de luptă. Hai să facem cunoştinţă!

Simplu şi cu căldură, fără să-şi ascundă bucuria întâlnirii, colonelul dădu mâna cu fiecare.

— Dar unde-i bagajul? întrebă el ridicând din sprâncene.

— Îl aducem numaidecât, tovarăşe colonel.

Hubert şi Pohitun şedeau pe locurile lor, fără să-mi dea vreo atenţie, când am intrat. În tot timpul zborului, Hubert nu închisese ochii, refuzase mâncarea, băutura şi tutunul. Acum arăta mai palid ca de obicei. Cicatricea de pe frunte părea mai adâncă decât oricând. După ce coborî scăriţa, Hubert se încruntă în lumina soarelui, stătu o clipă privind în jur, apoi porni înainte cu pas măsurat. Când ajunse la câţiva paşi de Reşetov şi Firsanov, se opri şi îi măsură pe amândoi cu o privire atentă, plină de ură.

— Maiorul Wilhelm Hubert, dacă nu mă înşel! îl întrebă colonelul Reşetov.

— Da! răspunse Hubert în ruseşte.

Ocolindu-l pe Hubert, Pohitun veni în rând cu el. Avea o înfăţişare jalnică; semăna cu un câine bătut. Picioarele lui subţiri şi strâmbe tremurau vizibil din genunchi.

— Dezlegaţi-le mâinile şi luaţi-i de aici! ordonă colonelul Reşetov oamenilor săi şi un zâmbet fin, abia perceptibil, îi apăru pe buze. Acum trebuie să vă odihniţi! zise Reşetov, adresându-se grupului

nostru. Ce părere ai, Nikolai Alexandrovici? se întoarse el spre Firsanov.

— Negreşit! încuviinţă acesta. Nici înfăţişarea lor nu-i prea potrivită pentru Moscova.

— Ştii unde trebuie să-i conduci pe tovarăşi? îl întrebă Reşetov pe Petrunin.

— Ştiu!

— Atunci plecaţi.

Cele două „Zis“-uri încăpătoare, în care ne instalarăm comod, ne purtară lin şi cu viteză pe o şosea asfaltată, spre Moscova…

Iată şi Moscova, cu pieţele şi bulevardele ei largi, severă şi sobră ca în timp de război, scăldată în lumina dimineţii. Începuseră să circule cu zgomot tramvaiele, pluteau lin troleibusele, goneau automobilele, tulburând liniştea dimineţii cu sunetele pe zeci de glasuri ale claxoanelor.

Maşinile noastre se opriră la intrarea unui hotel. Foma Filimonâci se grăbi să coboare primul. Privi atent clădirea înaltă şi-şi opri ochii pe firmă.

Ascensorul ne urcă lin până la etajul al treilea. Aici ne aşteptau două apartamente: unul mic, pentru Tanea, iar celălalt, compus din trei camere, pentru noi, bărbaţii.

În camera noastră, pe două scaune, mâna grijulie a cuiva rânduise frumos schimburi curate şi echipament de vară. Lângă perete stăteau înşirate mai multe perechi de cizme noi nouţe, din piele de box.

Maiorul Petrunin îşi luă rămas bun de la noi şi ne lăsă singuri.

O adevărată binefacere a fost pentru toţi baia caldă şi duşul. Apoi, după ce ne-am odihnit, am început să ne potrivim voioşi uniformele..

Foma Filimonâci îşi alegea de zor o pereche de cizme, le cerceta cu atenţie pingelele, pipăia carâmbii şi apăsa pe bombeu. După ce încălţă perechea aleasă, se plimbă multă vreme prin cameră, căutând să vadă cum îi vin pe picioare.

Seara m-am prezentat la coloneii Reşetov şi Firsanov.

A trebuit să povestesc despre moartea lui Semion.

— Mama lui va primi un ajutor şi o pensie viageră, zise colonelul Reşetov. O cunoşti, ai fost prieten cu fiul ei… Ia asupra dumitale sarcina grea de a-i povesti despre moartea fiului ei.

— Am înţeles. M-am şi gândit la aceasta.

Reşetov ceru numele partizanilor care luaseră parte la atacul cuibului de viespi.

I-am întins numaidecât lista pregătită.

— Eşti prevăzător, tovarăşe maior! rosti colonelul zâmbind. Dar cum îl cheamă pe comandantul detaşamentului de partizani?

I-am spus numele.

— Merită să fie decoraţi! zise Reşetov, uitându-se la Firsanov.

Acesta încuviinţă din cap.

Apoi veni vorba despre Logacev, Berezkin, Vetrov, Kolciughin şi Tanea…

Firsanov era de părere că le va găsi de lucru la el, la statul major al mişcării de partizani.

— N-am nimic împotrivă, se învoi Reşetov. Dar mai întâi trebuie să-şi vadă familiile. Poate vrei şi dumneata să pleci cu avionul să-ţi vezi soţia? mă întrebă el.

— Dacă îmi daţi voie!

Reşetov se ridică de la masă şi începu să se plimbe prin cameră.

—Iată că nu-ţi dau voie… Ai să rămâi la Moscova. Maria Demeanovna va fi aici peste cinci zile!

I-am mulţumit.

— Şi pot să-ţi spun, – adăugă colonelul, – că nu se va mai întoarce în Ural, ci va lucra aici. Am avut noi grijă de asta.

A treia zi, imediat după ce am luat dejunul, intră la noi în cameră un locotenent-colonel necunoscut, care avea o ţinută militărească.

După ce se încredinţă că nimerise unde trebuia, dădu mâna cu toţi, îşi agăţă în cuier chipiul de artilerist, se aşeză la masă şi, desfăcând fără grabă o mapă cu hârtii, spuse calm:

— Ei, acum să trecem la treabă. Trebuie să completăm mişte formulare.

Ne-am uitat zâmbind, cu oarecare nedumerire, la oaspetele neaşteptat care avea nevoie de datele noastre personale.

Între timp, locotenent-colonelul scoase dm mapă câteva foi de hârtie, se aşeză mai comod şi, înarmându-se cu un stilou, stătea gata să scrie.

— O formalitate mică şi nu chiar neplăcută, ne lămuri el. Pentru toţi cei decoraţi se completează un formular special. Am hotărât să fac aceasta mai devreme, în timpul zilei va trebui să mergeţi la Kremlin şi acolo n-o să mai fie timp pentru formalităţi… Ne învălui pe toţi într-o privire şi zâmbi pe neaşteptate. Pe faţa lui apăru deodată o expresie de blândeţe şi sinceritate.

— Trebuie să completez şi eu formularul? întrebă sfios Foma Filimonâci.

— Cum te numeşti?

— Kolciughin.

Locotenent-colonelul luă în mână o foaie mică de hârtie, îşi aruncă privirea pe ea, se întoarse spre bătrân şi îl întrebă:

— Kolciughin, Foma Filimonâci?

— Întocmai, răspunse nu prea sigur bătrânul; parcă n-ar fi fost vorba de el, ci de altcineva.

— Da, şi dumneata trebuie să-l completezi… Ba chiar de două ori, adică două formulare! Ai fost decorat cu ordinul Drapelul Roşu. Asta ieri. Iar mai înainte, cu o medalie… Ţi se înmânează, amândouă, astăzi…

Foma Filimonâci n-a mai pus alte întrebări. Bărbia prinse să-i tremure şi-şi încruntă sprâncenele. Îl privi emoţionat pe locotenent-colonel, apoi pe mine, îşi muşcă buza de jos şi,

acoperindu-şi ochii cu palma, se retrase într-o parte.

Completarea formularelor a durat patruzeci de minute. După ce ne atrase atenţia ca la prânz să-l aşteptăm în camerele noastre, locotenent-colonelul ieşi.

Maşinile lunecau lin pe străzile camuflate ale capitalei. La răspântii,sub cercuri mici de lumină, stăteau agenţii de circulaţie. Pe cerul întunecat, nemărginit, presărat cu miliarde de stele, se conturau, ca nişte grămezi imobile, aerostatele barajului aerian. Din când în când fascicolele de lumină ale proiectoarelor tăiau cerul de la un capăt la altul, ca nişte săbii de foc… Când razele se stingeau, se făcea şi mai întuneric.

Moscova stătea de veghe, înarmată până-n dinţi, ameninţătoare în liniştea ei, gata să respingă duşmanul de oriunde s-ar fi ivit…

Maşinile intrară în Piaţa Maiakovski, o luară în jos, spre stânga, cotiră un colţ, apoi încă unul şi se opriră. Am urcat după Petrunin la etajul doi al unei clădiri mari şi după ce am străbătut un hol, am ajuns într-o cameră spaţioasă şi luminată.

— Totul e limpede, zise Logacev privind cu atenţie camera.

— Vă rog să nu trageţi dinainte nicio concluzie, pentru ca să nu ajungeţi într-o situaţie nepotrivită, zise maiorul şi, îndreptându-se spre uşa care ducea în camera de alături, apăsă cu grijă clanţa grea.

— Luaţi loc, distraţi-vă şi aşteptaţi ordine. Toate la timpul lor! adăugă el şi ieşi.

După câteva minute am auzit o discuţie în camera vecină.

— Unde sunt inculpaţii? întrebă tare Reşetov.

— Sunt toţi prezenţi în front, tovarăşe colonel! raportă Petrunin. I-am reţinut în camera de alături.

— Bine ai făcut! zise Firsanov.

— I-am chinuit destul, se auzi din nou vocea colonelului Reşetov. Cheamă-i pe toţi!

Se deschise uşa şi apăru maiorul. Văzurăm o cameră spaţioasă, scăldată în lumină, cu o masă întinsă la mijloc.

— Acum e şi mai limpede, zise Logacev.

— Într-adevăr, mai limpede, adăugă Petrunin. Vă rog să poftiţi la masă!

Foma Filimonâci zâmbi şiret, scărpinându-se după ureche.

Înăuntru ne aştepta Reşetov şi Firsanov. După felicitări şi strângeri de mână, toţi se aşezară la masă. În stânga şi în dreapta mea stăteau Tanea şi maiorul Petrunin, la stânga lui Sereoja luă loc Foma Filimonâci. Se încinse o discuţie zgomotoasă şi prietenească.

— Un minut, atenţie! Colonelul Reşetov se sculă în picioare, ridică paharul şi stătu câteva clipe tăcut, parcă adunându-şi gândurile. Să bem pentru cei curajoşi, pentru cei care, la ordinul partidului şi al patriei, au pătruns în bârlogul duşmanului şi cu riscul vieţii lor, biruind toate piedicile, au ştiut să îndeplinească cu iscusinţă şi pricepere, cu îndrăzneală şi bărbăţie o misiune complicată şi de răspundere!

Fără să coboare mâna cu paharul plin, el arătă că în urma activităţii desfăşurate în spatele frontului inamic de către micul nostru grup, se izbutise să se descopere complet şi să se lichideze pentru totdeauna o organizaţie duşmănoasă care a acţionat de mai multă vreme pe teritoriul Uniunii Sovietice.

Reşetov a vorbit apoi despre înfăţişarea morală a agentului secret sovietic, care pune interesele patriei mai presus de orice şi care, pentru fericirea patriei, pentru cauza lui Lenin şi Stalin, este gata să se bată cu duşmanul şi, dacă trebuie, să-şi jertfească chiar şi viaţa.

— Pentru locotenent-colonelul Stojarov, locotenentul Berezkin, locotenentul Logacev şi prietenii lor de luptă, Foma Filimomâci, Tanea şi Sereoja! Pentru glorioşii agenţi-partizani! Pentru cei curajoşi!

Noile grade anunţate de colonel fură întâmpinate cu strigăte de bucurie şi noi uirări.

Apoi a vorbit Firsanov. El a amintit despre Semion Krivorucenko. A povestit cum intrase Semion în rândurile noastre, ce înfăptuise el şi cum se depănase viaţa lui scurtă şi cinstită.

Noi, prietenii de luptă ai lui Semion, îl ascultam în tăcere pe Firsanov şi gândul ne purta dincolo, în partea cealaltă a frontului, pe micul nostru ostrov, de nepătruns, la moviliţa sub care îl lăsasem pe minunatul nostru prieten…

Ora trei noaptea… Toţi au adormit de mult. Numai eu stau singur la fereastra deschisă, care dă într-o piaţă pustie. Stau şi mă gândesc că ceea ce am trăit nu-i puţin şi parcă nu e în zadar. Am înfăptuit ceva… dar trebuie şi pot să mai fac încă mult pentru binele Patriei.

Deasupra Moscovei, pe bolta înaltă, fără stele, se înfiripează lumina zorilor de vară. Prin întunericul dens care se lasă înainte de ivirea zorilor se desluşesc stelele Kremlinului şi contururile clădirilor… Mă apropii de pat. Nu-mi vine să dorm. Gonit de gânduri, somnul mi-a pierit: totuşi, trebuie să mă odihnesc puţin, ca să întâmpin ziua cu puteri noi. Mă culc şi închid ochii, străduindu-mă să nu mă gândesc la nimic, să uit de toate… Trec câteva minute. Poate că am aţipit. Mi se pare că sună telefonul. Mă apropii repede de masă şi apuc receptorul.

— Locotenent-colonelul Stojarov? întreabă un glas necunoscut.

Neobişnuit încă cu noul grad, răspund după o scurtă şovăială:

—Da, la aparat Stojarov.

— Sunteţi chemat urgent la colonelul Firsanov. Coborâţi. Maşina vine numaidecât.

Mă îmbrac repede. Şi din nou mă emoţionez puţin, aşa cum mi se întâmplă întotdeauna înaintea unei noi misiuni. Din obişnuinţă îmi controlez

pistoletul. Închid uşa încet după mine şi ies afară. Aerul e proaspăt şi răcoros. E linişte. Numai undeva, departe, răsună sirenele locomotivelor. Deasupra Moscovei se ivesc zorile, dar Moscova doarme încă. Pe cer alunecă raza neobosită, dar palidă, a unui reflector. Se văd clar baloanele care coboară.

— Da, lupta încă nu s-a sfârşit…

[1] Emka – maşină militară deschisă. (N. T.).

[2] Pickap – maşină militară. (N. T.)

[3] Mâinile sus! (N. T.)

[4] Asta-i complet nebun. (N. T.)

[5] Afară! (N. T.)

[6] Afară, repede! (N. T.)

[7] Fă-i percheziţie! (N. T.)

[8] Locotenent. (N. T.)

[9] Ruşii ne-au tăiat retragerea din sat. Căpitanul a fost ucis. (N. T.)

[10] Ei drăcie! Blestemaţii! (N. T.)

[11] Lesnicestvo – canton silvic. (N. T.)

[12] Hunter – cal voinic de călărie. (N. R.)

[13] Atenţiune! Minat! (N. T.)

[14] Aici subofiţerul de serviciu Kurt Wentzel. Da. E aici, la ordin! (Nota red. Ruse).

[15] Ce căutaţi aici? (N. T.)

[16] În noaptea astia să fie spânzurat. N-am niciun pic de încredere în el. (N. T.)

[17] Organizaţia internaţională pentru ajutorarea luptătorilor revoluţionari (Nota red. Ruse).

[18] Cazino – aici în sensul de club ofiţeresc. (Nota red. ruse)